MIRIN MINCU

intermezzo

3

MARIN MINCU

27380

INTERMEZZO 3

Postfață de Octavian Soviany

305351

344868
B.C.U. IASI

Editura ALBATROS
București - 2001

ALE

întâlnirea ciudată cu S. din grădina Academiei

Trebuie să mă întâlnesc cu S. la Biblioteca Academiei. (Nu ştiu bine cum de am ajuns aici; o colegă de la istorie, Mia, mi-a spus ceva despre o prietenă de a ei din vremea când era studentă, care i s-a destăinuit la un colocviu de la Cluj că s-a îndrăgostit de mine. La început nu am dat nici o atenţie întâmplării inedite, deşi Mia mă bătea la cap, de câte ori ne încrucişam pe coridoarele facultăţii, cu alte amănunte, aproape neverosimile, în legătură cu acest *coup de foudre* ce se născuse între S. şi cineva pe care nu-l văzuse niciodată. Ea spunea, însă, că mă văzuse totuşi odată la Târgu Mureş, când venisem la o întâlnire cu prozatorii, că îi fusesem prezentat de C.M. şi că schimbasem chiar şi câteva cuvinte. Oricum, nu luasem în seamă platitudinea eventualităţii de a mă arunca într-o istorie amoroasă ieftină, precum actorii aceia de duzină ce merg în turneu să răscolească hormonii puicuţelor provinciale. Nu te poţi livra hazardului în orice împrejurare – ca în acea poveste neverosimilă când un bărbat iese din casă pentru a-şi cumpăra ţigări şi nu se mai întoarce timp de zece ani, fiind confiscat de o aventură fantastică pe care nu mai poate s-o nareze altora întrucât între timp i-a fost spălată memoria – şi apoi, cum spunea prietenul meu milanez, Antonio Porta, orice popas într-o femeie este o experienţă de cunoaştere şi trebuie să participi totdeauna la aceasta, cu maximă gravitate. El se despărţise spontan de prima soţie cu care trăise esenţial până la cincizeci de ani şi acum se căsătorise cu o americancă tânără ce fornăia senzual ca o iapă în călduri, ba chiar îi turnase şi vreo doi plozi, iar acum Antonio – de câte ori îl vizitam – conversa cu mine pe terasa apartamentului său strâmt din Milano, ascunşi după scutecele proaspăt spălate! Nu am acceptat cu uşurinţă să o

cunosc pe S., deşi acea colegă a mea de la istorie, prea slăbănoagă şi urâţică, stăruise cu o determinare surdă, în încercarea de a mă persuada, să iau act că „S. mă iubeşte". Se pare că îşi scriau una alteia despre cele ce discutam noi şi Mia palpita de emoţie când i se îndeplinea ceea ce chiar ea dorea în subconştient. Mă întreb acum, de fapt, ce a împins-o pe acea mediocră să continue să mă acosteze aproape zilnic cu chestia asta, cel puţin stranie. La o observare mai atentă, se putea constata că ea era o fată cumsecade, educată, curăţică, având şi ochelari pe deasupra, exact aşa cum trebuie pentru a nu stârni nici un apetit sexual în partenerul mascul. Deşirată, negricioasă, cam şleampătă, Mia se ţinea morţiş după mine pe coridorul de la etajul doi, de câte ori ne nimeream să avem ore, fiecare mergând către sălile de seminar, şi mă pisa cu tenacitate oarbă, aducând de fiecare dată alte amănunte despre prietena ei, filoloagă, îndrăgostită, fără scăpare, de un ins necunoscut. Se stabilise un fel de subiect comun de discuţie între noi, ceea ce îi da permanent ocazia să intre într-o anume intimitate cu mine. Nu este exclus, ca Mia să fi perseverat în ambiguitatea – ce putea deveni obscenă – unei relaţii erotice inexistente tocmai pentru că situaţia nouă, creată artificial, conţinea în sine acel suspans misterios, acea provocare a realului, ceea ce i lipseau complet din existenţa ei searbădă de zi cu zi în care totul era previzibil şi cenuşiu. Mia nu avea nimic care s-o facă prezentă ca feminitate în ochii celor din jur, în afară de anostitatea ei înduioşătoare; probabil că nu era capabilă de gesturi curajoase nici în interioritatea strictă a eului refulat şi atunci a fost brusc incitată şi excitată de curajul şi autonomia lui S., care era o femeie deja căsătorită, de a-şi etala orgolios disponibilitatea erotică pentru un alt bărbat. Acolo, în colţişorul cel mai intim al eului său – în care nici ea nu pătrundea decât rareori şi cu mare spaimă – asistenta prostuţă de la istorie simţea că ar fi dorit să aibă şi ea acea dezinvoltură şi acea autodeterminare pe care le

descoperea la fosta ei colegă de cămin; de ce S. să fie mai puternică decât mine, îi şoptea probabil fără să vrea să conştientizeze acea voce periculoasă din ea, şi de ce să fie S. cea care să-l provoace pe M. şi să nu fiu eu? Sesizez că atunci când îmi reda conţinutul scrisorilor pe care i le trimitea S., Mia se transforma complet: nu mai era atât de ternă şi ştearsă, ochii i se aprindeau brusc, sclipiri jucăuşe, aproape libidinoase, începeau să-i traverseze pupila şi corpul ei nu mai era rigid ca un lemn uscat, se înviora parcă de seve neştiute, căpăta o moliciune şi o unduire senzuală surprinzătoare acolo unde nu te-ai fi aşteptat şi se alungea, se întindea spontan către corpul meu, lovindu-se de mine cu duritate, într-o contiguitate aspirând către amplexul interzis. Da, cred că Mia, cea aparent adormită şi frigidă, a folosit pretextul ce i s-a oferit pentru *a trăi ea însăşi,* toate acele arderi şi macerări, corporale şi interioare, pe care i le-ar fi provocat chiar situarea ei posibilă pe locul de *protagonistă,* substituind-o pe S. cu perfida intenţie de a o trăda. Este evident că *dorea* intens să aibă îndrăzneala şi superba gratuitate ale colegei sale, să se lepede ferm de orice convenţie fadă şi să poată să vină în faţa mea şi să-mi spună direct acele câteva lucruri ce se repetă de când lumea când doi subiecţi simt că se vor şi căută să depăşească pragul invalicabil fără să se sinchisească de ceilalţi. Cum ea, Mia, nu se putea încumeta să-şi asume o asemenea personalizare – adică nu era în stare să iasă din stadiul laş al gregarităţii anonime, diferenţiindu-se de alţii sau pur şi simplu nu se simţea înzestrată fizic şi psihic să intre direct în arena discursului amoros – a preferat să joace rolul ambiguu de mediator între doi subiecţi rasaţi, puternici, chiar prin asumarea totală a autonomiei erotice; ea, însă, nu a rămas deloc o mesageră pasivă şi a trăit cu personală „implicare" toate acele stări agonice care pregătesc probele maxime. Mia a mimat tot timpul cu destulă pricepere rolul ei de personaj auxiliar – „actor" spune

Claude Bremond – ca şi cum ar fi făcut-o gratuit, din devotament absolut pentru prietena ei. A fost în stare să mă alerge vreo doi-trei ani pe coridoarele facultăţii cu tot felul de ştiri alarmante despre S. ca să mă oblige să reţin oferta gratuită a acesteia de a se înscrie în *competiţie*. Deşi aparent încerca să se eschiveze de la cota de participare proprie, mimetizând subtil figura unei mironosiţe idioate, totuşi ea s-a format definitiv ca femeie, a trecut la propriu probele calificante, ca o anexă inconsistentă, parazitară, influenţând ambiguu raportul nostru incipient, atât de dificil. Mi s-a relevat acest lucru când, la un moment dat, fiind eu de acord, în sfârşit, să mă văd cu S., am surprins un licăr de complicitate lubrică în privirea nevinovată a Miei şi cuvintele pronunţate în acea instanţă parcă deveniseră solzoase pe buzele ei, electrizate de un zumzet senzual cam deplasat. Atunci ea a uitat să mai fie prevăzătoare; mâinile i s-au umectat iar corpul ei, de emoţie, a început să emane o transpiraţie provocatoare, de un miros înţepător. O simţeam cum gâfâie, i se aburiseră ochelarii, aflându-se parcă brusc în aşteptarea acelui spasm erotic suprem ce încununează un amplex real. În acest act de substituţie artificială, Mia trăia; ieşise din starea ei larvară şi se manifesta acum cu o feminitate necenzurată. Când a observat că i-am surprins trăirea secretă, s-a speriat şi a avut o tresărire, un zvâcnet al întregului trup, faţa i s-a crispat dureros, întreaga ei fiinţă metamorfozându-se kafkian şi reîntorcându-se la starea de sterilitate anterioară. De atunci, raporturile noastre s-au răcit atât de total că aproape am şi uitat de existenţa ei. Întrucât între timp relaţia mea cu S. a atins acea maximă intensitate criptică, ce exclude confesiunea vulgarizatoare cu un terţ, nu au mai fost nici un fel de referinţe despre S. în discuţiile cu Mia şi apoi ne-am ignorat reciproc câţiva ani. Aceasta nu m-a împiedicat să înregistrez din partea ei, în diverse ocazii, o atitudine net agresivă, ca şi cum relaţia mea profundă cu S, i-ar fi cauzat

prejudicii ulterioare. Ea, care fusese codoaşa clasică, împingându-mă voluntar către o nouă experienţă, dovedită extraordinară, se comporta acum invers în mod straniu, făcând pe moralizatoarea. Mai târziu, reîntâlnind-o întâmplător, reciclată, s-a prefăcut că nu-şi aminteşte nimic de acest episod; în sinea ei probabil a realizat actul de impostură comis şi s-a repliat către starea anodină iniţială, potolindu-şi pulsiunile viscerale. Am făcut această paranteză proustiană, cam lungă – pe care, în sfârşit, o închid la sfârşitul acestei fraze – ca să pot capta urma pură – dacă a existat aşa ceva – a acelei întâmplări luminoase care m-a adus în acel loc din grădina Bibliotecii Academiei, în acea zi de primăvară incipientă).

Către prânz, m-am văzut cu S. ce mă aştepta în grădină, pe o bancă mai retrasă, aproape ascunsă în frunzişul răcoros. Convenisem că ea trebuia să aibă în mână romanul *Ioana* de Anton Holban. Nu aveam nici o intenţie, pur şi simplu voiam s-o *cunosc*. Aflasem că vrea să scrie un studiu despre Holban şi eram curios de motivaţia acestei preocupări, eu însumi confruntându-mă ca autor cu scriitura agonistică a acestuia. Era îmbrăcată cu o rochie simplă, înflorată, ca un personaj cehovian. Ceea ce m-a izbit de la început a fost totala o*bedienţă* faţă de mine a gesturilor sau a mişcărilor ei; sunt convins că ea nu dorea să se observe acea frenezie şi încordare de care era cuprinsă în fibra sa cea mai intimă, astfel încât dacă mă uitam atent la mâinile ei finissime, desluşeam imediat un tremur neînfrânat al degetelor. Ochii ei mă priveau aparent neutri, când îmi vorbea coerent derulând cu calm febril idei originale dar eu nu auzeam ce-mi spunea şi nici ea cred că nu se auzea vorbind, fiind tulburată irepresibil de eveniment. Stam acolo nemişcaţi pe banca putredă, ne priveam cuminţi cu indiferenţă prefăcută şi deodată am simţit că, fără să vrem, suntem invadaţi fulgerător de o stare de febrilitate dramatică. Deşi era o zi însorită, chiar călduroasă, ne-

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

am dat seama instantaneu de invazia unui frig cosmic. Fiecare din noi avea mişcări încetinite; am întins mâna lent să iau volumul lui Holban şi am crezut că au trecut ceasuri enorme de distanţă materială până am reuşit să ating cartea. Ni s-au întâlnit firesc degetele dar ni le-am retras şi unul şi altul imediat pentru că electrocutau, încărcate de energii în exces. Corpurile noastre comunicau dintr-o dată intens ca doi magneţi puternici şi orice vorbă sau speculaţie literară – fiind amândoi nişte literaţi perverşi – erau de prisos. Căci nu să vorbim despre Holban ne pregătisem noi de atâta timp de când Mia mediase suferind ea însăşi – în postura de *medium* – acest moment teribil. Ne ascuţisem îndelung toţi senzorii erotici şi ne exacerbasem atâta timp dorinţa construind tot felul de scenarii în aşteptarea clipei de faţă şi acum încercam timid să ne înfrânăm reacţia autentică şi să ne purtăm ca doi intelectuali normali ce vor să schimbe câteva păreri banale despre o chestiune literară la modă. Eram foarte conştienţi amândoi de fatalitatea acestui comportament penibil şi ne răspundeam fără cuvinte doar la pulsiunile adânci ce se iscau în trupurile noastre transparente, vibrând de vuietul erosului primordial. Starea de aşteptare inefabilă sub semnul căreia ne întâlneam pentru prima dată, aici, pe banca din parcul Bibliotecii Academiei nu se putea confunda în nici un caz cu hazardul unui simplu accident când două persoane străine se încrucişează întâmplător, se privesc adânc şi deodată se iscă *vârtejul amoros*, fără nici o premeditare, din fatalitatea în sine a întâmplării gratuite. Aveam încă un cult exagerat al gratuităţii erotice, dar în cazul dat nu s-a petrecut nimic gratuit. Eu, deşi mă aflam ca de obicei, la bibliotecă, în acea zi, să controlez unele texte necunoscute ale lui Ion Barbu, totuşi toate moleculele şi atomii fiinţei mele ştiau că *acolo* mă voi vedea cu S. şi erau în aşteptarea catastrofală, conferită de hipertensiunea acestui eveniment irepetabil. Nu accepţi să te întâlneşti cu o tânără

femeie, despre care ai aflat că te iubeşte de câţiva ani fără ca tu să o fi văzut vreodată, cu aceeaşi uşurinţă iresponsabilă a unui Don Juan de duzină a cărui *acţiune* se limitează doar la actul posesiei mecanice. Pentru anumite naturi – ce nu se regăsesc în această stereotipă mecanică sexuală – e foarte complicat să se regleze aleatoriu pe aceeaşi lungime de undă şi trebuiesc nenumărate mişcări premergătoare pentru ca să aibă loc *apropierea.* Sunt necesare tot felul de tatonări şi tentative *pre-discursive* ce au rostul de a îndepărta reziduurile negative şi a îndupleca arcanele astrale să se tolereze şi să se împrietenească. Probabil că, în tot timpul acestei aşteptări mocnite, fiecare dintre noi îşi imaginase diverse scenarii în legătură cu posibilitatea acestei *întâlniri amânate* tacit în vederea finalizării unui examen individual clarificator, fază intermediară de filtrări şi macerări intime/intelectuale care să înlăture derizoriul şi trivialul. Orice experienţă erotică este în primul rând o formă de auto-cunoaştere prin care îţi întăreşti fiinţa şi-ţi înteţeşti intelectul. De aceea, fiinţa mea a avut un susult de bucurie interioară când instinctiv a descoperit că se află în consonanţă deplină cu ceea ce părea să comunice fiinţa lui S. În rochia cehoviană de primăvară, cu tot trupul tremurând de o frisonantă spaimă metafizică, S. era în acea clipă cea mai *fragilă* fiinţă de pe planetă. Stătea imobilă acolo, ca şi mine, indecisă de rezultatul acestei confruntări încleştate. Trupul ei, adăpostit cuminte de rochia înflorată, se arăta foarte firav; nu avea nimic atractiv, ba chiar era total lipsit de acele rotunjimi ale feminităţii coapte, sugerând doar suprafeţe netede sau unghiuri ascuţite de fetişcană ce traversează încă dificultăţile pubertăţii. E adevărat, aşa cu privirea crispată, cu mâinile nervoase şi cu corpul ei *stângaci* (deschid aici un pliu ca să spun că aceasta, *stângăcia*, s-a dovedit apoi modul specific de a se comporta al lui S.; cu orice gest, plin de candoare şi tandreţe, dar plin în acelaşi timp de o îndrăzneală frustă, deoarece nu era

decât al ei şi se derula fără nici un fel de complexe falsificatoare, cu orice mişcare necenzurată de vreun calcul meschin, cu orice gafă comisă chiar în act fără nici un fel de reţinere, cu o sinceritate primară şi tocmai de aceea dezarmantă, ea se manifesta imprevizibil, izbucnea în plâns sau i se iluminau pupilele de o stranie bucurie interioară – numai a ei – punându-mă uneori în imposibilitatea de a reacţiona), S. mi se părea imponderabilă, alcătuită dintr-o materie pură, restrictivă, de neatins. Mi-a fost frică s-o agresez cu materialitatea vorbelor mele şi am tăcut tot timpul, aşteptând să se consume tot nisipul din clepsidra lentă ce marca acel *cadru interstiţial*; eram speriat să nu precipit nepermis lucrurile şi să nu stric poziţia favorabilă a neuronilor şi a neutrinilor noştri. Mi-am imaginat că noi, actanţii erotici, suntem programaţi, în mod inevitabil, să umplem cu fiinţa noastră *spaţiul alveolar* ce ne înconjoară şi oricând este posibil să alunecăm dincolo de *golul* sau *plinul* ce ne-a fost prescris şi să cădem astfel iremediabil alături de traiectoria destinală. Aerul părea total lichefiat deasupra noastră şi de prea mare încordare simţeam cum corpul întreg şi chiar creierul încep să intre într-o amorţeală maladivă. De pe fruntea măslinie – am uitat să spun că ceea ce mă impresionase când am văzut-o pe S. a fost culoarea măslinie a pielii, acest element cu totul exotic în decorul tahitian al grădinii Academiei – i se scurgeau picuri cristalini de sudoare ce lăsau o urmă vizibilă pe faţa ei, nu din cauza căldurii primăverii ci ca un semn inconfundabil că încordarea confruntării mute ajunsese la paroxism. Am sesizat pericolul iminent al ratării comunicării incipiente şi am făcut un gest brutal ca să sparg aura de imponderabilitate în care decăzusem stupid ca nişte obiecte inanimate, destinate autofetişizării sterile. Am întins curajos braţul stâng şi i-am cuprins uşor umerii timizi de adolescentă întârziată. Nu s-a retras, dar mă privea intens interogativ ca şi cum mi-ar fi cerut să fiu foarte atent la ceea ce sunt pe cale să

fac; mă întreba fără cuvinte dacă sunt convins de gravitatea acelui moment inevitabil. Există ocazii rarissime în viaţă când zgomotul infernal al cotidianităţii se estompează şi dispare, lăsându-ne şansa de a decide singuri şi a opta la modul esenţial; este vorba de acea fisură bruscă ce se cască insesizabil lângă noi, chiar lângă tâmpla noastră încă plină de rumoarea efemeră şi pe care noi, pasivi, nu o receptăm decât *aposteriori* ca şi când nici nu ar fi fost vorba de noi ci de alte *drammatis personae*, implicate accidental în discurs. Suntem cu siguranţă programaţi să ne irosim în derizoriu şi, chiar dacă intuim fulgurant când ne vizitează Mesagerul atât de aşteptat, nu avem curajul necesar să marşăm instantaneu către actul suprem de cunoaştere şi, din lene ereditară, ne complacem vinovat într-o existenţă larvară. S. conştientizase imediat, ca femeie, valoarea inechivocabilă a acestei întâlniri şi mă interoga febril asupra capacităţilor mele psihice şi fizice; privirile ei mă chestionau încordat asupra sincerităţii mele intelectuale şi morale, de a răspunde egal în această profundă angajare erotică, aflată deocamdată în starea de potenţialitate. Contorsionarea insesizabilă a mişcărilor ei şi crisparea funerară a chipului indicau tocmai gradul absolut al implicării de care se ştia capabilă. Eram eu oare la nivelul exigenţelor şi aspiraţiilor ei? Nu am vrut să mă las prins în capcana dubitativă; de cele mai multe ori poţi rata un mare eveniment tocmai din cauza acestor ezitări interminabile ce te împiedică să acţionezi prompt. Am atras-o brutal către mine şi ea s-a lăsat atrasă fără a se împotrivi; i-am atins întâi părul şi ochii şi am simţit cum se petrece un fenomen de liniştire şi absorbire prin descărcare tactilă reciprocă. Apoi mâinile mele au coborât pe gât, peste rochie, pe umeri, pe sânii mici ascunşi, pe şoldurile slabe cam drepte, de fată mare, până la genunchii ce fremătau încinşi. A fost ca şi cum aş fi comis un act terapeutic intensiv, căci tot ce atingeam se înmuia, se potolea, se supunea, devenea parte integrantă din mine. Am

simţit că, aşa fără motivaţie dar fără altă întârziere, carnea din noi sfârâia dureros de dorinţă. Ne-am întors speriaţi fiecare în sălile de lectură. Eu am încercat să citesc literele mai departe cu indiferenţă, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, dar literele minuscule îşi topeau conturul şi fugeau din pagină. Am predat brusc materialele şi m-am îndreptat către garderobă. Acolo am găsit-o şi pe S. care mă aştepta; nici ea nu putuse să-şi continue lucrul şi avusese acelaşi impuls de renunţare. De data aceasta litera scrisă nu mai servea la nimic dovedindu-se inutilă. Pulsiunile vieţii erau mai puternice decât orice textualizare şi semnele nu mai reuşeau să substituie realul. Am ieşit din parcul provocator al Bibliotecii împreună.

clocociov

Ca în timpurile trecute mă aflu într-un peisaj apocaliptic, cu umbre imense, la scară cosmologică, pigmentate de culori profunde, între care predomină verdele şi albastrul. Sunt cu persoane foarte cunoscute (de exemplu, colegii mei de liceu, Emilia şi Irimescu) şi încercăm să urcăm sau să coborâm gâfâind nişte falii tectonice uriaşe ca şi cum planeta ar fi fost sfărâmată de o forţă teribilă şi acum s-ar recompune din bucăţi gigantice, sub ochii noştri stupefiaţi şi ne-am afla doar noi înşine martori şi participanţi activi ai unor procese genezice. Cel mai interesant lucru este că din când în când străbatem un drum familiar, adică un spaţiu extrem de îndrăgit în care ne-am mişcat cu euforie infantilă într-o anumită perioadă a vieţii noastre mai îndepărtate; nu ne oboseşte efortul ce-l îndeplinim pentru a recunoaşte locurile ci ne înspăimântă mai ales frica de a nu le regăsi. Vrem să fim siguri că aici am trăit cândva în timpi fericiţi şi de aceea acel albastru întunecat ce se instituie ca o hlamidă peste culorile benefice ne face să ne cutremurăm de un frig lugubru ce vine simultan dinăuntru şi din afară. Abia întrezărim, însă, ceva care ne restabileşte identitatea şi ne simţim din nou siguri pe noi înşine şi continuăm să ne uităm în peisajul halucinant. Când sunt gata să alunec în golul fără sfârşit ce se cască sub mine, mă agăţ imediat de o tufă ţepoasă sau îmi înfund talpa în ţărâna blândă ce mă susţine să nu mai cad în neantul concret; e curios că deşi am senzaţia că în jur nu există decât un neant fără sfârşit, în acelaşi timp reuşesc să-mi reactivez, prin reamintire, fragmente din existenţa mea anterioară care se materializează imediat, căpătând conturi vii ce mă împing să am încredere în propriile-mi senzaţii. Mi se conturează stereotip valea şi dealul din faţa casei noastre de la Clocociov pe care le-am urcat şi coborât de nenumărate ori, în infanţie, cu piciorul gol şi această recuperare a unei stări aurorale

mă umple de putere. Deşi mă sperie neantul materializat, nu am ezitări să-l locuiesc impulsionat de cea mai obsesivă curiozitate. Poate că impulsul cunoaşterii constituie, de fapt, cel mai autentic strat din noi pe care ni-l redescoperim exact atunci când aparent nu se întrevede nici o altă motivaţie a trăirii noastre. Iată că parcă descopăr aici, la Clocociov, un fel de *jurnal* al Emiliei din care reiese că ea a avut în timpul liceului relaţii foarte concrete cu Irimescu pe care mi le-a ascuns cu mare abilitate pentru ca eu să conserv numai acele impresii pure despre atracţia reciprocă ce se născuse între noi în adolescenţa noastră iniţiatică, descrisă în diverse locuri de mine, ca emoţie a vederii şi a atingerii restrictive.

suferinţă vegetală

Din cauza unor tracasări perpetui, în acest an am fost cam neglijent cu trandafirul meu japonez. Nu este vorba că n-ar fi fost îngrijit cum trebuie căci ea sau sora mea s-au preocupat permanent de florile din grădina de pe balcon. E ceva mult mai complicat; printr-un ciudat reflex de emphatie reciprocă, am constatat cum această floare exotică a intrat în comunicare amoroasă cu mine. După cum am descris-o până acum, ea s-a ataşat teribil de privirea şi atenţia ce-i acordam în sezoanele trecute. La prima vedere pare o buruiană sălbatică oarecare, fără trufie şi fără atracţii speciale, vreau să spun că nu se face prezentă prin frunze de o anumită culoare – mai degrabă aş zice că acestea sunt de un searbăd anonimat – sau prin trunchiul viguros şi drept. Dimpotrivă, el se mimetizează precum un scaiete ce te pândeşte agresiv la marginea potecii când te preumbli pe răzorul de la Canton. Aveam o adevărată plăcere să explorez plantele şi florile variate ce creşteau paradisiac pe răzorul nostru – mă pierdeam de fiecare dată când mergeam

copil cu tatăl meu duminica la câmp în contemplarea luxurianţei vegetale rămânând în admiraţie mută pentru ore întregi astfel că al meu tată trebuia să mă smulgă cu forţa pentru a ne întoarce acasă – şi cred că acolo în acea plajă de culori multiple am putut să descopăr şi o specie de trandafir sălbatic; de fapt abia acum îmi dau seama că era doar un măceş cu ghimpi la pândă ce-mi însângerau degetele de câte ori doream să rup câte o floare albă, minusculă ce răspândea în jur un parfum afrodisiac. Trandafirul meu japonez nu are deloc ţepi şi floarea lui – descrisă de mine cu o vibraţie erotică incipientă – este roşie. Am spus că deşi apărea totdeauna atât de şters, fără vreo personalitate aparte între muşcate, dafini, oleandri şi alte prezenţe decorative, se întâmpla să traverseze o metamorfoză neaşteptată de câte ori înflorea. E curios că el nu avea un stagiu precis pentru înflorire şi în câte un an, înflorea chiar de mai multe ori. Deodată se aprindea de dorinţă şi îşi exprima patima erotică prin extensia petalelor însângerate şi franjurate precum un hymen de fecioară după dezvirginare. Floarea lui se menţinea în toată amplitudinea provocatoare doar pentru o zi pe care negreşit trebuia s-o observ – adică era important să-l privesc de mai multe ori pe zi pentru a descoperi momentul când se va manifesta în toată plenitudinea amoroasă înflorind, ba chiar cred că cu cât o priveam mai des cu atât ea tremura de dragoste şi se încorda să înflorească în rafală astfel că timp de aproape o săptămână ne aflam într-un maxim amplex erotic – şi după ce o vedeam eu cât de impresionant de focoasă era se stingea instantaneu; fibra vitală a petalelor se ofilea sub ochii mei, adică se păta de un sânge cadaveric şi se reducea ca mărime astfel că de la dimensiunea maximă atinsă – cam cât sfera formată din mâinile mele împreunate când o mângâiam – se comprima vizibil până devenea un rest incongruent, un deşeu derizoriu ce părea să se confunde cu un chiştoc de ţigară stinsă, înroşită de buzele senzuale ce o supseseră.

Trebuie să mărturisesc că nu înţelegeam de ce înflorea brusc mai ales când eu trebuia să plec din Bucureşti pentru mai mult timp. Mi-am amânat descori cu câteva zile plecarea în Italia numai ca s-o aştept pe ea să-şi exprime iubirea însângerată – simţeam premonitoriu că dacă n-aş fi urmat acestui imbold spontan, de a o vedea înflorită şi de a o mângâia ca pe o iubită, sărutându-o şi îmbrăţişând-o, probabil că mi s-ar fi întâmplat ceva grav în călătorie sau n-aş fi reuşit în proiectele mele cele mai ambiţioase – şi de fiecare dată aveam o senzaţie de uşurare şi liniştire după ce participam la această copulaţie stranie. Chiar G. a rămas uimită de relaţia obscură ce se instituise între mine şi această floare, sugerându-mi ironică o gelozie posibilă din partea ei. Astfel, în decursul anilor, s-a perpetuat invizibil această ambiguitate amoroasă şi eu am acceptat-o ca pe un fapt real, făcându-mi datoria s-o mângâi, s-o sărut şi să-i vorbesc tandru de câte ori se grăbea să înflorească. Ca s-o răsplătesc pentru fidelitatea ei nedezminţită, am şi descris-o de mai multe ori în *Intermezzo* iar aceste episoade incestuoase au şi fost semnalate de unii critici ca o perversiune rafinată. Eu n-am ţinut cont de nimic şi am iubit-o mai departe cu aceeaşi dăruire. Când mergeam la mare eram atent să se împlinească mai întâi ciclul amoros şi apoi o abandonam; suferea atât de tare absenţa mea că în clipa în care o părăseam îşi îngălbenea toate frunzele vertiginos, lepădându-le şi rămânând un ciot uscat. În scurt timp, după ce reveneam însă se umplea din nou de clorofilă şi-mi dovedea acelaşi devotament printr-o rapidă înflorire.

În această vară, G. mi-a spus că planta mea a înflorit repetat – adică m-a ademenit amoros în felul ei tragic – dar i s-a părut că florile nu mai aveau aceeaşi vitalitate şi nici culorea roşie nu mai era atât de împurpurată. „Parcă tânjea vizibil după tine – mi-a accentuat ea – iar tu ai fost îngrozitor de neatent deşi te-am somat de mai multe ori să vii şi s-o priveşti. Nu ştiu ce s-a

întâmplat cu tine de ai putut s-o faci să sufere atât!“ Recunosc că am fost sâcâit de insignifianţa cotidiană şi am eludat raportul meu esenţial cu floarea înamorată (il fiore innamorato!). Aproape am uitat de existenţa ei şi am greşit enorm. De altfel, G. mă anunţase de fiecare dată când încerca să se manifeste şi eu amânam mereu să merg în balcon şi s-o liniştesc. Probabil că lipsa mea de afect a îndurerat-o mortal fiindcă a început să-şi arunce bobocii înainte de înflorire ca pe nişte părţi moarte smulse din trupul ei suferind. Astăzi, am ieşit instinctiv pe balcon şi m-am dus s-o caut. Mai avea un boboc în eflorescenţă declanşată dar nu putea să finalizeze pentru că era atacată de nişte paraziţi minusculi ce-i cuprinseseră şi o bună parte din frunze. M-am mirat că s-a lăsat atacată, ea care respinsese alte tentative similare în anii trecuţi. Parcă a dorit să se lase contaminată voluntar de acei necrofori aşa cum cineva, aşa, fără voinţă, se lasă invadat de o boală mortală fiindcă simte că-i lipseşte iubirea. M-am repezit în casă după foarfeci transformându-mă în chirurg; cu înduioşare crispată dar plin de decizie *i-am tăiat* toate frunzele şi toate mlădiţele infestate de acele insecte scârboase. Ultimul boboc pe jumătate dezvirginat l-am pus într-un pahar cu apă şi-l privesc cu sfâşiere lăuntrică în timp ce scriu. Nu ştiu dacă operaţia mea de textualizare brutală îmi va salva planta. Mâine o să caut un doctor de flori şi-o să-l aduc s-o vadă. Cum o să pot eu să stau fără ea? iată o interogaţie insuportabilă!

acasă

O visez pe mama. Suntem cu toţii la Slatina, trebăluim prin casă, fiecare după ceva anume. Eu, ca de obicei, mă odihnesc, după ce am stat de vorbă împreună, am pus la cale anumite lucruri ce trebuiesc rezolvate. Mă trezesc târziu şi aflu, ca din

întâmplare, că mama între timp a murit; mi se pare totul normal, ba chiar am impresia că e lângă mine, că mă sprijin de corpul ei cald ca şi cum ar dormi. O întreb pe sora mea, pe un ton firesc, cum s-au petrecut lucrurile, dacă a avut sau dacă s-a făcut tot ce e necesar, după credinţă şi după ritualul locului. În timp ce ne pregătim s-o spălăm şi s-o îmbrăcăm, ea se află parcă lângă noi, asistându-ne cu grijă să nu greşim sau să nu uităm ceva. Este de faţă chiar şi tatăl meu care a murit înainte. Se comportă obişnuit, adică iese prin curte, se apropie de poartă şi intră în vorbă cu unul sau altul care trece pe stradă şi se opreşte în dreptul casei noastre ca să întrebe când vin copiii sau ce mai face Anica. Eu mă scuz că nu am fost prea atent, că eram ocupat când a avut loc acest eveniment şi nimeni nu dă importanţă faptului că eu mă scuz. Ne amestecăm unii cu alţii fără să simţim vreo diferenţă. Parcă participă şi I. sau E., jucându-se cu o rochie sau cu un mic sutien pe care ar vrea să le îmbrace şi eu mă supăr din cauza neseriozităţii lor infantile într-o ocazie ca aceasta. Reţin multe imagini familiare. Cred că suntem în casa veche, cu sală mare în faţă şi două camere, un dormitor pentru toţi şi un *soggiorno* alături, cu vatră, unde mama făcea focul cu paie ca să încălzească cuptorul imens în care cocea nişte pâini pufoase, rotunde, numite *pite*, atât de gustoase când le rupea abia scoase din cuptor, aburinde, şi ni le oferea nouă, copiilor, să le mâncăm cu laptele fiert, muls direct de la vaca noastră, Bibica.

Andrada din Casale M.

Nu-mi amintesc cum am întâlnit-o pe V. A venit să mă caute la Facultatea de litere din Torino ştiind de mine de la M.N.R. Ceea ce m-a pus în gardă imediat era incoerenţa frazelor pronunţate şi o anume disperare nervoasă ce răzbătea mereu

sotto voce. Mi-a povestit că are un soţ bogat, mare proprietar de restaurante, care o bate zilnic făcând-o curvă. Acum mi-am adus aminte cum de m-a găsit; îi vorbise de mine Flavia Ravazzoli, asistenta Mariei Corti la Universitatea din Pavia. Tot aici se înscrisese la cursurile de filologie şi V. şi se împrietenise cu Flavia. Aceasta a vrut să-i dea şansa de a continua discuţia despre literatură şi probabil că s-a gândit la mine deoarece eram român, sperând poate că o voi lecui de angoase pe prietena aceea a ei ce se droga şi avea numerose cicatrice la încheieturi de la tăieturile de lamă cu care voise să-şi reteze venele de mai multe ori. Nu ştiu ce mi-a spus V. ca să mă convingă s-o vizitez la Casale Monferrato. Cred că m-a atras primejdia fiindcă ea, ca femeie, îmi provoca doar o milă greţoasă. Niciodată n-am vrut să iau vreun contact cu româncele ce se căsătoreau cu italieni doar ca să-şi procure un paşaport cu care să iasă din ţară. Am făcut imprudenţa nebună să mă deplasez până la C.M. pentru a-i da o mână de ajutor; mi se pare că mă rugase să vin să vorbesc cu soţul ei şi să-l persuadez să n-o mai bată. Ştiu că am ajuns acolo destul de devreme fiindcă doream să colind oraşul cum făceam de obicei, în Italia, oriunde ajungeam. Dar ea a venit cu o maşină prin spatele gării şi m-a luat aproape pe furiş, conducându-mă într-o casă sărăcăcioasă, unde mi-a prezentat o femeie ce avea grijă de fiica ei pe care mi-a arătat-o dormind într-un pătuţ de copil. (Acum când refac itinerariul acela puţin cam tenebros, mi-am amintit că o chema Andra şi nu V. şi că am traversat aceleaşi stări misterioase în tot timpul cât am rămas la C.M. ce le traversasem în locuinţa actriţei române Margareta Von Kraus de la Milano.) Ea făcea în permanenţă nişte gesturi puţin deviate, de om ce nu-şi stăpâneşte bine reacţiile psihice şi fizice, de aceea am intrat brusc într-o stare de alertă. Mi-a dezvăluit abia aici că s-a separat de fapt de soţul ei în vederea divorţului şi că acesta o urmăreşte înrăit, oriunde, s-o prindă cu cineva pentru a o denunţa

drept adulteră şi în felul acesta n-ar mai fi fost obligat să-i plătească pensia de întreţinere. Desigur că aceste elemente noi m-au alarmat şi mai mult şi, probabil, speriat de complicaţia în care intrasem ca un dobitoc, am tulit-o pur şi simplu iepureşte din casa ei, profitând de un moment când ea se afla în bucătărie să prepare ceva de mâncare. Am mers glonţ la gară şi nu m-am oprit până ce nu m-am găsit în siguranţă în apartamentul meu restrâns din Corso Mediterraneo din Torino.

fază de degradare

La mare, în acest an toată plaja a fost invadată de tone întregi de peşti morţi. S-a scris în ziare că din cauza încălzirii bruşte a apei mării, peştii n-au mai putut să respire şi au murit. Ceea ce m-a uimit este cu totul altceva. Până să fie curăţată plaja de către serviciile de salubritate ale oraşului, am constatat că, de vineri până luni dimineaţa, treaba esenţială fusese deja făcută. Adunătorii de peşte mort au fost câinii şi pescăruşii pe care Radu mi-a spus că i-a văzut de sus cum se certau care de care să apuce mai multă pradă. Nu m-aş fi aşteptat ca să atingem această fază de degradare; să vezi cum patrupedele se încaieră cu zburătoarele pentru cadavre. În acele zile plaja mirosea puternic a hoit. Aşa va fi şi după apocalipsă când toate vieţuitoarele se vor sfâşia pentru supravieţuire.

atacat de păsări

Nu îmi dau seama unde sunt în vis într-un spaţiu închis, unde ne mişcăm cu toţii cu oarecare dificultate; în jur se amestecă bătrâni cu copii din toate generaţiile. Mă simt foarte voios în

mijlocul lor, am reacţii euforice ca atunci când te-ntorci în familie. Nu ştiu de ce dar, la un moment dat, încep să simt o oarecare stânjenire; e un obstacol ce mă deranjează sau parcă mă obstaculează nişte elemente noi, pătrunse-n peisaj pe neaşteptate. Ceva, ca nişte împunsături dureroase, îmi furnică spinarea, ca şi cum mi-ar intra prin haine şi mi-ar ciuguli carnea; dau să mă apăr şi observ că sunt numeroase păsări, foarte mici, ca nişte vrăbii, care mi se înfig în spate cu ciocurile lor ascuţite şi rămân acolo fixate ca nişte borne vii. Încerc să-mi rotesc braţele ca să le sperii, dar ele se apropie în stoluri mai mici şi nu mă slăbesc. Mă scutur cât pot, le şuier, le alung, dar nu mă lasă, acum încep să mi se-nfigă şi-n păr, simt cum îmi ciocănesc în cutia craniană. S-au înnodat în păr una lângă alta, formând un manşon de fulgi şi de pene. Parcă sunt una din figurile lui Arcimboldo. Până la urmă nu mai suport, mă-nfurii, le smulg una câte una, s-au fixat atât de puternic că la unele trebuie să le desprind capul de corp pentru a putea să mă debarasez; are loc un măcel adevărat. Nu înţeleg ce se-ntâmplă şi mă trezesc brusc.

Umberto Eco îmi corectează *Dracula*

Merg la Bologna să mă întâlnesc cu Umberto Eco ce mi-a promis să-mi consemneze o primă parte din manuscrisul *Dracula*, pe care a făcut unele sugestii pentru corectarea limbii. Îl găsesc într-un amfiteatru imens dar nu erau decât puţini studenţi. De fapt, erau doar cei care îşi luaseră teza de licenţă şi acum ţinea ceea ce s-ar numi „ricevimento" sau orele de consultaţii. Sunt atras mai ales de un studiu privind semiotica muzicii indiene; mă incită extraordinar faptul că acel student italian s-a dus în India pe urmele poate ale lui Mircea Eliade. În discuţiile purtate, Umberto este bonom cu studenţii, le dă toate libertăţile

de mişcare în cercetare dar păstrează mereu acea minimă distanţă pentru a se marca relaţia dintre un student şi un profesor de talia lui. Când termină, scoate din geanta enormă manuscrisul meu, invitându-mă alături pentru a-mi explica ce modificări a făcut în text. Eu credeam că doar s-a angajat să se uite pe textul meu, aşa, numai dintr-o toană de moment, şi mă îndoiam că va avea timp să treacă la fapte. De aceea, când am văzut paginile înnegrite de tăieturi peste care scrisese alte semne citeţe, i-am spus surprins că nimeni nu va crede că acest text al meu a fost corectat chiar de mâna lui Umberto Eco. A început să râdă şi a găsit pe loc modalitatea de autentificare a intervenţiilor sale, scriind pe prima pagină cu negru „Correzioni di U. Eco". A semnat în acea manieră proprie, făcând din litera *U* mai degrabă un *M*, apoi cu o buclă continuă ca un *l* legându-l de *co*. „Adesso ti crederanno, Mincu!" Am fost foarte curios să văd ce anume a modificat; voiam să intru în atelierul lui de creaţie căci atunci când corectezi un text al altcuiva te trezeşti involuntar deconspirând propria-ţi scriitură prin folosirea unor construcţii sau sintagme stereotipe de care nu-ţi dai seama altfel. De exemplu, în prima pagină, el a tăiat sintagma „figura di conte" din enunţul „mortificava la sua figura di conte", înlocuind cu „dignitá comitale". În a doua pagină, îmi propunea să nu folosesc perfectul simplu („mi raccontò") ci mai mult ca perfectul („mi aveva raccontato") ceea ce mi s-a părut mai sugestiv chiar prin materialitatea extinsă a formei verbale. În loc de expresia calchiată din română „feci finta che si trattasse di uno scherzo" mi-a propus expresia italiană „presí la cosa come uno scherzo". Unde eu spuneam „quasi uno di lì", el mi-a schimbat cu „quasi fosse di casa", iar „dentro di me" a devenit „nel mio intimo", pe când propoziţia „non una sola riga era stata stesa" se transformase în „non ne avevo steso neppure una riga" etc. Constat cu profundă satisfacţie că prietenul meu, Umberto Eco, s-a implicat în mod

concret, căutând să disciplineze italiana cam rebelă pe care am întrebuiţat-o în varianta primă a acestui roman, gândit şi scris de mine în ipostaza de italian. Am încercat să descopăr altceva în actantul draculesc, acele straturi de abisalitate ce au fost eludate de literatura consumistică de după Bram Stoker. Umberto îmi spune că *Dracula* al meu va fi o carte de mare succes. „E un subiect ce m-ar fi tentat şi pe mine dacă nu mi-o luai înainte!“, mai zice el pentru a mă măguli. Ar trebui să conserv aceste pagini ce conţin corecturile prietenului meu.

anştain

Deodată – chiar când mă concentrasem să pot să scriu cât mai autentic – aud un scrijelit insistent dinspre cutia lui ainştain; arunc o privire în treacăt şi-l văd cum mă spionează cu căpşorul îndoit peste margine; a reuşit să se urce pe peretele abrupt, numai el ştie cum, şi-acum mă provoacă sustrăgându-mă de la scris, mic drăcuşor de broască ţestoasă. Stau şi mă uit la el, la fel şi el se uită la mine intrigat. Probabil că în mod concomitent ne interogăm care dintre noi doi este *mai* autentic; dar dacă lighioana asta este un extraterestru ce vrea să *mă*-nveţe ca să intre-n conştiinţa mea, să *mă* substituie?

hybris şi catharsis cu Irene Papas

Revăd, curios, filmul *Zorba grecul* (ecranizare de mare succes după romanul omonim al lui Nikos Kazantzakis); aş vrea să verific de ce mi-a plăcut atât la apariţie. Dincolo de pitorescul balcanic al personajului – cam artificial interpretat de Anthony Quinn – există două scene de tensiune maximă, cu efect de

catharsis, ce mă fac să retrăiesc impactul purificator cu tragedia greacă.

Prima se referă la *căutarea caprei;* tânăra văduvă, toată în negru, cu mers smucit de sălbăticiune fragilă rătăcită-n amiaza de vară, pe strada pustie, îşi cheamă animalul-totem cu semnale onomatopeice ereditate obscur, alternate de un şuierat scurt, încărcat de o surprinzătoare virilitate. Prezenţa acesteia în cadru ne surprinde nu atât prin atributele feminităţii, cum ne-am aştepta, ci prin libertatea de manifestare a unei fiinţe slabe, care-şi cucereşte în act un *statut autonom,* fără să se sinchisească de reacţia agresivă a bărbaţilor, cimentată injust de o tradiţie perpetuă a unui patriarhat instituit testicular. Suntem cu totul surprinşi de decizia gesturilor, de mersul sincopat, şi de acea candoare vitală ce emană magnetic în jur un bioritm diferit, mai accelerat decât acela – confuz şi gregar – al actorilor masculini ce populează anonim scena deschisă a unei cârciumi-agora dintr-un sat cretan, încremenit într-un sumbru primitivism. Bărbaţii din cârciumă – identificaţi cu o masă amorfă, nediferenţiată – prind capra şi-o ocultează spontan, transformând-o într-o *momeală:* ei vor s-o provoace la probă pe tânăra femeie. Va îndrăzni sau nu văduva cea sălbatică să pătrundă între ei şi s-o caute? Va avea ea curajul să-nfrunte, singură, atâţia bărbaţi, cu toţii doritori s-o posede? Da, ea are acest curaj nebănuit; iată, nu se teme de ei, fapt ce-i îndârjeşte teribil, incitându-i la *hărţuială erotică:* le sticlesc ochii bolnăvicios, au gesturi crispate, se observă concret încordarea la limită a corpurilor stând la pândă nervoasă ca să descopere acea ezitare fatală, doar un fir firav de slăbiciune din parte-i, cel mai infim pretext pentru a se putea dezlănţui orgiastic. Ea e însă destul de atentă – s-a antrenat pentru acest lucru mai multe milenii de înfruntare inegală – şi-i ţine la distanţă prin detaşare abstractă şi indiferenţă dură faţă de toate insinuările lor posesive. Nu vrea să se culce cu nici unul din ei deşi e tânără, e

frumoasă, e văduvă. În acest fel ea comite un *hybris* – maxim din perspectiva hegemonică a bărbatului – pentru care va fi pedepsită. Din această tensiune paroxistică a pândei, din crisparea figurilor devenite măşti tragice, se naşte concret – în faţa privirilor noastre consternate de spectatori inofensivi, incapabili să intervină direct în această dramă – gândul crimei ca o gânganie invizibilă ce le-a intrat subtil în sânge, furnicându-le toxinele imaginaţiei leneşe. Din confruntarea mută se vede clar că ea este mai puternică decât ei toţi la un loc, tocmai fiindcă nimeni n-a avut acces la secretul corpului, la feminitatea ei hermetică; sunt înfrânţi total şi trebuie să-i recunoască inaccesibilitatea de sfinx, ceea ce-i umileşte mai tare şi-i omologhează neputincioşi, impotenţi. Scena caprei se-ncheie superb cu victoria individualităţii, proclamată coercitiv prin recunoaşterea libertăţii de a avea o opţiune autonomă, de neatins în formele primitive şi tocmai de aceea greu de-ndurat de către ceilalţi membri ai colectivităţii.

Al doilea episod conţine derularea cu începătorul a actului *crimei colective*. Accidentul sinuciderii unui tânăr, a cărui dragoste obsesivă nu a fost împărtăşită de disputata văduvă, devine ocazia „justificativă" pentru înfăptuirea omorului premeditat, căci adevăratul impuls ce-i împinge să săvârşească nelegiuirea este *răzbunarea* abjectă; orice gest vindicativ activează în ins acele energii malefice refulate în inconştient şi doar adormite. Bărbaţii se răzbună pe văduva inaccesibilă, pentru că aceasta a optat pentru *străin* – în fond totdeauna există această atracţie motivată biologic pentru cel care nu face parte din trib – şi nu a ales unul dintre localnici. Prin această opţiune liberă i-a batjocorit, i-a trădat, i-a respins, considerându-i *in corpore* insignifianţi, nuli, neisprăviţi, neînstare să-i satisfacă exigenţele ei rafinate. În continuare vizionăm o secvenţă antologică de explozie iraţională a unei cruzimi ancestrale, conservate în individ în mod inexplicabil. Este vorba de scena *vânătorii colective a femeii* – în

pânzele medievale ale lui Boticelli femeia tânără este vânată ca o fiară cu câinii şi lăsată pradă acestora sub privirile indiferente ale cavalerilor implicaţi direct în intriga trădării amoroase – ce începe cu imaginea pregnantă a ieşirii decise din propria-i locuinţă. Actantul feminin depăşeşte pragul securizant al casei, angajându-se lucid – printr-o decizie deliberată – în aventura tragică. Acest *incipit* al scenei ieşirii din casă survine în cadrul viziv cu extremă forţă persuasivă, decupând-o expresionistic, pentru a o izola de avansarea nesemnificativă a altor scene banale. Se poate observa sugestiv cum femeia este urmărită de umbre umane, mai întâi într-un cerc îndepărtat, apoi, pe măsură ce se apropie de biserica satului, lanţul de urmăritori se strânge ca o menghine-capcană de care ea este pe deplin conştientă. Tatăl celui sinucis o împiedică să acceadă-n biserică, sugerând celorlalţi culpabilitatea gravă, compatibilă cu un pericol iminent de care trebuiesc feriţi membrii colectivităţii; gestul criminal în derulare laşă substituindu-se astfel intervenţiei divine salvatoare. Interdicţia de a păşi pragul bisericii – ca posibil acces la protecţia sacră – devine semnalul aşteptat pentru a fi vânată de către toţi; are loc o hăituială surdă printre morminte şi se încearcă lapidarea cu pietre precum în scena biblică. Tensiunea vânării atinge punctul culminant când, încolţită de semeni, prada umană se zvârcoleşte la rădăcinile unui arbust, stârcită de lovituri, acoperindu-şi faţa de spaimă. Toţi ar dori s-o privească în ochi, să se bucure trivial de frica viscerală ce-i scutură trupul; în sfârşit, pot să ia act că orgoliul ei sfidător de femeie nesupusă poate fi înfrânt prin violenţă şi că nu este deloc imună la durere, chiar suferă profund, iată se vede că suferă şi plânge cu lacrimi adevărate. Se ilustrează aici acea violenţă explozivă a mulţimii ce se auto-asmute – cum ne demonstrează istoria – împotriva individualităţii orgolioase, împotriva oricărei tentative trufaşe de a ieşi din serie, împotriva refuzului impurităţii, împotriva violării

voinţei de a fi tu însuţi, de a decide nietzscheian în orice privinţă. Bărbaţii, mai tineri şi mai vârstnici, se-ndeamnă reciproc la crimă, strâng cercul în jurul copacului, le licăreşte-n ochi o sete dementă de sânge; nu se grăbesc încă, doar din plăcerea de a-i sorbi lent agonia; este excitant ca ea să fie ucisă cu sadism mai întâi în conştiinţă şi ei ar dori s-o inducă să implore iertare ca să poată să se bucure pervers refuzându-i-o. Este abominabil acel gest al bărbatului ce se-nchină spăşit înainte de a comite omorul; într-o mână îşi ţine cuţitul şi cu cealaltă îşi face cruce. A dispărut orice urmă de *pietas*, numai există acel *praxis* terapeutic al credinţei creştine. Dâra sângeroasă a efectului acestei credinţe religioase îi brăzdează faţa Irenei Papas ce se-ntrece pe sine în acest rol de Electră. Este cumplit să constaţi că nimeni nu-şi mai aminteşte de *milă*, acest sentiment instituţionalizat planetar de un creştinism milenar. Când se-ncheie actul laş al omorului, simţi cum se cutremură întreaga Grecie de la un capăt la altul, zguduită de damful abject al netrebniciei umane, canonizată în *hybrisul* crimei.

premoniţie

Un stol de păsări mari zboară deasupra oraşului; e un semn acesta că nu ne paşte încă nici un pericol, că această Gomoră postmodernă nu va pieri curând în flăcări şi nici nu se va scufunda în golul de dedesubt, despre care seismologii spun că va provoca un cutremur catastrofal imediat după anul 2000. Dar dacă acest oraş – atât de plăcut mie cu toată scursura balcanică – nu e decât o imagine subiectivă, existând doar într-un pliu obscur al *memoriei cosmice* care ne programează existenţa aleatorie?

ea ştie că ştiu

Nu fac decât s-o observ; ori de câte ori o-ntâlnesc şi ni se lovesc privirile, nu-i spun mare lucru dacă vorbim, doar stricta comunicare neutră. Nu o solicit mult timp să-mi răspundă altfel decât prin enunţuri stereotipe; prin tot ce spun sau cum o măsor cu aparentă indiferenţă eu o provoc, o ţin încordată în aşteptarea chemării aceleia golite de formule retorice. Sunt sigur că va veni când am să-i cer şi ea ştie că ştiu.

o cedare necondiţionată

A venit. Mă priveşte cu ochi plini de reproş, îmi impută mută chiar faptul că nu s-a-mpotrivit, nu a amânat pentru altă zi, n-a inventat nici o scuză, nici măcar nu m-a întrebat de ce am invitat-o la mine. E disperată, deodată izbucneşte în plâns. Nu ştiu ce să zic. Mă simt jenat de-ntâmplare ca şi cum aş fi greşit ireparabil. Mă judecă aspru lăuntric, îşi frământă mâinile cu nervozitate crescândă. Se uită la mine cu intensitate, hohotind de un plâns înăbuşit, sugrumat înăuntru. Suspină, se bucură, mă interoghează, nu-mi dă voie să rostesc nici măcar un cuvânt. Cred că vrea ca eu să rămân în afara frământărilor ei. S-o las să decidă ea singură. În sfârşit, înţeleg. Ea plânge din orgoliu rănit; nu ar fi crezut că-mi va ceda sau în nici un caz nu *aşa* repede. Se revoltă împotriva slăbiciunii ei de femeie; nu a rezistat, nu a cerut un interval pentru meditaţie asupra deciziei, a fost prea promptă, a răspuns imediat. Îşi dă seama că, prin acest act de opţiune erotică, nu mai are dreptul să mă înfrunte, nu mai poate să negocieze cu mine la capitolul sentimente; nu a fost în stare să prelungească etapa de cunoaştere preliminară, nu s-a opus la această grabă a mea, mi s-a supus necondiţionat, a dovedit prin acest lucru că

mă iubeşte mai mult decât o iubesc eu. Pe de o parte, disperarea ei exteriorizează această frământare interioară, specifică feminităţii; de ce femeia se dedică total în act, dăruindu-se în întregime fără să calculeze consecinţele contractului amoros ce pot fi distrugătoare pentru autonomia ei ca *subjectum?*

Ea presimte că-şi va pierde situaţia privilegiată, acea atenţie, acel instinct de prevenţiune, acea formă de respect maxim pe care orice mascul i le datora (nu întâmplător Ion Barbu selecta acest refren din cântecele de mahala: „Ce bine mă simţeam ca *fată* / Vorbean cu toţi / Eram curtată..."), şi că acea forţă formibadilă ce i se citea în toată fiinţa, ca emanaţie a integrităţii intangibile a corpului ei, va scădea, se va dilua, se va şterge. Va deveni comună, îi va dispărea acea aură impenetrabilă ce o înconjura în permanenţă în orice loc, făcând-o reperabilă de departe şi dându-i acea putere infrangibilă în raporturile cu ceilalţi. Ea îşi recapitulează în sine toate aceste avantaje concrete pe care le-a adus ofrandă într-un *comerţ* gratuit şi inefabil; abia acum are revelaţia că sentimentele sunt nişte monade eterice care trebuie ferite şi conservate cu multă grijă, pentru a nu fi terfelite prin uzura cotidiană. Acum îi este frică de imprevizibil, îi e teamă că-i va fi murdărită *fiinţa secretă* pe care o custodea geloasă la orice atingere sau cedare ce i-ar fi putut aduce daune ireparabile, în ordinea securităţii interioare. În acest moment dramatic ea se are în vedere numai pe sine; pe mine nu mă implică decât ca pe o entitate aparte, cu participarea imanentă la un act ireversibil. Depăşită această fază de autointerogaţie asupra resorturilor propriei slăbiciuni, pe de altă parte, este evident că ea mă priveşte scrutător, printre lacrimi, încercând să descopere dacă cel căruia i s-a livrat fără a se gândi nu este doar un Don Juan ieftin, un pigmeu sexual ce-şi va însemna pe războiul meschin al seducţiilor personale încă o victorie uşoară. Începe s-o macine brusc acea dilemă ce însoţeşte ca un cancer ascuns

funcţionarea oricărui cuplu; dar dacă celălalt nu mă merită? Desigur că alunecarea pe acest făgaş dubitativ nu poate fi împiedicată pe nici o cale şi cele mai mari iubiri sucombă din cauza excesivului rafinament analitic. O las să plângă în voie; astfel îşi bandajează orgoliul rănit şi se pregăteşte de un război permanent.

iubire interzisă

A lăsat toate florile pe balcon să moară din cauza gerului; se mai întâmplase cu leandrul cel verde şi robust, crescut aproape cât un copac, cu tulpină lemnoasă mai groasă decât braţul meu şi cu o coroană foarte bogată: „am observat că îţi plăcea să stai lângă el, îl iubeai atât că am crezut că, dacă îl voi ciopârţi creangă cu creangă, premeditat cu o cruzime dozată ai să suferi şi tu, simţind fiecare lovitură de cuţit cât mai adânc în carnea ta puturoasă care m-a trădat, în oasele tale spongioase, goale de măduvă. Am vrut să te pedepsesc pentru că ţi-ai împrăştiat seva din lujerul oaselor, adică tot ce ai mai intim, mai pur, mai al tău, în p...da unor curve ordinare cu care mă murdăreşti...“

Am fost oripilat de gestul ei de ură; am considerat un sacrilegiu să ucizi cu sânge rece o plantă candidă, fără nici o apărare, pentru a te răzbuna pe fiara umană; pe furiş am mângâiat cu tandreţe cioturile trunchiului retezat; i-am şoptit cuvinte blânde să-i alin rănile şi l-am îmbărbătat să fie tare, să nu sucombe de tot, să se refacă din rădăcini. Într-adevăr, a avut rezerve vitale, căci, udându-l îndelung şi masându-i coaja uscată, am constatat că, după câteva luni de agonie, leandrul meu, sacrificat pentru mine, a dat lăstari viguroşi. Pe cât de mult m-am bucurat, pe atât am suferit din nou când nu l-am mai văzut în apartamentul nostru; mi-a spus că era un trădător, că, din moment ce-l

omorâse, nu trebuia să reînvie, cum sentimentele ei ucise nu mai pot reînvia. Îl dăduse afară din casă, cerându-i îngrijitoarei de bloc să-l ducă la ea acasă sau să-l arunce cu vas cu tot la grămada de imondiţii.

Acum privesc lujerii arşi de ger ai muşcatelor şi-mi amintesc cum le atingeam pe fiecare cu gura, inhalând profund parfumul lor afrodisiac; de multe ori le-am plivit de frunzele uscate – aşa cum mă învăţase chiar ea, le-am udat cu grijă, venind uneori special vara de la Constanţa sau rugând-o pe sora mea să se ocupe de ele. De câte ori le atingeam frunzele verzi, încărcate de clorofilă, aveam o senzaţie stranie, ca şi cum aş fi pipăit pielea catifelată a unui trup de femeie; mă furnica ciudat o pulsiune senzuală puternică, simţeam cum încep să mă excit. Probabil eram conştient că ele nu mă trădează, iubindu-mă necondiţionat şi atunci le tratam instinctiv ca pe nişte fecioare, meritând dragostea mea nesofisticată. Fiecare avea un parfum deosebit, mai suav sau mai fin, mai complex sau mai greu, răvăşindu-mă de câte ori păşeam printre ele, sărutându-le pur cu buzele sau atingându-le tandru cu ochii, cu fruntea, cu mâinile...

anştain

Al naibii, anştain, se comportă tot mai mofturos; îl chemi să iasă din spaţiul lui de refugiu – o căsuţă pe care i-a construit-o ea din sfărâmăturile unui ghiveci de flori, aşternută cu ace de brad şi frunze uscate aduse de mine de la Băneasa – şi el nu-ţi dă nici o atenţie sau pur şi simplu îşi mişcă uşor căpşorul într-o parte sau alta ori şi-l ascunde sub carapace, cu obstinaţie, semn că te ignoră total. Ieri înainte de a pleca am vrut să-i dau să mănânce – deşi el nu mănâncă nimic când este observat – şi nici după ce l-am strigat de mai multe ori, i-am fluierat cum l-a obişnuit ea,

nu s-a arătat la vedere. Am început să-l caut de teamă să nu se fi răsturnat, dar negăsindu-l am vrut să plec. Atunci l-am descoperit cu dificultate, în ultimul moment, cocoţat pe acoperişul casei lui, ca un ştrengar gata să alunece – o parte din carapace îi atârna în aer – uitându-se la mine cu ochii măriţi, cerându-mi adică să-l salvez din această aventură a căţărării; broscuţă ţestoasă neastâmpărată ce-şi inventează tot felul de isprăvi pentru a atrage atenţia. Mă aştept ca în curând s-o găsesc instalată la maşina de scris, descriindu-mă în cine ştie ce dimensiune ridicolă, tocmai când eu îi port de grijă atâta, ca unui copil răsfăţat pe care nu poţi să te superi, oricât de multe şotii ar face.

Piero Bigongiari a scris un studiu despre *Dracula*

Astăzi, Piero Bigongiari îmi face o mare supriză. Îl vizitasem, ca de obicei, în apartamentul său din piazza Cavaleggeri, să mai discutăm despre poezie şi despre altele. Cum mă ,vede, îmi comunică marţial „Ho mandato a Benedetta la postfazione per il tuo *Dracula!*“ Acum o lună, aflând că am terminat, în sfârşit, romanul, mi-a cerut o copie a manuscrisului, fără să-mi spună nimic. Emoţionat, citesc textul trimis la editorul Bompiani pentru a fi publicat drept postfaţă la romanul meu. Este prima analiză a lui *Dracula*, înainte de a fi publicat.

Reviviscenza di un eroe sado-masochista

È la storia che sto scrivendo che ormai mi scrive.

Verrà anche il tempo di Dracula.

«Sento che ogni riga buttata giù mi assolve», dichiara Dracula nella lettera indirzzata, da Visegràd il 10 marzo 1463, a Enea Silvio Piccolomini, papa Pio II. Questa enorme confessione sembra scritta dal protagonista di questo Diario

fantastico-storico appunto per ottenere un'assoluzione non tanto dalla realtà colpevole della sua vita quanto piuttosto dalla stessa affabulazione a cui è sottoposta. Si chiede infine, più che altro, un'assoluzione dalle superfetazioni che la storia, ogni storia, esercita sulla realtà nuda e cruda dei fatti, e anzi, si direbbe, dalla stessa opera di autoillustrazione e di automitizzazione volontaria, nel peggio e nel meglio, che il principe Dracula sta procurando al suo ideale rispetto alla coatta derelizione a cui è sottoposta la propria vita. É insomma un'assoluzione che la scrittura, in quanto tale, è più o meno attendibile, propone alla propria voglia di testimoniare l'inattendibilità finale di ogni avvenimento che capiti a ognuno di noi, se e mentre sembriamo accettarne o alleviarne la sorte: dove il miracolo esistenziale confina, fino a immedesimarsene, con la crudeltà che i tentativi per raggiungere questo stato din grazia esigono, al fine di non lasciarsi sopraffare dalla loro stupefazione.

Dracula, l'eroe negativo, è l'ultima transformazione romanzesca del superuomo nietzschiano? Se lo è, e per qualche aspetto lo è, lo è partendo dal poveruomo che si coltiva in seno. il suo diario riempie questa intercapedine tra l'abietto e il sublime, ma in un modo tale che l'uno, mentre se ne esalta, sembra perdere la nozione dell'altro, e viceversa. È in questa perdita reciproca il segreto e il movente di questo strano libro in cui il goticismo leggendario di fondo sembra permeare il tempo della Rinascenza, mentre si situa, ai confini, e dai confini, di un'Europa minacciata dalle scorrerie della barbarie impersonata dalle ambizioni espansionistiche din Maometto II, la più incredible confusione di ogni possibile eticità comportamentale. Il romanzo sembra rinnovare, nelle sue vicende storiche e pseudostoriche, da una parte l'imprevedibilità avventurosa del fantasioso barone di Münchhausen, testualizzata prima dal Raspe ed esornata poi dal Bürger; d'alta

parte c'è persino un vapore di sotterraneo stendhalismo, ora fattosi sulfureo, in questo candido eroe dell'orrore, dell'erranza mentale e fisica e della trasgressione continua, vitale e riflessiva. Per lui può ripetersi quanto Fabrizio del Dongo (nel testo Chaper della Chartreuse) *sussurra alla duchessa Sanseverina: «Rien ne m'est plus, / Plus ne m'est rien», pronto però, nel proprio vitalismo, a ogni tentativo pur di attingere in questo "rien" il proprio "plus". Anche la torre Farnese che serve da prigione a Fabrizio, e dalla quale egli può contemplre le stelle, ha un corrispettivo nella torre din Salomone da cui Dracula, risalendo dalla sua prigione-fogna, può speculare di notte nella profondità del cielo stellato:*

Non so dire la gioia di ogni notte quando viene l'ora di salire sulla torre (ho avuto il lasciapassare dallo stesso Mattia) per scrutare nel ventre dei cieli. Fisso una stella, la più stanca, per ore e ore, e ripercorro il cammino del pensiero, dell'immaginazione e del dubbio di tutti gli antichi, catturati prima di me dal fascino di queste luci tremolanti e ignote.

Anche se per un eroe così, in pectore, strutturalista le considerazioni del romantico e innamorato Fabrizio si richiamano invece al loro necessario transformarsi in scrittura e racconto per non essere nulla:

Mi è chiaro, come la cosa più banale, che tutto quello che il pensiero elabora e comprende, tutto quello che viviamo e che sappiamo di vivere è scrittura, è racconto, e non sarebbe nulla se non fosse stato fermato nelle parole. Il tragico ad esempio. L'esperienza del tragico che cos'è, se non la stessa scrittura? Nulla è concepibile in concreto, e l'esperienza significa qualcosa solamente quando corrisponde a un concetto già presente. Il grande libro del mondo è tutt'altro che una metafora.

La storia non sa tutto, anzi sa pochissimo, e non può raccontare non solo tutto, ma nemmeno le ragioni autentiche e particolari di quanto appunto diviene, de minimis, *ragione di storia. È nel suo inoltrarsi nella leggenda la sua più autentica inderogabilità, la sua dialettica credibilità disseminata nei frammenti di diario in cui Dracula esamina, nei suoi momen-*

tanei lacerti, se stesso e la sua condizione di prigioniero a cui l'ha ridotto il tradimento nei suoi riguardi dell'invido Mattia Corvino. In questo senso propone la ragione della propria autocalunnia, alla cui divulgazione contribuisce scientemente, al fine di liberare la propria memoria, come che sia, dalla prigione reale e metaforica in cui è costretto. Prende le calunnie fatte correre su di lui per amplificarle in una sorta di enfasi del male, purché, correndo libere per il mondo, divulghino il suo protagonismo: divengano cioè un tut'uno con la funzione inventiva di colui che le accetta e le descrive per accreditarle, faute de mieux, *nella loro possibile credibilità. La norma ha intorno al proprio capo, come un'aureola, la propria enormità. Avvicinarsi al credibile senza raggiungerlo, è il proprio della storia; mentre la leggenda non ha bisogno di nessuna riprova. È la finzione che è alla base di ogni arte, in quanto artificio necesario a ricuperare oltre le sue ambigue apparenze la realtà, amplificandone la risonanza, che Dracula assume in proprio, si direbbe in corpore vili, cioè avvilito dalle calunnie fatte correre su di lui, enfatizzandole fino a costruire, per via negativa, il proprio eroismo di protagonista sfortunato.*

E va bene. ho deciso: aiuterò Mattia in questa infame campagna contro di me. Inventerò io stesso delle infamie, alimenterò il carico delle menzogne. Sarò io stesso l'ideatore delle più mostruose vicende che si racconteranno a mio riguardo.

Senonché

Per potermi manifestare come soggetto vivo dovrei acuire l'elemento di violenza delle storie. A nessuno interessa la realtà letterale delle cose. Tutti chiedono una realtà fittizia, che soddisfi le loro ossessioni, bloccate nell'intimo per ragioni di nobile convenzione.

E nella finzione non posso esistere "realmente" se non rispettando il divieto imposto. Ma via via che scrivo capisco che mi sto inventando un'identità che non è più mia. Mi sono costruito un mio doppio, che ormai decide per me e mi detta le regole del gioco. La mia esistenza si sposta, sempre più definitivamente, nello spazio della scrittura.

È in tale "spazio" che l'etica della finzione non solo può proporsi come archetipo del proprio movimento scrittorio, il testo originale ritrovato delle memorie di Dracula, ma anche può modificare l'insieme della sua figura leggendaria nell'orrore di cui le notizie tramandate la concernono, rendendone problematico il diario al massimo grado della sua probabilità assertiva sul piano della finzione e della scrittura. La finzione agisce in un doppio senso: e verso la figura del protagonista, e verso lo "spazio della scrittura" a lui attribuito come una grande confessione giustificatoria delle sue incredibili peripezie. La credibilità, voglio dire, di quanto si legge tutta procurata esteticamente da questa etica implicita nell'esistenza stessa decisiva della finzione come momento, e movimento, di approssimazione a una possibile realtà storica. E qui torna ancora una volta utile l'idea manzoniana che «L'Historia si può veramente deffinire una guerra illustre contro il Tempo, perché togliendoli di mano gl'anni suoi prigionieri, anzi già fatti cadaueri, li richiama in vita, li passa in rassegna, e li schiera di nuovo in battaglia», come inizia l'anonimo autore del «dilavato e graffiato autografo» secentesco che lo scrittore pone a base della propria riscrittura romanzesca. Anche nel caso di Marin Mincu esiste presuntivamente un palinsesto o una serie di documenti avventurosamente ritrovati con cui l'autore del libro immedesima la propria scrittura: solo che stavolta è già supposto, nei documenti di mano di Dracula, tutto quel coacervo di fatti storicamente possibili e di riflessioni individuali, psicologicamente oscillanti, e molto moderne, che costituiscono il controcanto diaristico del personaggio che scrive in prima persona, riflette in prima persona, e in prima persona spiega e giustifica perché la «guerra illustre contro il Tempo» si è accanita sulla sua persona, tramandandone un'immagine, tra colpa e innocenza, di responsabile e insieme di vittima di orrori che ne hanno finito per constituire l'esempio

prototipico e proverbiale dello stesso concetto di degradazione e di orrore. L'Historia cioè giustifica se stessa attraverso la propria storia, nel ricostituirsi della sua credibilità attraverso la sua stessa vantata storicità.

Dracula è valacco, Mattia è ungherese. Nella lotta contro i Turchi di Maometto II c'è anche questa gara segreta, senza risparmio di colpi, non solo tra questi due protagonisti, ma anche tra due etnie che, ai confini dell'Europa e quasi suoi ambigui antemurali, paiono come volere sopraffarsi, immerse nella confusione che chi vive in una terra di confine tra due idealità prova nel tentativo di dimostrare, quasi nel suo io oltre che nelle proprie ambizioni storiche, la propria legittimità di defensor *di una grande idea, quella della salvezza di un'Europa minacciata dalle invasioni degli infedeli, contro chi cerchi di arrogarsene il merito, la priorità e l'esclusiva. Dracula è "escluso" e "recluso" da Mattia Corvino proprio sullo sfondo di questa gara di etnie nel dichiararsi ognuna elemento decisivo per la sorte di un Occidente e di una civiltà minacciati nelle loro più profonde peculiarità. La lotta confonde chi la combatte, esaltando la crudeltà senza mezzi termini dei mezzi messi in azione, legittimandoli nelle loro più ambigue intenzioni. Chi si combatte, in qualche modo, in quanto condizionato dalle ragioni della lotta, finisce, se non per assomigliare, almeno per adeguarsi assimilandosi all'avversario. Il tradimento opinato, allora, non è che l'esaltazione di questa assimilazione dei mezzi e dei fini della lotta stessa tra chi la combatte da opposti fronti. In questa prospettiva ha buon gioco Mattia Corvino a proporsi come l'eroe postivio, seminando contro il principe Dracula i sospetti di collusione col nemico, assimilandolo al "male" contro cui combatte, riducendolo insomma alla condizione di eroe negativo, colpevole di quelle azioni ambigue in opposizione ale quali si rilevano tanto più decisivi, nella trasgressione della*

finzione invida dell'opinabilità della storia, i propri meriti.

Ma nelle mie terre non ero più riconosciuto, dopo la morte di mio padre e di mio fratello, eliminati da Vladislao I. (È noto come noi Valacchi ci eliminiamo fra di noi e ci combattiamo per l'interesse degli altri. Iancu, ad esempio, anziché difendere le sue terre si è messo al servizio degli ungheresi; e Mattia, suo figlio, che io consideravo un fratello, mi ha sbattuto in questa prigione ungherese. La Valacchia bruciava, invasa da Maometto II, e lui, col denaro ricevuto dal papa per venirmi in aiuto, organizzava feste grandiose in tutte le città della Transilvania, spacciando quell'itinerario di orge e di banchetti per un percorso di guerra.)

Sono stato inagannato, in modo vergognoso, per tutta la vita. Ho voluto mettere il mio braccio e il mio paese intero a difesa della Cristianità, ho ricacciato indietro i Turchi fino a Costantinopoli (ancora oggi, da quel che riferiscono le mie spie, hanno il terrore di me a Costantinopoli; ignorano che io sono prigioniero e temono un mio attacco improvviso) – ed eccomi qui, mostro da baraccone di cui Mattia si vanta con tutti gli ospiti di passaggio diretti a Budapest.

Il fatto è che la contiguità tra popoli fratelli può trasformarsi a un certo punto in invidia di protagonismo e desiderio di sopraffazione, nelle ore più tragiche delle insorgenze storiche quando un popolo è messo con le spalle al muro dalla stessa terribilità degli accadimenti che sembrano confondere i propri fini coi propri mezzi. Ciò è tanto più vero per chi è di vedetta agli avamposti di un evento storico minaccioso, quando è là dove i cataclismi epocali hanno il loro punto di frizione, quando è là dove la responsabilità di ognuno è messa alla prova dei propri sentimenti e risentimenti più segreti, il valore con le proprie debolezze, le azioni con le illusioni che ne mascherano i propositi più segreti e inconfessabili.

É un libro dunque, questo, che si può persino definire edificante, nella riscrittura della degradazione e dell'orrore di fatti reputati come veridici? Non so se questo mystfest della sublimità dell'abiezone possa dirsi edificante, certo, sì, appassionante, nelle sue mistificazioni tra il lirico e l'osceno. L'autore, poeta, semiologo e ora romanziere sorprendente, ha scritto un libro che dovrebbe piacere a uno scrittore, e semiologo, come Umberto

Eco: un libro in cui gli estremi si toccano e si confondono, dalla degradazione più perversa a un'illusione infelice di grandezza, che tocca tutti gli aspetti opinabili intermedi tra questi due estremi, e che finisce per risultare un grande affresco insolito tra tardogotico e rinascimentale, simile a un vero e proprio Trionfo della Morte. Ciò, dico, avviene in una terra in cui l'instabilità storica che l'ha condizionata, in quanto terra di confine tra continenti e civiltà contrastanti, ha finito per farne la sede delle più mostruose leggende, e vorrei dire dell'indecisione dell'esserci: «Io viaggio indeciso tra l'Oriente e l'Occidente...»; mentre un attimo prima aveva detto: «L'Occidente non vincerà mai l'Oriente. Da una parte c'è il dogma che mortifica, dall'altra i misteri che vivificano...» È la vita che insinua nelle sue misteriose cavità, come il polipo coi suoi tentacoli, per cercarvi riparo e prepararsi all'offesa. È la vita che si adegua a queste oscure cavità e vi ristagna maleolente, o sono queste cavità tentacolari, questi vuoti etici, a creare l'animale mostruoso, ma intelligente, certo assimilatore, che possa riempirle? Lascio la domanda aperta al lettore, tenendo conto, per confessione stessa di Dracula nel paragrafo Dimora *del* Diario, *di quanto è detto:*

Con questo Diario *vorrei riempire i vuoti tra quello che fui:* ora *crolla dinanzi a me il muro del tempo e mi impedisce di comprendere, di scoprire la verità. Ma quale verità? Sono isolato, solo in questa dimora sotterranea, da cui esco sempre più di rado; per intere giornate rimango concentrato nello sforzo di captare quel plasma interiore della memoria, da cui nascono le forme vive che saturano il mio spazio e che si avventano sopra di me, per riempirmi di voci.*

Aggiungerei come codicillo quest'altro interrogativo: è l'uomo che condiziona la storia, o è questa che, nella sua continua ipoteticità, condiziona chi è destinato a viverne le contraddizioni di fondo, fino a divenirne un soggetto che non riconosce più se stesso, oggetto perduto nella insondabile soggettività di ogni fatto storico, appena l'uomo si accosti a definirlo, in quanto sottoposto alla natura indecifrabile dell'uomo,

tra malizia e illusione di ciò che è bene, di ciò che all'uomo conviene essere? Insomma, è l'uomo vittima della storia, o è questa la vittima sacrificale e illusoria della falsa onnipotenza umana? Sull'ambigua lama di questo discrimine corre il filo sottile del racconto: una lama che fa sprizzare dalla carne della creatura umana quel sangue di cui la leggenda di Dracula si nutre nella non simbolica eucarestia delle sue messe nere».

După lectura acestui studiu despre romanul meu, sunt foarte orgolios că am reuşit să scriu o carte direct în italiană care să-l intereseze atât de acut pe marele poet florentin.

eu stam în cumpănă cum să procedez cu S.

Am plecat împreună de la Bibliotecă fără să fi stabilit anterior acest lucru; adică n-a fost deloc vorba că S. va merge la mine acasă sau că vom lua masa la un restaurant sau altul. Pur şi simplu am ieşit în doi ca şi cum acest fapt era de la sine înţeles. Ne-am urcat firesc în acelaşi autobuz şi am coborât la aceeaşi staţie apoi am continuat să urmăm mecanic o direcţie comună vorbind cu calm despre diverse subiecte ce ne preocupau pe amândoi. Din când în când ne atingeam involuntar corpurile în înghesuială şi am constatat că orice atingere îmi provoca o senzaţie de confort epidermic cum nu se întâmplase decât extrem de rar. Cu toate acestea nu-mi făceam vreo iluzie, mai ales că nu-mi construisem în acel moment nici un proiect special în legătură cu S. Mi se părea doar că ea are un tonus intelectual mai ridicat faţă de alte cunoştinţe universitare feminine şi-mi făcea plăcere să discutăm, detaliat, unele chestiuni mai abstracte pe care doar ea reuşea să le urmărească destul de bine, fără să facă eforturi vădite. Nici ea nu părea deloc obsedată de ceva anume în ceea ce

mă priveşte şi se comporta absolut normal, ca şi cum ne-am fi cunoscut de mult şi nu era nevoie de prea multe cuvinte în plus ca să comunicăm. Presupuneam că ea mă urmase fiindcă nu terminasem încă discuţia şi din simplă admiraţie pentru discursul meu nu mă întrerupsese, nedelicat şi brutal, ca să mă anunţe brusc că trebuie să meargă în altă direcţie. Cred că îmi spusese în treacăt că locuieşte la nişte rude vagi, care-i lăsaseră cheile apartamentului pentru două săptămâni cât timp avea de gând să citească la Biblioteca Academiei. Eu fusesem mulţumit de faptul că ea nu mă întrerupsese şi că se arăta atât de interesată de enunţurile mele. Deşi am spus că nu aveam vreo intenţie „agresivă", adică nu-mi programasem nimic legat de întâlnirea noastră „intelectuală", pe parcursul drumului am dedus din fluxul meu discursiv mai abundent că, în mod instinctiv, încercam să o seduc, folosindu-mă abil de arma naraţiunii ce nu dăduse greş niciodată. Este clar – îmi spuneam – în timp ce-i vorbeam cu mult elan despre Ion Barbu că nu aş vrea să mă părăsească tocmai acum şi că ar fi bine să continuăm discuţia noastră la mine unde însă nu puteam să prevăd în nici un fel ce se va întâmpla şi în ce mod voi motiva prezenţa ei acolo. Poate că totuşi mă interesează cât de cât şi ca femeie – îmi strecuram fără cuvinte – din moment ce nu-i dau încă ocazia să-şi ia rămas bun şi să plece. Vedeam cu mirare cum îmi depuneam toată silinţa să fiu foarte gentil în discurs şi asta mă intriga: chiar atunci îi povesteam episodul trăsurii, împrumutat din *Madame Bovary*, cu ajutorul căruia Dan Barbilian reuşise să finalizeze episodul amoros cu o nobilă nemţoaică, episod atât de intens evocat de acesta în corespondenţa sa din Germania cu Tudor Vianu. Era foarte atentă la tot ce-i spuneam deşi mă cerceta cu privirea, la rece, pasivă, fără o stare emoţională care să iasă în evidenţă. Această pasivitate a ei îmi convenea enorm, potrivindu-se aşteptărilor mele. Când terminasem de povestit aventurile erotice ale lui Don Bar-

bylos în landurile germane, ajunsesem deja la scara blocului meu şi am urcat scările celor patru etaje în tăcere. Nu m-a întrebat nimic nici după ce-am deschis şi am intrat în apartament. S-a dus în baie firește şi s-a spălat un timp cam lung, după care şi-a pus un halat al meu care îi schimba cu totul alura de *cuminţenie a pământului* – aşa o numisem în cursul conversaţiei – şi-i da un aer aproape provocator. M-am prefăcut că nu iau în seamă această metamorfoză şi am aşteptat foarte curios să văd cum se va comporta. Nu a luat în seamă schimbarea din atitudinea mea şi a intrat în bucătărie fără trac; am auzit-o cum cotrobăie prin frigider şi cum aranjează pe masă farfurii şi pahare. A făcut repede o salată frugală cu brânză abundentă – am fost intrigat că o prepara exact cum îmi plăcea mie – şi a desfăcut o sticlă cu vin alb ce se afla acolo. M-a chemat să cinăm cu vocea seacă a unei *casalinga* ce îşi îndeplineşte cu resemnare atribuţiile. E cunoscut că în general amantele de profesie nu acceptă decât foarte rar să spele o farfurie sau să pună masa; constatarea că ea nu se poartă ca acestea m-a contrariat plăcut. În timpul mesei am rămas tot timpul tăcut, incapabil să adopt o atitudine sau alta. Nu mi se mai întâmplase înainte să fiu atât de aproape de o femeie şi să nu ştiu ce vreau să fac cu ea. Mă intimida oarecum şi faptul că o ştiam ceva mai în vârstă decât mine şi mamă a unei fetiţe despre care îmi spusese că o lăsase la părinţii ei. În general, îmi făcusem o educaţie specială în ceea ce priveşte legăturile amoroase posibile din care exclusesem drastic femeile cu copii. Consideram o profanare gravă a maternităţii orice adulter din partea lor. Acum stam în cumpănă în ce mod s-o tratez pe S. despre a cărei situaţie matrimonială nu ştiam nimic. Poate că nici nu era cazul să ştiu ceva mi-am spus autolinişti tor când ea se afla afară din cameră, iar eu m-am dezbrăcat şi am intrat în pat fără să decid dacă ea va dormi în altă cameră sau va pleca fără să-şi ia la revedere.

mâinile papei tremurând în noaptea Crăciunului

Ca de obicei, nu pot să adorm până la ora unu; la italieni e miezul nopţii, deschid *Raiuno* să ascult un telejurnal. Descopăr Marea Slujbă în catedrala San Pietro din Vatican unde zeci de mii de persoane asistă la ceremonia religioasă. La noi s-au transmis numai concerte de muzică uşoară şi colinde neautentice ca în vremea ceauşistă. Nu pot să transcriu starea de emoţie solemnă ce m-a cuprins; am fost la San Pietro acum o săptămână (cu ocazia prezentării cărţii la *Accademia din Romania*) şi am stat cufundat în reculegere chiar acolo lângă marele altar; ea a crezut că am aţipit dar eu încercam să-mi clarific starea de îndoială şi frământare ce mă apasă de aproape un an. În catedrală aveam parcă revelaţia concretă a ceea ce sunt şi ceea ce mi se întâmplă; mă uşura conştientizarea faptului că sunt pus la probe mai dificile decât cele pe care mi le imaginasem eu însumi. Am înţeles că nu am o traiectorie atât de liniară şi că îmi e dat să străbat un drum mai greu decât mi se părea... De fapt acum, în noaptea naşterii lui Iisus, ni se comunică acele rare semnale pe care nu le sesizăm în fiecare zi; nu avem starea de autocontemplaţie necesară pentru a le sesiza. Sunt zguduit de figura cadaverică a lui Giovanni II., marcată de slăbiciunea trupească; stă puţin aplecat în faţă ca şi cum ar căra o greutate imensă, cu întreaga spinare arcuită, cu gâtul îndoit în unghi drept, aproape rupt ca orice suport prea fragil ce nu mai poate susţine capul acela încărunţit, turmentat de propriu-i destin ingrat; să nu fii sigur că omenirea va mai dăinui după terminarea celui de al II-lea mileniu când va veni prezisa apocalipsă, să vrei să faci ceva împotrivindu-te şi să constaţi neputincios că această biserică a lui Hristos, instituţionalizată prin jertfe neîntrerupte de două mii de ani, nu mai are nici o eficienţă, întrucât omul a încetat să fie religios, decăzând ireversibil în sălbăticie şi destrăbălare,

pierzând definitiv acea *pietas*, acea înfiorare smerită în faţa fiinţei atât de profundă şi atât de misterioară, abandonând-o aşa dintr-o dată fără o aparentă motivare, deşi el, Papa, s-a luptat din răsputeri să consacre cu propria-i viaţă sentimentul religios creştin, cât mai apropiat de filonul originar. Dar este mai ales îngrijorat de slăbirea spirituală a credinţei; chiar se întreabă, în secret, dacă s-o fi născut cu adevărat în Bethleem *acel* prunc, în *acea* noapte dogmatică pe care o reiterăm ritualic cu fiecare sărbătoare a Crăciunului? Şi dacă într-adevăr s-a născut, de ce astăzi, e tot mai complicat să observăm mesajul lui ce ni s-a codificat în *Scripturi*? S-a consumat oare de tot credinţa în misterul întrupat sau omul nu mai este în stare să-şi asume dimensiunea *interioară* a creştinismului şi am intrat iremediabil într-o eră areligioasă? Lângă stâlpii faraonici ai altarului – concepuţi astfel pentru a impresiona prin grandoare – Papa se face tot mai mic, se reduce fizic, retrăgându-se total în gesturile sacramentale pe care le împlineşte în transă, parcă acţionat de o maşinărie nevăzută şi comunicându-ne tuturor, celor care îl urmărim, o mare spaimă a absenţei, a golului, a necredinţei. Rămâne aşa minute în şir, răstignit în propria-i slăbiciune, speriind lumea ce asistă la actul iniţiatic prin imaginea televizată, făcând-o să ezite să mai privească această cădere sfâşietoare, fără speranţă de mântuire, când iată, din acel corp, istovit în rugăciune şi meditaţie transcendentă, ceva devine mai viu, ceva ce ni se transmite şi nouă ca un mesaj încurajator; sunt mâinile papei cu degetele împreunate strâns precum în moarte, ele, mâinile sunt mult mai vii decât ne-am fi aşteptat, cu degetele subţiri şi tumefiate. Aceste mâini se afirmă deodată, în acest moment intens de aşteptare metafizică, ca singură realitate, ca realitatea supremă a mesajului chiar prin *tremurul* lor foarte accentuat asupra căruia insistă în mod semnificativ cameramanul papal; atunci Papa se surpă brusc ca un morman inform de oase şi odăjdii aurite şi-şi

ascunde faţa lividă îndărătul acestor mâini împreunate, aceste mâini care tremură spasmodic comunicându-ne că toţi suntem păcătoşi şi vom muri nemântuiţi şi chiar el, Papa, nu află altă mântuire decât resemnarea dată de slăbiciunea fiinţei de carne şi sânge. Nu se aude nici un sunet; au tăcut coruri şi orgă, nici o suflare nu se simte în această clipă de încordare a conştiinţelor, doar el, bătrânul Sacerdot, se roagă mut în continuare, cu mâinile tremurânde, transmiţându-ne grav, tuturor, că nu există nici o salvare dincolo de noi înşine... Fericită această noapte a naşterii Mântuitorului, când am putut să mă cutremur o dată cu Giovanni II de neputinţa fiinţei noastre ce nu are altă alinare decât rugăciunea în singurătate.

creaturi nevinovate

Trandafirul japonez s-a manifestat; profitând de cele două-trei zile călduroase şi-a umflat bobocii – prin infuzie de seve în surplus – şi a înflorit instantaneu, surprinzându-mă pentru a nu ştiu câta oară. Sunt emoţionat de acest gest de amor din partea unei plante ce-mi anihilează orice impuls. Balconul întreg e însângerat de un halou de roşu intens. Mă apropii atent să nu-l sperii prin brutalitatea umană, îi vorbesc tandru şi-i mângâi precaut petalele înfiorate de dragoste ca nişte mirese-fecioare. anştain scoate capul de sub acoperişul de frunze, aşteaptă să-l chem, dar, neprimind nici un semnal din partea mea, mă acuză că nu-l mai răsfăţ, ascunzându-se mofluz în coliba sa. Nu ştiu cum să mă împart între cele două creaturi să nu le supăr; o plantă extrem de capricioasă prin reacţiile ei amoroase imprevizibile şi o broscuţă încăpăţânată teribil ca orice ţestoasă.

arsură carnală

Am scris cam împiedicat despre acea studentă a mea care a venit să mă caute din proprie inițiativă, într-o sâmbătă, când, tânăr universitar, făceam armata la școala de război de la Leului. Eram stingher și singur, lipsit de orice fel de elan, mă cufundasem de tot în cloaca cazonă și nu puteam să mai suport abjecția invidioasă a celorlalți, întărâtați că nu antamam nici o comunicare cu ei; de obicei, în asemenea aglomerări colective, inșii se manifestă trivial, etalându-și toată animalitatea de care sunt în stare prin condiția biologică. Din răzbunare atroce – citeam și scriam fără să observ că ei există – îmi furaseră *Getica*, ediția princeps; cu sadism programat, ținând cartea ascunsă, scoteau la iveală câte un fascicul așteptând curioși să mă vadă cum mă grăbesc să-l culeg din căcat; da, am curățat și spălat fiecare fascicul până mi-am refăcut întregul volum! Am încercat să povestesc cum a venit ea la cazarmă tocmai când eram mai hărțuit de agrarieni – așa îi numeam pe cei cu studii de agronomie sau medicină veterinară – a venit la mine ca femeie și nu ca studentă în vizită, mai exact a venit la soldatul tânăr ce visa în fiecare noapte „rusoaica" precum în Gib Mihăescu. Cum spuneam, există acea stare de părăsire și abandon, mai ales sâmbăta, când faci armata, când nimeni nu te caută – așa cum se-vaită și soldatul Eugen Ionescu în scrisoarea către Mircea Eliade – și nu ai cum să-ți umpli timpul; ai vrea să scrii dar nu ai pe ce să sprijini caietul, ai vrea să citești dar ceilalți nu te lasă. Deodată ești anunțat că te caută cineva; intri pe loc în alertă, îți îndrepți ținuta, îți netezești vestonul; îți închei centura mai strâns, îți lustruiești bocancii cu pătura și alergi cu fervoare către ieșire. La poartă te așteaptă o fată frumoasă cu care n-ai schimbat decât câteva cuvinte; este acea studentă care te întărâta la seminar,

uitându-se cu ironie provocatoare la tine, tocmai când ţie ţi se părea că ai reuşit să spui ceva cu totul nou despre poezia lui Ion Barbu. Te priveşte acum cercetător, aproape sfioasă; nu mai are pornirea ironică, nici bluza prea decoltată. În faţa ta stă o fată speriată, care nu ştie ce-i vei spune sau cum i te vei adresa în această împrejurare specială; sunt momente delicate când un tânăr nu ştie cum să procedeze sau cum să se comporte, dacă este luat pe nepregătite de învazia vieţii, în acel spaţiu secret ce-l reprezintă puterea lui de imaginaţie; este posibil ca ea, imaginaţia, să nu fi proiectat întâmplarea de acum şi atunci el are reacţii pripite, e timid, se pierde cu firea, devine brusc violent, comite gesturi necontrolate, se apără cu vorbe tăioase, fuge de propria-i dorinţă, strică tot, îşi prejudiciază şansa de a izbuti să se înfrângă pe sine şi să devină el însuşi cu aceea pe care o doreşte aprig şi o visează obsesiv. Fosta ta studentă priveşte temătoare spre tine şi citeşti dragostea în ochii ei dilataţi de spaima de a nu fi certată că a venit să te caute – niciodată un bărbat tânăr nu are atâta încredere în puterea lui de seducţie fiind întotdeauna uimit că cineva, o fată frumoasă îl caută aşa fără nici un motiv serios – şi că vrea să rămână cu tine întreaga noapte – să se iubească – aşa cum trebuie să facă orice femeie tânără când vine să-ntâlnească un soldat. Există o sofisticată poetică a soldatului – visându-se precum Paris cu Elena, singuri pe puntea corăbiei – dar cred că trebuie să fie şi una a femeii tinere ce se duce liberă, nesilită de nimeni, fără să-i fie ruşine, să-şi vadă soldatul ei care o aşteaptă torturat de îndoiala că va veni. Reuşesc să obţin învoirea de a părăsi cazarma – se dă drept logodnica mea – şi întreaga noapte nu ne vorbim aproape deloc, dar îmbrăţişarea ei fierbinte îmi provoacă o arsură a cărnii pe care n-am mai trăit-o apoi niciodată cu nimeni. Mă chestionez dacă nu a venit să mă caute tocmai pe mine pentru a mă convinge

că există femei adevărate, atât de gratuite în amorul lor şi atât de *pure*; ea mi s-a dăruit complet, ca o sacerdoteasă a dragostei, într-un act natural, ca şi cum am fost două albine care se-mpreunează pentru a fabrica miere.

rugăciune în Domul din Milano

De câte ori ajung la Milano iau metroul şi mă opresc la Dom; indiferent ce am de făcut şi în ce direcţie trebuie să merg, acest itinerar a devenit stereotip fără ca eu să-l programez vreodată. Intru în Dom înainte de a începe altceva – de exemplu să-l caut pe Umberto, să mă duc la Segre sau la Maria Corti, să iau tramvaiul 12 până la Bompiani, să-l întâlnesc pe Vanni Scheiwiller pentru a-l publica pe Nichita în cea mai faimoasă colecţie de poezie „All'insegna del pesce d'oro", să-l văd pe Vigorelli la el acasă împreună cu Carla, să le telefonez lui Alfredo şi Biancăi, s-o salut pe Gabriella D'Inna la editura Feltrinelli, în via Andegari în spatele Scalei etc. – ca să mă reculeg. Aici, în această *frescura* şi în acest *silenzio* desăvârşite, reuşesc să mă recapăt treptat pe mine însumi, recapitulându-mi tot ce am întreprins în intervalul de timp scurs de la ultimul voiaj la Milano. Îmi fixez atenţia asupra vitraliilor enorme, colorate fără prea mult rafinament, dacă iau ca punct de referinţă Notre-Dame sau Domul din Köln, urmărind proustian câte o rază de lumină ce atrage magnetic corpusculii materiali care plutesc brownian în aerul silvan al Catedralei. După un asemenea exerciţiu de detensionare cotidiană, ating o cotă maximă de auto-liniştire şi încep să mă rog; e vorba de o meditaţie strânsă asupra căilor de realizare a fiinţei ca demers religios/ontologic. Mă odihnesc profund în această rugăciune-meditaţie, simt efectiv cum mă purific de scoriile unei angrenări tumultoase în existenţă şi când

ies din Dom mă mişc mai uşor, sunt mai puternic, oricum suficient de fortificat pentru a trage la edec barca mea pentru încă o bucată de timp. Practic acest exerciţiu de terapeutică religioasă numai aici, din 1974 când, sosit de puţină vreme-n Italia, la Torino, nu reuşeam să mă acomodez la ritmul occidental şi cum în fiecare vineri veneam la Milano – să ţin lecţii gratuite de limba română la Universitatea statală – luam metroul până la Dom, fiindcă Universitatea se află aproape. Întâi am intrat din curiozitate de simplu turist în Catedrală apoi am simţit că mă întăreşte acel popas lăuntric şi am început să vin regulat să mă rog.

i se spunea „stahanovistul“

Nu am înţeles de ce niciodată n-am reuşit să am o comunicare directă cu tatăl meu şi totdeauna a trebuit să existe un intermediar între noi, de cele mai multe ori acest mediator fiind mama. Nu ştiu de ce se instituise o stare de teamă între mine şi el deşi nu a existat vreodată vreo situaţie în care să mă fi bruscat. Dimpotrivă, el era cel ce mă proteja atunci când mama se supăra şi mă reclama pentru atitudinea mea încăpăţânată; nu voiam să fac un anumit lucru sau nu voiam să mănânc din cauză că nu mi se dăduse destulă atenţie în nu ştiu care moment. Mă autopedepseam crispându-mă ca un arici şi ţinându-mi ore întregi gura încleştată să nu rostesc nici un cuvânt. Atunci el mă invita să facem ceva împreună, un lucru de bărbaţi, să spargem lemne sau să cărăm apă, ceea ce susţinea că nu poate face singur. Acest mod de a fi antrenat în ceva atât de dificil pentru un copil de cinci-şase ani mă umplea de orgoliu şi-mi dam silinţa să fiu cât mai de folos, încercând să ridic greutăţi mai mari decât puteam să duc şi să rezist la probe nu tocmai uşoare. Îmi treceau pe loc

ifosele de răsfăţ şi deveneam buni camarazi încât mama era fericită văzând că am uitat de supărare. Am conservat acest pact de cooperare cu tatăl meu şi mai târziu. De exemplu, la sapă eu încercam să înfig unealta cât mai adânc – când eram deja elev la gimnaziu – ca să scot pământ odihnit, pe care-l aranjam piramidal în jurul cuibului de porumb exact cum proceda el. În felul acesta, spunea că apa de ploaie se va acumula în jurul lujerului plantei şi astfel aceasta va fi alimentată mai bine şi va rezista la secetă. Când deja eram elev de liceu, mergeam la secerat grâu şi simţeam o mare bucurie să adun, ca şi el, într-un singur braţ aproape un snop de grâu fără să întrerup seceratul. Mama glumea zicând că secerăm cât două combine. Desigur, săpatul şi seceratul erau muncile cele mai dure şi mama se opunea ca noi, copiii, să fim luaţi la câmp. El, însă, ne privea surâzând şi ne îndemna să muncim cot la cot cu el căci dacă nu vom învăţa ce este munca la timp apoi vom fi nişte neisprăviţi. De aceea l-am admirat de când eram foarte mic pentru extraordinara lui putere de muncă pe care probabil mi-a insuflat-o şi mie fără să vrea. De fapt, singurul său gest când i se părea că nu suntem destul de vrednici la şcoală era să ne arate mâinile sale mari arse de soare cu palmele aspre, crăpate vizibil de întrebuinţarea brutală în muncile cele mai grele. Tot la liceu eram când mă invita să-l ajut la gară la descărcatul de lemne. Pe atunci lucra ca muncitor la întreprinderea „Combustibilul“ din oraş, fiind plătit pentru câte vagoane de lemne sau de cărbune descărca pe zi. Fiecare ne luam câte un vagon de zece tone şi reuşeam să termin cam în acelaşi timp cu el. Era numit de ceilalţi „stahanovistul“ întrucât făcea şi câte trei norme pe zi. În acelaşi timp eu mă aflam în faza romantică a lecturilor – consumând câteva sute de pagini pe zi – şi momentele de muncă fizică de la gară, cu tatăl meu, le foloseam ca o relaxare binevenită, ce mă smulgeau din tensiunea cititului şi-mi dădeau ocazia să-mi fortific organismul. Este curios că tata a ştiut să nu mă oblige niciodată să fac ceva anume

iar eu mă simţeam extrem de flatat dacă îmi va da voie să muncesc alături de el. Cunoştea sau intuia cum să mă incite la competiţie. Acest instinct îi venea din nobleţea sufletească pe care numai el o avea în familia noastră. L-am absolvit apoi de orice violenţe ale gestului sau ale vorbei tocmai pentru că era un aristocrat înăscut.

memento la mânăstirea Dealul

Când am ieşit din mânăstirea Dealul, maica stareţă s-a nimerit foarte aproape de mine, în timp ce ea rămăsese în urmă admirând o inscripţie – sau poate s-a îndepărtat inadins ca eu să pot să stau de vorbă cu stareţa–; am avut chiar impresia fermă, după aceea, că s-au potrivit astfel lucrurile special, pentru a avea loc confruntarea. „Nu vă e teamă să rămâneţi singure, aici?“ – întreb eu brusc fără vreo introducere, în timp ce observ că, de fapt, ea este încă o femeie tânără şi mă priveşte rece, de după lentilele fine ale ochelarilor, folosiţi mai mult spre a masca penetraţia extraodrinară a privirii care ar putea să deruteze pe unii, abătându-i de la direcţia justă a confesiunii. Mă cercetează abrupt, fără sfială, aşa cum orice femeie ar înfrunta un bărbat flecar ce-i adresează o întrebare prea directă; dacă te uiţi însă, mai atent, constaţi că, de sub lentilele foarte subţiri, se strecoară către tine striurile otrăvite ale unei ironii secrete, tu crezi că ea nu ştie absolut nimic despre tine dar lăncile ironizante ale privirii induc o altă ipoteză, aceea a unei atitudini disimulate, la care nu te-ai fi aşteptat nicidecum. „De ce să ne fie frică?“ reia retoric enunţul meu, parcă spre a-i marca superficialitatea; când vrei să scoţi în evidenţă ignoranţa crasă a cuiva, îi demontezi structura discursului prin reluare... „În această lume, omului îi este frică doar de mântuire. Şi nouă ne este dat să ne fie frică. Oricui ar

trebui să-i fie frică... Numai celui care *nu vrea să se mântuiască*, nu-i este frică". Am ascultat uimit acest *memento*, de mirare în gura unei femei – de altfel am să aflu că stareţa era foarte cultă – în timp ce ea mă contempla mustrător ca pe un diavol, poate un nou Ivan Karamazov provocând realul pentru cunoaştere, de fapt un blasfemiator ce s-a apropiat de mânăstire cu intenţii obscure. Dintr-o dată te sperii de situaţia neprevăzută; ai venit la Târgovişte pentru că te-a invitat dl. B. să ţii două conferinţe la Facultatea de teologie-litere, despre *Umberto Eco, semiolog versus naratolog,* şi *Poezia religioasă vs. poezia mistică,* nu aveai o minimă bănuială, când ai intrat aici să vezi locul unde a fost purtat capul tăiat (textualizat – al doilea exemplu de **textualizare totală** din istoria noastră după acela al lui Decebal) al lui Mihai Viteazul, că ţi se va întâmpla să te confrunţi cu veghea trează a unei conştiinţe religioase; această stareţă oricât de tânără pare să cunoască mai mult despre tine decât tu ai fi putut să-ţi imaginezi, nu înţelegi cum cineva, din afară, poate să-ţi pătrundă în eul profund, să-ţi cerceteze toate pliurile, toate interstiţiile, cu o atitudine atât de neutră şi să-ţi comunice un lucru esenţial la care tu meditezi intens, de mult timp, în intimitatea cea mai ferită. Privirea atentă a acestei interlocutoare nedorite te obligă să accepţi un dialog mut pe care tu ai fi vrut să-l eviţi sau să-l amâni cât mai mult posibil. Eşti cu totul depăşit şi nu ştii cum să procedezi, nu ştii ce să spui ca să salvezi situaţia, să nu se vadă cât eşti de tulburat, sobrietatea ta academică este total inutilă fiindcă celălalt te scormoneşte interior, nelăsându-ţi nici o portiţă de scăpare: „Tu nu te gândeşti la mântuire acum pentru că îţi este frică de ceea ce este în tine şi vrei să rămâi nepăsător, vrei să-ţi ascunzi ţie însuţi ceea ce nu-ţi convine". Nu simt stropii de ploaie care cad abundent peste vorbele stareţei, peste gândurile confuze ce mă asaltează dezordonat, după ce ne urcăm în maşină. Ea nu spune nimic, mă întreabă doar dacă *văd*

să conduc în acea întunecime; un nor negru s-a prăvălit brusc acoperind colina mânăstirii şi separând-o de restul lumii. Suntem doar noi doi singuri cu noi înşine, înfricoşaţi de fantasme obscure. Aş vrea să mă eliberez, să vorbesc, dar mi se pune un nod în gât şi nu mai scot nici un cuvânt până la hotel.

un grăunte de nemurire

Mă uit întâmplător la o scenă dintr-un film italian. Sunt acele scene banale pe care le descoperi emblematic acolo unde nu te aştepţi; hăituit de părinţii fetei, cuplul aleargă în peisajul alb până când unul dintre protagonişti cedează, este la capătul puterilor şi nu mai poate merge: „tu trebuie să ştii că toată dragostea mea se află în inimă, pune mâna pe inima mea şi această dragoste va trece în tine, îţi va înteţi puterile şi nu vei muri". Bărbatul atinge, îşi apasă mâna pe pieptul femeii care ştie să iubească atât de concret, atât de definitiv, cu ultima suflare; astfel că ea închide ochii şi expiază fericită. Este sigur – îţi spui – că numai femeia păstrează şi transmite acel *grăunte de nemurire*, după care noi alergăm toată viaţa fără să ne dăm seama că acel lucru atât de căutat se află foarte aproape. Această nemurire dorită licăre fulgurant în privirea aceea irepetabilă a fiinţei care iubeşte altă fiinţă, indiferent de orice alte determinisme procustiene. De ce mă iubeşte chiar pe mine? Sau, de ce nu mă iubeşte pe mine?

tonul muzical

Am început să nu mai pot să mă descurc în mormanul de poeme, fragmente şi note pe care le-am adunat de-a lungul anilor. E vorba de un material esenţial pentru scrierea cărţilor

mele; fără acest punct de pornire ce se află diseminat de-a valma în aceste nuclee germinale, în acele racursiuri ale memoriei, în acele intermezzo-uri sau sintagme răzleţe, nu-mi găsesc *tonul muzical* pentru a declanşa actul. S-a întâmplat că dosarele astea au fost mereu cercetate de mine sau de ea, din diferite motive, şi am ajuns în situaţia paradoxală de a nu mai reuşi să le dau de capăt; mai exact, nu sunt capabil să descopăr imediat ceea ce-mi lipseşte pentru a scrie un anumit lucru şi aceasta mă enervează până acolo că îmi piere pofta să scriu, ba chiar amân *sine die* actul scriiturii, considerându-mă cu totul motivat pentru starea de indiferenţă şi lene. Mi se pare că ea mi-a umblat prin hârtii, mi-a violat spaţiul secret, ceea ce-mi induce starea de inutilitate a gestului de a mai scrie. Când am totuşi destul elan să caut, acesta mă ţine un timp scurt după care las totul baltă – într-o vraişe de nedescris – şi mă ocup de cu totul altceva, de lucruri neimportante care-mi macină timpul, împiedicându-mă să ating acea *stare de încordare agonică,* necesară scrierii. Mă iluzionez că voi depăşi acest impas pasager, aşteptând doar ocazia pentru a-mi lua revanşa pentru momentele de inactivitate. Sunt convins că acestea vor trece repede şi transform amânarea angajării decise în scriitură într-o simptomatologie maladivă, pe care nu mai pot s-o ţin în frâu decât arareori. Amânarea perpetuă devine o activitate care substituie gândirea asupra a ceea ce trebuie să scriu. Încerc să-mi caut un resort nou de lucru şi mă complac treptat în această căutare ce-mi răpeşte concentrarea fundamentală şi mă face să mă pierd în tot felul de surogate – articlerie la reviste, doctorantură, lucrări de licenţă etc. – ce-mi consumă energia creativă şi mă epuizează lent. Conştiinţa acestei epuizări mă alertează enorm până la hysterie şi-mi propun să ies prin violenţă din starea de criză şi să mă întorc definitiv la uneltele mele. Am atunci un puseu de furie când pot să mă sustrag oricărei solicitări – mă aşez la masa de scris de dimineaţa până

noaptea târziu; lucrez fără oprire un calup zdravăn de text o secţiune întinsă din roman sau mai mult; am mână bună, nu mă las până nu termin ce mi-am propus, nici nu pot să adorm dacă nu-mi menţin promisiunea faţă de mine însumi – şi să scriu dintr-odată cartea pe nerăsuflate. Am constatat că nu pot ieşi din inerţie decât ca efect al unei agresiuni majore ce trebuie să se exercite asupra mea şi să mă oblige să-mi schimb traiectul existenţial sau metabolismul interior.

am fost intrigat când S. s-a dezbrăcat decisă

Începusem să citesc deja când s-a deschis uşa uşor: S. a intrat în camera mea fără să mă privească şi fără să spună nimic. Am fost intrigat când s-a dezbrăcat foarte decisă cu gesturi rapide, adică şi-a aruncat halatul de pe ea şi a venit cu naturaleţe lângă mine, în pat. La început mi s-a părut scandalos că a procedat astfel fără să mă întrebe şi eram pe punctul de a părăsi camera ca să mă culc în birou şi s-o las singură. Voiam să-i dau o lecţie imediată şi s-o fac să priceapă, cu duritate, că nu actul sexual în sine este cel mai important lucru într-o întâmplare mai complexă ca aceea a noastră. Dar în acelaşi timp mi-am dat seama că nu observasem la ea nici un gest deplasat sau vreo privire mai obscenă din care să deduc că ar fi fost obsedată de act. Dimpotrivă, tot ceea ce spusese sau făcuse S. era de o decenţă desăvârşită şi mi-am amintit cum am dormit la cabană alături de I. pe când eram studenţi fără să ne atingem unul de altul, deşi ea îmi declarase că mă iubeşte. Îmi impusesem să fiu indiferent şi reuşisem. Dar poate că pe I. nu o dorisem niciodată ca femeie. Într-un anume fel, situaţia se repeta acum, cu toate nuanţările de rigoare. Deşi în conversaţia noastră, din parc sau din autobuz

–atât de alambicată – nu fusese vorba deloc despre natura relaţiilor dintre noi doi, presupuneam că S. era informată de către prietena ei Mia că aceasta îmi dezvăluise totul despre faptul că ea, S., se îndrăgostise de mine fără nici un avans din partea mea, ba chiar fără să ştiu nici cine este. Ea riscase temerar această dezvăluire directă care echivala cu o adevărată declaraţie de dragoste. Pentru că ştia precis că şi eu ştiu, probabil că înţelegea că ar fi fost indecent să-mi mai fi vorbit despre aşa ceva. În fond, avea dreptate: dacă eu aş fi considerat oferta ei ceva cu totul strident, ar fi trebuit să nu fi chemat-o la acea întâlnire deghizată academic şi nici să nu fi încercat perfid s-o cuceresc, astăzi, atrăgând-o în mrejele textului holbanian. Dacă aparenta ei cuminţenie şi docilitate mi-ar fi displăcut, este evident că i-aş fi transmis un semn clar de respingere şi ea ar fi fost destul de inteligentă să nu insiste. Toate aceste supoziţii mi-au fost mai târziu confirmate de ea şi am procedat corect că nu m-am arătat dispreţuitor, cum intenţionasem în primul moment, când cu naturaleţe a venit lângă mine în pat. Mi-am înfrânat orice reacţie grăbită şi am rămas în expectativă. Am procedat astfel dintr-o intuiţie ciudată ce mă salvează mereu în ultimul moment. Mi-am spus că va decide singur corpul meu dacă o va accepta sau nu. Ştiam că, de cele mai multe ori, în asemenea situaţie complicată de schimbare a partenerei, rolul meu se reducea la a asista neutru, la avatarurile masochiste la care voi fi supus fără putinţă de interdicţie sau opţiune. Ia să văd dacă S. are vreo şansă de a fi acceptată de el, adică de acel *corp intransigent* al meu ce se comportă autonom, impenetrabil la sugestiile mele.

clipă euforică la câmp

Niciodată nu am fost mai fericit decât în acele zile însorite când mergeam pe câmp, singur, fără vreun gând sau vreo preocupare pragmatică; ajungeam pe vârful unei coline ce mă punea brusc în contact nemijlocit cu infinitul. Îmi dam seama deodată că eu calc cu tălpile desculţe pe acel drum prăfuit care nu ştiam unde ducea; mă bucuram că ţărâna proaspătă îmi dă o senzaţie de liniştire ca şi cum mi-ar fi absorbit pe loc, ca un burete, orice angoasă şi orice spaimă şi ca şi cum nu ar fi existat în acea clipă altceva mai plăcut pe planetă decât să merg încet târşâindu-mi picioarele ca două pluguri, arând pulberea abundentă. Întâlneam apoi porţiuni ale drumului pline de troscot în care talpa se afunda răcorită, însetată de clorofila verde ce se impregna în pielea bătucită. După ce mă lăsam furat de acest contact *tactil* cu ţărâna şi iarba, speriat de intensitatea coabitării cu natura, îmi ridicam privirea către cer; mai precis nu mi-o ridicam deloc ci ochii îmi erau furaţi în sus către lumina orbitoare. Nu înţeleg de ce cerul mi se părea atât de albastru şi atât de luminos şi de ce între mine şi el nu exista nimic decât zborul înnebunitor al ciocârliilor. Când realizam instinctiv că doar eu eram singur acolo, respirând lacom acel aer pur, fără să pot comunica cu altcineva decât cu iarba, gâzele şi păsările din înalt, mă moleşeam, mă apuca o stare de amorţire, un fel de leşin în care zăceam câtva timp fără suflare, aproape mort. Muream de frică să nu mi se ia acea bucurie dumnezeiască a întâmplării că eu însumi existam chiar în acea clipă irepetabilă şi că iată mi se dăduse şansa s-o conştientizez. Mă înfricoşam de eventualitatea că aş fi putut trece pe lângă ea şi n-aş fi fost în stare s-o observ din cauze pe care nu aveam timp să mi le explic. Eu *trăiam* atunci euforic chiar starea absolută a fiinţei mele; simţeam că mă dedublam şi că o entitate uşoară a corpului se desprindea de

mine, separându-se dureros şi abandonându-mă. Mă înălţam mai sus de zborul ciocârliilor şi-mi contemplam încordat forma trupească atât de precară, rămasă acolo jos cu o autocondescendenţă de neînţeles; aş fi vrut să urmez neabătut drumul spre înalt rupându-mă definitiv de cel care nu-şi putea depăşi condiţia terestră dar nu aveam curaj să merg spre un statut necunoscut, atrăgător dar neexperimentat încă. Rădăcinile de lut mă ţineau foarte strâns şi mă întorceam cu laşitate în carapacea trupului. Deşi nu mă părăsea mult timp acea tânjire obscură, mă regăseam la fel de fericit pe pământ, pe acea colină luminoasă, desculţ, eliberat de orice dorinţă.

agon

Imers în foşgăiala cotidiană a vieţii, e aproape imposibil să filtrezi evenimentele şi să le clasifici, fie şi numai după o ierarhie minimă. Te laşi involuntar copleşit de afluenţa lor năucitoare fără să reacţionezi pe loc, eşti strivit de o vitalitate luxuriantă pe care n-ai cum s-o controlezi şi simţi cum eşti târât irezistibil către o direcţie contrară propriei tale opţiuni. Renunţi să te opui din neputinţă acceptată şi conştiinţa acestui lucru te mortifică. Participi aproape inconştient la atâtea întâmplări impuse pe care nu le poţi memora fiindcă acestea nu te implică în mod esenţial. Dar dacă totul e numai o aparenţă? În realitate, aşa-zisa apatie de care dai dovadă se înscrie într-un program de *apărare*; tu simulezi neparticiparea şi indiferenţa, te prefaci că nu vezi şi nu înregistrezi nimic şi te comporţi ca un ins lipsit de orice iniţiativă doar ca să supravieţuieşti. Altfel, în orice clipă, nu există atom al fiinţei tale nepus în alertă, nemobilizat total în încleştarea existenţială; simţi această stare de încordare continuă a fibrei tale celei mai secrete şi acest efort gigantic de a nu ceda un

milimicron te menţine în formă şi te fortifică. În rarele momente de relaxare, constaţi aproape fericit că de fapt ai fost mereu *în miezul realului*, ultra-lucid şi prompt în reacţie spre a-ţi adjudeca victoria şi în acest *agon*.

ecranare

De la o vreme, durerea din ceafă mă turmentează surd tot mai des. Nu am nici un termen de comparaţie în ceea ce priveşte starea aceasta difuză ce-mi ecranează brusc capacitatea de a gândi şi a scrie. Mi-l imaginez pe Blecher bolnav, macerat de suferinţă şi înţeleg de ce opera sa are o întindere atât de redusă. Când ceva ne tulbură funcţiile biologice ale fiinţei, nu putem să ne continuăm activitatea esenţială decât cu eforturi extreme. Îl admir enorm pe Ion D. Sârbu care – măcinat de cancer – scria despre propria-i boală cu o detaşare extraordinară, ca şi cum s-ar fi dedublat. Este unicul caz de eroism la noi. Un mare scriitor află resursele interioare pentru a se auto-depăşi.

punctul de sprijin

Cu toate că, au trecut doi ani, o visez tot mai des în ultimul timp; mi se arată fugar în preajmă ca o entitate evanescentă, abstractă, deşi până acum nu mă căuta. Probabil că nu mă căuta pentru că mă simţeam încă destul de puternic în probele mele singulare ca s-o invoc în vreun fel în ajutor. Înseamnă că, în această perioadă, sunt expus unor mari ameninţări şi că, fără să ştiu mă tem profund în subconştient, dacă ea îşi anunţă cu insistenţă prezenţa. A rezistat să trăiască până la optzeci de ani, suferind îngrozitor şi a dorit, cu o voinţă neclintită, să-şi prelun-

gească agonia, numai pentru a rămâne alături de mine, *vie*, veghind cu toate forţele ca eu să aflu în existenţa ei o garanţie minimă, acel sprijin interior permanent care să-mi alimenteze şi să-mi sporească clipă de clipă vitalitatea. Îmi amintesc că I. vorbea crispată în studenţie de acel necesar *punct de sprijin* – ce îl afli totdeauna în Celălalt – fără de care nu se poate avansa cu propria-ţi barcă în apele vâscoase din jur. Mama mea a fost acest reazem fundamental pentru mine şi după ce acesta n-a mai existat, am intrat brusc într-o teribilă degringoladă; mi-a dispărut dintr-o dată acea extremă clarviziune ce mă călăuzea în orice act şi mă ajuta să rămân împăcat cu mine însumi, orice s-ar fi întâmplat.

M-am mirat grozav s-o văd acum atât de aproape; purta acel batic al ei de mătase pe cap pe care i-l adusesem de la Paris şi la care ea ţinea atât de mult că nu se mai despărţea de el. Nu ştiu dacă mergea pe picioarele proprii sau era aşezată în fotoliul ei, adică nu ştiu dacă ea mi se prezenta încă tânără – când putea să meargă – sau se afla, către sfârşit, blocată de paralizie în fotoliul galben. Ceea ce reţin cu pregnanţă este faptul că i se dezveliseră umerii albi, pătaţi de o roşeală ciudată şi parcă i-am spus „vezi că e curent şi o să răceşti!"; am făcut chiar gestul de a-i întinde acea scoarţă înflorată de lână cu care să se acopere şi să se apere de curent. Nu mi-a răspuns, nu mă privea sau mai precis nu exista o privire a ei orientată către mine; se uita undeva în sus, parcă văzând totul şi nevăzând nimic în acelaşi timp, adică vreau să spun că *vederea* ei, în această ocazie, era diferită de ceea ce ştiam eu, îi lipsea o anumită concretitudine şi eficienţă.

Ea se expunea astfel ca s-o văd eu, mai exact să iau act că ea este acolo lângă mine; e curios dar abia acum realizez – cred că am mai spus asta – că deşi am simţit-o totdeauna *lângă mine*, uneori sărutându-mă sfioasă pe ochi alteori îmbrăţişându-mă cu tandreţe, nu am atins-o niciodată nici cu privirea – ea fusese

totdeauna atentă cum se îmbracă, în aşa fel că nu am putut să-i observ niciodată corpul în toată materialitatea lui ca să pot să-l descriu – nici cu mâna, adică n-am suficiente argumente tactile pentru a afirma că avea carnea tare sau altfel. S-a ferit de mine cu obstinaţie, de fapt a refuzat orice contiguitate a corpurilor noastre, din motive numai de ea ştiute sau intuite. Acum când se apropie eterică, în vis, îmi dau seama că avea umeri albi rotunzi, foarte frumoşi şi că ar fi fost posibil să mă îndrăgostesc exclusiv de ea.

Avansează ca o umbră concretă către mine, numai ca s-o reperez, s-o văd şi s-o recunosc, *s-o văd* şi să fiu atent ce fac; de aceea mergeam eu în fiecare lună acasă pentru că aveam nevoie s-o văd şi s-o aud. „Vezi, ai grijă ce faci pe unde te duci!“ mi se adresa ea foarte imperativ de câte ori plecam, indiferent că eram de cinci ani sau de cincizeci. Am alergat periodic către ea, de oriunde m-aş fi aflat, nu am cerut azil politic în Italia numai ca să pot s-o văd şi s-o aud. De fiecare dată acest apel al ei să fiu atent ce fac îmi clarifica proiectele şi-mi delimita posibilităţile virtuale de afirmare personală, căci îndemnul *exorcizant* nu se referea doar la potenţialitatea pericolului de care trebuia să mă feresc; era aici cuprins un mesaj mult mai complex ce viza atât comportamentul meu cotidian – adică ce faci tu astăzi şi ce nu faci ca să te poţi considera disculpat de păcatul lenii şi al laşităţii – cât şi întreaga auto-responsabilitate ce-mi incumbă exponenţial, ca fiinţă care răspunde socialmente, respectând acele postulate morale consacrate şi îndeplinind unele gesturi ritualice presante, de neclintit pentru menţinerea echilibrului cosmic. A revenit în vis pentru a mă ajuta; cred că ea, din proprie iniţiativă – ca orice mamă grijulie care nu-şi dă seama că-i face rău odraslei dacă nu o lasă să se descurce singură – preluase asupra-şi cea mai mare parte din propria-mi *sarcină ontologică*, trăgând la edec barca mea, opintindu-se din greu să mă scoată curat de

fiecare dată la mal şi substituindu-mi-se astfel în mod simbiotic, pentru ca eu să mă simt cât mai puternic şi să pot să scriu, nestingherit de *îndârjita dragoste* a celorlalţi. Ea m-a iubit necondiţionat deţinând forţa fizică şi morală de a mă proteja de violenţa semenilor, susträgându-mă din päienjenişul existenţei haotice. A ştiut să activeze acele mijloace nevăzute, de natură aproape esoterică, pentru a-mi întreţine un *tonus* maxim de disponibilitate în toate direcţiile. Sprijinit de ea, am reuşit să fiu mereu în formă, să fiu mereu gata să mă angajez total în existenţă şi în scriitură. Sunt obligat să recunosc că acum mă simt slab şi dezorientat, căutându-mi raţiunea suficientă pentru fiecare act cotidian meschin şi neaflând-o. Mi se pare că duc în spate aripile unor mori uriaşe care nu mai macină nimic.

anştain

Anştain a devenit tot mai rău; câteodată nu vrea să mănânce absolut nimic pentru a ne provoca, fuge ca un apucat cum îi oferi ceva de mâncare şi se ascunde în căsuţa lui. Alteori însă, are preferinţe şi apetituri dintre cele mai bizare; de exemplu îi place să mănânce smântână şi atunci se murdăreşte pe căpşor ca un copil năstruşnic sau, dacă îi dai, mănâncă lacom chiar şi un gălbenuş de ou întreg. Se fereşte cu aer aristocratic de furnici şi nu suportă muştele. Într-o zi, în urma unui duş mai abundent, a început să se rotească în jurul unui ax imaginar ca o sferă, pentru a elimina apa care-i intrase sub carapace. Întâi ne-am speriat, crezând că a suferit cine ştie ce dereglare şi am vrut să-l ducem la un doctor de... broaşte ţestoase. Adică ţâfnoase... După ce l-a certat ea, i-a trecut imediat.

Iogna Candida

Nu am vorbit până acum decât foarte vag despre colega mea italiancă din clasa a cincea de la şcoala mixtă-gară din Slatina. După ce terminasem cele patru clase la şcoala din Clocociov, am devenit elev la o şcoală mai apropiată ce se construise mai recent, mai arătoasă decât altele şi cu un parc imens pentru joacă, la fel de îmbietor chiar dacă nu era tot atât de sălbatic ca acela de la şcoala anterioară. Aici am fost pus în condiţii noi de adaptare, mai complexe, trebuind să intru în competiţie cu alţi băieţi, mult mai bine pregătiţi şi mai inteligenţi. Am avut şansa a doi profesiori extraordinari, Nicolescu la matematică şi Gâlniceanu la limba română care m-au format şi mi-au sădit demonul competiţiei. Nicolescu a descoperit în mine un posibil matematician, stimulându-mă să îmi etalez aptitudinea specială de a rezolva probleme dintre cele mai dificile, atât la algebră cât şi la geometrie. El mă incitase – pe căi inefabile – să îndrăgesc atâta geometria că toată ziua nu făceam altceva decât să desenez figuri cu echerul şi cu compasul şi să găsesc mai multe căi de rezolvare la aceeaşi problemă, unele dintre soluţii fiind trimise de el la „Gazeta matematică". Îmi crescuse atât de mult faima în jur, pentru talentul meu matematic, că unele colege de la alte clase veneau şi-mi atingeau simbolic fruntea sperând că prin contiguitate ceva din inteligenţa mea se va transfera în propriul lor cap ce rămânea total inaderent calculelor matematice. Tocmai când mă aflam în culmea acestei glorii efemere a venit la noi în clasă o elevă nouă, Iogna Candida. Era fiica unui italian, proprietar al unei case elegante cu două etaje de pe strada principală, ce se remarca prin albul azuriu al zidurilor. La fel de albă ni se părea şi pielea fină a colegei noastre, cu ochi albaştri şi cu părul foarte blond ca acela al *infantelor* pictate de Velasquez. Candida nu prea vorbea, la început, părând placidă şi taciturnă. Ceea ce

ne impresionase pe toţi era însă tocmai aerul acela aristocrat pe care-l degaja orice gest al ei. Nu conta deloc faptul că era mai bine îmbrăcată decât toţi ceilalţi din clasă şi nici că era total absentă de la lecţii, pentru că nu înţelegea bine limba română ci ne alertase întâmplarea ieşită din comun că acolo, lângă cotul nostru, putând s-o atingem când vream noi, exista o italiancă autentică, în carne şi oase. În zona aceea a oraşului nu prea se aciuaseră alogeni şi chiar dacă o făcuseră fuseseră asimilaţi repede. Italianca noastră nu da semne că ar avea de gând să se asimileze şi acest lucru, adică afirmarea apăsată a *italienităţii* ei rasate, a diferenţei etnice accentuate, ne excita imaginaţia, dându-ne ocazia să fantazăm fiecare după propriile-i aspiraţii. De exemplu, eu m-am uitat în atlas să văd unde se află Italia şi am prins gust pentru eroii acelei ţări. Impulsionat de profesoara mea de istorie (Angelica Voica) mi-am făcut un idol din corsicanul devenit împărat al Franţei şi cuceritor al lumii. Deodată, de câte ori treceam prin dreptul blocului alb al colegei mele, începeam să visez cum voi fi primit de către tatăl ei şi cum voi fi felicitat pentru că sunt cel mai bun la matematică. Iogna Candida venea şi ea să-mi atingă fruntea pentru a-şi spori inteligenţa ca toate celelalte fete din clasă. Am povestit bucuria mea când ea îşi întorcea capul, în timpul orelor, din banca a doua unde sta pentru a privi spre mine, ce mă aflam în ultima bancă pe acelaşi rând. Eram desigur îngrozitor de orgolios fiindcă, iată, chiar şi ea, „italianca“, mă recunoştea mai interesant decât erau ceilalţi colegi şi dorea să privească numai spre mine şi acest lucru nu îl făcea şi faţă de alţi băieţi din clasă. Faptul că doar eu singur eram căutat de privirile ei, constituia o dovadă neîndoielnică a calităţilor mele speciale pe care ea, cea care era „străină”, mi le omologa public fără să se sfiască. Poate asta era mai important decât orice, constatarea de către toţi că Iogna Candida mă căuta cu privirea numai pe mine şi că eu eram privilegiatul în atenţia

sporită ce-mi acorda proporţional cu ceilalţi. Era cunoscut că celelalte colege îşi exprimau admiraţia mai pe ascuns – aşa cum ne e nouă specific – şi dacă italianca proceda altfel, necomplexată, fără ascunzişuri, asta era deja o probă precisă că eu eram cel *ales* să facă lucruri ieşite din comun care să fie apreciate şi premiate prin gesturi nobile. Nu am spus dacă Iogna Candida era frumoasă sau nu pentru că la vârsta de 12 ani nu ai încă măsura exactă a frumuseţii feminine sau n-o ai în funcţie de acei parametri ce sunt introduşi în joc abia după ce treci de 18 ani. Ea era extrem de excentrică, era chiar în punctul maxim al execentricităţii pentru acel loc şi acele împrejurări. Mai târziu când am ajuns la liceu în aceeaşi clasă aveam să decid că, deşi Iogna Candida era cea mai frumoasă blondă din liceul nostru, mie mi se părea mai atractivă şi mai misterioasă bruna E. Acum însă eram în clasele cinci-şapte şi nu aveam un orizont de aşteptare prea avansat. Pentru mine, Iogna Candida era un ideal exotic spre care aspiram cu toate puterile imaginaţiei. Astfel, am început să-mi fac planuri napoleniene despre ce voi întreprinde eu în Italia după ce mă voi căsători cu colega mea italiancă şi mi se părea că aceste planuri erau în modul cel mai concret foarte realizabile. Niciodată - în acel timp mirific al primei adolescenţe – nu m-am îndoit o clipă de împlinirea lor. După ce am pierdut-o din vedere pe italiancă, întâlnind-o o dată sau de două ori în perioada studenţiei când devenise o femeie excepţional de rafinată, mi-am adus brusc aminte de ea, în momentul când am păşit pe pământul Italiei la vârsta de 30 ani. I-am transmis un gând de recunoştinţă şi binecuvântare pentru că apariţia ei la şcoala mixtă-gară din Slatina se dovedise de bun augur. Fără ea poate nu mi s-ar fi configurat atât de intens visul Italiei. Am fost dăruit de hazard să fiu coleg cu infanta Iogna Candida, ca să am timp să mă concentrez încă din adolescenţă asupra şansei de a deveni florentin.

palatul lui Ceauşescu

Ea mă invită, azi, duminică, să ne plimbăm *la fântâni*. Deşi e septembrie, soarele arde pielea şi trebuie să ne aşezăm cât mai aproape ca să simţim răcoarea apei ce ţâşneşte impetuos. Se spune că ideea fântânilor îi aparţine Elenei Ceauşescu. O luăm pe aleea principală către Palat. Dincolo de prospeţimea ce adie de la apa vânturată de pompe se adaugă umbra deasă şi parfumată, cu miros tare de conifere, dată de cele trei şiruri de arbori: brazi, stejari şi ulmi. Cu cât ne apropiem de construcţia gigantică din faţa noastră, cu atât suntem zguduiţi de teribilul efort – economic şi uman – ce a condus la finalizarea acestei lucrări faraonice. Îmi exprim cu voce tare convingerea că, în viitor, această sfidare arhitectonică nu poate să poarte alt nume decât acela al dictatorului. În iunie 1996, când îl plimbam pe Umberto Eco în zonă, acesta a fost foarte impresionat de proporţiile proiectului ceauşist: „Non pensavo che la città di Bucarest fosse così monumentale!“ a exclamat şi a adăugat că n-are importanţă cine a fost conducătorul. „E important ceea ce rămâne în urma ta!”

ştiu de ce am amânat atunci întâlnirea cu S.

Nu eram decât oarecum curios când am acceptat să mă întâlnesc cu S. în grădina Bibliotecii Academiei; interesul meu explorativ în ceea ce o priveşte se anunţa mai degrabă ca o pulsiune exclusiv literară, în planul strict profesional al confruntării reciproce, pe textele lui Holban, texte care aveau desigur însă un halou erotic destul de incitant pentru a provoca la protagonism pe oricine avansa, cât de cât, în vârtejul scriiturii confesiv-viscerale a tragicului autor. Nu mai ştiu ce anume ne-am

spus atunci pe această temă; mă întreb dacă nu am fost amândoi stingheriţi de frivolitatea gestului în sine: să vrei să antamezi un discurs amoros propriu, prefăcându-te că scotoceşti cu inocenţă între pliurile hulpave ale autolivrării holbaniene. Ce mai înseamnă autenticitate romanescă în cazul dat, când asişti culpabil la clempănitul sec al ghilotinei textuale pe care ai pus-o tu însuţi în funcţiune cu detaşare kafkiană? Prin Holban, actul scriiturii se manifestă imperativ ca o maşinărie funestă ce devoră lacom subiect şi obiect deopotrivă, astfel că nu se mai poate disocia în vreun fel materia strict autobiografică de aceea fictivă. Nu am mai dorit să falsificăm inutil ceea ce se prezenta din pornire ca ceva deja extrem de sofisticat şi nu am mai deschis în mod gratuit o discuţie searbădă pe o temă sortită comentariului derizoriu. Există momente dificile când chiar literatura autentică nu serveşte la altceva decât la falsificarea şi mai mare a vieţii. Îmi dau seama, de fiecare dată, că G. are dreptate să deteste necruţător implicarea de către mine a modelelor livreşti în existenţă, deşi de multe ori am recurs la acest subterfugiu numai spre a mă ascunde atunci când, cu laşitate, nu găseam şi altă modalitate de a ieşi din situaţiile imposibile în care singur m-am băgat. Discursul rupturii erotice cere imperios renunţarea cinică la exercitarea unor principii sacrosancte ale cuplului: îţi trebuie curajul *desprinderii* de celălalt prin sfârtecarea tragică a eului şi mai ales o infinită *autonomie corporală* pe care nu o poţi căpăta prea uşor după ce ai fost angajat definitiv în aventura carnală. Nu cred în profunzimea actului erotic al acelor masculi excitaţi în primă instanţă, capabili să se acupleze oricând, spontan, precum animalele duse la montă, indiferent de impulsurile secrete ale corpurilor ce divulgă şi ele o subiectivitate infrangibilă de care trebuie să ţinem cont înainte de a ne grăbi să tranşăm schimbarea partenerului. Spaima permanentă de atitudinea propriului meu corp, ce *nu vrea* să accepte *alt* corp, se amplifică metafizic în

sens camilpetrescian până la anihilarea tuturor senzorilor astfel că, oricât de mult aş forţa participarea concretă la act, mă văd uneori complet blocat într-o impotenţă aproape totală. Corpul meu se comportă atunci extrem de capricios şi se opune deciziei mele ca o entitate aparte ce selectează alte corpuri după reguli speciale şi reacţionează senzual numai dacă se află într-un impact misterios de comuniune epidermică – sau de alt fel – cu Celălalt. Trebuie să aibă loc, mai întâi, atâtea probe subtile, mai mult sau mai puţin conştientizate, rezolvate definitiv la suprafaţă sau în subconştient, pentru ca să fiu sigur că nu voi eşua lamentabil. Mi s-a întâmplat să nu pot să intru deloc în erecţie de câteva ori din cauza împotrivirii surde a corpului – ca entitate separată – faţă de orice stimuli comandaţi de un eu îndrăgostit ce mă reprezenta în mod esenţial printr-o blocare instantanee a oricăror reacţii de întâmpinare amoroasă. Îmi erau scoase din funcţiune toate acele simţuri sau acei senzori ce conduc normal la provocarea senzualităţii intercorporale; senzorul tactil rămânea inactiv şi apăsarea degetelor mele în frecare excitantă pe epiderma partenerei nu suscita nici un efect de natură să-mi intensifice instinctul sexual şi chiar simţul olfactiv ce mă stimulase în cele mai numeroase ocazii se dovedea ineficient deşi existau elemente destule în măsură să înteţească starea de excitaţie ce impulsionează *incipit*-ul actului erotic profund. Nu ştiu care anume celule ale corpului îşi refuzau cooperarea cu cortex-ul meu şi nu am priceput niciodată cum de nu mai eram în stare să-mi dirijez voluntar reacţiile intime. Parcă, în asemenea ocazii, se instala altcineva în structura mea infracelulară, un alt comandament mai abstract şi mai grav care-mi interzicea să trişez cu mine însumi. De fapt, avea loc declanşarea unui sistem de alarmă metafizic ce instituia un fel de autocontrol metacorporal în stare să oprească automat derapajul fiinţei mele pure în derizoriul carnal. Am mai spus că în asemenea momente

incerte am fost obligat să suport incredibile afronturi în planul virilităţii personale. Deşi mi se părea că eu pot să fiu la fel de viril cu oricare din diversele mele partenere pe care le selectam foarte atent, cu infinite precauţii, ca să nu mă găsesc în imposibilitate de reacţie şi deşi îmi luam toate măsurile încercând să-mi adorm sau să-mi înşel mecanismele de autocontrol, am fost nevoit să constat că în acele momente nu era nimic de făcut şi trebuia să-mi asum în faţa partenerei toată ruşinea ce decurgea din incapacitatea erotică ce se instala ermetic la toate nivelurile. Pur şi simplu, atunci când considera necesar, corpul meu se manifesta total negativ, conservându-şi sfidător un statut autonom de intangibilitate etanşă la orice solicitare exterioară/interioară. Am folosit deseori trucurile cele mai perfide pentru a-l induce în eroare, m-am intoxicat cu alcooluri şi vinuri alese, am recurs la mâncăruri presupuse întăritoare ale apetitului sexual prin doza de substanţe afrodisiace conţinute, m-am prefăcut indiferent faţă de corpul feminin, cufundându-mă în somnul cel mai deşănţat, am căutat metode de forţare a excitării dintre cele mai cunoscute dar niciodată n-am obţinut nici cea mai palidă victorie. Eşecul era cu atât mai dureros cu cât îmi subminam voit un prestigiu de seducător câştigat anterior şi recunoscut în anumite cercuri. De la un timp am început să alerg degradant după cât mai multe partenere, din simplu experiment, pentru a verifica îndârjit toate împrejurările şi toate simptomele posibile ce determinau stereotip blocajul defensiv. Este probabil că această entitate separată a intimităţii mele secrete se manifesta astfel ca răspuns la un potenţial astral mai ridicat; fiinţa materială era înfrânată şi abandonată periodic în perspectiva unei activări poate mai intense a fiinţei spirituale. Era evident faptul că, în aceste perioade de abstinenţă autoimpusă sau de asceză metafizică liber consimţită, simţeam cum intelectul meu se manifesta mai accentuat şi în mod virtual observam că puterea

de muncă îmi sporea. Am avut de mai multe ori senzaţia că atunci când sunt pur – când mă abţin adică de la dorinţele incorigibile ale cărnii – ideile îmi vin mai uşor şi sunt în măsură să scriu lucruri complexe cu mai multă energie semnificantă. Într-un cuvânt, forţele intelectuale par că sunt în câştig când nu mă irosesc sisific în deşănţarea erotizantă. Efectiv numai atunci când scriu cu o implicare definitivă în actul scriiturii, mi se întâmplă să ocolesc ademenirile efemere de orice natură ar fi acestea; trebuie să mă abţin total de la actul sexual pentru a continua să scriu esenţial. Cele mai bune lucruri pe care le-am scris, au aparţinut unor perioade de abstinenţă absolută şi chiar acum când scriu aceste pagini simt că sunt în faza de androginism ce mă traversează intermitent şi mă purifică de tristeţea cărnii.

gratuitate amoroasă

Nu se suportă existenţa decât dacă există un motiv puternic care să te împingă să doreşti să trăieşti; mă refer la persoanele cu o conştientizare marcată a propriei *identităţi umane*. Acesta este aproape totdeauna de *natură erotică*. Chiar şi la speciile inferioare s-a descoperit că pe parcursul evoluţiei lor se dezvoltă unele organe absolut gratuite cu o finalitate… amoroasă. Astfel, masculilor titanozauri din Madagascar le-a crescut un anumit tip de coarne; nu paralele cum erau cele aparţinând femelelor, ci în formă de *V* pentru a putea culisa bine cu coarnele adversarului în timpul confruntării bărbăteşti pentru a-şi adjudeca posesia erotică. S-a demonstrat că asemenea instrumente nu puteau servi decât la o asemenea *probă spectaculară;* cine reuşeşte să se menţină mai în forţă într-o confruntare – ca să zic aşa – cavalerească; precum într-un turnir cei doi protagonişti se propteau în

copite sau ghiare şi se izbeau frontal, împingându-se unul pe altul până când cel mai slab ceda şi abandona locul înfruntării. Coarnele nu erau constituite ofensiv/defensiv pentru a cauza răni mortale ci pentru a da posibilitatea adversarilor de a se înfrunta – frunte pe frunte – cât mai spectaculos într-o *competiţie loială* cu acelaşi fel de arme. Deci titanozaurii se luptau în faţa *damelor* titanozaure, încleştându-se agonic în coarnele mai mult sau mai puţin viguroase până când unul părăsea competiţia, recunoscându-se înfrânt. Ne putem imagina juisarea partenerelor care constatau astfel că vor aparţine celui mai tare! Se pare că şi înzestrarea cerbilor ar avea aceeaşi motivare; cerbii nu se luptă decât când sunt în *ruth* iar coroana lor corniferă iscă mai degrabă o impresie... estetică. În turnirurile medievale, cavalerii se înzorzonau cu platoşe, coifuri şi arme cât mai eclatante pentru a impresiona o *grande damme*. În modul cel mai empiric, s-ar putea deduce de aici că *gratuitatea amoroasă* caracterizează, invariabil, toate vieţuitoarele planetei.

a opri avansarea golului prin text

A rezista prin *faptă* la asediul *golului*. Cred că Cioran a avut şansa să intuiască starea de plictis metafizic; orice-ai face şi orice-ai spune simţi cum te înconjoară şi te sufocă *insatisfacţia viscerală a existenţei*. În fiecare din actele pe care le comiţi se strecoară pe nesimţite un grăunte de îndoială, apare o fisură imensă a ceva derizoriu şi inutil; nu ai deloc senzaţia că te împlineşti pe deplin în acel gest sau în acea acţiune. Cât timp nu se instituie acest virus al neîmplinirii, existenţa ta decurge normal, adică se derulează firesc, înţelegând prin aceasta că nu ţi se întâmplă niciodată să te opreşti chiar în toiul actului pentru a te întreba dacă nu cumva faci ceva ce nu te reprezintă deloc sau

ceva ce te falsifică în totalitate. Singură conştiinţa *autenticităţii* îţi poate da siguranţa şi echilibrul necesar pentru a continua să te agiţi în vederea împlinirii pariului metafizic, intervenit la naşterea ta între virtual şi real. În general, există două categorii de indivizi; unii sunt de la început conştienţi de ceea ce s-a investit în ei, presimţind direcţia de urmat şi alţii care se descoperă numai *a posteriori* sau chiar în actul la care sunt participanţi direcţi, fără aparenţa vreunei premeditări. Aceştia din urmă s-ar putea să formeze o a treia categorie. Ar fi firesc să nu teoretizăm atâta fiindcă orice exces speculativ conduce către *isteria nihilistă* căreia Cioran i-a căzut victimă. Această stare maladivă te împiedică de la orice *actio*, îţi interzice orice elan afectiv sau îţi cenzurează încrederea în creativitatea proprie.

De aceea prima categorie este mereu în anticipaţie; presimte invazia golului şi o evită: a face un lucru sau altul cu o anumită grintă de fiecare dată mai devreme cu o fracţiune de secundă pentru a opri *avansarea golului*. Această oprire instinctivă este egală cu o victorie asupra ta însuţi; omologând actul împlinit capeţi resurse de energie şi continui să fii capabil să te afli în alarmă perpetuă pentru a nu te lăsa surprins de neprevăzut. Din aproape în aproape, te deplasezi în ţesătura spaţiului alveolar fiind un constructor de text, constructorul şi stăpânul propriului tău TEXT. Numai astfel, intuind deplasarea în mod permanent, constaţi că odată trasat traiectul autentic, nici nu mai trebuie să te sileşti să întreţii o anume stare de alertă, pentru că eşti de acum împins la act de inerţia Textului ce nu te mai lasă să ieşi de pe orbita proprie, anticipându-ţi gesturi şi acţiuni pe care nu credeai că le vei face. A te abandona capcanei textuale, a te lăsa terciuit şi îmbucătăţit de maşinăria transcendentală ce te incită şi te excită în dozele potrivite pentru a nu fi aruncat afară din moara Textului. Eu nu ştiu ce voi fi în stare să fac într-un anumit moment al existenţei mele dar pot *previziona* posibilitatea sau

virtualitatea unui fapt ieşit din comun pe care nu l-am programat ca autor dar pe care mi-l asum existenţial în perspectiva unei reprezentativităţi imanente. E vorba de o imanenţă textuală inclusă unei direcţii textualizante prestabilite. Cine nu-şi intuieşte propriu-i Text sau nu reuşeşte să şi-l scrie, este condamnat la o existenţă mecanică, repetitivă, goalită de orice metafizică. Individul care şi-a ratat esenţa metafizică, decade înghiţit de neant.

contemplând propriu-mi schelet

Am visat că murisem, poate a fost o simplă inducţie după ce discutasem cu ea despre asta şi-mi spusese cu brutalitate „ţie ţi-e frică de moarte". Întâi eram parcă elev la liceu şi trebuia să vorbesc despre Landau şi grupul numeric. Referinţa aceasta se leagă de biografia „germană" a lui Dan Barbilian pe care o frecventasem intens în vederea scrierii celei de a treia cărţi despre *Fausticul Ion Barbu*. Mă aflam în faţa unei profesoare de matematică – poate era doamna Predescu de la liceul de fete – ce nu se grăbea deloc ascultând atentă tot ce debitam eu; nu ştiu de ce trebuia să particip la o lecţie de algebră şi de ce era vorba de Landau. Brusc nu mă mai aflam în ipostaza de elev şi, în acelaşi context, am încercat s-o întreb pe profesoară ce crede despre interdisciplinaritate, aducând în discuţie numele lui Coşeriu, Şora şi Solomon Marcus. Dar profesoara a fost chemată la cancelarie şi atunci am rămas singur. Numai în acea clipă – în vis – am fost conştient că eu sunt mort sau că voi muri foarte repede. Am constatat că singura ce se mai preocupa de mine era mama – ca totdeauna – sau sora mea ce scâncea într-un colţ. Nu îmi mai amintesc bine cine era acolo fiindcă mă metamorfozasem într-o grămadă de oase pe care le contemplam din afară şi observam că

nu se mai asamblau perfect în corpul meu; ori lipseau unele şi se vedeau găurile unde trebuiau să fie înşurubate ori pur şi simplu apăreau altele în plus şi nu ştiam cum să le compun ca să încapă în forma primară. Era grotesc să văd cum încercam să mă hrănesc şi nici un aliment nu mai intra în pântecul meu ci se scurgea direct sub masă de sub bărbie deoarece nu mai aveam gât. Se pare că era cineva lângă mine fiindcă discutam despre ceea ce se întâmpla şi ne amuzam enorm. Pe urmă am observat fulgerător că am rămas complet singur şi continuam să vorbesc cu mine însumi compătimindu-mă în cuvinte extreme. Mă detaşam de cele văzute dar nu puteam să fac abstracţie de faptul că priveam cu stupoare un schelet cam dezmembrat cu puţină carne pe el, pus la uscat în grădina noastră din Slatina rezemat de gard. Eram deci ACASĂ. Nu se distingeau decât coastele, sternul şi oasele cam răşchirate ale braţelor şi ale picioarelor. Părea că mă lungisem disproporţionat căci această înjghebare de oase cu carnea încă sângerândă era mai lungă decât corpul meu. Nu se vedea capul nicăieri deci nu mai aveam cap!! N-am înţeles de ce m-a înspăimântat cel mai tare constatarea că îmi lipsea capul. Încercam să caut în jur ca să descopăr dacă nu era pe undeva pe aproape ascuns în iarbă sau furat de vre-un câine. Am fost cutremurat la ideea că poate chiar câinele meu, Leul, îmi luase capul şi fugise cu el în grădina lui Machidon ca să-l roadă în tihnă. Dar oare de ce nu mă recunoscuse că doar eram prieteni buni? Când mă uitam înfricoşat la acest obiect străin de mine pe care îl compătimeam surd am avut instantaneu revelaţia că am murit zadarnic. Mi-am amintit că-l certasem pe Culianu faţă de Eco fiindcă a murit prea devreme, înainte de a-şi termina opera şi iată că eu însumi murisem la fel de gratuit. Ce este interesant se leagă de faptul că nu mai reuşeam să conştientizez starea de vis. Moartea era definitivă şi în mod ciudat energiile mele de rezervă nu se împotriveau în nici un fel. Doar mă contemplam cu

răceală ca şi cum nu mai era vorba de mine însumi. Sentimentul curiozităţii mă domina puternic astfel că transformam evenimentul în sine într-o comună experienţă de cunoaştere.

„a vorbi“ sau „a nu vorbi“ cu cineva

Dar însuşirea de căpetenie a lui era generozitatea. Îmi aduc aminte că mama se supăra pentru că nu ţinea deloc să fie strângător şi, de multe ori, noi ne găseam în condiţia de a nu putea merge la şcoală din cauză că nu aveau bani să ne cumpere cele trebuincioase. Dacă cineva îi cerea salariul întreg chiar în ziua de salariu, tatăl meu era în stare să i-l ofere fără a se asigura în nici un fel. Când au fost naşi pentru nunta fiului unuia dintre fraţii săi, acesta i-a cerut nişte bani împrumut şi neavând de unde să-i dea s-a dus în târg şi şi-a vândut boii de la căruţă exact ca Păcală, cărând apoi singur căruţa după el. Nici nu s-a supărat când nu i s-a mai returnat nimic de către fini; a râs doar ca de o glumă bine plasată dar n-a mai vorbit deloc cu persoana aceea. În acel spaţiu restrâns, *a vorbi sau a nu vorbi cu cineva* era maxima atenţie sau sancţiune ce se putea aplica. Este interesant cum colectivitatea, ce se limita la perimetrul Clocociovului, găsise această cale de rezolvare urgentă a litigiilor mai presus de orice judecătorie sau tribunal. Oricum, tatăl meu era cunoscut pe o arie largă, pentru veselia şi puterea lui de viaţă ce deveniseră proverbiale în zonă. Dacă nu mai accepta să comunice cu un anumit ins asta presupunea că acela nici nu valora mare lucru în faţa celorlalţi şi în consecinţă nici nu mai avea nici o audienţă printre oamenii de pe strada noastră. Era izolat în scurt timp ca un ciumat şi nimeni nu mai vorbea cu el. Dacă i se ducea faima cuiva că *nu vorbeşte nimeni cu el,* acela suferea o condamnare fără drept de apel ce nu putea fi răscumpărată prin închisoare sau

altceva. Când cineva nu mai voia să vorbească cu o anumită persoană, însemna că cel pedepsit a săvârşit lucruri extrem de grave ce sunt incompatibile cu cutuma etică a indivizilor ce alcătuiesc acolo – în acel spaţiu ontologic – un etalon precis de comportament socio-cultural, etalon ce nu poate fi încălcat de nimeni fără a suferi consecinţele. Deci, practic, cea mai gravă dintre acestea era interdicţia comunicativă. Celui care s-a făcut vinovat de încălcarea cutumei nu i se mai adresează salutul şi este şters din orice referinţă. Chiar şi pe inscripţiile de pe piramide, faraonii ce nu se aliniaseră la cerinţele sacerdoţilor erau şterşi cu insistenţă pentru a li se pierde orice urmă. Pedeapsa cutumiară din ţinutul Clocociovului – deşi redusă la aspectul oralităţii – avea acest temei arhaic conservat rareori, în zone marginale ca un rudiment straniu. Aici în Clocociov, când o fată nu mai vorbea cu un flăcău era un semn că acesta nu respectase codul etic impus între doi tineri de vârsta lor şi se năştea imediat bănuiala unui secret. Când, în joacă, o colegă a mea de la şcoala Clocociov refuza să mai vorbească cu mine eram potopit de spaimă şi căutam să fac tot felul de gesturi cavalereşti pentru a-i satisface pretenţiile puberale cele mai absurde şi a o determina astfel să-mi readreseze cuvântul. Am scris deja despre catastrofa provocată în conştiinţa mea de copil când unchiul meu, Marin, nu mai voia să vorbească cu logodnica sa, Nela, fiindcă simţise că aceasta îl trădase. E curios că în acel moment eu i-am luat apărarea trădătoarei, cu care nu mai vorbea nimeni în afară de mine. Nu ştiu de ce i-am dat circumstanţe atenuante acelei tinere femei pe care o păzeam de furia celorlalţi deşi aveam doar cinci-şase ani. Poate pentru că eram un generos incorigibil ca şi tatăl meu.

Am povestit cum a venit V. la noi în curte, într-o iarnă, în ziua de Crăciun. Fusese invitat de tatăl meu ce era singurul de pe strada noastră care-l apăra de agresiunea celorlalţi. „Ioane, vino să ciocnim un pahar, pentru sacrificiul mântuitorului!" V. a tresărit auzind acest enunţ, oprindu-se întărâtat în faţa porţii noastre. „Pe mine, Radule, acest sacrificiu nu mă mântuieşte!" A fost o mare surpriză că a vorbit el care adoptase ermetic restricţia muţeniei. S-a apropiat lent de poartă şi a intrat înăuntru. A mers doar până în antreul casei noastre, unde a acceptat să bea un pahar de vin şi să mănânce o bucată de cârnat făcut de mama. A înghiţit vinul dintr-o sorbitură dar nu s-a grăbit să înfulece frust ceea ce i s-a oferit de mâncare; rupea îndemânatic din pâine şi muşca rar din cârnat, cu gesturile rafinate ale celui educat. V. avea mişcări atente de aristocrat, ceea ce confirma zvonul că se trăgea dintr-o familie de extracţie boierească. El se rupsese violent de un trecut opulent şi – cine ştie pentru care motive concrete sau metafizice – se autopedepsea acum în mod voluntar. Era un fel de Iov ce experimenta pe sine ontogenia. De ce se autocondamna atât de drastic şi ce anume făptuise sau i se revelase pe o cale numai de el ştiută, nimeni nu cunoştea. V. apăruse ca o pacoste pe strada noastră. Toţi se plângeau ca de un blestem ce căzuse peste cei ce locuiau în strada Văilor. De ce nu îşi alesese să locuiască în alt loc – se spunea – şi de ce trebuia să suportăm noi toată ruşinea de a avea un asemenea conlocuitor? „De aia!" răspundea sec tatăl meu care nu se considera deloc înjosit pentru că V. locuia la o casă mai jos decât noi, ba chiar era singurul pe care-l invita la masă din când în când, de Sărbătorile Mari, şi-i vorbea cu respect şi înţelegere, căutând să fie cât mai firesc. Cu intuiţia de copil eu simţisem că tatăl meu îl admira enorm pe V. şi ar fi dorit cu toată puterea să-l ajute. Probabil că

Veţeanu

Am povestit cum a venit V. la noi în curte, într-o iarnă, în ziua de Crăciun. Fusese invitat de tatăl meu ce era singurul de pe strada noastră care-l apăra de agresiunea celorlalţi. „Ioane, vino să ciocnim un pahar, pentru sacrificiul mântuitorului!" V. a tresărit auzind acest enunţ, oprindu-se întărâtat în faţa porţii noastre. „Pe mine, Radule, acest sacrificiu nu mă mântuieşte!" A fost o mare surpriză că a vorbit el care adoptase ermetic restricţia muţeniei. S-a apropiat lent de poartă şi a intrat înăuntru. A mers doar până în antreul casei noastre, unde a acceptat să bea un pahar de vin şi să mănânce o bucată de cârnat făcut de mama. A înghiţit vinul dintr-o sorbitură dar nu s-a grăbit să înfulece frust ceea ce i s-a oferit de mâncare; rupea îndemânatic din pâine şi muşca rar din cârnat, cu gesturile rafinate ale celui educat. V. avea mişcări atente de aristocrat, ceea ce confirma zvonul că se trăgea dintr-o familie de extracţie boierească. El se rupsese violent de un trecut opulent şi – cine ştie pentru care motive concrete sau metafizice – se autopedepsea acum în mod voluntar. Era un fel de Iov ce experimenta pe sine ontogenia. De ce se autocondamna atât de drastic şi ce anume făptuise sau i se revelase pe o cale numai de el ştiută, nimeni nu cunoştea. V. apăruse ca o pacoste pe strada noastră. Toţi se plângeau ca de un blestem ce căzuse peste cei ce locuiau în strada Văilor. De ce nu îşi alesese să locuiască în alt loc – se spunea – şi de ce trebuia să suportăm noi toată ruşinea de a avea un asemenea conlocuitor? „De aia!" răspundea sec tatăl meu care nu se considera deloc înjosit pentru că V. locuia la o casă mai jos decât noi, ba chiar era singurul pe care-l invita la masă din când în când, de Sărbătorile Mari, şi-i vorbea cu respect şi înţelegere, căutând să fie cât mai firesc. Cu intuiţia de copil eu simţisem că tatăl meu îl admira enorm pe V. şi ar fi dorit cu toată puterea să-l ajute. Probabil că

şi V. receptase pulsiunile de afecţiune neprefăcută transmise de către tatăl meu căci era unicul căruia îi răspundea la salut şi cu care mai schimba câte o vorbă de două-trei ori pe an. Dacă V. alesese să trăiască la circa o sută de metri de noi, spunea tatăl meu, înseamnă că exista un *secret* al acestei întâmplări. Legat de apropierea de Veţeanu, adică legat de acest Punct Fix al străzii Văilor, trebuie să mărturisesc că, în infantilitatea mea fericită, am sesizat privilegiul ce mi s-a dat de a mă afla în centrul *vârtejului*, fiind catapultat cu violenţă afară din anonimat prin această împrejurare extraordinară; deseori colegii mei de clasă veneau cu mine până în strada Văilor să le arăt casa lui V. pentru a se convinge că acesta există cu adevărat, incitaţi de povestirile mele fantastice despre comportamentul complet asocial al acestuia. Desigur că în situaţia dată, întâmplarea de a locui pur şi simplu într-un spaţiu unde ceva nu se înscria în banalitatea cotidiană, mă scotea din existenţa comună, înteţindu-mi sângele şi imaginaţia pentru a abandona statutul anonim. Îi datorez imens lui V. pentru că m-a trezit din amorţeala obişnuinţei amorfe, provocându-mă să mă rup din inerţia cadrului stereotip. El mi-a indus prin recul demonia căutării şi îi sunt dator ca scriitor mai mult decât Faust lui Mephistophel.

Primesc o scrisoare de la criticul Luigi Baldacci referitoare la *Dracula*

Caro Mincu,

Ho poi ricevuto - anche a casa – il tuo libro. Quindi ti debbo una copia indietro.

L'ho letto e mi sembra un ottimo libro: molto vitale, molto originale. Il tuo Dracula *é certamente un mostro contemporaneo,*

né si può dire che tu faccia molti sforzi per covarlo oggettivamente su un piano storico.

La stessa lingua sta a dimostrarlo. Tu usi parole come scenario o immagianario *che – in quella loro rivitalizzazione semantica – sono parole della nostra alteralità. Ma questo va benissimo; e va anche meglio che tu presti a Dracula un titolo di Cioran,* La tentazione di esistere.

Molto interessante mi sembra poi – sul piano narratologico – il rapporto di Dracula col suo diario: fino a dubitare che il vero stato di prigionia sia non già quello che Mattia gli impone, ma quello che le sue storie gli impongono.

Ma non voglio farti una recensione epistolare. Purtroppo non dispongo attualmente di nessuna sede giornalistica sulla quale scrivere del tuo libro. Mi dispiace per te, ma ancora più per me. Infatti ho cercato un mese fa di collaborare al Corriere *e sono in attesa di qualche nuova soluzione, ma non so né come né quando.*

20.10.92 *Credimi, con cordiali saluti,*

tuo Luigi Baldacci

a avea curajul renunţării

Să poţi înlocui oricând viaţa cu scrisul, nu din cauză că refuzi să trăieşti după *canonul* social, ci pentru că simţi vidul şuierător cum te îngroapă, te înghite, te absoarbe fără de urmă. Concretizezi *hic et nunc* efortul sisific de a te-nscrie pe o traiectorie comună, ca simplu figurant într-o *angajare inutilă*, imposibil de evitat din motivări obscure, oculte, întărite de o cutumă consolidată a obedienţei colective. A avea curajul renunţării, a te sustrage oricărei implicări, erotice, familiale, profesionale, convenţionale etc. A opta definitiv pentru singurătate absolută,

Kant şi... guguştiucul

În faţa ferestrei de la etajul doi al hotelului *Splendido* în care locuiesc aici, la Milano, întârzii să admir coroana imensă a unui castan uriaş ce se interpune între privirea mea şi arhitectura barochizantă de tip musolinian a faimoasei *Stazione Centrale*, aflată la distanţă de o sută de metri în linie dreaptă. Mă surprind că abandonez cu lejeritate lectura ultimului Umberto Eco – abia m-am întors de la editura Bompiani cu volumul său proaspăt, pufos, virgin, nedifuzat încă în librării, *Kant e l'ornitorinco* – pentru a privi o pasăre – cred că e un guguştiuc milanez! – ce şi-a construit cuibul micuţ pe o creangă apropiată. Mă intrigă mult liniştea acestei vieţuitoare care nu este deloc traumatizată în acest vacarm infernal ce animă aerul înţesat de o avalanşă de sunete de pe lângă Gara Centrală; se uită placidă către mine şi nici nu clipeşte, fiind concentrată să stea acolo fixă în cuibul ei, să-şi încălzească ouăle fragile şi să le apere de neprevăzut. A plouat torenţial în această după-amiază şi mi-a fost teamă că apa va mătura mica pasăre cu cuib cu tot; am încercat s-o sprijin cu privirile, încordându-mă cu toate forţele să-i creez în jur un spaţiu securizant, să pot s-o salvez de furia intemperiilor prin grija mea *hiperconştientizată*. Am privit cu mare atenţie şi am observat uimit că, printr-un miracol, cuibul a rămas la locul lui. Constat cu spaimă că toate speculaţiile lui Umberto despre ornitorinc mi se par acum cu totul gratuite, raportate la îndrăzneala instinctivă a guguştiucului de a înfrunta curajos probele realului. Abandonez *lectura* pentru a contempla *natura*. Marele semiotician îmi va scuza gestul nedelicat faţă de opul său. Totuşi, îmi spun, *caro Umberto*, e mai importantă viaţa decât textul sau – în orice caz – mai *autentică*. Nici un text nu serveşte la nimic dacă nu satisface imperativul sângeros al *autenticităţii*. A trebuit să traversez teritoriile aride ale semioticii şi textualismului pentru a

verifica personal – prin propria-mi scriitură – acest postulat. Mai citesc câteva pagini din *Ornitorinc* şi alerg din nou la fereastră... Am să-i propun lui Umberto să schimbe titlul eseului său în *Kant şi... guguştiucul.*

Noica la Handoci

Pe Constantin Noica l-am cunoscut în casa lui Mircea Handoca, în 1985 a doua sau a treia zi de Anul Nou; nu ştiu cine m-a invitat, cred că însuşi Noica după ce-i scrisesem la Păltiniş, când am împlinit vârsta de patruzeci de ani, că am atins starea de *Angst* a lui Kierkegaard şi nu ştiam ce să *mai* fac cu propria-mi existenţă. De altfel, mi-a răspuns imediat şi unele din „sfaturile" lui nu le-am uitat deşi nu le-am urmat. M-a invitat la acel *banchet* de la Handoca, unde mai era prezent şi Cezar Baltag, ca *să mă vadă*. Contrar oricărei aşteptări, am descoperit un bărbat de o vârstă matură, în nici un caz îmbătrânit, ce cocheta cu sine şi cu ceilalţi. Vreau să spun că nu m-au impresionat tocmai plăcut aerul său hâtru şi figura cam şugubeaţă ce-şi compunea de fiecare dată când îşi da cu părerea despre tot felul de lucruri. Singura marcă „filosoficească" a figurii sale, de altfel impunătoare, era nasul enorm. Trona în capul mesei, în salonul destul de larg al Handocilor, iar în dreapta sa de azur se afla fericit Cezar Baltag, pe mine sistemându-mă semnificativ, ca pe Iuda, în stânga; de acolo, de foarte aproape că îi simţeam răsuflarea, rostea vorbe comune, chiar foarte banale despre diverse fleacuri cotidiene sau îşi amintea tot felul de trimiteri şi completări la o bibliografie exhaustivă a lui Mircea Eliade pe care o realiza dl. Handoca. Acum îmi aduc aminte exact; am fost blagoslovit cu această invitaţie, la un prânz ritualic de după Anul Nou, ca urmare a descoperirii în fondul Papini de la *Fondazione Primo*

Conti din Firenze a schimbului de scrisori dintre un Mircea Eliade foarte tânăr şi un Giovanni Papini aflat în culmea gloriei. (Aceste scrisori i le-am oferit în fotocopie lui Roberto Scagno, care le-a publicat apoi în volumul *Mircea Eliade e l'Italia*, apărut sub îngrijirea noastră la editura Jaca Book, Milano, 1987). Ceea ce m-a mirat cel mai mult, a fost faptul surprinzător că Noica se înfrupta cu vizibilă poftă din toate bucatele – rarissime în acei timpi de abstinenţă culinară – şi lucrul şi mai grav pentru mine era acela că *bea* la cot cu noi, profanii, ţuică foarte tare şi vinuri dintre cele mai puţin nobile. Nu ştiu de ce mai degrabă aş fi vrut să întâlnesc acolo un personaj eminamente stoic care să se abţină, în mod manifest, de la mâncare şi băutură, în orice caz îl doream o fiinţă cât mai abstrasă de la materialitatea existenţei, un ascet şi un eremit capabil să emită doar silogisme dintre cele mai abstracte. Cu această dezamăgire profundă, am petrecut însă o după-amiază indimenticabilă. Noica s-a întrecut să povestească tot felul de întâmplări despre Mircea Eliade, evocând cu detalii copioase situaţii reale la care asistase în ţară sau la Paris; la relatările lui adesea picante, Mircea Handoca scormonea prin plicurile şi dosarele sale îngălbenite şi ne servea imediat câte o epistolă sau cartolină care să ilustreze autenticitatea povestirilor noiciene. Cum argumentul exclusiv al *simposion*-ului era Mircea Eliade, m-am simţit provocat; Noica a fost companionul lui Eliade, Handoca îi compunea bibliografia completă iar Cezar Baltag tradusese şi traducea din opera sa. Singurul care nu scrisese nimic despre autorul lui *Maitreyi* şi nici nu aveam de gând s-o fac, eram eu: aşa, aparent pentru a umple acest gol, m-am trezit obligat, în curat spirit heliadesc, să construiesc pe loc *proiectul* unui volum exegetic care să cerceteze relaţiile şi interconexiunile vieţii şi operei lui Mircea Eliade cu Italia. În ceea ce mă priveşte, exista însă un impediment de fond; am spus că deşi îl citisem încă din studenţie, nu fusesem niciodată convins că

Mircea Eliade ar reprezenta o *paradigmă* a literaturii române. Cum Handoca şi Cezar Baltag mă ascultau consternaţi (ei vorbind despre Eliade cu o evlavie neascunsă, aproape cu prosternare), am derulat rapid ca demonstraţie o şarjă critică asupra naratorului, exteriorizându-mi îndoiala şi faţă de schemele fantastice ale prozelor – care, iată, deşi au fost traduse în italiană, n-au avut nici succes de critică nici de public! – dar mai ales punând în discuţie autenticitatea acestora. Am observat cum Cezar Baltag a fost extrem de surprins de „sinceritatea" mea, încercând să avanseze ipoteza că trebuie să luăm în calcul figura globală a savantului şi eruditului în istoria religiilor, pe când Handoca s-a apucat să înşire numărul articolelor şi studiilor, precum şi a limbilor în care i s-a tradus opera ştiinţifică. „Cantatea nu poate substitui creativitatea", am replicat privindu-l pe Noica; în mod curios acesta m-a privit blând fără să se angajeze pe loc în apărarea prietenului său.

Am părăsit împreună cu Noica casa amfitrionilor desăvârşiţi, după ce ne-am dat întâlnire peste încă un an. Pe drum filosoful m-a luat afectuos de braţ – era ghiaţă, ninsese şi se aluneca foarte uşor – şi m-a rugat să-l conduc până la Poşta cea mare. Am mers pe jos cu oarecare dificultate, „ajută-mă să nu alunec" mi-a spus el, cu afabilitate, şi s-a sprijinit tot drumul de braţul meu. Investitura de familiaritate pe care mi-o oferea brusc era o formă de persuasiune – aveam să-mi dau seama imediat – pentru a mă câştiga de partea lui Mircea Eliade. Mi-a sugerat că din câte cunoaşte el se pare că Eliade ar putea să fie propus în curând pentru premiul Nobel şi n-ar fi deloc rău dacă ar fi întinsă o mână şi dinspre Italia. Prin suprafaţa operei sale, „chiar lipsită de creativitatea pe care i-o impuţi dumneata", Eliade ar putea fi un bun mesager de „creativitatea românească" în lume. Ajunşi la o asemenea perspectivă exponenţială, evident că am cedat, promiţându-i că, odată apărut volumul *Mircea Eliade e l'Italia*,

voi încerca să-i conving pe unii dintre prietenii mei italieni (printre care Umberto Eco, Maria Corti, Cesare Segre, Mario Luzi, Piero Bigongiari etc) să-l propună şi ei pentru comisia Premiului. Înainte de a-l abandona în faţa Poştei, am avut o stranie ezitare şi l-am întrebat dacă crede că Eliade va fi prompt pentru asemenea „acţiune"; a înţeles ce voiam să spun şi m-a sfidat cu o sclipire ironică, „ca şi mine, Mircea e foarte tânăr, mai avem încă de trăit, suntem abia la potou" Nu-mi dau seama de ce i-am pus acea întrebare stupidă. Eu m-am ţinut de cuvânt, dar el nu. Volumul proiectat atunci (în ianuarie 1985), după o risipă enormă de muncă şi energie, despre care voi mai vorbi, a apărut peste doi ani, în aprilie 1987, sub îngrijirea mea şi a lui Roberto Scogno; Mircea Eliade din nefericire decedase cu un an în urmă, în aprilie 1986. Când a apărut volumul, am vrut să-i fac bucuria de a i-l înmâna filosofului, făcându-i o vizită la Păltiniş în vara lui 1987. L-am găsit plimbându-se vioi în jurul colinei şi croind noi planuri; eram împreună cu un tânăr discipol al său, C.B., apoi, ajunşi în cabană, ne-a oferit câte un păhăruţ de ţuică. Era încântat că mi-am ţinut pariul. Nu cred că am rămas prea mult la Păltiniş – până la viitorul autobuz – dar am avut timp să observ că părea extrem de obosit; ochii săi parcă nu mai aruncau triumfător acele sclipiri ironice. Nici nu a răsfoit volumul despre Eliade apărut în Italia pe care i-l adusesem.

tortură

Treptat devin un insomniac; câtă luciditate atâta dramă. A te macera într-o stare de veghe ce-ţi înmoaie voinţa şi te obligă să te strecori între noapte şi zi ca un lepros al cărui clopoţel sună în interior. Parcă ceva, o toacă de lemn, îmi toacă barbar în creier şi nimeni altul nu ia act de această tortură cumplită, nu există nici

un medicament prin care să poţi s-o neglijezi. Insomnia e o boală scrijelitoare care te schimbă şi te transformă lent în fiară metafizică. Oare Cioran să fi suferit de ea cu adevărat?

spaţiul alveolar

A respecta actul *deciziei*: decizia de a te muta, de *a te deplasa* (în sensul lui Barthes) imediat ce simţi manipularea. Nu am putut să locuiesc îndelung în acelaşi loc; ciclic a trebuit să migrez (exterior şi interior), altfel mă desincronizam, cădeam în apatie, în ruginire, în derizoriu. A rămâne mereu disponibil în mod absolut, a te regăsi în *interstiţiu*, în *interval*, în *intertext*, în *intermezzo*, în *dâra invizibilă* a lui *a nu fi*. A te dispersa în *spaţiul alveolar*, a te auto-aboli în scriitură.

sustragere prin scris

Îmi dau seama că nu mai am prea mult timp şi că trebuie să scriu totul; trebuie să-mi procur acea linişte interioară necesară pentru a mă detaşa. Nu ştiu dacă este adevărat că în gena sa un individ poartă înscrisă toată *istoria* speţei; dar dacă a mai rămas ceva ne-probat, ne-trăit, ne-experimentat, ne-cunoscut, ne-scris? În oricare tentativă a textului se conservă *vibraţia vie a vieţii* ce nu poate fi identificată decât în actul dublu al unui proces semnificant în care suntem înscrişi ereditar, în mod involuntar. Mă implic în existenţă până la paroxism pentru a mă sustrage *textualizării inevitabile*; scriind, mă apăr de prea multă viaţă. Nu fac decât să mă autoexorcizez.

Wenzel Irmgard

Un alt eveniment exotic din timpul liceului la Slatina a fost apariţia în clasa a zecea, a unei frumoase nemţoaice, Wenzel Irmgard, mai scurt Irmi, cum îi spuneam noi. Ea, ca şi Iogna Candida, în prima etapă a adolescenţei, constituia desigur acel element de atracţie şi autoverificare prin care te pregăteşti să intri în competiţie. Nu-mi aduc aminte cum a apărut în clasa noastră de germană, dar brusc toată atenţia ni s-a îndreptat către Irmi. Nu era o frumuseţe ca italianca dar se putea spune despre ea că era o persoană rasată, se simţea imediat că crescuse în alte condiţii de civilizaţie. Cu ochii verzi, cu o corporalitate feminină sportivă pe deplin împlinită, Irmi ne-a atras ca un magnet din primul moment şi cei mai orgolioşi dintre noi am început să-i facem curte. Cu o inteligenţă de femeie coaptă, Irmi ne agrea pe toţi în preajma ei, menţinând egal acelaşi surâs puţin ironic şi vorbind foarte stricat româneşte. Farmecul ei sporit de pronunţia greşită pe care nu i-o corectam din răutate sau din plăcerea de a auzi cuvintele comune rostite altfel; prin stropşirea rostirii acestea se încărcau de seve noi, deveneau parcă mai vii. De fapt, Irmi, generoasă, se comporta egal cu toţi colegii şi tocmai acest lucru ne intriga şi ne punea în cursă cine va fi până la urmă preferatul ei. Cum locuia destul de departe de liceu, în direcţia în care mergeam eu însumi, ne întorceam împreună la sfârşitul lecţiilor şi discutam deseori despre o nemţoaică din Leipzig cu care eu corespondam naiv iar Irmi mă ajuta să-i compun cât mai corect scrisorile în limba germană. Am râs enorm când, nemţoaica mea, o canoistă cam solidă după cum se vedea în fotografia ce mi-a trimis – componentă a echipei naţionale de canoe a R.D.G. – m-a cerut pur şi simplu în căsătorie motivând că în Germania Democrată, din cauza războiului, sunt mai multe

femei şi de aceea trebuie să-şi găsească din timp, perechea, în alte ţări. Era isteaţă şi nobilă colega mea Irmi şi cred că dacă eu nu i-aş fi trezit nici o curiozitate nu s-ar fi comportat atât de prietenos cu mine. Când eram sigur că am atins punctul maxim pentru a o face să se îndrăgostească de mine, a apărut în competiţie colegul meu de la clasa paralelă, Duică Gabriel, considerat unul dintre cei mai inteligenţi elevi din liceu. Duică era şi un băiat plin de prestanţă, cu ochi de culoare cenuşiu metalic către albastru. Nu era mai puternic decât mine sub aspect fizic, dar mi-a spus că el mă va înfrânge prin hipnoză. Ajunşi deja în clasa a X-a, citisem cu pasiune psihanaliza lui Freud şi multe alte cărţi ce privesc fenomenele paranormale. Duică era şi un elev foarte bun la matematică, precum Octavian Marinescu sau Irimescu. El a îndrăznit să intre în competiţie şi, de faţă cu mine, s-o conducă ţanţoş pe Irmi către casa ei, tratându-mă ca pe un învins. Am fost câtva timp foarte lezat de întâmplarea că el mi-o sufla cum s-ar spune de sub nas pe nemţoaică iar eu nu eram capabil de nici o reacţie. Într-o zi am avut curajul să-l înfrunt, i-am spus că nu dau doi bani pe puterile lui de hipnotizator şi că eu voi fi mai tare. Chiar acolo în stradă, cu arbitrajul lui Irmi, Duică a vrut să facă o demonstraţie de hipnoză prin care să mă adoarmă. Razele privirilor noastre s-au încleştat pe loc; simţeam cum ceva material îmi înţepa retina şi cum voinţa lui Duică se lupta cu voinţa mea dar după câteva minute de înfruntare eu n-am adormit, adică n-am fost hipnotizat şi atunci Irmi a izbucnit în hohote de râs şi adversarul meu a trebuit să părăsească arena învins. Irmi a ştiut astfel să mă incite să nu cedez într-o probă esenţială.

e curios cum S. îşi camufla corporalitatea

Nu cred că a existat vreo minimă pulsiune senzuală în mine la vederea lui S. în acea după-amiază, în desişul frunzos din grădina Academiei. Ea doar mă intrigase *in absentia* ca subiect feminin, îmi măgulise virtual orgoliul de seducător şi nu îmi trezise nici măcar acea curiozitate pasivă care devine însă dictatorială când se activează, la intervale rarissime. Nu mă aşteptam deloc să mă aflu înaintea unei frumuseţi sau a unei prezenţe provocatoare şi, de fapt, nu aşteptam nimic. Mai degrabă mă suspectam lăuntric pentru un joc ambiguu ce putea deveni periculos pentru ea, în cazul că i-aş fi indus acele impulsuri erotice de coparticipare posibilă. Vreau să spun că în ziua întâlnirii nu intra în calcul nici un fel de interes din parte-mi în afară de testarea literară pe Holban sau poate eu mă autoînşelam la nivelul conştientizării superficiale şi nu este exclus ca în adâncimea ascunsă a eului meu abisal să fi lăsat loc, în mod intenţionat, pentru un proiect nedeclanşat ce se va naşte spontan într-o clipă de ambiguitate, când o privire sau numai atingerea involuntară a corpurilor noastre ne va face să ne comportăm cu totul diferit. Evident că probabilitatea de a se urma una sau alta dintre cele două posibilităţi era egală. De aceea, când am văzut-o, am fost aproape satisfăcut de înfăţişarea ei deşi privirea mea neutră conţinea concomitent şi umbra uşoară a unei dezamăgiri incipiente. Mă mulţumea şi mă nemulţumea simultan faptul că ea îmi apărea atât de ştearsă şi că cel puţin la prima vedere nu etala ceva anume care să prezinte, în aprecierea mea, un motiv de atracţie pentru un alt tip de discurs decât cel literar. Mi se părea o persoană insignifiantă, aproape o handicapată în ceea ce priveşte propria-i feminitate. Avea un mers împiedicat de parcă ar fi călcat în gropi în sala de bibliotecă şi

părul tăiat empiric fără nici o simetrie care să-i pună în evidenţă faţa ovală. Era apoi îmbrăcată anapoda cu o rochie ieftină de material plastic ce-i da aerul unei aprozărese vulgare. Din toată arătarea ei de fiinţă feminină nu puteam să aleg nimic special care să-mi atragă atenţia şi să mă scoată din blazarea ascetică în care mă complăceam în acele zile de lecturi intense. Trebuie să mai adaug că S. îşi camufla perfect corporalitatea prin modul deplorabil de a se îmbrăca. Ea reuşea să-şi ascundă instinctiv orice cută sau pliu al feminităţii sale latente sub îmbrăcămintea aceea ponosită, lipsită de gust, lăsând impresia vagă a unui fătălău ce nu are dăruite nicidecum formele acelea surprinzătoare prin rotunjimi sau prin supleţea unghiurilor care să te instige minimal la actul seducerii. După toate aparenţele deci, nu exista nici un pericol exterior, puteam să fiu liniştit fiindcă nu voi fi deturnat de la lectură şi voi termina ceea ce-mi programasem. Cu această autoliniştire securizantă m-am decrispat şi am avut impulsul de a fi cât mai generos cu ea. Mă gândeam că este suficient să adopt acele gesturi reci, aristocratice, pe care le mai experimentasem şi să-i acord o jumătate de oră de conversaţie în care să-i expun cât mai succint punctul meu de vedere asupra scriiturii lui Holban. Invocând apoi scuza indiscutabilă că trebuie să lucrez la teza mea despre Ion Barbu, aş fi putut s-o abandonez fără alte inutile complicaţii cavalereşti.

oraşul lui Eugen Ionescu

Locurile în care se nasc eroii spiritului sau ai armelor devin *sit*-uri consacrate. Corsica este, de exemplu, un spaţiu cultural aparte fiindcă acolo s-a născut Napoleon. Mi-am pus de mai mult timp problema cum ar putea fi descris locul al cărui aer

imponderabil a fost respirat cu spaimă viscerală de plămânii puri, virginali, a acelui corp (soma) în care s-a instalat şi a locuit entitatea eterică a sufletului lui Eugen Ionescu.

Îmi imaginez ca în clipa aceea, a ieşirii din increat, spiritul lui trebuie să fi fost înţesat de numeroşii daimoni itineranţi în căutarea unui lăcaş corporal în care să se adăpostească; numai o intensă densitate a spiritelor alese, din acel *topos atopos,* putea să creeze probabilitatea unui impact *auroral.* De ce tocmai la Slatina şi nu în altă parte?

Am avut şansa – nimerindu-mă slătinean – să fiu coleg, în primii doi ani, la Liceul de fete, cu nepotul lui Eugen Ionescu, un grăsan negricios cu care mă băteam aproape în fiecare zi pentru că se lăuda în permanenţă cu unchiul ce trăia la Paris. Nu îmi amintesc ca noi să fi conştientizat atunci (prin 1958) cât de important era dramaturgul Eugen Ionescu, dar faptul că nepotul evoca mereu Parisul ca un pariu câştigat de unchiul său prin tot felul de probe oculte, mă îndârjea să-l bat zilnic, deşi eram cu doi ani mai mic. Mi se părea că mă sfidează prin acest cordon ombilical parizian al său şi căutam să-l înfrâng, adică să-l umilesc într-un fel, făcându-l să nu-mi mai vorbească atât despre acel *locus amoeni,* devenit un *Text* inaccesibil pentru adolescentul ce eram.

Îmi amintesc că o dată a venit cu o fotografie de familie pentru a mă provoca şi mai tare; se vedeau acolo doi tineri îmbrăcaţi în haine militare, cu alură destinsă, întreţinându-se prietenos cu un cal superb, păscând, placid lângă malul abrupt al Oltului. Acela mai scund, cu faţa albită de strigoi, ar fi fost Eugen Ionescu ce se afla atunci la Slatina să-şi satisfacă stagiul militar şi se fotografiase împreună cu un coleg de armată. Am vrut să-i fur poza cu pricina, dar n-am reuşit. Am aflat mai târziu

că a vândut-o unui doctor colecţionar împreună cu nişte scrisori pe care i le trimisese de la Paris.

Mai târziu l-am căutat pe acel doctor ca să-i cumpăr fotografiile şi scrisorile lui Eugen Ionescu dar nu l-am mai găsit. Doream să revăd cum se fixa în cadrul peisajului figura lui Eugen Ionescu şi să înţeleg mai bine ce molecule din acel peisaj l-au stârnit apoi să devină ceea ce a devenit. Am hoinărit pe terenul unde există şi azi clădirile regimentului în care şi-a trăit viaţa de soldat şi am încercat să regăsesc amănunte intime ce ar fi putut să-i atragă atenţia când îi scria o scrisoare frustă lui Mircea Eliade în care se plângea că ar vrea să meargă şi el la femei dar nu avea dreptul din cauză că nu era încă „fruntaş„:

Dsale Dlui Mircea Eliade
Ziarul „Cuvântul"
Calea Victoriei 48 (Intrarea prin pasagiul Imobiliara) Bucureşti

Exp: Eugen Ionescu
La Dl avocat Toma Ionescu
Str. Protopopescu
Slatina, jud. Olt

6.XII.1933

Dragă Mircea Eliade,

Întâmplător am fost liber în astă după masă (trebuie să ştii că nu vom fi descazarmaţi până la noi ordine) şi ţi-am găsit scrisoarea.

Nu m-aş fi aşteptat la o asemenea bucurie pe care – diseară, când am să frec dormitorul cu moluz sub paza, supravegherea şi

înjurăturile sergentului, - am s-o uit neapărat. Iartă-mi acest scris deslânat, grăbit, anost.

Sunt abrutizat, aproape. M-am desvăţat de tot ce-a fost cu mine până acum. Nu m-am învăţat încă cu ceea ce este, cu singura realitate. Nu mă linişteşte decât apropierea somnului. Sunt fericit când sună stingerea: 10 minute, pân-adorm. Mă trezesc cu vreun ceas înainte de sunarea deşteptării, - momentele cele mai grele printre momentele grele de-aici: din clipă în clipă trebuie să sune deşteptarea strident (o aştept) să mă îmbrac („drepţi!") în frig, printre oameni somnoroşi şi amărâţi, să-mi pun bocancii şi ciorapii uzi, etc!... Sunt liber cam din 8 în 8 zile. Nu ştiu când am să scap, nu sper să mai scap de-aici, cred c-am trăit ca să ajung aici, să sfârşesc aici. Cred că trăiesc moartea.

Sau ceva tot aşa de tare ca moartea. Nu-mi scrie nimeni decât Rodica şi mama. (Tot eu trebuie să le încurajez. Nu mai pot!)

Manoliu nu vrea să-mi scrie. (I-am scris trei scrisori! La Cuvântul!) Şi dacă mi-ar scrie toată lumea? Îndată ce reintru în cazarmă, toate încurajările, toate bucuriile mor. Nu mai există decât cazarma, unde sunt un soldat tutuit care freacă pe jos, face corvoadă, spală closetele, e umilit, e animal, mai mult sau mai puţin domestic. Nu mă sperie efortul fizic. Dimpotrivă trăiesc aşa de rău aici, e aşa de trist aici, încât instrucţia care mă eliberează de corvoadă, care schimbă injuriile caporalului cu ironiile etc. ale sublocotenentului e un fel de pauză. Dar trec repede 7 ore pe zi! Restul timpului pe mâna ălorlalţi.

Număr orele, de cinci săptămâni şi de azi încă două săptămâni şi 3 zile (sau 4) până la cele 7 zile de concediu ale Crăciunului. Mi-e o teamă mare că nu se va sfârşi! De cinci săptămâni, de cinci secole sunt aici! Tu crezi că asta are să pară vis? Îmi spun şi eu asta, dar cum să o cred în momentul când mâna îngheaţă pe patul puştii şi plâng de durere în momentul când mi-e frig, dimineaţa, în dormitorul în care plouă.

Poate că e aşa de rău acum pentru că mă aşteaptă o mare fericire. Trebuie să vină ceva care să mă elibereze.

Mai scrie-mi, Mircea Eliade (acum îmi dau seama ce bine îmi pare că mi-ai scris) şi spune-mi şi ce s-a făcut cu manuscrisul meu? Premiu? Editarea?

Eşti profesor la Universitate? Te-aş respecta infinit mai mult dacă ai fi plutonier-major, că doar comandant al regimentului şi Dumnezeu sunt sigur că nu ţi-e dat să fii: nu e decât unul: (Dl lt. Colonel Sipiceanu!).

Mai am atâtea luni de militărie! Adică: pentru totdeauna infinitul este egal cu câteva luni!

Parcă m-am mai desmorţit?

Scrie-mi. ***Te rog.***

Îţi strâng mâna

Eugen Ionescu

P.S. Să scriu pentru „Credinţa" ? (N-am văzut-o.)

Sunt sigur că aş fi făcut-o să meargă numai eu pân' acum 5 săptămâni. Dar acum!! Acum! Am uitat să scriu, am uitat ce-am citit, ce-am fost. Mă bucur să scap din când în când, câte-o jumătate de zi ca să mânânc carne, pâine proaspătă, să beau vin, să stau la foc, să dorm. La curve?? Ar ar fi suprema, suprema beţie, dar trebuie să fii cel puţin fruntaş. Eu simt că încă nu o merit.

P.S. II Încă odată. S-a făcut ceva cu manuscrisele? E un om care a fost în pielea mea şi nu-i uit de tot.

Adresa: Dl avocat Toma Ionescu,
Pentru Eugen Ionescu,
Str. Protopopescu
Slatina, jud. Olt

Este formidabil că s-a păstrat această scrisoare din care se desprinde că Eugen Ionescu a trăit ca un om deplin şi nu s-a sustras acelor experienţe şi tentaţii concrete ale vieţii ce-i conferă atâta autenticitate. Nu m-a uimit, mai recent, când Mihai Şora mi-a povestit, cu umor, cum mergeau la Paris în câte un bar împreună şi slătineanul nostru mai trăgea câte un şnaps pe furiş deşi îi era interzis de medici şi o păcălea, prin diferite tertipuri, pe Rodica, soţia sa, ce îl păzea, cu străşnicie, să nu încalce interdicţia.

probe onirice

trebuie să traversez un ţinut accidentat de fapt îl şi traversăm cred că sunt cu ea şi cu alte persoane foarte apropiate, mama şi sora mea, şi iată călătorim spre o ţintă importantă; nimic nu ne poate opri din călătorie mă străduiesc să conduc bine vehiculul între timp la un viraj abrupt acesta se unduieşte ca un şarpe nici nu mai este maşină tren sau altceva, ci a devenit chiar sub ochii mei o formă ciudată nu numai sub privire ba şi la atingerea cu organele tactile s-a transformat instantaneu într-o spinare solzoază; mă ţin cu mâinile încleştat să nu alunec de solzii unui şarpe imens de peste douăzeci de metri ca în acele desene animate; în mişcare şarpele se târăşte se unduieşte cu o viteză vertiginoasă şi efortul meu agonic se reduce doar la încercarea de a nu fi azvârlit de forţa centrifugală de pe greabănul monstrului; mi se pare ciudat să mă aflu acolo simt cum îmi îngheaţă sângele în vine de frică, dar starea de încercare îmi dă forţă să mă ţin cât mai încordat şi să nu alunec în timp ce se derulează această călătorie fantastică; conştientizez ineditul întâmplării mă sperii de autenticitatea acesteia şi chiar atunci sesizez că de fapt

nu se poate aşa ceva decât în vis îmi dau seama că visez curiozitatea mea se înteţeşte, dar nu mai are nici o sare fiindcă sesizarea stării de vis mă face să mă detaşez de aventura trăită, devin chiar indiferent îmi propun să nu mai tremur de spaimă de aceea refac cu încetinitorul visul toate organele se acordă cu starea de normalitate, mă sustrag oricăror stimuli, recunosc că sunt eu aici în camera mea înţesată de cărţi, întind mână le ating securizant mă trezesc

levitaţie la Plopeni

Student încă m-am dus la ea la ţară am plecat împreună pe un drumeag plin de praf să mergem la bostană să aducem câteva lubeniţe nu ştiu de ce am simţit nevoia să merg desculţ poate fiindcă talpa mea de ţăran acceda la puterile elementare numai printr-un contact direct cu mama noastră Terra în sfârşit am dorit să calc cu piciorul gol nu m-am sfiit să fiu văzut astfel chiar dacă ea era încălţată cu pantofi eleganţi etc. la întoarcere simţeam o mare plăcere să târăsc piciorul prin pulberea groasă grea ce-mi da o senzaţie de răcoare şi-mi împrospăta puterile sufleteşti nici n-am observat că cineva mă privea cu mare atenţie: se holba la mine un ţăran îmbrăcat sumar ce păşea desculţ ca şi mine apropriindu-se din sens opus „cred că simţi“ a vorbit el foarte familiar – „ce simţeam eu când eram mic şi mama îmi da să mă îmbrac cu o pereche de izmene noi şi cum acestea aveau nişte betelii cam lungi le lăsam să fluture şi fugeam cât puteam de tare ca să le aud cum bat în vânt ca nişte elice de elicopter ba chiar mă uitam în acelaşi timp îndărăt să văd momentul când am să mă desprind de drum să mă ridic uşor şi să încep să zbor era asta o stare nemaipomenită ce-mi da o bucurie fără seamăn făcându-mă

să cred că în acel moment doar eu trăiam atât de intens pe pământ şi că numai mie mi se dăruiau acele de neregăsit stări înţelegi nepoate să fugi ca un nebun şi să te uiţi cum îţi flutură beteliile izmenelor în urma ta nu există ceva mai frumos..."

indiferenţa femelei

Ea îmi povesteşte o scenă extrem de comică, văzută mai demult la grădina zoologică din Roma. Într-o cuşcă de maimuţe, un cimpanzeu mascul se învârtea înnebunit în jurul soţiei, implorând-o omeneşte să-i ofere şi lui o fărâmiţă din hrana cu care aceasta se îndestula. Femela, mult mai mică şi foarte expresivă prin mişcările facies-ului, muşca pe rând dintr-o bucată de pâine şi dintr-o ceapă banală fără să-i dea vreo atenţie masculului. Pur şi simplu se comporta ca un om egoist ce refuză cu premeditare să ia act de existenţa celuilalt. Masculul insista şi se apropia foarte drăgăstos, reiterând gesturi dintre cele mai tandre, pentru a se face prezent şi îşi exprima foarte explicit dorinţele, dar maimuţa rămânea neclintită ca o cochetă înrăită în decizia de a nu-l lua în seamă. Acesta se întindea pe jos cu delicateţe şi aduna umil toate firimiturile ce-i căzuseră doamnei, mâncându-le demonstrativ ca pentru a ilustra cât de supus şi cât de cuminte este. Cimpanzoaica nu-şi schimba însă mina impenetrabilă continuând să mănânce cu îngrijire şi rafinateţe, ca o regină rigidă, asistată de plebalie. Atunci el aproape se târa în genunchi cerşind exasperat milă în speranţa unei minime bunăvoinţe; încerca în fel şi chip să-i atragă atenţia asupra solicitărilor lui căutând să intre în raza privirii consoartei, adică făcea o tumbă înaltă ca s-o distreze şi când aceasta catadicsea să-l privească se lipea de linia acelei priviri şi se apropia până la câţiva centimetri de ochii femelei. Ea îl privea cu aceeaşi

nepăsare, fără să se sinchisească de prezenţa lui sau, de fapt, privea prin acesta ca şi cum nici n-ar fi existat. Nu da nici un semnal reperabil că ar fi înregistrat prezenţa în cadru a perechii ei. Dar ceea ce uimea era mai ales acea impenetrabilitate mortală a privirii, acea teribilă negare existenţialistă. Maimuţa frecventase şcoala nihilistă a lui Cioran şi era imună la orice tentativă de înduioşare pornită dinspre semenul ei. Nu se preta să se coboare la nivelul inferior al afectului. După ce îmi povesteşte episodul extraordinar, ca să se distreze, din când în când ea mimează gesturile rugătoare şi disperate ale cimpanzeului ca să-mi ceară ceva. Eu dacă aş fi fost în locul masculului – îi spun – aş fi divorţat pe loc. După cât se pare fidelitatea matrimonială a maimuţelor este superioară celei umane, a comentat ea.

oglinda spartă a şifonierului feciorelnic

mă uit în oglinda spartă a şifonierului feciorelnic
aici îmi priveam chipul imberb în adolescenţă
mă priveam întreg cu mare curiozitate
cu candoare
cu stupefacţie
eu nu sunt acela îmi spuneam
chipul meu este urât
nu se aseamănă cu cel din oglindă
eu am ochi duri şi crunţi
nu atât de blânzi ca cei din oglindă
eu am un nas drept acvilin
eu sunt grec
de unde linia strâmb desenată-n oglindă
eu am braţe de atlet musculoase
strunind o cvadrigă în fugă

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

şi nu ramuri noduroase de copac
aşa cum apar în oglindă
eu am picioare de alergător subţiri stilizate
şi nu acele trunchiuri de elefant
eu am un mijloc strâns şi svelt
şi nu înflorirea de cărnuri
a unui păzitor de harem
ce fojgăie-n tăietura oglinzii
eu am părul cârlionţat castaniu
şi nu ciuful sur şi uscat ce se vede acolo
eu am dinţii albi
pătaţi de pojghiţa sângerie a vieţii
şi nu oasele galbene-vineţii din crăpătura hidoasă a gurii
eu am umeri largi arcuiţi către lucruri
şi nu acele unghiuri ascuţite
eu am barbilia voluntară de veteranus roman

şi nu rotunjimea aceea efeminată
mă uit intrigat în oglinda spartă
a şifonierului din casa părinţilor
şi nu-mi recunosc dublul

ce mă sfidează permanent
rânjind perfid spre mine

lada de zestre a mamei

cotrobăind printre amintiri
dau de lada de zestre a mamei adusă
în casă când s-a măritat acum şaizeci de ani
are desene hermetice pe pereţii laterali

precum acelea din cavoul faraonilor
de câte ori mama uita lacătul deschis
mă zgâiam ore întregi la aceste semne
scoţând tot conţinutul din ea
să le văd mai bine
nu mă atrăgeau alte lucruri secrete
nici baticul vişiniu de mătase
nici bluza ei albă cu guler brodat
nici parfumul acela de la paris făcut
cadou de un unchi umblat
nu ştiu de ce mama îşi păstra scrisorile
de la mine în această ladă scorojită de timp
când am căutat ultima dată
dispăruseră fără nici o urmă

alertă metafizică

Iată, apare globul solar din mare; se vede, mai întâi, o pată roşie la orizont care creşte concret, chiar în timp ce o priveşti; se umflă, se rotunjeşte, se impune. E ca şi cum apa – percepută ca o masă corporală compactă – ar elimina un corp de aur ce i-a fost introdus în măruntaie în mod forţat şi acum se eliberează, ejectându-l. Senzaţia este acută; un gigantic animal (apa) naşte un alt animal mai mic – *in statu nascendi* – pe care-l respinge, cu exortaţii neauzite. Asist la naşterea unui mit; înţeleg spaima primilor oameni ce se îngrozeau, bucurându-se de răsărit ca de ceva cu totul catastrofal. Din matricea imensă a mării ţâşneşte la suprafaţă, separându-se autarhic, o formă perfectă – sfera de foc a soarelui. Aceasta nu aderă la existenţa cotidiană decât ca un ritual inevitabil, conştientizat în cultură ca răsărit şi apus, adică naştere şi moarte. „A morţii frunte-acolo-i toată. În gălbenuş“ spune Ion Barbu, cu accent premonitoriu. Un poet adevărat intră în stare de

transă când participă la evenimentul iniţiatic; intuieşte obscur hermetismul profund al cosmosului şi se înfioară de contiguitatea infinită a existenţei. Soarele răsare majestuos în fiecare dimineaţă pentru a ne comunica înscrierea noastră fiinţală într-o ordine cosmică. Această conştientizare ne pune în alertă metafizică şi ne obligă să participăm la interogaţia ontologică. De câte ori privesc răsăritul, mă simt mai pur, mai puternic.

palimpest oniric (I)

Mă trezesc brusc şi nu mai pot să dorm deşi e ora două noaptea şi abia m-am culcat de o jumătate de oră. Îmi pun problema dacă să scriu sau nu acest vis extrem; pe de o parte dacă îl scriu direct la maşină se va auzi ţăcănitul şi voi deranja lumea, pe de alta îmi e pur şi simplu teamă.

Mă aflu undeva la ţară, într-un peisaj familiar. Se merge pe un câmp colorat cu nuanţe vii de verde, cu flori sălbatice pestriţe al căror miros parfumat umple aerul cu o tărie chintesenţială; parcă suntem pe pragul unui eden, mergem prin iarba mătăsoasă ce ne mângâie glesnele şi ni le răcoreşte. Cerul e prea albastru că mie-mi vine să cred că nici nu e natural; parcă a fost pictat aşa de strident de un copil ce se joacă cu culorile fără să ştie să le manevreze bine. Dar nu cerul mă preocupă aici şi nici iarba înaltă sau florile îmbătătoare cât mai degrabă încercarea nereuşită de a strânge nişte oi albe, tunse, cu miei tot albi, aproape noateni care behăie în preajma mea şi eu nu ştiu cum să-i ademenesc să intre într-un fel de ţarc făcut din drugi şi nuiele într-un loc cam strâmt ce coboară în pantă. Parcă văd locul din Slatina, curtea noastră largă, dar totuşi nu poate fi aceasta întrucât acolo nu exista nici o pantă şi terenul nu era atât de accidentat; în dreapta se ridică un contur de casă cunoscută dar

nu observ a cui ar fi aceasta când mă simt împins din stânga de cineva, nici nu-mi dau seama ce poate fi, o mogâldeaţă informă ce se mişcă paralel cu mine şi nu mă lasă să înaintez în direcţia în care voiam eu, pur şi simplu mă înşfacă de braţul drept, mi-l ţine strâns şi mă direcţionează spre stânga. Eu mă opun puternic şi vreau să protestez, deschid gura să spun ceva şi atunci aud cunoscutul apel: „Anico, deschide poarta!“ E vocea tatălui meu care, iată, mi se prezintă concret; vreau să-l privesc, dar se fereşte deşi mă împinge de mâna pe care mi-a prins-o ca-ntr-un cleşte, nu i se desluşeşte faţa, nici n-are faţă parcă ar fi un corp obscur înfăşurat în nişte cârpe murdare, cu capul ascuns, poate nici nu are cap, nici mâini nici trup eu vreau să mă apăr, să strig să-i atrag atenţia că e mort şi că nu trebuie să se apropie atât de mult de mine; el însă nu catadicseşte să ia în seamă frământarea mea ci mă ţine încleştat şi mă împinge cu forţa în direcţia contrară celei pe care aş fi dorit s-o urmez. De ce a venit mă întreb şi de ce a chemat-o pe mama care şi ea este moartă? În timp ce-mi pun aceste întrebări îngrozit, calculez ce aş putea face ca să mă salvez; revăd din nou grămada de oi ce mă înconjoară, mă uit la ele intens şi aş vrea să le invoc în ajutor dar parcă ele nici nu mă văd; behăie nepăsătoare sau smulg câte un fir de iarbă dând drumul la un pumn de căcăreze ca nişte biluţe negre bine întărite pe care calc şi pe care e gata să alunec, realizez ridicolul în care mă aflu contemplând abstracţia şi inutilitatea acestor inocente excremente care nu mă pot salva de spaima care m-a cuprins. Aş vrea să pronunţ o formulă magică, capabilă să dezvolte acea magie eficientă pentru a îndepărta fantasma concretă a tatălui meu ce mă asaltează brusc în vis. Deschid gura să spun o rugăciune, să rostesc numele lui Dumnezeu şi atunci constat că gura mi se încleştează şi nu am nici o scăpare; sunt strâns ca-ntr-o menghină şi împins cu violenţă adică împiedicat să merg la dreapta – acest lucru îl desluşesc abia acum când descriu toată

întâmplarea onirică - unde aş fi vrut eu, nu ştiu de ce a apărut în calea mea tatăl meu şi de ce mă împinge atât de imperativ nu ştiu ce să mai fac pentru... când, iată, din frică viscerală mă trezesc şi totul îmi e foarte clar, aud cum bate pendula ora două din noapte şi eu aş vrea să mă ridic şi să caut ceva de scris nici nu trebuie să caut fiindcă am pus pixul chiar aici pe noptieră nu e nevoie decât să întind mâna şi să-l apuc, dau s-o întind şi nu pot, constat că e ţapănă în jurul cotului mi-o pipăi înfricoşat, o frec uşor s-o fac să-şi revină dar nu-şi revine imediat nu mă ascultă ca şi cum nu mi-ar aparţine. Nu mai vreau să scriu, încerc să găsesc o noimă acestui vis; poate am uitat ceva din ritualul cuvenit şi el se apropie să-mi atragă atenţia, mă pune-n gardă, adică mă ajută să nu încalc mai departe datina. Poate îşi doreşte ceva ce i-am promis şi nu m-am ţinut de promisiune din neatenţie şi lene; ar trebui să merg la Slatina şi să-i întreb pe cei de acolo ce ar fi de făcut.

confirmarea lui Eugen Ionescu

Nu aş scrie un rând dacă nu aş simţi că mă apropii de moarte cu viteza luminii, aşa că încerc să opresc înaintarea eroziunii fiinţei prin dâra scriiturii ce mă fortifică şi îmi dă energie să continui. Când scriu mă aflu într-o stare de încordare şi înteţire a trăirii; sunt mai viu prin fiecare cuvânt prin care înaintez în existenţă şi căptuşesc gura neantului ce se deschide sub/în mine. Această impresie inefabilă despre propria-mi moarte ce mă pândeşte la orice pas am localizat-o, încă adolescent, la Slatina, când mă întorceam de la liceu cu o colegă, Ghiocano Eugenia. Deodată, fără nici o pricină - cum ar spune Nichita – am intuit în fulguranţa clipei fragilitatea fiinţei mele. Numai un alt slătinean, Eugen Ionescu, a mai traversat aceeaşi stare de surescitare

metafizică încă din prima tinereţe; poate că senzaţia pe care am trăit-o cu însumi în acelaşi peisaj slătinean să fi fost iscată de o protuberanţă sângerândă a crepusculului solar. L-am întrebat asta când m-am văzut cu el la Paris, după ce mi-a aranjat întâlnirea Virgil Ierunca, şi mi-a confirmat strania descoperire; el însuşi simţise brusc o presiune specială a aerului şi a luminii, mai ales în lungile după-amieze când era încorporat ca soldat la Slatina. Atunci, a avut dese momente de disperare când ar fi dorit să se sinucidă decât să mai suporte apăsarea aceea fizică a apusului în tâmple şi-n inimă.

Dracula la „Gabinetto Vieusseux"

Astăzi, 29 octombrie 1992, se prezintă la „Gabinetto Vieusseux" romanul *Dracula*. Vor vorbi Piero Bigongiari, Sergio Givone şi Ernestina Pellegrini. Sala este arhiplină, printre cei sosiţi aflându-se Mario Luzi şi D'Arco Silvio Avalle. E prezent şi ambasadorul român cu soţia. Bigongiari îşi reia întocmai ideile afirmate în postfaţa sa incitând spiritele. Cum cunoşteam şi textul Ernestinei, am fost atent la discursul lui Sergio Givone. Cunoscutul filozof florentin susţine cu un patos echilibrat dimensiunea faustică a lui Dracula.

Il faustismo di Dracula, il mentitore

«Dopo le cose così penetranti dette da Piero Bigongiari, il quale molto giustamente ha collocato prima e poi lasciato il nostro personaggio su quella soglia dove la realtà si mescola con la leggenda, con il mito, e dove la realtà stessa così inafferrabile, fondamentalmente enigmatica, ecco vien la voglia di porre la domanda che forse non si deve porre, perché troppo

ingenua, cioé chi è Dracula? Chi è davvero questo personaggio? Abbiamo a che fare con un romanzo e quindi siamo probabilmente fuori strada se ce la poniamo. Ma io credo comunque che si deve cominciare di qui, nel quadro già tracciato da Bigongiari. Innanzitutto sappiamo chi non è Dracula. Dracula non è il protagonista di quei romanzi dell'orrore, di cui Marin Mincu neppure parla e neppure fa allusione e che hanno dato luogo ad una letteratura e anche a film stereotipati, di significato grottesco o di nessun significato? Dracula non è neanche l'eroe popolare di cui qualcuno parla in Valacchia o in Transilvania o di cui qualche turista ha sentito parlare in quei luoghi. Così come non è neanche l'autore di questo diario. Mincu nelle note, nelle poche note che fa seguire a questa sua supposta scoperta, mette in luce come non si tratti che di un falso, come molto probabilmente si tratta di un falso voluto dall'autore stesso, pensato e progettato come falso dall'autore stesso. Detto questo significa già avvicinarsi al personaggio: esso è un falsario, è un mistificatore. Come opera queste mistificazioni? Assumendo molte maschere. Il romanzo è appunto la storia delle **maschere** *che Dracula assume, o che Dracula ha assunto nella sua storia. Sono maschere in cui possiamo riconoscere le grandi figure della modernità : due sopratutto, ma potrebbero esserne aggiunte altre. Quella din Faust per esempio. Dracula è, come Faust, semplificando ma neanche tanto, un* **genio dell'azione**. *Più precisamente Dracula come Faust è colui che colloca alla radice delle cose, diciamo pure dell'essere, l'azione. Dracula è il soggetto che esce da sé, fuori di sé ritrova se stesso appunto nell'agire.*

Ma non è soltanto Faust, è un Faust che si spinge oltre se stesso e che raggiunge, come è inevitabile lungo questa linea, la volontà di potenza. C'è una traccia, una caratteristica profondamente nietzscheana notata già da Bigongiari e che è

inevitabile notare. Se Dracula è a suo modo un genio dell'azione lo è anche della violenza. Violenza appunto non tanto di Nietzsche dei ***Frammenti postumi*** *ma il Nietzsche di quel libro e che adesso Bompiani sta per ripubblicare come documento storico anche se come grande falso, il Nietzsche appunto della* ***Volontà di potenza****, dove la violenza è l'imposizione della propria soggettività a tutto ciò che resiste. Dracula sembrerebbe essere questo, avere un tratto di questo tipo. Però Dracula si colloca storicamente e nel romanzo tra medioevo e evo moderno. Dracula per l'appunto è amico di Cosimo, conosce Piero, conosce i grandi umanisti fiorentini. Dracula vive in quell'epoca din cesura, in quell'epoca appunto dove modernità e medioevo sembrano toccarsi. E in lui possiamo trovare tracce che rimandano alle grandi figure del medioevo. Una su tutte, la figura dello gnostico. Dracula ha un senso profondo della caduta, e tutta la sua vita è una metafora del cadere e della caduta stessa, della deiezione. L'esito stesso della sua vita, quello di cui il romnazo ci parla è metafora di questa deiezione: sta in fondo a una torre che pesca al di sotto del Danubio stesso, e in questo buio, in questo fondo lui sperimenta lo stato estremo della catastrofe, lo stato estremo della deiezione fino ad amarla, a farla sua e a raggiungerla, a impossessarsene come se solo della caduta e della catastrofe ci si potesse in qualche modo salvare.*

Dracula è appunto lo gnostico che brancola nel buio terreno, illuminato da una luce che dall'alto misteriosamente gli si palesa nelle ore in cui tutto sembra per lui diventare impossibile.

La stessa luce che illumina anche lo scopritore, nella finzione romanzesca, di questo diario mostrando appunto come venisse dall'alto il luogo in cui il diario si trova.

Insomma c'è una metaforologia, se così si può dire, una metaforica del faustismo, del superomismo e anche dello gnosticismo.

Ma tutte queste sono figure simulate, supposte, sono come delle piste che l'autore mette di fronte al lettore più per sviarlo che per indicargli la strada corretta di lettura.

E non solo l'autore di questo libro inganna il lettore, ma l'inganno è, come dire, di secondo grado perchè lo stesso protagonista Dracula, assumendo via via queste maschere, le assume appunto in quanto maschere, in quanto finzioni, in quanto simulazioni. In che senso? Nel senso che questo ***faustismo*** *presunto di Dracula si disfa nel corso della storia, cede, si mostra impracticabile, non è certo un genio dell'azione. Dracula è incerto.*

Il romanzo ci mostra semmai la rinuncia di Dracula all'azione, quell'azione espressa nella forma più icastica, dalla patecipazione alla crociata. Ed è appunto la rinuncia all'azione quella che permette a Dracula di accetare quello stato di caduta, che lo porta attraverso un gioco di transformazioni ad aderire alla terra fino a identificarsi con essa.

Dunque questo supposto faustismo di Dracula non è che una delle maschere che egli assume e una delle false piste che l'autore mette di fronte al lettore.

Ma lo stesso discorso vale per il supposto superomismo di Dracula. Quale superomismo in un personaggio che sembra posseduto da quella che possiamo chiamare la ***struttura*** *edipica del tempo.*

Dracula è un sadomasochista, egli cerca di riscattarsi e di riscattare il tempo vendicandosene. Tutte le sue azioni sembrano ispirarsi più a un principio di tipo vendicativo piuttosto che a un principio che davvero affermasse la volontà di potenza.

Non c'è nessuna strategia nelle operazioni militari di Dracula. Ci sono movimenti enigmatici, asimmetrici gli uni rispetto agli altri, ma semmai governati da quella che ho chiamato struttura edipica del tempo, piuttosto che da una progettualità a senso unico.

Dracula sembra essere uno gnostico ed è forse la figura più convincente o quella più seducente nel senso di quella che più facilmente inganni il lettore: metafisica della luce, il mondo è un mondo di tenebra, in questa tenebra balena una luce che gli si manifesta in quel modo paradossale ma che tuttavia gli si manifesta.

Lui aspira ad una sorta di liberazione dal mondo attraverso questa metafisica della luce ma quale luce per un uomo che in definitiva ama più il buio che la luce stessa.

*L'esperienza non soltanto erotica ma vitale in genere sembra caratterizzare più profondamente questo personaggio e più precisamente l'esperienza che lui fa nel fondo di quella grotta là dove lascia totalmente abbracciare fino all'indentificazione con la terra stessa, con la visceralità stessa della terra, la terra come viscere con cui non possiamo non identificarci. Dunque nessuna liberazione **da**; ma indentificazione **con**. Questo per dire cosa ? Per dire che tutte queste sono figure di simulazione, sono finzione.*

Allora chi è Dracula? Bigongiari nella postfazione ricorda un passo del diario "Sento che ogni riga buttata giù mi assolve"; ogni parola assolve. Qui le cose sembrano farsi più chiare. Come leggere questa confessione di Dracula? Come se fosse una confessione, un diario vero? Dire parlare scrivere pubblicamente denunciare la propria vita è la via per l'assoluzione. È una espiazione che già assolve. Ma anche qui saremmo nel falso se noi interpretassimo in questo modo ciò che Dracula dice, perchè Dracula – e quindi l'autore Mincu non si

stanca di ricordarlo nelle note, non fa che mentire. E Dracula stesso lo afferma: "Io non faccio ***che mentire****". Spinge la menzogna all'estremo. Quando scopre di essere calunniato anzichè controbattere, superare, dissolvere queste calunnie, lui, al contrario, rincara la dose.*

Allora qui abbiamo a che fare con un rovesciamento della idea stessa di confessione, là dove la confessione è quell'atto che assolve, cioè libera il soggetto dalla realtà che ha compiuto, quella sua realtà greve che è la realtà del peccato e non c'è niente di più greve e di più pesante di questo. Là dove la confessione assolve cioè scioglie il soggetto dalla realtà di cui lui stesso è responsabile; qui invece abbiamo a che fare con un processo contrario perché è guidato, questo processo, non dalla confessione della verità ma dalla confessione della menzogna. Qui, cioè, non tanto il soggetto è liberato dalla realtà quanto la realtà contesta il soggetto, la realtà si libera dal soggetto; la realtà in altre parole si libera dalle figure con cui il soggetto pretenderebbe di imprigionarla.

C'è una riposta, una logica in tutto questo: l'autore che sa quello che fa conclude il suo romanzo dicendo che Dracula va verso "una libertà che si ottiene rimuovendo l'origine titanica".

Ecco, credo che questo possa essere davvero il punto chiave, una possibilità di lettura: quella cioè che fa leva non tanto sulla ricognizione delle figure che Dracula incarnerebbe, perché appunto sono figure simulate, sono puri elementi di un gioco la cui chiave è non la confessione, ma la finzione, la menzogna.

Dunque il senso del romanzo lo si porta alla luce non facendo una ricognizione di queste figure ma portando in chiaro la ragione di tutto ciò. E la ragione è non tanto una confessione in senso cristiano cioè nel senso di quell'atto che assolve il soggetto dalla realtà, ma la confessione in senso anticristiano cui quell'uso menzognero della parola che libera dall'incanto,

dalle menzogne dagli artifici della parola stessa. E da questo punto di vista davvero Dracula è Dracula. Dracula significa demonio, diavolo. Sarebbe bene ricordare il saggio di Kierkegaard sul demoniaco, in ciò dice che il demoniaco è possibile soltanto in un orizzonte cristiano, come ciò che il cristianesimo pone escludendolo dal suo ambito. Ora, in questo senso, Dracula è un soggetto anticristiano, in quanto posto dal cristianesimo ma escluso dal suo ambito. La libertà che Dracula va creando si iscrive in un proggetto che passa necesariamente attraverso l'esperienza del demoniaco, se esperienza del demoniaco è come abbiamo visto quel movimento che va verso la libertà per lasciare che la realtà sia quella che è, sia non pregiudicata dalla parola, sia indipendente dal soggetto che pretenda di dominarla.

Questo movimento appunto tipicamente demoniaco, di un anticristianesimo possibile nell'ambito del cristianesimo stesso è forse la chiave che è nel nome stesso del personaggio. In tutta la tradizione cristiana la caratterizzazione più forte, esplicita del demoniaco, è precisamente la menzogna la simulazione.

Dracula è per l'appunto il ***demonio****, il mentitore».*

Benedetta, redactoarea romanului la Bonysioni, mă întreabă când mergem la restaurant, seara, cu Givona, dacă aceste e prietenul meu? A fost foarte impresionată de interpretarea faustică

pe măsură ce se derula întâlnirea cu S. eu deveneam un fel de golem

În realitate lucrurile au decurs altfel decât mi-am imaginat şi decât aş fi dorit eu să se întâmple. Ne construim un anumit cadru de gândire şi acţiune şi pe măsură ce ne interpretăm rolul pe care

credem – chiar suntem convinşi – că ni l-am asumat corect deodată intervine ceva intempestiv; se schimbă direcţia curenţilor de aer şi ne intersectează simţul olfactiv o dâră necunoscută ce ne face să ne comportăm brusc într-un mod divers, cu totul invers decât ne propusesem, deşi nu vrem să acceptăm abaterea de la decizia iniţială şi chiar ne sforţăm să rezistăm eroic schimbării. Opunem o rezistenţă îndârjită însă mai mult de formă, numai ca să ne autoîncredinţăm că am făcut tot ce ne sta în putinţă ca să nu se întâmple aşa ceva. Undeva, lăuntric, descoperim că există în noi o fibră puternică ce ne împinge stăruitor să urmăm chiar direcţia aceea pe care vrem astfel s-o refuzăm cu toate mijloacele raţionale pe care le punem în joc. Cred că pe măsură ce se derula întâlnirea mea cu S., în grădina sălbatică a Bibliotecii Academiei, eu deveneam treptat un fel de golem, un simplu executant al unor gesturi şi acte înscrise deja într-o altă structurare a materiei mele ce se supunea altor stimuli psihomotorii pe care eu nu mai puteam să-i controlez. Mă umplea însă de curiozitate traiectul nou către care eram îndreptat şi se simţea în zumzăiala atomică a fiinţei cum se amplifica acest mecanism străin ce intra în stăpânirea mea şi mă făcea să spun şi să fac exact ceea ce n-aş fi vrut. Încercam să mă opun din răsputeri impulsurilor ciudate ce mă stăpâneau dar în acelaşi timp simţeam cum creşteau în mine energiile contrare ce-mi anulau orice rezistenţă activă. Mă lăsam mai întâi dominat de o pasivitate maladivă ce mă surprindea perfid şi deşi aş fi putut s-o domin eu însumi printr-un act făţiş de voinţă amânam s-o fac motivat de o aşteptare ambiguă; îmi spuneam că nu va ţine prea mult această stare necunoscută şi că voi fi capabil să mă autoreglez în cel mai scurt timp numai că acum mi se părea mai interesant să continui pe panta aceea pe care începusem să alunec căci tocmai alunecarea aceea leşioasă îmi crea o plăcere stranie ce îmi întreţinea şi îmi înteţea apetitul schimbării în care eram antrenat de ceva

străin ce mă depăşea iar dacă forţa aceea nouă era mai slabă decât mine nu mă speriam încă de consecinţele grave posibile şi continuam să stau în expectativă şi să nu iau vreo măsură drastică deoarece oricum totul nu era decât o joacă şi e bine să ne jucăm pentru că asta e singura noastră şansă ce ne-a fost lăsată în faţa neantului absorbant şi ajuns în acest punct am constatat că trecusem de limita maximă admisă de unde aş fi putut opri alunecarea nefastă şi că de acum nu mai aveam suficiente resurse pentru a restabili echilibrul stricat, dar de fapt nici nu mai doream să mai refac nimic ci mă fascina mai mult *vârtejul* în care intrasem ce mă trăgea tot mai afund şi pe măsură ce coboram în abis cu atât deveneam mai avid să ştiu ce mi se va mai întâmpla astfel că mă avântam aproape fericit în acea gaură neagră ce mă înconjura protector în manşonul ei de voluptate râvnită lacom de mine cel căruia i se interzicea în mod bizar să dispună liber, după propria-i voinţă, de dorinţele aprige ce-i zguduiau carnea hărăzită morţii inexorabile. Era ca un fel de răzbunare a fiinţei mele superficiale împotriva celeilalte fiinţe eterne ce mă abandonase totuşi fără apărare ciclului degradant.

avertisment

E pentru prima dată când o visez astfel. O privesc drept în ochi şi ea mă cuprinde cu o lumină a ei aparte; are figura destinsă – ceea ce i se întâmpla foarte rar – precum în fotografia aceea de la nunta lui Marin cu Nela. Faţa ei este frumoasă, puţin palidă, cu ochii căprui spre galben; e curios dar abia acum privesc cu atenţie ochii mamei mele, *acum* când ea mă priveşte cu aceeaşi duioşie, în acest vis. O privesc şi nu-mi vine să cred că este chiar ea şi că mă priveşte aşa direct în ochi, fără a se feri în nici un fel, ca şi cum ar fi vie. Mă întorc în jur şi o întreb pe sora mea care

este lângă mine dacă şi ea o vede pe mama noastră care e moartă. "O vezi şi tu? Nu e doar o vedenie a mea?" "Da. O văd!" Asta mă intrigă enorm şi mă simt incapabil să înţeleg ce se-ntâmplă. O întreb chiar pe *ea*, dacă ştie că este moartă şi ea îmi confirmă dând blând din cap. Vreau s-o iscodesc de ce mi/ni se arată aşa de periculos; aş vrea să-i dau de înţeles că trebuie să respecte acel *pact* între cele două spaţii invalicabile, chiar îmi vine să-i spun că până acum nu ni s-a arătat decât din profil sau de la distanţă ca să ne apere de atracţia malefică a morţii. Ea nu dă curs acestei observaţii. Eu mă apropii mai mult să văd dacă e reală şi înainte de a o atinge, o văd scăzând, transformându-se în ceva inform precum o statuie al cărui cap şi bust se surpă în sine în mod inexplicabil. Înainte de a dispare de tot ca o imagine voalată, am senzaţia tactilă că o mână (a ei?) îmi caută organele genitale şi mi le cântăreşte. Mi se face jenă, simt acea ruşine de „fată mare" – cum mi se spunea când eram adolescent – şi aş vrea să mă ascund undeva să nu fi observat cineva gestul acesta indecent; chiar în timp ce simt acea presiune asupra testiculelor mă întreb cu anxietate ce poate simboliza acest gest din partea ei? Pe această interogaţie şi pe senzaţia fizică a unor mâini ce mă caută acolo, jos, corpul ei se descompune sub ochii mei miraţi – dar nu atât de surprinşi întrucât acceptând convenţional că eu ştiam că ea nu este vie, se înţelege de la sine că în acest cadru aproape nimic nu apărea chiar atât de „surprinzător" – şi mă trezesc cu spaimă. Nu e vorba de o spaimă metafizică, ci de starea iscată în mine de extraordinara apariţie; ce a vrut să-mi transmită dacă a trebuit să încalce consemnul şi să mă privească în ochi? De ce a apărut şi sora mea care acum se află în America? Oare a vrut să mă facă atent că mă paşte vreun pericol iminent?

Veţeanu

V. a fost căutat de câteva ori, pe strada Văilor, de nişte femei tinere foarte elegante. Erau străine de oraş fiindcă aveau multe bagaje şi soseau până aici aduse cu trăsura de la gară. Ultima de care îmi amintesc – poate cea mai frumoasă – purta haine cu totul deosebite faţă de ceea ce văzusem eu la fetele şi la femeile de pe strada noastră. Abia mai târziu, când am devenit liceean, am admirat asemenea veşminte feminine într-o revistă de la Paris pe care mi-a arătat-o colegul meu negricios, nepotul lui Eugen Ionescu. Ne-am amuzat mult să observăm cum rochia aceea elegantă, prea lungă, mătura pulberea şi colecta scaieţii şi căcărezele de capră din curtea neîngrijită a casei lui Veţeanu. Tocurile de la pantofii ei – prea lungi şi prea ascuţite – se înfigeau în pământul afânat ca nişte cuie şi nu mai puteau fi scoase uşor. Veţeanu a silit-o să lase acolo încălţările şi a pus-o să păşească desculţă prin praf. A venit imediat cu alt instrument la fel de ascuţit ca să le scoată din pământ şi s-a apucat să le cureţe şi să le lustruiască. În tot timpul acesta, tânăra femeie îi cerea ceva cu voce imploratoare fără să ia în seamă cât de trenţăros era V. Mi s-a părut că nici nu observase sau că nu voia să observe starea în care acesta se afla. Veţeanu avea gesturi bărbăteşti ocrotitoare şi se luminase la faţă, parcă nici nu mai era el, cel totdeauna încruntat şi răzvrătit. Fiara din el se îmblânzise şi lăsa să se dezvăluie un bărbat plin de tandreţe. Deşi era foarte atent cu tânăra femeie, V. oprise trăsura în stradă şi acum o sfătuia pe aceasta să se întoarcă la gară şi să plece de unde a venit fiindcă el nu putea s-o găzduiască în „locuinţa“ lui de animal hăituit. A luat-o hotărât în braţe şi a condus-o înăuntru ca s-o convingă. Noi ne-am mirat pentru că el era extrem de orgolios şi în mod normal nu trebuia să-i arate vizuina în care trăia; mai de grabă, ne-am fi aşteptat să se ruşineze şi să încerce s-o

îndepărteze de acel loc sinistru. Dimpotrivă, el se comporta ca şi cum starea lui de acum ar fi fost o mare victorie asupra lui însuşi şi era foarte mândru să i-o împărtăşească şi ei. După ce i-a scuturat poalele rochiei de praf şi i-a reparat tocurile de la pantofi, V. a luat-o din nou în braţe şi a dus-o în trăsura ce aştepta. A strâns-o puternic la pieptul său şi apoi i-a spus „adio", un cuvânt de care noi nu mai auzisem şi pe care l-am folosit multă vreme ca pe un semnal secret prin care ne anunţam un pericol iminent. Femeia aceea tânără a izbucnit într-un sfâşietor hohot de plâns şi a plecat cum venise spre gară, cu toate bagajele ei scumpe. Veţeanu s-a cufundat şi mai mult în starea sa de degradare după această vizită. Umbla din ce în ce mai jerpelit, faţa lui şi aşa sălbăticită i s-a înnegrit de parcă ar fi suferit un transplant de epidermă şi s-ar fi greşit eşantionul. N-a mai ieşit multe zile din casă, hrănindu-se pe ascuns cu pâinea ce i se punea la uşă de către vecini şi bând din apa stătută pe care o ţinea într-o damigeană. Când a reapărut pentru prima dată pe stradă, tot aşa după o ploaie teribilă, se împleticea şi nu vedea pe unde călca, alunecând şi căzând de mai multe ori. Mergea mecanic doar ca să meargă mersul neştiind încotro se deplasează. Nu auzea pe nimeni şi nu răspundea la salutul ce i se adresa. Era cu totul străin de real. Asta îi da probabil tăria să reziste.

„irrefrenabilule!"

Am o stare de abandon în vis; mi se pare că sunt într-un peisaj cunoscut călcând pe o colină uşoară împreună cu persoane familiare ce mă asistă în împlinirea unui *act de scriitură*, devenit un fel de probă publică în care eu trebuie să dovedesc în faţa tuturor, ca o *lecţie de anatomie*, cum se poate atinge „gradul zero al tevaturii", cum zicea ea, şi apoi se va alege prin consens o

direcţie sau alta de avansare a discursului. Localizez acea zonă magică din spatele cimitirului eroilor de la Slatina, dincolo de calea ferată unde, atunci când eram copii candizi, ne regăseam în aventura spăimoasă a cunoaşterii, străbătând triunghiul minat dintre „cimitir", „crâng" şi „boltă". Stam răsturnaţi în iarba înaltă, un fel de păiuş din care nu ne vedeam decât puţin şi culcaţi pe burtă încercam să descântăm încordaţi buburuzele colorate ce se mişcau intens în ierburişul catifelat. Deveneam apoi un adolescent crispat ce visa călătorii exotice privind nostalgic după trenurile accelerate ce treceau fantomatic peste podul de la Boltă spre oraşe mirifice pe care mi le imaginam prin prisma ultimelor lecturi. Mi se părea că de la ferestrele acelor trenuri mă privesc languros femei străine de o frumuseţe eminesciană, care mă vor aştepta credincioase la capătul drumului, la Istambul, Atena, Roma sau Viena şi că acolo eu voi ajunge oricum la timp pentru a mă bucura de o maximă recunoaştere – indiferent de felul competiţiei – recunoaştere ce-mi va aduce glorie şi bani. Nici nu observam întâmplarea dureros de concretă că umblam desculţ şchiopătând la fiecare pas din cauza mărăcinilor ce-mi căptuşeau tălpile goale. Locul acesta de lângă cimitir se bucura de ceva cu totul special în imaginaţia noastră infantilă, mai ales după ce explodase acea bombă rămasă într-o groapă din timpul războiului, explozie ce a făcut ca unul dintre copii să-şi piardă un ochi; era adică un spaţiu interzis, de probă, în care ai fi putut să păţeşti ceva foarte periculos dacă te încumetai să intri. „Triunghiul" respectiv era marcat sus de calea ferată pe care circulau trenuri de mare viteză de la ale căror ferestre îmi făceau cu mâna femei enigmatice, pe latura dinspre pădure era o râpă adâncă, iar pe a treia latură străjuia gârla ce curgea dinspre Boltă, transformată într-un adevărat torent, vara, când cădeau ploi năpraznice însoţite de tunete, fulgere şi grindina distrugătoare. Poate tocmai de aceea creştea aici o iarbă

înaltă de o culoare albicioasă, cu totul diferită de restul păşunii; ni se spunea de către unele bătrâne superstiţioase că nu e bine să călcăm nepăsători pe ea deoarece este o iarbă sfântă, albită de oasele morţilor din cimitir. Aveam deci o stranie impresie că eu mă aflam în acest loc însemnat cu conotaţii esoterice în memoria mea pasivă şi că încercam *hic et nunc* să ţin o *lecţie de scriitură* la care asistau diverse persoane foarte apropiate, de la prietenii mei din copilărie, sora mea, chiar şi Bombonica lui Bebe, Gheorghe al Liţî şi Paul al lui Dogaru – ba chiar la un moment dat parcă mi s-a comunicat de către cineva că ar fi bine să întrerup joaca în iarba mătăsoasă, fiindcă mă aştepta mama mea *să mergem la secerat* şi mă întrebam cum de este posibil să mă aştepte când de fapt era... dar totuşi nu aveam nici un indiciu că ea n-ar fi fost vie şi imperativă fiindcă mi-am spus spontan că este cazul să încetez lecţia aceea total gratuită şi să merg imediat s-o ajut la secerat grâul care se afla deja copt şi galben în lanul nostru de lângă *Canton*, adică ceva mai sus de Boltă, tot lângă calea ferată. Da, să secerăm grâul, acesta era imperativul prioritar, să-l tăiem cu secera, cu acel instrument sclipitor cu care eu, copil, îmi retezasem vârful degetului de la mâna stângă, desprins de mână, cu unghie cu tot; ea, mama, culesese repede din ţărână bucăţica de carne însângerată şi o lipise la loc, ungând-o cu lut şi legând-o strâns cu o fâşie ruptă din basmaua ce-i apăra fruntea de soare. Vorbesc aici fără să-mi dau seama de cimitir, de *secerat*, de bomba nedezamorsată explodând în mână şi de calea ferată – acolo la Boltă îşi puneau gâtul pe şină unele fete tinere înşelate în dragoste – ceea ce înseamnă că vorbesc în principal chiar despre *scriitură*, adică despre modalităţile violente de obţinere a acesteia. Când vizualizam vertiginos toate aceste imagini depozitate în inconştientul visului, mi s-a părut brusc că eu nu mă mai găseam în ipostaza de *actant inocent* participând la acele întâmplări arhetipale; mă transmutasem din

simplu spectator în cadru într-un erou al acţiunii; acum mă găseam chiar în trenul ce trecea fantomatic pe la Boltă şi priveam indiferent la cei ce se aflau jos pe pajiştea albă. Parcă nu mai recunoaşteam locul, în orice caz nu-mi mai era familiar; desigur ipostaza mea de acum se îndepărtase enorm de timpul *interior* al copilăriei şi al adolescenţei, pierzând ingenuitatea paradisiacă. Existenţa victorioasă îmi maculase fiinţa. Vizionam acel loc iniţiatic din trenul în mişcare, ca şi cum n-ar fi avut nici o legătură cu mine. Din viteză mi s-a părut brusc că observ acolo jos în iarbă figura bucălată cu părul roşu, coafat în zulufi artificiali, cu ochii albaştri lipsiţi de expresie a Irinei. Nu ştiu cum de a apărut în peisaj; se vedea că nici nu se potrivea deloc în acest cadru textual, era ca o sfidare grotească adusă lecţiei mele de scriitură. Mă privea cu o ură neascunsă – ea, care, vinovată fiind, niciodată nu a îndrăznit să mă înfrunte nici cu privirea – şi arătându-mă cu degetul ei gras, bont, împins de o teribilă acuzare, a ţuguiat buzele cărnoase şi vineţii-roşii, icnind din rărunchi un cuvânt gutural: "IRREFRENABILULE!" Nici până acum n-am înţeles la ce se referea acest adjectiv italian, transpus într-o imprecaţie vocativă necruţătoare. Nu cumva Irina îmi sugera *să mă opresc*? De la ce?

palimpsest oniric (II)

E vorba de un peisaj labirintic cuprinzând elemente cât mai familiare, legate de întâmplări concrete cu valoare simbolică, indicând fiecare o perspectivă anumită. Parcă sunt undeva acasă, la Slatina sau la mare sau nu ştiu unde, cu mult soare şi cu multă lumină. Acolo mă aflu între ai mei şi trebuie să fac (de fapt *fac!*) gesturi cât mai normale, intrate în comportamentul meu automat. Parcă vorbesc cu ei şi caut să spun ceva şi atunci de exemplu

constat că deşi mi se pare că eu vorbesc cu tatăl meu, instantaneu el chiar este lângă mine, mi se pare că m-am izbit fizic de el şi mă uit să-l văd şi deodată îl văd undeva, la o distanţă de circa o sută de metri gol, făcând plajă pe o porţiune galbenă de nisip care se înroşeşte sub razele fierbinţi ale soarelui. (Atunci în vis acest lucru, adică poziţia lui şi a trupului neverosimil de alb răsturnat pe plaja goală mi se par cu totul normale fiindcă atunci nu-mi dădem seama că el era mort. Acum însă, parcă îl văd cum el era întradevăr foarte alb, de o albeaţă surprinzătoare a corpului poate fiindcă nu-i plăcea să-şi descopere trupul vara la soare pentru că nu avea niciodată timp şi-mi aduc aminte că făcea asta numai cu mine când mergeam la techirghiol la nămol şi atunci se răsturna brusc pe nisip şi-mi spunea să-l las să doarmă fiindcă se simte foarte obosit şi eu mă speriam să nu facă insolaţie; când îl priveam de la oarecare distanţă aşa alb între atâtea trupuri bronzate mi se părea că e mort şi mă speriam şi-l trezeam să meargă în apă şi să înnoate; lui îi plăcea să se bage cu capul la fund ţinându-se cu degetele să nu-i intre apă în nas şi în urechi. Oricum, corpul lui acolo pe nisipul roşcat al plăjii mi-a atras în memorie aceste imagini securizante şi nu mi s-a părut nimic nefiresc aici, aşa că m-am mişcat mai departe în voie printre cunoscuţi căci se părea că eram încunjurat de atâţia cunoscuţi. Tot ieşeam din casa noastră veche şi parcă voiam să găsesc ceva anume şi iar intram şi iar ieşeam şi parcă o căutam pe mama dar parcă nu era totuşi ea şi era ziua în nămiaza mare şi ea nu mai ieşea iar eu eram nerăbdător şi voiam s-o trezesc şi-mi era milă de ea când îmi spuneam că trebuie să fie tare obosită dacă doarme aşa nemişcată ca şi cum ar fi... dar deja m-am apropiat şi am văzut că doarme pe o parte la o margine de pat, spre perete şi parcă avea partea paralizată sub ea şi am avut un moment de tresărire că ea poate să doarmă în acea poziţie turtită a corpului său care mi se părea

extrem de redus sub hainele cocoloşite şi cu basmaua bine trasă pe ochi. Toţi cei de acolo atât de mulţi şi de gălăgioşi nu căpătau însă un contur definit şi eram conştient că nu rămăsesem decât cu imaginile celor doi părinţi, unul dezbrăcat strălucind alb-galben în soarele zenital şi celălalt ascuns între cîrpele informe într-un pat imens. Nici unul nici altul nu-mi vorbeau şi îmi era puţin teamă atunci să merg cu gândul mai departe şi să mă întreb de ce nu-mi vorbesc şi parcă se îndepărtează în loc să se apropie de mine. Când renunţam pentru a nu ştiu câta oară s-o trezesc pe mama mea (de fapt abia acum îmi dau seama că era moartă) am observat că într-un pat dinspre ieşirea din casă se afla un copil care ţipa, adică se agita să i se dea atenţie, şi parcă am început să-l trag de acolo ţinându-l de picioare iar acesta se zbătea şi nu vrea sau vrea şi se răsfăţa ca orice copil ce aşteaptă să fie luat în seamă de cei care-l iubesc şi am văzut că mai era o fată tânără lângă mine care mi l-a luat dintre mâini şi atunci m-am trezit şi am fost uimit de aceste imagini care în mod curios mi-au rămas fixate chiar tot visul şi nu s-au şters cum se întâmplă de obicei.

actul cu S. avea o desfăşurare ritualică

Cu S. nu ştiam niciodată ce voi face într-un moment sau altul. Uneori, în plină discuţie, doar ce ne atingem involuntar corpurile şi simţeam imediat inevitabil că în aceeaşi clipă fără putinţă de împotrivire, trebuia să ne iubim. Cum am mai spus, ea nu era deloc frumoasă sau mai exact nu avea acele forme specifice care provoacă stereotip energiile sexului. Cu pielea măslinie, cu umerii rotunzi dar cu braţele necizelate şi cu părul în dezordine nici nu o luai în seamă la prima privire. Prezenţa ei feminină părea atât de ştearsă încât niciodată nu intra în calcul pentru o eventuală aventură. Începea să te intereseze abia după ce-i

adulmecai mirosul difuz al părului; era suficient să te aproprii din întâmplare şi să te afli în raza lui olfactivă, când făcea o mişcare bruscă şi părul ei se lovea de nările tale inspirând avide acea boare ciudată; atunci te năpădea irezistibil parfumul natural al întregului ei corp ce era receptat în toţi porii tăi în condiţii imprevizibile. Altfel ea dovedea o crasă placiditate: nu ştia nici să-şi aranjeze podoaba capilară, lăsând-o în libertate precum o vegetaţie ce este cu mult mai vitală când nu te îngrijeşti s-o disciplinezi. Într-o zi, fără să mă anunţe şi-a împletit tot părul în codiţe subţiri, după moda negreselor şi am fost surprins de schimbare. Deodată, S. căpătase o distincţie regală de o feminitate restrictivă, se personalizase neaşteptat şi pornind de la noua identitate a capului, parcă îşi modificase şi celelalte accesorii, astfel că era mai atrăgătoare, toate mişcările corpului fiind marcate de o graţie inedită. Chiar mersul ei nu mai era atât de împedicat sau atât de timid ci dobândise o anumită prestanţă, caracteristică mersului femeilor ce se ştiu observate; acestea îşi unduiesc într-un fel anume şoldurile sau îşi poartă sânii cu o aroganţă sfidătoare numai pentru a ieşi din anonimat. Ele vor să seducă şi fac tot ce pot în vederea atingerii scopului. Când S. şi-a modificat coafura brusc atrăgând toate privirile asupra ei, m-a frapat faptul că nu era deloc conştientă de noua ei personalitate de seducătoare. M-am speriat de această transformare periculoasă şi i-am spus să-şi conserve ţinuta obişnuită. După ce mă invada cu acel miros toxic al părului, corpul îmi exulta cuprins de o stare euforică şi mă transformam tot în dorinţă. În primă instanţă reperam o furnicătură plăcută a ţesuturilor ce făcea să-mi vibreze perişorii de pe toată suprafaţa trupului ca şi cum ar fi fost nişte antene senzuale. De la nivelul exterior, această stare uşoară iniţial se transfera în profunzime, cutremurându-mi instantaneu carnea şi oasele până în fibra cea mai ascunsă. În acel moment erotic nu mai eram în stare să ne mai controlăm reacţiile ca nişte somnambuli; căzuţi în transă ne

agăţam unul de altul şi nu mai aveam timp să ajungem până la pat, surpându-ne în act chiar pe locul unde ne aflam, în mijlocul bibliotecii sau pe covorul de pe coridor. Actul în sine avea o desfăşurare ritualică, adică se orna de un nimb suprafiresc; parcă nu mai eram noi cei care formam un singur trup ci se condensa în jur o atmosferă de suavitate cristalină în care acţionau puteri misterioase ce nu ne aparţineau. Mă intriga situaţia creată şi simultan mă întrebam dacă cumva cei care se iubeau cu atâta candoare mai eram noi sau nişte entităţi superioare ce se jucau, punându-ne la probe mai presus de condiţia noastră? După act, simţeam că m-am golit de materialitate şi dacă aş fi încercat să levitez sunt convins că aş fi putut să mă ridic deasupra caselor şi deasupra oraşului, precum în acele vise ale mele în care încep deodată în mod total nemotivat să zbor.

Lidia Weintraub

Mai ales numele nemţesc autentic ne incita s-o şicanăm pe colega noastră din ultimele clase de la Liceul „Radu Greceanu". Era o blondă spălăcită, cu ochi albaştri, plină de pistrui pe care o trecusem sub protecţia mea pentru că nu înţelegeam de ce o cam hărţuiau toţi. Lidia nu deranja de fapt pe nimeni, bondoacă, albă şi grasă. De multe ori însă o vedeam că plânge din cauza unor nedreptăţi ce se comiteau împotriva ei de către colegi şi când nu mai aveam altă cale o apăram chiar şi cu pumnul. Devenise un fel de umbră a mea şi toţi începuseră s-o respecte siliţi de o autoritate intransigentă. În timpul examenului de bacalaureat, când a venit să-mi mulţumească fiindcă o protejasem de agresivitatea neînţeleasă a celorlalţi, am întrebat-o cum se explică acea stranie persecuţie la care era supusă permanent de către colegi. „Păi tu nu ştii că sunt singura evreică din Liceu?"

Nu ştiam şi nici nu mă interesa, mai ales că Lidia Weintraub îmi era foarte simpatică cu codiţele ei galbene împletite în şuviţe subţiri şi cu acel nume imposibil care îi atrăgea constant pe agresori. Am continuat, de câte ori mai treceam prin Slatina, student fiind, să merg la poştă şi s-o salut pe Lidia. Nu-şi terminase studiile şi lucra acolo. Mă strigase odată când mersesem să pun o telegramă. Funcţionara conştiincioasă, ascunsă anonim după un ghişeu, îşi amintise de mine şi se bucurase că nu o uitasem. Am reţinut ataşamentul ei uman pur, lipsit de orice determinări. De câte ori, venit la Slatina, mă găseam în preajma clădirii unde era Poşta, urcam la etaj ca s-o văd pe Lidia. Mă simt şi astăzi orgolios că atunci, fără nici o motivare, am apărat-o pe Lidia Weintraub cum, mai târziu, student la filologie, l-am smuls din mâinile colegilor, de la căminul de băieţi, pe Simca Moise, un pistruiat cu strungăreaţă ce fusese debutat de poeta Nina Cassian.

Beatrice Portinari

La Firenze am căutat să identific, pornind de la documente unde era locuinţa celei pe care Dante a făcut-o nemuritoare. Sunt foarte curioase raporturile tânărului cu Beatrice Portinari. De aceeaşi vârstă, o întâlneşte odată la nouă ani şi apoi la optsprezece şi poetul are un ciudat comportament de câte ori o vede, după cum se autodescrie el însuşi în *Vita nuova*. Îl invadează o stare aproape cataleptică, i se tulbură reacţiile normale şi nu e în stare să se stăpânească. N-am căutat să văd dacă există studii de psihanaliză care să fi abordat problema. Dante se comportă altfel în prezenţa Beatricei şi nu mi se pare deloc straniu pentru un îndrăgostit. Totuşi, ce tip de amor simţea tânărul Dante pentru prototipul iubirii sale? Cum se explică

retractilitatea sa la apariţia acesteia în cadru? De ce, vie fiind, îi visează de multe ori moartea? Îi dorea el moartea cu adevărat? Oare geniul său poetic să fi intuit că iubirea sa era un *hybris* şi – în compensaţie – să fi preferat s-o transforme într-un instrument al textualizării?

cu Umberto Eco la Castiglioncello

S-a mai îngrăşat de când nu ne-am mai văzut şi pare mai bonom, adică şi-a estompat din rigiditatea pe care şi-o purta în permanenţă ca pe o cuirasă să se apere de curiozitatea ofensivă a veleitarilor. Acum parcă are mai mult timp şi e în stare să vorbească pe larg despre orice, chiar lăsând impresia pozitivă că îi şi ascultă pe interlocutori. Aceştia se simt flataţi de atenţia ce li se dă şi-l invadează cu tot felul de familiarităţi. Cu ocazia acestui congres de semiotică, despre textualism, de la Castiglioncello, mi-am dat seama că teoreticianul temut a obosit şi se ocupă acum de chestiuni mai mult „tehnice" ale comunicării, cum ar fi internetul şi altele... Nu se mai avântă neînfricat în abordări de epistemologie şi de conceptualizare semiotică, nu mai face periculoase zboruri de încercare ci rămâne la sol îngrijindu-se pedestru de maşinăriile deja omologate. Spuneam că mi s-a părut a întrevedea un Umberto Eco mai uman; aproape tot timpul s-a complăcut în a se întreţine domestic – mai ales cu convorbitorii feminini – despre nepotul său. Pur şi simplu era fericit să vorbească despre asta, aducând în discuţie elemente dintre cele mai picante şi povestind amuzat tot felul de anecdote. Am fost înduioşat de această latură necunoscută a personalităţii marelui semiolog şi nu ştiu de ce parcă l-am compătimit brusc pentru slăbiciunea de care dădea dovadă. M-am gândit că eu însumi am parcurs această ipostază şi am ieşit aproape învins,

adică cu totul *slăbit* în ceea ce priveşte puterea de creaţie şi forţa intelectuală. De aceea, geniile simt totdeauna acest pericol şi evită procreaţia. E aproape imcomprehensibil să se fi putut vorbi de un fiu al lui Eminescu sau al lui Ion Barbu. Şi mai incomprehensibil ar fi fost ca aceştia să fi fost surprinşi vorbind cu afecţiune despre nepoţii lor. Sigur că eu îl înţeleg şi îl absolv pe bietul Umberto pentru momentele de retorică efuziune (e bunic!) dar mi se pare că pierderea în planul avansării cunoaşterii este imensă. Îmi reamintesc bucuria lui Greimas la Paris când a aflat de la mine şi de la Paolo Fabbri că Umberto Eco scria la un roman; în felul acesta – cel puţin pentru un timp – abandona cercetarea semiotică de performanţă şi ei, francezii, aveau timp să-i întreacă pe italieni. Sau mai exact, chiar el, Greimas, spera să-l ajungă şi să-l întreacă pe genialul Umberto Eco. Nu ştiu de ce chiar şi faţă de mine Umberto a fost acum mai familiar şi mai deschis; m-a întrebat ce mai face Ştefania şi mi-a spus că *e încă în aşteptarea divorţului pentru a o cere în căsătorie*, aşa cum îi scrisese în dedicaţia dată la Bucureşti pe *Insula din ziua de ieri*, în semn de maxim omagiu pentru efortul ei de a-l traduce într-o expresie literară uneori superioară originalului. Ne amintim bucuroşi diverse episoade din timpul periplului său de patru zile în România. Râde şi acum în hohote de analfabetismul bâlbâit al rectorului Universităţii „Ovidius“ când a citit textul latinesc al diplomei de Doctor Honoris Causa. Mă întreabă dacă am dat numele lui sălii 33 („Perché Mincu hai scelto la sala con questo numero?“) unde s-a întreţinut cu studenţii mei. Se distrează de schimbul de autografe de la Târgul de carte Bucureşti cu Ion Iliescu. „Sai, Mincu, ho scritto tutto su di te nel mio diario!“ „Anche io!“ îi răspund şi toţi cei prezenţi gustă schimbul nostru vivace de replici. Apoi Umberto se interesează de problemele mele de sănătate şi mă trimite la medicul său, bătându-mă pe umăr şi îmbărbătându-mă cu o afecţiune neaşteptată.

noblețea gambei lui G.

Observ noblețea gambei lui G. când trece strada și eu mă aflu întâmplător în acel loc și am o altă perspectivă a vederii astfel că pot să mă bucur de faptul că din această parte văd ceea ce nu am văzut în alte ocazii identice. Niciodată nu m-a interesat un corp decât dacă scotea la iveală o anumită conformație a articulațiilor de la genunchi, dacă liniile încheieturilor privite din spate desenau cu rafinațețe geometria a ceva perfect și extrem de viu în același timp. Acolo identific secretul seducției corporale. Există un grafic al frumuseții și noblеții ce se poate descoperi citind dezvăluirile înscrise în figurile săpate în alveola dorsală a gambei feminine; trebuie să se creeze proporții foarte precise între acele linii și grosimea și rotunjimea pulpei, nu este de dorit ca aceasta – pulpa – să fie nici prea solidă, adică să nu-și descopere carnalitatea abundentă, dar nici să nu fie prea slabă încât să se poată vedea conturul liniar al oaselor enorme ce leagă rotula de coapsă. Erau acolo unghiuri și arcuiri ce nu dau o impresie tocmai plăcută dacă sunt prea accentuate, sau existau unele irizații albăstrii sau roșietice în carnea pulpei ce trezeau emoții extraordinare în cel care le privea, provocându-mă – probabil numai pe mine – la un act de juisare spontană, datorată unor resorturi inexplicabile. Admiram, în primul rând, însă, acea alcătuire canonică a corpului, întrețeserea aceea de elemente diverse ce se constituie într-o finalitate textuală. Îmi dau seama că emoția de care vorbesc – ce-mi induce o furnicare senzuală a propriului meu corp – este cât se poate de abstractă; ca și cum prin reminiscență mi-aș aminti *acele* forme perfecte, existente în faza originară și apoi atenuate și șterse prin uitare ireversibilă și numai re-amintirea mea este capabilă să le reactualizeze printr-un efort de contiguitate vizivă. Asta îmi explică faptul ciudat că revelația unor asemenea forme corporale perfecte îmi interzice

posesia animalescă a corpului feminin şi trebuie să se deruleze un interval de aşteptare şi re-cunoaştere până când să se atingă naturalitatea actului neinhibat de conştientizarea gnoseologică. Acum înţeleg cum poate fi recuperată cunoaşterea arhetipală prin contemplarea accidentală a formei în copca încheieturii genunchiului lui G., avansând superbă printre atâtea corpuri imperfecte.

ne pregăteam de un fel de banchet

Suntem într-un grup de scriitori-prieteni şi hoinărim printr-un burg cu turnuri şi unghiuri ascuţite perforate de străduţe strâmte, foarte curate, prin care ne strecurăm bine dispuşi chiar de faptul că ne mişcăm aşa împreună, că putem să discutăm despre orice şi că nimeni nu ne împiedică să facem exact ceea ce dorim; efectiv avem acea stare de bucurie şi răsfăţ pe care ţi-o dă conştiinţa clară că exişti pe deplin. Oricum, este important că ne dăm seama de întâmplare, că ne umple o energie euforică pentru că noi mergem prin acest spaţiu labirintic, şi că avem un fel de proiect al nostru pe care trebuie să-l realizăm cât mai grabnic. Parcă eu sunt cu ea şi trecem pe lângă un cuptor de pâine de unde ies la iveală nişte tăvi enorme pe care se vede cum se coace pâinea chiar sub ochii noştri miraţi. Acolo observ cum creşte un colţ de pită rumenită, puţin roşcată de dogoare, presărată cu seminţe pe coaja bine coaptă; mă reped lacom şi iau această bucată de pâine pe care mi-o păstrez numai pentru mine. Mai departe parcă trecem pe sub un măr uriaş cu crăcile îndoite de greutatea fructelor; mă aplec să iau nişte mere cât capetele de copil, dar chiar instantaneu bufnesc căzând încă două mere pictate cu roşu a căror sferă nu pot s-o cuprind cu braţele amândouă. Păstrez vie imaginea când mă aplec să cuprind fructul acesta pe care-l ridic

fără dificultate, de parcă nici nu ar fi avut masă. Ne mişcăm mai departe cu toţii şi confuz cred că erau acolo Nichita şi Breban şi poate şi Adam: ne pregătim de un fel de banchet, o sărbătorire a ceva important şi în jurul nostru sunt mulţi scriitori mai mărunţi ce nu se apropie însă prea mult de nucleul acela central care merge foarte unit, nelăsând spaţiu de intruziune pentru neofiţi. Discutăm între noi lucruri grave şi grele asupra cărora ceilalţi nu sunt avizaţi să se pronunţe; reiese acest fapt chiar din consensul de a nu li se aproba nici un fel de intervenţie. Ei merg alături de noi, dar nu se înghesuie spre nucleul principal formând cercuri concentrice în jurul nostru. Parcă avem, cum spuneam, de îndeplinit un ritual şi mie mi se încredinţase sarcina de încredere să mă ocup de procurarea *vinului* pentru toată lumea. Era evident că trebuia să ştiu să-i mulţumesc, prin alegerea unor soiuri cât mai nobile, dar să cumpăr şi o cantitate suficientă pentru a fi îndeajuns; mă foiam să observ cât mai exact cam câţi eram de faţă şi îmi făceam calcule cam cât ar bea fiecare pentru a nu mă face de ruşine ...Între timp, am constatat că cineva îmi furase pâinea cea rumenită şi am observat acest lucru când treceam pe lângă un grup de femei tinere care fiecare ţinea câte o pâine rumenă în mână din care muşca cu o poftă neascunsă. Am început să mă agit, în căutarea propriei mele pâini şi una dintre femei mi-a întins o pâine rotundă şi roşie, care însă nu era a mea fiindcă am spus, „nu este atât de crescută şi pufoasă cum era pâinea mea". Căutând cu îndârjire, mi s-a părut că una dintre ele se ferea de privirea mea şi, apropiindu-mă, am descoperit că aceasta înfuleca cu îmbucături mari din coltucul meu; m-am repezit şi i-am smuls cu forţa ceea ce mai rămăsese neingurgitat. În acel moment, m-am liniştit, fără să mai dau importanţă episodului neplăcut. Am continuat avansarea aceea fără noimă pe drumul acela labirintic şi mi-a revenit imediat grija de a rezolva sarcina ce mi se încredinţase. Acum parcă reieşea clar că

acea *festa* se făcea în onoarea lui Nichita, care parcă făcea parte din grup dar nu mi se arăta direct, adică nu mă privea, exact cum se comportase în visul acela pe care l-am avut în biblitoteca lui Vigorelli din Milano, în acea noapte când m-a vizitat imediat după ce murise şi mi s-a plâns că ar vrea şi el să aibă o femeie, dar noua sa condiţie nu-i permite acest lucru. Mă rog, Nichita nu vorbea dar era în grup, cum cred că mai era şi Breban fiindcă m-am gândit că aş putea cumpăra acela vin alb la trei sferturi pe care-l consuma el de obicei de câte ori stam cu el la aceeaşi masă. Mă gândeam că, dacă-i place lui, trebuie să-i placă şi lui Nichita şi mi se părea că am rezolvat problema; dar dacă altora nu le va place acel vin alb, n-ar fi bine să iau şi unul roşu? Nu se ştia unde şi cum vom proceda în continuare cu acest festin al nostru, dar eu decisesem că voi lua cam cincizeci de litri din fiecare, alb şi roşu, ceea ce presupune că erau destule persoane care să-l consume ca şi când am fi făcut un parastas sau chiar am fi dorit să organizăm o înmormântare. Acum îmi aduc bine aminte – pe măsură ce scriu – că începusem să mă întreb şi de scopul acestor pregătiri cu totul obscure ce mă priveau în primul rând pe mine; felul cum înaintam noi vorbind în şoaptă aproape tăcuţi, faptul că eram destui deşi nu ne incomodam unii pe alţii, dintr-un consens tacit, lipsa de grabă, ocolirile şi întortocherile drumului, merele căzute din copac şi pâinile dăruite sau furate care sunt semne neîndoielnice că, de fapt, probabil că participam la un ceremonial de înmormântare în care îndeplineam un rol important sau poate asistam fără să-mi dau seama la propria-mi... Este interesant că m-am trezit fără să fiu hăituit de acea spaimă viscerală care mă urmăreşte atroce şi singura salvare este să deschid ochii când realizez chiar în somn că visez şi că trebuie să deschid ochii şi să pipăi obiectele familiare din cameră pentru a mă convinge că nu s-a întâmplat nimic întrucât sunt viu. Visul a fost insistent şi lung, fiind reluat chiar şi după ce m-am dus în

baie; acum îl descriu în amănunte, ceea ce nu pot în cazul altor vise ce mi se şterg cu viteză fantastică imediat după deschiderea ochilor. Este probabil un *mesaj* grav aici care mi se transmite pentru a nu mă găsi nepregătit.

acea clipă de nemurire

Peste acoperişuri cade pufos acea materie albă ce ne eliberează de orice apăsare interioară şi ne dă o senzaţie de bucurie neînţeleasă; apariţia ninsorii îmi reaminteşte clipa de nemurire trăită atunci în adolescenţă întorcându-mă de la şcoala mixtă-gară, acompaniat de Ghiocano Eugenia. Acesta a fost un moment fast al existenţei mele incipiente, datorită întâmplării extraordinare a *conştientizării* instantanee a revelaţiei; ar fi fost posibil ca eu să trec indolent pe lângă acel *semn* ce mi se da şi să continui să mă mişc mecanic indiferent la menirea neobişnuită. Aş fi putut să nu evaluez exact acel moment de *ruptură*; să fi fost încă adormit, încă preocupat de gestaţia lentă a fiinţei mele care nu se adapta deloc la real întârziind să se acomodeze la presiunea existenţială. Aveam atunci o spaimă viscerală de a trăi, de a fi viu; îmi era frică să mă mişc încolo sau încoace, să privesc lucrurile sau oamenii, să emit sunetele vorbirii şi să am reacţie promptă la solicitările cotidiene. Exista o frână inexplicabilă la orice gest şi la orice cuvânt, ceea ce mă timora şi mă împiedica să fiu natural şi firesc. Aveam impresia că nu pot să mă manifest cu libertate deplină cum se comportau ceilalţi, ci că trebuia să aştept ca cineva – o instanţă superioară – să-mi permită să fac şi să zic ceea ce aş fi vrut într-un moment sau altul. Nu cred că era vorba de timiditate sau de întârziere de creştere; simţeam că reţinerea îmi venea din străfundurile fiinţei mele ce dorea să se menţină nealterată. De aceea, probabil, nu aveam curajul să intru

în *forja* manifestării ce ar fi dus inevitabil la acceptarea maculării; când acel strat inefabil de alb începea să izoleze realul de orice motivare pragmatică mă relaxam din încordare, nu mai pândeam defensiv, ci simţeam cum mă destind într-o comuniune secretă cu *mine însumi*, cel ocultat sub manşonul de ocrotire maternă. Acum mi se dezvăluie de ce contactul cu mama mea a conservat intact tot acel potenţial suprauman de puritate; mi-l imaginez pe Nietzsche obsedat de acelaşi complex al refuzului maculării prin uzura biologică. De fapt, despre asta era vorba; mama mea îmi implantase această atitudine retractilă în faţa vulgarităţii biologice. Se ferise să mă iniţieze în *agresivitatea corporalităţii*, întreţinându-mi acel mod de debilitate, de slăbiciune, de ezitare şi eschivă faţă de real. Ea mă privea cu ochii înfricoşaţi că va putea descoperi brusc în gesturile mele sau în expresiile folosite de mine acea invazie agresivă a vulgarului în faţa căreia nu ar fi putut să reziste. Nu ştiu de ce sunt încredinţat că ea a existat şi a rezistat până la optzeci de ani numai să am eu un *punct de sprijin* pentru a nu mă degrada, a nu decade de la rostul pe care mi-l menise încă înainte de a mă purta în pântecul ei. Mi-o imaginez pe mama ca pe o fecioară pură căreia cineva îi dă deodată de înţeles că are de împlinit ceva mai mult decât îşi planificase, că trebuie să fie capabilă să înţeleagă şi să ducă la capăt ceea ce se aşteaptă din partea ei. Este zguduitor că ea acceptă acest lucru atât de abstract şi că are încredere în sine ştiind – prin care mijloace? – că va izbuti. Nu mai trăieşte pentru sine şi se concentrează intens pentru a mă împinge spre mine însumi şi a mă opri de împrăştierea în derizoriu. Are tăria să continue această veghe metafizică asupra mea, transmiţându-mi acele *semnale* imperioase care să mă sustragă tentaţiilor ignobile şi să mă oprească să alunec către mocirla cărnii. Restricţia impurităţii mi-a fost implantată insesizabil de comportamentul ei; în sinele cel mai adânc al fiinţei mele intrau în alertă sisteme

de alarmă ciudate de câte ori exista pericolul deturnării către *altceva*. Impulsurile induse, entitatea corpului ei spiritual îmi paralizau dorinţele înfierbântate, astfel că reuşeam să comunic cu posibilele corpuri erotice numai într-un regim de candoare şi supremă puritate. Am vorbit în diferite ocazii despre *discursul amoros* stabilit în copilărie şi adolescenţă cu Olga, Marina, Candida, Emilia... doar prin limbajul complex al privirilor, mai profund decât oricare comunicare întrucât înlătură macularea şi falsificarea introduse de vorbire. Mi s-a părut că prin priviri puteam să spun ceea ce n-aş fi putut să spun niciodată prin cuvânt. Mai târziu, când au intervenit cuvintele, mi-am dat seama în act că acestea *modificau* totul şi îndepărtau enorm în loc să apropie. Poate de aceea am început să mă maculez când am recurs la instrumentul vorbirii; prin vorbire inventam scenarii defensive, adică *minţeam*. Comunicarea prin/din priviri cu mama mea excludea medierea fictivă a minciunii. Am pornit de la această stare de euforie şi detaşare pe care o retrăiesc de câte ori ninge, adică de la infuzia de puritate datorată sezonului invernal. Sunt capabil să conştientizez acum că – dincolo de orice explicaţie fizică a fenomenului în sine – albul zăpezii provoacă în noi reamintirea şi actualizarea unor sentimente durabile, îngropate în subconştient, legate de mito-geneza umanului. Din pliurile cele mai ancestrale ale fiinţei, urcă în noi o undă de duioşie şi auto-compasiune ca şi cum am asista spontan, pe nepregătite, la o ceremonie de înmormântare. La propria noastră înmormântare.

Petrol de Pasolini

Reiau cu interes sporit lectura la *Petrolio*. Nu cred că am citit ceva în ultimul timp care să mă răscolească atât de visceral; se depăşeşte literaritatea de orice fel şi se încearcă o livrare

necondiţionată a subiectului ca instanţă ontologică. Romanescul devine astfel o formă a biologicului, în sensul teoretizat de Eco într-un interviu. Diferenţa între el şi Pasolini constă în faptul că acesta din urmă transformă în act ceea ce primul doar teoretizează.

cerboaică tânără născând

Contemplez imaginea unei căprioare ce naşte – pe canalul „Discovery“ – întâmplare care devine în sine o maieutică a maternităţii; ce semnificaţie poate avea existenţa fiinţei dacă aceasta nu este apărată în nici un fel şi cineva (o instituţie abstractă şi monstruoasă) poate decide aleatoriu că oamenii trebuie bombardaţi şi ucişi. Am privit un act sacramental; mai întâi căprioara agoniza culcată, corpul ei svâcnind din când în când parcă ar fi dorit să facă explozie. S-a ridicat apoi brusc în picioare şi s-a văzut cum ies din ea botul şi copitele picioarelor din faţă ale căpriorului; este extraordinar să vezi cum aceeaşi fiinţă are două capete precum în bestiariile medievale. Căprioara sta în picioare şi din ea se smulgea o altă fiinţă ce nu reuşise încă să se elibereze din captivitatea matricială. Jumătatea din faţă a puiului de cerb atârna aproape inertă iar cerboaica îşi scutura spasmodic trupul pentru a grăbi naşterea, probabil înspăimântată de apariţia vreunui prădător. S-a culcat din nou şi, în sfârşit, s-a eliberat şi a doua jumătate a căpriorului care mi s-a părut enormă. Imediat mama a început să-şi lingă puiul, mâncând placenta în care era înfăşurat. Acesta, deşi iniţial părea inert, tremură din tot corpul încercând să se ridice. Pare cu totul incredibil că acele picioare fragile vor putea să susţină greutatea fiinţei ce-şi caută o identitate inconfundabilă în timp şi în spaţiu. Se ridică dinapoi pe picioarele din spate ce par mai în măsură să-

l susţină, cade în botişorul încă umed, încearcă să se sprijine şi pe membrele anterioare dar acestea se frâng, încă moi şi se rostogoleşte din nou în iarba gălbuie. Cerboaica aşteaptă neliniştită ca puiul să se împiciorongheze; trebuie să ajungă la uger să sugă pentru a putea merge. Cu eforturi gigantice, se înalţă din iarbă, se sprijină de picioarele mamei, e foarte înalt pentru că nu poate să-i treacă pe sub burtă şi amuşină după ţâţă şi când, în sfârşit, o găseşte şi reuşeşte s-o înşface nu-i mai dă drumul până n-o goleşte. Mama e nevoită să se mişte în aşa fel încât să aibă acces şi la cealaltă ţâţă. Când termină este apt să meargă sigur lângă mama lui. În câteva minute, viaţa şi-a luat revanşa în mod miraculos asupra neantului şi recunosc că sunt înfiorat după această revelaţie.

îşi ţinea ochii puţin ascunşi cu o mână

Nu s-a repezit spre mine stereotip – cum fac profesionistele – ci a rămas la distanţă fără să-şi atingă corpul de al meu. Parcă ar fi fost singură şi s-ar fi întins visătoare în propriu-i culcuş inocent de liceană când nu ştia cum să-şi imagineze o asemenea situaţie. Dacă mă detaşez puţin şi vreau să înţeleg lucrurile mai bine, mi se pare că ea fost extraordinară tocmai prin gesturile acelea naive pline de o candoare nedisimulată, tipice pentru o adolescentă îndrăgostită, o fată ingenuă care nu a cunoscut încă arcanele corpului.

Nu spunea nimic şi-şi ţinea ochii puţin ascunşi cu o mână exact ca în unele scene clasice de amor idilic. Parcă era Hloe în faţa lui Dafnis când au descoperit ruşinaţi înzestrările ce-i făceau să se deosebească. Sta la marginea patului, nemişcată, acoperită până sub bărbie cu capul întors sacrificial, într-o parte, pe pernă. Doar părul de un negru compact, aproape pasional, se revărsase

îndrăzneţ atingându-mi umărul dezvelit. Nu i se auzea nici măcar respiraţia şi te întrebai cum poate fi o femeie atât de impasibilă într-un moment atât de complicat. Ea era însă crispată de spaimă şi aşteptare; doar pântecul său se mişca spasmodic ridicând şi coborând cearşaful şi trădându-i astfel încordarea paroxistică ce i se citea în încremenirea feţei. În asemenea situaţii, cei doi parteneri trebuie să fie foarte atenţi ca să nu strice tot printr-un dozaj greşit al mişcărilor şi al gesturilor. Se poate întâmpla ca să ratezi clipele când actul se poate împlini în toată naturaleţea lui şi să consumi toate acele energii intime în gol, fără a reuşi să intri în consonanţă cu corpul celuilalt. În acele fracţiuni de secundă trebuie să exploatezi la maximum etapele discursului amoros pentru a nu claca, sosind prea devreme sau prea târziu când unul dintre trupuri a fost cuprins deja de starea inhibitorie. În timp ce gândeam neutru aceste lucruri liminare, am simţit că, treptat fără ca eu să-l fi convocat prin vreo comandă anume, corpul meu a preluat iniţiativa de unul singur. S-a mişcat lent şi ca din întâmplare s-a apropiat de al ei, întâi cu multă precauţie atingându-i coapsa din dreapta. Era ca un fel de recunoaştere timidă, făcută în condiţii de totală neutralitate. „Să nu crezi că vreau să te provoc pentru că mă interesezi, ci doar mi-am schimbat poziţia să nu amorţesc stând astfel“ i-a spus el într-un limbaj ininteligibil şi a vrut să se retragă imediat. Dar mişcarea indiferentă de retragere – stupoare! – n-a mai avut loc şi am observat cum se petrec reacţii neaşteptate. Coapsa ei ardea literalmente şi, în mod neaşteptat, şoldul meu a rămas prizonierul acelei călduri intense ne mai vrând să se dezlipească de acolo. Corpurile noastre s-au mişcat simultan apropiindu-se şi sudându-se unul de altul. În acel moment se recunoscuseră reciproc prin nişte senzori secreţi ce intră în acţiune instantaneu şi acum nu mai voiau să se desprindă dintr-o îmbrăţişare ce devenea o adevărată fuziune atomică. Amânarea exagerată a acestei

recunoaşteri inevitabile ar fi putut declanşa inhibiţia şi apoi respingerea definitivă, cu efectul frigidităţii pentru femeie şi acela al impotenţei pentru bărbat. Concomitent cu această îngrămădire a cărnii într-un singur corp, am simţit cum mă invadează energii în exces şi am fost gata de atac. Nici nu am avut timp să mă dumiresc prea bine că ele, corpurile, s-au vizionat reciproc tactil, s-au echivalat şi s-au recunoscut după criteriile indescriptibile ale unui exerciţiu erotic atavic şi s-au dăruit unul altuia într-un amplex spontan eliberator. Nimic nu le-a putut împiedica să se manifeste într-o libertate absolută, nici complexele noastre freudiene şi nici perversiunile livreşti acumulate prin îndelungă deformare profesională.

Ella

Intru pe strada Văilor şi nu mai recunosc locul unde era casa noastră. Fac un efort de memorie să fixez acele repere minime ce mi se păreau definitiv eternizate în anii copilăriei. Mai întâi refac praful dens ce se instituia imediat ce coteai la stânga atunci când veneai dinspre barieră, ceea ce se întâmpla foarte des întrucât copil fiind mă întorceam de la câmp – desculţ – şi dintr-o dată praful gros de pe strada noastră se manifesta primitor şi moale, ca un manşon de protecţie, pentru tălpile burduşite de julituri, vânătăi şi înţepături, produse de mărăcini şi pietre. Ajunşi pe terenul stabil, a cărui ţărână pufoasă ne seda rănile picioarelor, eram invadaţi de o stranie bucurie a regăsirii paradisiace, ca şi cum tot periplul cotidian pe care-l împlineam nu ar fi constituit decât un scenariu torturant, imprevizibil şi dificil şi uite acum că am intrat din nou pe strada Văilor ne puteam da seama pe loc cât de fericiţi suntem că am reuşit să revenim aici după străbaterea caznelor infernale. Prima reacţie pentru a semnala atingerea

acestei victorii nesperate consta în actul provocator de a transforma tălpile noastre goale în nişte plugurii vii cu care brăzdam ţărâna în toate direcţiile încercând să ridicăm un nor de praf destul de consistent ca să-i irite pe locuitorii primelor case; ţărâna răcoroasă şi reconfortantă, dar puţin umezită de boarea serii, nu se înfoia rămânând placidă, astfel că nu aveam această satisfacţie de a o face pe mama Ellei, nevasta lumânărarului, să iasă în poartă şi să ne certe pentru huliganism şi sălbăticie. Casa Ellei era prima pe dreapta, construită destul de ţanţoş, cu o curte imensă şi cu acareturi numeroase ca să se înţeleagă că tatăl ei era un ins înstărit, îmbogăţit – cum zicea tatăl meu – prin te miri ce tertipuri făcute cu morţii sau cu locurile de înmormântare de la cimitirul din Clocociov. Ella era o fată sprinţară mai mare cu un an decât mine şi când era în ultimul an de liceu a făcut un copil cu Norman ieşind din anonimat; nimeni nu-şi dăduse seama că ea era însărcinată şi când i-a venit timpul să nască s-au ascuns printre scaieţii de pe vâlcea şi el i-a fost de ajutor ca un doctor mamoş, legând buricul copilului cu şiretul de la pantofi – nu degeaba se spunea despre Norman că este un tânăr extrem de deştept, chiar genial, atrăgându-le ca un magnet pe toate fetele astfel că şi sora mea se îndrăgostise de el la un moment dat – dar se pare că n-a fost foarte atent când a tras copilul din uter şi acesta a ieşit cu un picior cam strâmb. În legătură cu această infirmitate – de care s-a făcut mare caz mai târziu – lumea răutăcioasă susţinuse că a fost vorba de un blestem pentru dragostea păcătoasă. Oricum, parcă îmi amintesc că Ella întrerupsese liceul şi se refugiase undeva la ţară împreună cu Norman ca să crească copilul împreună. După ce s-a constatat că el nu o abandonează, părinţii ei au fost de acord să facă cunoscut cazul şi mi se pare că s-au şi căsătorit. De câteva ori, Norman a fost văzut împingând un cărucior şi fetele din jur ar fi dorit să se fi aflat în aceeaşi situaţie, adică să fi făcut un copil din flori cu el şi după multă tevatură – timp în care ele ar fi devenit capul de afiş al străzii

– acesta să-l fi recunoscut şi să fi apărut la fel de spăsit împingând la căruciorul pedepsei. Cred că şi mie îmi plăcuse puţin de Ella – ne întorsesem de câteva ori de la liceu când avusesem ocazia să ne apropiem unul de altul – dar nu trebuie să tragi concluzia că eu aş fi fost atât de lipsit de orgoliu să mă îndrăgostesc de o colegă despre care ştiam că este amanta lui Norman – şi asta se întâmplase fiindcă inocenţa puberă încerca să se autodepăşească împărtăşindu-se din experienţa altora. Ella era o zvârlugă cu ochi furişaţi de viezuroaică, sub aparenţa unei fetiţe bine crescute, îmbrăcată îngrijit ca toate liceenele din Slatina. De sub pliurile abundente ale uniformei şcolare nu se întrezăreau formele corpului, de altfel firav, şi te mirai singur după ce vă despărţeaţi, la întoarcerea de la Liceu, cum se explică faptul clamoros că în acel trup se iscaseră dorinţe misterioase şi că ea – atât de sobră şi serioasă – se dusese pe la Boltă cu Norman şi că făcuse acel lucru despre care se vorbea de către toţi în mod apăsat acuzator. Pe tine – adolescent frigid – nu te uimea lucrul în sine – căci nici nu concretizai exact ce însemna, – dar ai fi vrut să-ţi desluşeşti cum de avusese atâta forţă tocmai ea să comită ceva considerat interzis de către colectivitatea din acel spaţiu marginal al oraşului Slatina. Curajul ei de a încălca o cutumă, respectată de alte fete, sau poate inconştienţa gestului rebel îmi creau fiori de curiozitate maladivă şi consideram că dacă stau de vorbă cu ea, în mod firesc, voi putea afla acel secret ce mă speria ambiguu ca ceva cu totul inabordabil pentru vârsta mea. Ella însă se comporta absolut normal, ca şi cum nu s-ar fi petrecut nimic care să o facă să-şi schimbe modul ei obişnuit de a vorbi şi a merge – trebuie să spui că tu o priveai într-un fel cu totul special: te uitai la corpul ei fragil să vezi dacă nu observi un semn anumit că ea este altfel decât celelalte fete de vârsta ta, dacă nu are o gonflare a coapselor apărută brusc ca efect al faptului că ea „nu mai era fată" sau dacă nu i se văd nişte urme pe piele care să-i trădeze noul statut; îi priveai picioarele, braţele şi faţa cu mare

atenţie şi îi scrutai vocea să depistezi o inflexiune nouă – ceea ce te umplea de incertitudine crezând că nu poţi să descoperi semnele schimbării, întrucât erai tu însuţi un ageamiu fără pereche ce nu se pricepea la asemenea lucruri. Conserv acea stare dubitativă ce mă frisona intens atunci ca un posibil prag de iniţiere pe care nu eram în stare să-l trec din cauza timidităţii. Există trăiri de maximă intensitate pe care le-ai traversat involuntar când nu erai pregătit pentru aceasta şi anticiparea lor, accidentală, rămâne înregistrată în subconştient ca un eveniment atât de viu încât dâra lui se substituie apoi periculos încercării ulterioare de a le traversa voluntar. De exemplu, intuiam cu precizie importanţa cosmică a faptului că Ella nu mai era „fată" dar nu ştiam de ce reacţia mea individuală la un act ce o privea numai pe ea personal trebuia să fie marcată prin adoptarea unui anumit comportament faţă de ea – toţi ceilalţi o priveau altfel cu un *pizzico* de înfruntare agresivă ca şi cum ea ar fi fost vinovată pentru ceva esenţial ce nu se poate exonera prin nici o ispăşire şi constatam că la o astfel de „privire" acuzatoare în mod aprioric ea îşi lăsa ochii în jos fără să se apere acceptând imposibilitatea prescrierii unei vinovăţii grave – ceea ce mă făcea să mă transform instinctiv în defensorul ei. Nu admiteam să fie insultată în prezenţa mea, retezam orice tentativă de bârfă a colegilor şi întorceam spatele celor ce o condamnau făţiş. Ella simţise că eu îi acordasem libertatea întreagă de a decide de propria-i entitate corporală şi se arătase recunoscătoare pentru lipsa mea de prejudecăţi, confesându-mi episoade neînsemnate ale vieţii ei între colegele bârfitoare dar niciodată nu mi-a vorbit despre marea ei dragoste pentru Norman; pudoarea a împiedicat-o probabil să mi se destăinuie şi tocmai acest mister perpetuat m-a împins să ţin la ea şi s-o apăr – cel puţin în forul interior – de murdăria aluziilor obscene vehiculate pe seama ei.

atenţie şi îi scrutai vocea să depistezi o inflexiune nouă – ceea ce te umplea de incertitudine crezând că nu poţi să descoperi semnele schimbării, întrucât erai tu însuţi un ageamiu fără pereche ce nu se pricepea la asemenea lucruri. Conserv acea stare dubitativă ce mă frisona intens atunci ca un posibil prag de iniţiere pe care nu eram în stare să-l trec din cauza timidităţii. Există trăiri de maximă intensitate pe care le-ai traversat involuntar când nu erai pregătit pentru aceasta şi anticiparea lor, accidentală, rămâne înregistrată în subconştient ca un eveniment atât de viu încât dâra lui se substituie apoi periculos încercării ulterioare de a le traversa voluntar. De exemplu, intuiam cu precizie importanţa cosmică a faptului că Ella nu mai era „fată" dar nu ştiam de ce reacţia mea individuală la un act ce o privea numai pe ea personal trebuia să fie marcată prin adoptarea unui anumit comportament faţă de ea – toţi ceilalţi o priveau altfel cu un *pizzico* de înfruntare agresivă ca şi cum ea ar fi fost vinovată pentru ceva esenţial ce nu se poate exonera prin nici o ispăşire şi constatam că la o astfel de „privire" acuzatoare în mod aprioric ea îşi lăsa ochii în jos fără să se apere acceptând imposibilitatea prescrierii unei vinovăţii grave – ceea ce mă făcea să mă transform instinctiv în defensorul ei. Nu admiteam să fie insultată în prezenţa mea, retezam orice tentativă de bârfă a colegilor şi întorceam spatele celor ce o condamnau făţiş. Ella simţise că eu îi acordasem libertatea întreagă de a decide de propria-i entitate corporală şi se arătase recunoscătoare pentru lipsa mea de prejudecăţi, confesându-mi episoade neînsemnate ale vieţii ei între colegele bârfitoare dar niciodată nu mi-a vorbit despre marea ei dragoste pentru Norman; pudoarea a împiedicat-o probabil să mi se destăinuie şi tocmai acest mister perpetuat m-a împins să ţin la ea şi s-o apăr – cel puţin în forul interior – de murdăria aluziilor obscene vehiculate pe seama ei.

Lena Camenii

Tot pe dreapta continuând să te apropii de numărul la care locuiai se aflau casele stranii ale celor două surori ale Camenii. În prima casă locuia Lena Camenii cea mai bine reţinută de memoria străzii pentru handicapul ei; cu picioare subţiri, ţepene, cu trupul ascuţit ca un salcâm uscat şi cu capul micşorat, de copil nematurizat, Lena Camenii constituia un fel de sperietoare pentru noi copiii tembeli care ne strâmbam la ea sau o imitam în infirmitatea mersului ei ţopăit ca s-o provocăm să ne împroaşte cu o gamă cât mai colorată de drăcuituri şi blesteme. Există o cruzime ciudată a copiilor cărora le face plăcere să provoace şi să imite pe infirmi sau pe cei ce suferă de debilitate mintală. De obicei, pe strada Văilor, oamenii dar mai ales femeile se aşezau la porţi spre seară pe câte o buturugă sau pe un scăunel – unii se aşezau chiar din primele ore ale zilei dacă nu aveau servici sau nu erau ocupaţi cu alte treburi mai importante decât ieşitul la poartă – şi priveau la cei care treceau pe drum, adeseori intrând cu ei în vorbă despre una-alta întrebându-i lucruri diverse, unele destul de intime, chiar indiscrete. Era ca şi cum se uitau curioşi la spectacolul străzii, cu totul gratuit şi în mod pasiv; ei însă de fapt stăteau la pândă ca să găsească un pretext cât de insignifiant pentru a se amesteca în vorbă sau pentru a interveni în viaţa celorlalţi membri ai colectivităţii astfel că nimeni nu trecea neobservat pe stradă sau nu scăpa neîntrebat de unul sau de alta despre ce-a făcut şi-a dres pe unde a fost, de ce s-a dus în oraş, dacă venea din oraş sau de ce a fost la Piteşti sau la Craiova dacă venea de la gară coborât din trenul care tocmai trecuse pe la Boltă mai devreme cu un sfert de ceas. De la intersecţia Moara Aluta – de unde începea strada Văilor – şi până la gară nu erau decât două-trei sute de metri şi cei care coborâseră din vre- un tren erau imediat depistaţi după bagajul ce aveau în mână şi după

hainele mai îngrijite pe care le purtau. Lumea stătea în faţa porţilor şi din curiozitate să mai afle de la cei care călătoreau sau se mişcau în mai multe locuri ce se mai întâmplă prin alte părţi dacă pe acolo plouă mai des, dacă s-au făcut bucatele şi cine cu cine s-a mai luat sau s-a mai lăsat... Lena Camenii se târa şi ea săraca până afară din curte şi se aşeza singură să se uite la cine trece. Câteodată ieşea cu sora ei, o femeie căsătorită al cărei soţ nu prea se vedea fiindcă lucra la CFR şi nu sta decât puţin pe acasă. Când era de faţă sora ei, nimeni nu se lega de ea şi o vedeam cum ne pândea să nu care cumva să schiţăm vreun gest batjocoritor prin care să ne legăm de infirmitatea ei. Noi ne comportam ca nişte copii educaţi, dădeam bună-ziua sau bună-seara şi nu se întâmpla nimic, dar observam cu coada ochiului cum nebuna îşi adunase o grămăjoară de pietre cu care să azvârle în noi dacă am fi imitat-o sau am fi îngânat-o. Am spus că fiecare dintre cele două surori avea casa ei; în colţ era casa Lenei, mai mică şi parcă mai obscură, prin aerul bătrânicios şi vetust, totdeauna însă înconjurată de flori viu colorate primăvara şi tot timpul verii pe care le săpa şi îngrijea biata handicapată cu mult zel, de parcă ar fi aşteptat un peţitor ce trecând pe stradă şi văzând rondurile de flori ar fi vrut să se oprească şi să întrebe cine este fata care le-a semănat şi le-a plivit.

despre Nichita

Când eram foarte tânăr, mai tânăr decât se poate imagina, m-am întâlnit odată, în faţa amfiteatrului Odobescu, la ieşirea de la un curs, cu un bărbat frumos, în toată întregimea pe care o îngăduie sfera semantică a acestei vocabule latine, dar neverosimil de abstract, înfricoşător de abstract, că m-am mirat brusc de faptul real că el era o fiinţă şi se mişca alături de o altă fiinţă.

El este Nichita Stănescu, mi-a şoptit cineva. Împietrit de o instantanee invidie, nu am putut să comunic atunci cu poetul, n-am scos o vorbă. L-am privit doar, l-am trecut prin vederea mea pe cel care nu era decât un ochi prin care poezia privea, pe cel care nu era decât o ureche prin care poezia auzea, pe cel care nu era decât o gură prin care se vedea dincolo, prin care se trecea dincolo, prin care orice cuvânt nu era rostit ci nenăscut cu sânge şi limfă letală într-o aureolă boreală.

Nichita este fiinţă în măsura în care are un corp prin care suferă de suferinţă. Altfel, el nu e decât o formă de expresie; deschisă către sine; el este gura care vorbeşte şi se vorbeşte într-un discurs abstract. Dacă nu l-aş fi cunoscut de aproape, aş fi putut crede că nu există. Cine are privilegiul de a fi atins de cuvintele lui, de raza cuvintelor lui ce se apleacă tandră spre te miri cine, crede că a fost atins de ploaia de aur a lui Zeus.

Nu există de fapt poetul, ci doar poezia sa; nu există poezia, ci doar respirarea către cuvinte a corpului abandonat de sine în această Vale. Pe unde trece poetul pârjoleşte locul ca dârele nefireşti ale unei farfurii zburătoare. Penele literare de la ciorile arse de ochiul lui, se agită neputincios prin culise să identifice dacă Pythia era lipsită de caracter.

o probă de text a lui radu

ia spune-mi o poveste bine după ce mănânc pruna asta deci a fost odată un om cu părul complet alb ce mergea pe nisip desculţ de mână cu un băiat radu s-au dus până într-un loc retras înconjurat de scoici stricate şi au vrut să se aşeze pe burtă cu fundul către soare cam pute aici a zis radu punându-şi mâna la nas omul cu părul alb adică tu te-ai ridicat ai căutat spre dreapta şi ai găsit un alt loc mai către mal în afara mormanelor de scoici

putrede să ne mutăm apucă de prosop nu e nevoie să ne îmbrăcăm din nou doar deplasăm lucrurile aşa cum sunt nu-ţi rătăci jucăriile vezi cum calci să nu te-nţepi iar să te smiorcăi la mine ca un mucos nu mai miroase urât îmi place unde stăm acum omul alb adică tu citeşte o carte radu adică eu mă plictisesc încep să-ţi pun nisip încins pe tălpi mă gâdili spui fără să-mi dai atenţie te rog hai să ne jucăm te ridici îmi faci semn băiatul adică eu şi cu omul cel alb încep să alerge pe nisipul ud se fugăresc unul pe altul scot chiote când se stropesc ca două foci proaste nu mă prinzi strigă băiatul fugind cât poate tu îţi măreşti pasul întinzi ghiara mă înhaţi mă tragi către apă acolo unde valurile sunt maaari mi-e frică nu vreau ţip sari într-o parte să nu te prindă valul din faţă mişcă mâinile aşează-te pe coamă înoată scufundându-te nu te speria cine nu se sperie nu se înneacă eşti băiat mare hai curaj înfruntă-ţi teama de apă mă arunc agit mâinile picioarele apa mă ţine deasupra gata ai învăţat bravo stau întins pe prosop încerc să înţeleg dacă am înnotat sau doar mi s-a părut că plutesc mă bucur îmi pun ochelarii de soare eşti o codobatură cu ochelari îmi zici fără să mă priveşti mai bine o cobră te întreb dacă printre pietrele de lângă noi sunt cobre eu sunt cel care îi spun omului alb această istorie despre mine care s-a întâmplat se întâmplă chiar în această clipă când povestesc stop mai bine îmi îngrop picioarele în nisip când le dezgrop rămân nişte forme goale fără picioarele mele în ele ai zis bine *forme goale* spune mincu fără să-mi dea importanţă începe să-şi noteze pe nişte foi nu ştiu ce despre felul cum i-am vorbit sau i-am spus eu radu aceste întâmplări

pliul scriiturii corporale

În *Intermezzo* raportul cu scriitura este trăit literalmente ca un *act existenţial agonic;* nimeni nu se străduieşte să înţeleagă că între ceea ce transmit semnele literare – ca mesaje multiple – şi expresia ta *personalizată* grafic nu poate să nu existe ceva comun: *receptez* un halou semnificant în măsura în care pot să mă regăsesc în *text,* real, viu, cu toate auxiliile şi obsesiile, cu toată dorinţa mea isterizată de *a fi-acum.* Nu contează *cât* şi *cum;* în scriitură trebuie să descoperi un pliu, fie acesta oricât de insignifiant, oricât de şters, în care să se activeze infim un element cât mai secret (intelectual sau visceral) care să-mi intensifice pulsaţiile fiinţei, să mă înteţească individual. Numai atunci expresia mea vitală, fiind un stimulent sau un substitut al *realului–real* pe care nu-l pot capta altfel decât prin medierea unui cod subtil, reprezentând o *proiecţie fictivă* ce mă integrează corporal. Dacă n-ar exista o asemenea ipostază ficţională, ne-am degrada de tot ca fiinţe, n-am mai putea exersa în nici un fel aspiraţia noastră eminamente umană către *bine* şi *frumos;* am fi absorbiţi total de instinctele primare ce colcăiesc în subconştient şi ne-am transforma în fiinţe inferioare. Scriitura – cu toate derapajele ce o însoţesc – iată ce ne menţine activi în competiţia auto-cunoaşterii şi ne purifică moralmente de orice alunecare în fluxul mocirlos al poftelor animalice.

impotenţă

Noaptea marea se transformă ameninţător într-o piele neagră de balaur cu solzi metalici ce se încreţesc până sub balconul meu, zornăind seducător cu o coadă gigantică în care se agită cohorte întregi de atavisme refulate înduioşător. Mă las răpit de

iluzia optică, dată de răsfrângerea luminii selenare în noianul fremătător; aş dori să trec peste orice limită şi să mă pierd în pântecul materiei ce mă atrage hipnotic cu un foşnet senzual ademenitor. Nu ştiu de ce nu pot scrie aproape nimic aici: mă simt golit de orice *remanenţă reziduală* care să-mi activeze zgura sau ceaţa psihică provocatoare a scriiturii defulante.

Este posibil ca marea să fie geloasă şi să nu admită – ea însăşi o *scriitură* atât de vehementă – nici un fel de concurenţă. De câte ori am încercat să scriu despre raporturile stranii instaurate cu marea, m-am aflat într-o impotenţă surprinzătoare; era ca şi cum aş fi ejaculat înainte de act şi nu mai posedam energii amoroase suficiente pentru a-l continua. Trebuie să aprofundez această obsesie inihibantă.

jurnal

Nu mai scriu nici un semn zile întregi de teamă să nu falsific; urmăresc derularea grafică a literelor ce se ordonează în sintagme şi propoziţii şi am brusc revelaţia că tot ce a fost mai viu, mai profund, mai emoţionant din tot ce am trăit, s-a mutat în dâra subţire a maşinii de scris pe pagina albă. De când am început să ţin un *jurnal,* adică din clasa a şasea, când scriam pe un caiet de matematică, cu pătrăţele, despre cum mă uitam extaziat la Iogna Candida – o italiancă blondă cu profil de prinţesa Diana al cărui tată îşi construise în Slatina o casă elegantă, albă, cu două etaje în care mă vedeam posesorul unui apartament aristocratic împreună cu ea – am fost totdeauna traumatizat de această transformare rapidă a materialităţii existenţei într-o urmă atât de infimă, insignifiantă ce nu mai păstrează nimic din palpitul concret al vieţii.

S. dorea să vadă ceea ce din pudoare rămâne nevăzut

Senzaţia acută de spaimă ce ne paralizase pe amândoi din momentul în care ne privisem cu circumspecţie reciprocă dispăruse ca prin farmec şi din fiecare por al corpurilor noastre se degaja o emanaţie ciudată, un fel de transpiraţie rece care ne răcorea fierbinţeala cărnii. Nu doream decât să ne iubim hulpavi, cu o lăcomie maladivă ca şi cum după acest act nu ar mai fi urmat altceva decât moartea. Celulele noastre corporale nu mai voiau să se desprindă una de alta, înghesuindu-se şi strivindu-se reciproc. Aflat deasupra ei, mâinile mele îi mângâie umerii fragili alunecând în jos pe toată suprafaţa corpului, căutând să apese coapsele impudice pentru a le închide şi a le face să restrângă *intervalul* acela alveolar în care se împlinea textul maxim. Simţeam cum pielea de pe pântec i se răcea şi i se încălzea alternativ în sincronie cu o busolă termică imprevizibilă. Parcă pluteam într-o stare de totală suspensie euforică nereuşind să mă mai controlez cum se întâmpla în alte asemenea ocazii; carnea mea devenea complet imponderabilă şi în aerul încins al camerei simţeam cum se mişcau corpusculi vii ce se desfoliau material din corpurile noastre invadate de o bucurie imensă. S. ţinea ochii deschişi, privindu-mă şi cercetându-mă mut cu o tandreţe dureroasă. În adâncul pupilei i se citea o angoasă neostoită descriind un şir lung de imagini istorice de la femela posedată animalic în preistoria speţei, trecând prin toate obstrucţiile şi violenţele transcrise pe papirusul supremaţiei masculine, corespunzătoare unei civilizaţii primitive a sexului şi până la perioadele mai apropiate când arta iubirii a căpătat lent un statut de autonomie iniţiatică. Abia atunci, sexul slab a putut să se reveleze în toată complexitatea forţei sale misterioase. Mai de grabă a încercat doar să se emancipeze pentru că nu a putut să

depăşească mentalitatea remotă a bărbatului sau s-a izbit de incapacitatea sentimentală şi de impotenţa erotică ale acestuia. Nu orice bărbat este capabil să înţeleagă şi să ocrotească întreaga puritate şi disponibilitate de gesturi tandre şi de gânduri profunde cu care femeia se angajează în act. Îmi amintesc cum odată, în trenul de noapte de Roma-Milano, s-a urcat o femeie matură, de o frumuseţe stranie care mi s-a confesat brusc: „Ho lasciato il mio amante perché non capiva la profonditá del mio amore. Mi creda, signore, non abbiamo fato all amore sta sera e adesso piango e sono disperata". Nu ştiu de ce acea italiancă a avut încredere în mine să-mi dezvăluie suferinţele ei cele mai adânci. (Din teama de a nu fi la înălţimea exigenţelor ei erotice, nu am dat curs invitaţiei de a ne vedea la Milano, deşi am conservat pentru mult timp telefonul şi adresa!). S. mă privea cu aceeaşi stranie disperare ce se citea în ochii partenerei mele de tren; era fericită de ceea ce simţea şi trăia şi concomitent se speria de necunoscut. Ţinea ochii larg deschişi implorându-mă fără cuvinte să am milă de ea şi să n-o las tocmai când i se părea că mă găsise în sfârşit, după atâtea eşecuri în viaţa ei de până acum. Avea o privire loială, în ochii ei nu se întrevedeau acele striuri secrete din care să crească boscheţii încărcaţi de dorinţe obscure imaginând atâtea capcane şi scene de vânătoare. Dincolo de fluxurile luminoase cu care mă întâmpinau, ochii ei îmi transmiteau o candoare nedisimulată în care pâlpiau vectorii unei curiozităţi insistente. S. se străduia să-mi comunice nu ştiu ce intensificând luminişurile din privirea ei şi indicându-mi ceva ce se afla sub pieptul meu. Când am priceput ce dorea am fost extrem de uimit ca şi când ar fi vrut să comită ceva de neînchipuit din partea unei femei cu care făceai dragoste pentru prima dată. În acel moment, însă, mi s-a părut hazliu episodul din *Il gattopardo* în care Giuseppe Tomaso di Lampedusa îl pune să se lamenteze pe principe pentru că soţia sa nu-i arătase nici măcar buricul deşi îi turnase atâţia prunci, făcându-şi cruce

mereu evlavioasă în act. Iată că S. nu numai că nu-şi făcea cruce prin care să fie iertată de păcatul cărnii dar se manifesta şi foarte curioasă. Ea dorea să i se relevе ceea ce din pudoare rămâne nevăzut: intimitatea impudică a actului sexual. De tot ruşinată dar cu o gingăşie imperativă, ea mi-a mângâiat umerii încercând să creeze o fisură între pieptul meu şi sânii ei răzvrătiţi de plăcere pentru a-şi putea strecora privirile dedesubt, spre locul acela în care avea loc impactul acuplării. În privirile ei se nota o curiozitate viscerală de care depindea totul, faptul în sine al iubirii noastre şi cele ce urmau să i se întâmple. Se comporta astfel de parcă până în acea clipă n-ar mai fi trăit o asemenea stare şi era preocupată să se convingă că nu-şi imaginează doar ceea ce trăieşte ci chiar trăieşte cu adevărat, pipăind toate fazele trăirii cu senzorii tactili, auditivi şi vizuali. Ea m-a îndepărtat uşor de pe sânii ei, adică mi-a făcut tot felul de semne ca să mă ridic atât cât să poată vedea direct şi exact ce război se dă acolo, în zona contiguităţii compacte; ea voia să vadă – cu o îndrăzneală maximă ce se revendica din abstracţia pură a cunoaşterii – modul concret cum acea parte a mea mai contondentă şi mai tare năvălea biruitoare asupra concavităţii ei primitoare, ţinând-o prizonieră într-o încleştare voluptoasă până la declanşarea orgasmului. Chiar dorea ca eu să mă retrag pe jumătate din lăcaşul plăcerii pentru a aprecia dimensiunile penisului în acţiune şi a se convinge de realitatea actului. Întâi această pretenţie a ei mi s-a părut ceva extrem de vulgar, de o perversiune ieşită din comun precum în descrierile erotizante ale marchizului de Sade sau ale lui Casanova. Dar după ce am contemplat o clipă curiozitatea ei gratuită, am fost de acord să-i satisfac toana ca şi cum acesta ar fi fost primul ei act când renunţa la *fetie* şi voia să-şi dea seama cum s-au petrecut lucrurile în concret pentru a-şi conserva acea bucurie dureroasă de care era cuprinsă chiar în momentul penetrării. A fost surprinsă de durata actului şi mi s-a confesat că celelalte acte,

avute până atunci, fuseseră scurte şi foarte rare, cam de două ori pe lună, cum o obişnuise soţul ei. De aceea nu se înţelegea prea bine cu el deşi îl admira ca romancier. „Eu credeam că actul trebuie să ţină numai atât, adică două-trei minute“, mi-a spus ea oarecum stânjenită de mărturisire.

broscuţa revoltată

Din cauza frigului, anştain a fost băgat în casă de pe balcon; deşi a stat ascuns timp de şase luni în lutul amestecat cu iarbă ca să hiberneze, când ea l-a dezgropat căpşorul lui era acoperit cu ace de gheaţă şi a trecut un ceas până s-a dezmorţit. Acum e găzduit într-o cutie buretoasă, albă, rămasă de la ambalajul maşinii de spălat; i s-a construit şi aici simulacrul unui colţ din natură sub care se sistemează când doarme. Cum a fost scos din procesul de hibernare, aproape zilnic se ţine de şotii, comunicându-ne dârz că se opune captivităţii. Într-un cuvânt îşi manifestă o individualitate atât de accentuată că m-am gândit să-l chem pe doctorul Virgil S. să-i ia un interviu doct pe care să-l publice în cartea sa, alături de alte *personalităţi accentuate*, ieşite din comun, ale literaturii actuale. Performanţa lui este însă periculoasă. Profitând de materia moale a cutiei, se apropie de peretele înalt de o palmă şi chiar mai mult şi ca un alpinist temerar vrea să abordeze obstacolul şi să-l depăşească. Azi l-am prins când ajunsese sus pe muchie, agăţat doar cu gheruţele din faţă şi pendulând temerar; l-am certat straşnic să se întoarcă înapoi dar nu mai putea face acest lucru; din cauza îngustimii muchiei pe care se căţărase, nu-i rămânea decât să-şi continue drumul ceea ce nu însemna altceva decât să cadă în cap răsturnându-se de cealaltă parte, evadând ca un sinucigaş din cutia sigură într-o libertate derizorie. De mai multe ori l-am găsit

astfel răsturnat, ceea ce reprezenta cea mai potrivită pedeapsă la bravura lui de sechestrat în Altona. Când vreau să-l iau şi să-l pun la loc în cutie se ţine zdravăn de mâna mea cu gheruţele, anunţându-mă prin acest cod de împotrivire că mai de grabă preferă să cadă iar în gol şi să i se întâmple orice decât să fie ţinut prizonier într-un spaţiu de clausură. Anştain este atât de demn în gestul său de revoltă că-l respect şi-l iubesc ca pe un frate.

pâlcul de mesteceni

Mă-ntâlnesc cu criticul Al. S., azi, când contemplam liniştit *pâlcul meu de mesteceni* din Cişmigiu; s-a aşezat lângă mine pe bancă şi m-a întrebat cu familiaritate ce fac aşa singur. „Stau de vorbă cu ei de câte ori vreau să mă apăr de abjecţia semenilor". După ce a înţeles cine sunt „ei" mi-a promis mărinimos că va povesti această întâmplare atunci când va scrie despre mine în *Istoria* sa. În realitate, după revoluţie, a publicat ceva mizerabil în „Tomis", scuzându-se apoi, cu laşitate, că cei de acolo i-ar fi plastografiat textul. I-am răspuns că nu am văzut nicăieri vreo dezminţire. Aştept încă.

vis cu Nichita

Imagini foarte disparate. Eram într-un spaţiu accidentat, împărţit în diverse compartimente pe care trebuia să le traversezi printr-un efort fizic nu tocmai uşor; se urca pe pereţi de munte sau de deal sau erau de fapt pereţii unei camere obişnuite, conform acelei metamorfoze spaţiale a visului. Mă găseam împreună cu Nichita, un Nichita haiduc sau hippy care locuia într-un spaţiu deschis şi avea un anumit repertoriu de cântece

pentru care era căutat de diferite vârste sau categorii de indivizi. Eu trebuia să-l apăr, să-l ţin la distanţă de intruziunea agresivă, fiindcă el nu era în stare să se sustragă acestei violenţe. Îmi stăruie imaginea lui de sălbăticie, neras, îmbrăcat flenduros, cu ochii injectaţi, vorbind dezarticulat ca şi când ar fi uitat să vorbească. Mă mai chinuia efortul de a urca acele coline fangoase ce se dezlipeau ca o pastă moale la orice încercare de a ajunge în vârf. Imaginile-cheie erau deci lipsa de soliditate a materiei pe care ne căţăram şi acest aer barbar al poetului ce pierduse aptitudinea disocierii şi trebuia apărat ca un copil. Cineva a spus „mă duc la Nichita să-l pun să-mi cânte aceste texte“ şi cu un aer şmecher mergea în direcţia aceea, dar eu m-am opus, împiedicându-l să se apropie de el. Am notat duşmănia acelui tânăr poet ca şi cum ar fi fost frustrat de o anumită jucărie.

ecouri la Accademia di Romania

Sunt la Roma, la Accademia din Romania, cu ocazia festivităţii acordării premiului *Unione Latina* ce i se atribuie, în acest an, unui spaniol care scrie exclusiv în dialect. Aici îl întâlnesc pe domnul Dan Hăulică, ce face parte din juriul premiului. El mă felicită pentru pagina lui Alfredo Giuliani din ziarul „La Repubblica“, dedicată romanului meu. O face cu voce flască, din vârful buzelor, ca şi cum i-ar fi părut rău că a citit un articol despre mine în cel mai important cotidian din Italia. În aceeaşi zi, tot aici, primesc un fax de la Grigore Arbore: *„Distinse Domnule Profesor Marin Mincu, citesc în* Repubblica *de astăzi o foarte elogioasă cronică la recenta dumneavoastră carte despre un personaj şi o situaţie cultural-istorică pe seama cărora s-au brodat multe fantezii. Din articol realizez că romanul dumneavoastră replasează fanteziile într-un cadru*

plauzibil şi propune o imagine de o mare complexitate etică şi intelectuală a voievodului, imagine care, prin reflex, iluminează istoria României. Asupra subiectului am reflectat de multe ori şi sunt bucuros că o abordare făcută cu excelentele mijloace literare ale scriitorului răstoarnă clişeele literaturii minore şi de consum exercitate asupra unei teme de excepţională relevanţă. Tot astăzi, întâmplător, aflu că vă găsiţi la Roma şi că în cursul zilei veţi prezenta noua dumneavoastră carte la Accademia di Romania. Regret de a nu putea fi prezent la ceea ce poate fi, fără emfază, socotit un eveniment literar. Am ţinut ca la prezentarea cărţii dumneavoastră să fiu de faţă cel puţin cu aceste sărace gânduri.

Al dumneavoastră Grigore Arbore

Într-adevăr, astăzi, 13 noiembrie 1992, se prezintă la Accademia di Romania, *Dracula*. Vorbesc renato Minore, Gheorghe Caragiani şi Gabriella Sobrino. Dar să vedem ce scrie Alfredo Giuliani în acea pagină critică splendid ilustrată cu o imagine din *Il Triomfo della morte*. Iată articolul ce l-a impresionat atât pe D.H.

Perché il papa calunniò Dracula

*Non ci stupiremo più di tanto venendo a sapere che il principe Dracula non è un vampiro, ma un intellettuale del XV secolo, un umanista neoplatonico, un poeta dell'*azione. *Certo, era un intellettuale demoniaco, un umanista faustiano, versato in sanguinarie efferatezze. Ma teniamo conto che allora come oggi ne capitavano di tutti i colore e i principi avevano la tendenza ad arrogarsi, secondo una ragione che includeva in sé i misteri della crudeltà, tutte le prerogative dell'umano e del disumano. I dotti la chiamavano corrispondeza tra microcosmo .e macrocosmo.*

Anche colui che il principe Dracula considerava il suo maggiore nemico, il sultano turco Maometto II, famoso per la conquista di Constantinopoli del 1453, era un guerriero colto. Conosceva il persiano e l'arabo, l'ebraico, il latino el il greco, la storia, l'astronomia, le arti e la letteratura. Con tutto ciò si racconta che una volta fece sventrare quattordici paggi per conoscere chi avesse magiato un popone rubato. Un'altra volta decapitò una bella schiava per dimostrare ai suoi giannizzeri che il loro padrone non cedeva al potere dell'amore.

Sodomizzava «i più nobili dei suoi giovani prigionieri». Da ciò si deduce che non disprezzava l'etichetta. Quando ascese al trono, ventunoanni, fece uccidere i suoi piccoli fratelli (uno solo fu salvato e condotto a Roma) per allontanare «ogni motivo di sedizione». Un tipo prudente e lungimirante; difatti regnò per trent'anni. Maometto II, grande stratega e oltremodo perfido dissimulatore, era un signore più ricco e più potente del povero principe valacco Vlad III Dracul, detto Tepes («L'Impalatore»).

Ciò non toglie che anche Vlad era un gran guerriero e probabilmente, se non fosse stato tradito dal cugino Stefano di Moldavia e da Mattia Corvino, re d'Ungheria, avrebbe avuto l'opportunità di sbaragliare sul campo il sultano turco. Invece, Mattia invidioso lo inganna, lo cattura e lo getta in prigione, nel castello din Visegrád (presso Budapest), dove rimarrà dal 1463 all'anno della morte, il 1476. Sepolto vivo in una segreta scavata sotto il Danubio, mentre l'acqua batte incessante contro le pareti della cella e gli rimbomba sulle tempie, il prigioniero annota i fatti, le memorie, i pensieri che lo occupano, si confessa, manegegia libri e documenti, construisce in mezzo ai topi il proprio monumento scritto.

Questa è l'idea portante che ha spinto il romeno Marin Mincu a concepire Il diario di Dracula *(Bompiani, pagg.220, lire 11.000), opera che l'ha impegnato per parecchi anni. Ora, il*

punto interessante sta nel domandarsi perchè il principe Vlad voglia costruirsi il proprio monumento scritto (indipendentemente dalla voglia che ha Mincu di vederlo scrivere). La riposta è chiara: l'orgoglioso lupo valacco vuole competere a modo suo col papa Pio II, Enea Silvio Piccolomini, che in quello stesso periodo stava redigendo i Commentarii, *autobiografia in terza persona e glorificazione di un pontificato condotto con provvidenziali virtù contro un mondo malvagio.*

Furibonde scelleratezze

Il papa l'ha calunniato e diffamato in un paragrafo dei Commentarii *(un visitatore clandestino gli ha portato il testo), che Vlad riporta pari pari nelle prime pagini del* Diario. *E' un campionario di furibonde scelleratezze. Nemici impalati, scuoiati, bolliti nel paiolo; lattanti strappati dal seno delle madri e sfracellati contro una roccia. A centinaia, a migliaia, a decine din migliaia, i prigionieri e gli abitanti dei villaggi razziati venivano arrostiti alo spiedo, fritti nell'olio bollente, variamente trucidati o impalati («il campo sembrava una selva di pali»).*

Un passo dei Commentarii *sembra, benchè sinistro, un apologo edificante: «Una volta vide un uomo che lavorava in un campo e aveva una camicia così corta che a stento copriva le vergogne. Gli chiese se avesse moglie e, rispondendogli quello di sì, ordinò di far venire la donna, e quando gli fu davanti le domandò quali mestieri sapesse fare. Quella rispose: „Filare e cucire" . „Perché allora" replicò „non hai fatto una camicia per il tuo uomo che ne coprisse le vergogne?", e ordinò di impalare immediatamente la donna; all'uomo dette un'altra moglie».*

Vlad riporta il testo con evidente compiacimento, osservando impassibile: quelle cosiddette atrocità «hanno impressionato

anche me». La fonte del papa è stato certamente il traditore Mattia Corvino. Ma tutto serve per impadronirsi dell'immaginazione della gente. Le presunte «scelleratezze» riferite dal papa costruiscono la verità di un eroe totalmente libero, che vive la violenza come esperienza totale della nostra autentica natura. Vlad si libera dall'ossessione della violenza attraversandola con una «pura tensione gnoseologica», e si ritrova in un limbo, oltre il Bene e il Male, dove ogni atto è astrazione, prova dei limiti, sfida ed esercizio della conoscenza.

Eppure i due campioni, della cristianità e del demoniaco, quante mai cose non hanno in comune: cultura e lussuria, avidità di sapere, infinita curiosità, orgoglio smisurato, sfrenata ambizione di sconfiggere Maometto II. Quando il papa muore, nell'estate del 1464, Dracula si sente tremendamente afflitto: «devo riconoscere che è lui tra i miei contemporanei quello che io ho ammirato di più». E poco dopo la morte di Pio II, il Diario *s'interrompe. Dracula non ha più alcuna possibilità di «ritornare nel mondo» per combattere contro il sultano; e ha perduto il suo vero antagonista, l'interlocutore implicito dei suoi deliri, delle sue confessioni e riflessioni. L'invenzione romanzesca di Marin Mincu mi sembra risiedere essenzialmente in questa contesa scrittoria tra due combattenti falliti e travolti dalle avversità. Piccolomini è l'ultimo papa che bandisce la guerra santa contro i Turchi, pochi lo seguono e l'impresa svanisce prima ancora di cominciare. Muore di malattia sul punto di imbarcarsi con le sue scalcinate truppe (gli storici dubitano che sarebbe mai partito). Dracula, tradito e imprigionato, non potrà mai far valere la sua perfetta ferocia, che i Turchi hanno ben conosciuto, per gettarsi su Maometto e sbranarlo.*

Sebbene cerchi di dire tutte le verità su se stesso, Dracula sa che la scrittura non può scrivere letteralmente *la realtà; scrivendosi, egli esaspera il fittizio, si assume tutte le colpe,*

diventa un personaggio irreale. «Io esisto nel raggio bizzaro di un astro negativo che si è innamorato del nostro pianeta. La programmazione trascendente si autoriflette nei miei misfatti. Che altro posso fare, se non obbedire? ». Il povero principe si sforza di razionalizzare una natura e una storia che gli sfuggono dalla mente e dal corpo, dai fatti e dalle fantasie. Il cervello gli funziona da matto.

Direi che il neoplatonismo nero, quello ennetico e occulto, agisce più di Sade, più di Nietzsche, nella concezione del personaggio di Mincu. D'altra parte, i temi del libro – l'eccesso del male, l'erotismo della violenza, la disperanza della verità, l'illusione del limite, lo spreco delle vite in cui la Storia perde ogni senso – ricordano molto da vicino la poetica di George Bataille, sospesa tra sadismo e sacrificio.

Rifiutarsi di nascere

Dracula si domanda se è davvero un essere umano. E racconta al giovane Lorenzo de' Medici una bella favola valacca, da cui trae questa morale: bisogna rifiutarsi di nascere «fino a che non si ottenga l'esaudimento dell'impossibile promessa di una giovinezza senza vecchiaia e di una vita senza morte». *Dopo di che, la noia. Perché anche Dracula si tedia, ovviamente, di essere se stesso. E tanto più si tedierebbe in un mondo senza morte. Ad ogni modo, vendicativo com'è, si consola scrivendo: ora sono vilipeso, calunniato, imprigionato; e per cinque secoli la parola di Enea Silvio Piccolomini varrà più della mia. Ma vedrete, verrà il tempo di Dracula!*

Per finire, vorrei dissipare l'eventuale impressione che io prenda sottogamba i vampiri. No, no, i vampiri mi ripugnano, ma li conosco e non mi fanno nessuna paura. Purché s'intenda che il sangue ai vivi non lo succhiano i non-morti usciti

temporaneamente dalla bara: lo succhiano persone altrettanto vive. In tali casi, più frequenti di quanto si creda, il sangue è (generalmente) una metafora. Ma sia chiaro che altrettanto micidiale del vero è la verità della metafora. Col principe Dracula è tutta un'altra storia. Lui non è un vampiro, minaccia di diventarlo, profetizza che lo diventerà per assìcurarsi una fama veramente popolare. Oggi, infatti, basta il nome, e il nome agisce. Un po' di responsabilità Mincu gliela attribuisce; chissà se gli attuali seguaci dell'occultismo non volgeranno la cosa a loro favore. Mi sfiora un'inquietudine.

La Repubblica, 12.11.92

ofranda fecioriei Iuliei în peisaj vegetal

Nu sunt în stare să retrăiesc oricât m-aş strădui acea senzaţie deplină de vitalitate şi extaz pe care o probam când mă aflam la câmp, eu şi Julia, ascunşi în porumbul înalt de doi metri ce foşnea excitant ca un polip uriaş în abisul oceanic. Senzaţia era atât de puternică încât mă speriam de atâta deplinătate a trăirii şi îmi ţineam răsuflarea ca să ascult doar acea stranie rumoare ce părea că urcă din adâncurile pământului şi ne invadează pe amândoi până la sufocare. Atunci eram atât de pătruns de forţa clipei încât cred că intuiam întâmplarea teribilă de a fi fost vizitat fulgurant de un picur concret de nemurire, transmis prin acea boare fierbinte ce-mi cuprindea trupul aducându-mă într-o stare cataleptică. Nimic nu era mai viu şi în acelaşi timp mai nevero-simil decât unduirea suavă a vieţii ce vibra surd în lujerii fragezi ai firelor de porumb crescute enorm, îmbătându-ne de clorofilă. Unde verzi de verde intrau în rezonanţă cu materia trupului, înfiorându-mă până în măduva oaselor mele ingenui. Vitalitatea regnurilor era sporită evident de ingenuitatea percepţiei mele de

adolescent ce suporta o fază ambiguă de trecere spre bărbăţie. Nici Iulia nu se afla acolo cu mine doar întâmplător. Dorisem ambii la fel de mult să rămânem singuri , încercând să le păcălim pe surorile noastre mai mari (Ioana şi Bombonica), furişându-ne pe nesimţite în acel labirint de verde. Acum ea sta înfrigurată la mică distanţă de mine; îşi pusese mâinile sub cap şi aştepta ceva catastrofal cu o indolenţă provocatoare. Am mai povestit că Iulia a fost prima mea „amantă", la vârsta de şapte-opt ani, când ne atingeam insistent sexele unul de altul în grădină la mine, sub cais, şi eu simţeam o plăcere nefirească, ajungând spontan la orgasmul exterior. Cred că acum eram binişor spre paisprezece ani şi ne pândeam reciproc cu dorinţele noastre explozive, constrânse să se refuleze de câte ori ne regăseam singuri într-o cameră închisă sau undeva pe câmp ca acum. Ceea ce mă stimula să înregistrez paroxistic înfoierea colosală de viaţă a regnului apropiat. De ce mă speriasem extraordinar? De invazia sublimă a forţei vitale a lanului de porumb sau de faptul îngrozitor de concret că Iulia era lângă mine docilă şi eu nu ştiam cum să mă comport, ce gesturi trebuie să fac ca să nu clachez într-un act grav ce nu mai era deloc infantil. Eram atât de încărcat de dorinţă încât sexul meu în erecţie îmi provoca dureri acute. Probabil că sensibilitatea mea excesivă construia tot felul de scenarii imaginare, îndepărtându-mă la distanţe cosmice de scopul tacit al acelei clipe. Între sexul meu şi acela la fel de excitat al Iuliei nu era o distanţă mai mare de câteva zeci de centimetri dar eu nu eram încă destul de copt ca s-o elimin deşi aparent nimic nu mă oprea. Spuneam că Iulia se lungise paralel cu mine în adâncitura dintre două rânduri de porumb şi îşi aruncase instinctiv braţele sub cap cum fac toate femeile când acceptă, învinse, actul. Ea avea braţele subţiri şi mă uitam la golul intim de la subţioară ce se dezgolise trădând existenţa câtorva fire de păr cum observasem la tinerele femei. I se retrăsese rochia în sus şi i se

dezgolise şi şoldul din dreapta până aproape de mijloc şi am putut constata înfiorat că Iulia nu purta chiloţi în acel moment. Nu ştiu dacă doar se nimerise să se afle astfel goală pe dedesubt sau pur şi simplu ea premeditase totul. Mi-am dat seama că se mişca inconştient, târându-se spre corpul meu şi această mişcare îi ridicase rochia de tot, expunându-mi orbitor întreaga splendoare a sexului ei virgin. Deşi mă potopea spaima teribilă a întâmplării neprevăzute, am avut totuşi curajul să privesc cu luare aminte. Julia avea o podoabă capilară incipientă în jurul buzelor vaginale ca un fond de penumbră al unei flori exotice. Căci nu putea fi comparat cu altceva clitorisul ei rozaliu ce se răsfăţa obraznic deasupra citadelei ascunse. Cum ea rămânea complet pasivă, am întins mâna şi i-am desfăcut puţin unghiul picioarelor ca să pot vedea mai bine. Nu ştiu de ce m-a invadat sentimentul că asist la ceva strict secret şi că trebuie să păstrez solemnitatea iniţiatică a momentului. Mi se releva acolo o entitate concavă ce-şi avea propria-i individualitate încât am fost surprins de evenimentul în sine, rămânând paralizat. Mi se părea că ceea ce văd este ceva mult mai profund decât orice altă reacţie ce aş fi putut să-mi comand. De fapt, nici nu mai era necesar să mă manifest în vreun fel fiindcă am simţit cum lichidul seminal explodase spontan la impactul senzorilor mei vizivi cu nuditatea pură a sexului Iuliei; am scos un geamăt scurt şi am căzut peste corpul ei aflat în abandonare totală. Închisese ochii pe jumătate şi privirile ei întredeschise exprimau o mare mirare. Braţele fragile nu ieşeau din imobilitate şi deodată m-am speriat împuns de gândul că poate Iulia murise. M-am trezit din amorţirea dată de orgasmul exterior şi i-am mângâiat faţa, umerii, sânii abia conturaţi sub rochie şi am ajuns cu gestul posesiv în zona coapselor rămase în continuare dezvelite ca într-un viol nepremeditat. Gestul meu tactil a continuat oprindu-se asupra gropiţei de la ombilic, apoi a coborât mai jos cu un curaj neaşteptat. A atins

porţiunea catifelată a pajiştei negre ce înconjura sexul splendid în autoreferenţialitatea lui absolută. Am atins şi clitorisul pulsând stacojiu, atingere ce mi-a provocat o arsură în sânge ca şi cum m-aş fi aflat foarte avansat în act. Împins de o pulsiune bizară mi-am apropiat gura de sexul ei intenţionând să-l sărut, ca şi cum aş fi sărutat un fruct rar sau un sanctuar ce nu se descoperă unui asemenea gest rebel decât rareori. Pe măsură ce-mi apropiam faţa de suprafaţa moale a pântecului ei, am avut noi susulturi spasmodice ale orgasmului realizat acum prin contiguitate tactilă. Când credeam că deja voi atinge cu buzele acea scoică de carne convulsivă am simţit cum senzorii mei odorifici captează un miros violent şi m-am oprit. N-am dus sărutul programat până la capăt fiindcă dinspre sexul etalat suav al Iuliei m-a blocat unda unei emanaţii puternice. Era mirosul acela straniu ce mă paraliza de câte ori mergeam la montă cu vaca noastră – difuzându-se în jur în momentul când taurul atingea punctul maxim al fecundării. Senzaţia era una de impudoare deşănţată, precum aceea ce se simte în aerul încins imediat ce o femeie ajunge să se bucure de orgasm. Iulia ejaculase şi ea fără a fi penetrată, invadând clorofila ierbii cu lichidul sexului ei feciorelnic. Trebuie să spun că mai târziu, ea mi-a mărturisit că în acel moment fusese pregătită să mi se dăruie renunţând la castitate. N-am avut iniţierea necesară pentru a o poseda dar *misterul* ce s-a petrecut acolo a fost mai important pentru mine decât orice posesie.

S. mă scruta atentă când vorbeam despre poezie

Am vorbit cu S. despre poezie; ea sta culcată pe o parte cu o mână sprijinindu-şi capul şi mă urmărea încordată ca să audă orice enunţ al meu; mă scruta cu atenţie sporită şi ochii ei

exprimau stupoare şi spaimă, încredere şi bucurie; îi licărea o luminiţă jucăuşă sub striurile multicolore şi nu ştiam dacă voia să mă ironizeze sau pur şi simplu era intimidată. Brusc a început să plângă: „Sunt o proastă. Stau şi ascult ce spui tu şi am impresia că vorbeşti cu o voce străină de tine parcă ai fi posedat. Mă întreb de unde îţi vin ideile originale. Ai o viziune apocaliptică în poemul *Katabasis* pe care n-am mai întâlnit-o la nici un alt poet, gravitatea discursului tău s-ar putea să nu fie receptată cum se cuvine şi să fii asimilat poeziei post-blagiene despre care ai vorbit ca critic, dar tu ai avansat enorm faţă de Blaga. Eşti în acel interstiţiu de vid apocaliptic, unde orfismul devine ineficient şi trebuie să produci ruptura ca să mai poţi comunica liric!“ Nu i-am dat nici o importanţă; mi se părea că exprima un punct de vedere patetic precum I. la unele şedinţe de cenaclu şi am schimbat argumentul discuţiei; ea a întins un braţ să mă mângâie pe tâmplă dar i l-am blocat în aer: „Nu admit să fiu atins de nici o mână de femeie în partea mea zeiască“ am spus cu o cruzime involuntară. S-a speriat dând înapoi cu teamă neascunsă; ţinându-i strâns pulsul am simţit cum mă invadează brusc aceleaşi pulsiuni leşioase transmise prin pielea ei fină şi am fost deodată prompt să o posed. Ne-am regăsit unul într-altul fără să ne putem stăpâni dorinţa.

o paranteză

Acea studentă întâlnită la Cluj nu se afişase la colocviu până în ultima zi, deşi atunci venise cu elan să mă întrebe cum să mă găsească (venise în biroul decanului P. însă numai după ce se asigurase că nu e nimeni prin preajmă, deşi cred că era Francisc; avusese o pornire destul de curajoasă de a se apropia de mine numai după ce spusesem doar două-trei cuvinte – o şarjă din acelea care sunt simple enunţuri abstracte pe care le lansez din

când în când ca să mă apăr de asedierea feminină – din care nu putea să se înţeleagă decât că ar fi fost posibil să... dacă nu aş fi fost angajat într-o altă împrejurare mai gravă; nu ştiu ce iluzii îşi făcuse doar în intervalul până am citit referatul meu în comisia de doctorat, ca să mă abordeze atât de direct, solicitând posibilitatea eventualităţii unei întâlniri. Dar probabil a avut şi o reacţie de cedare când a observat că rămân impenetrabil şi nu-i ofer nici un reper telefonic mi-a dat ea unul, dar nu acolo ci la S.M. pentru a nu fi descoperită; m-a supărat Francisc ce a început să pălăvrăgească în faţa tuturor la masa de prânz şi l-am oprit cu oarecare brutalitate: chiar după aceea când m-a condus la gară am reluat ceea ce nu se face şi ceea ce nu se spune „dar ei fac de astea în permanenţă şi se laudă..." a fost un răspuns al lui; nu este exclus ca V. să fi reţinut insinuările lui Francisc şi să fi făcut apoi tot felul de investigaţii pentru a afla. De aceea nu i-a permis ca ea să fie la discuţii: „am fost în sala de sus"; probabil să fi fost ceva premeditat să nu se arate pentru a mă pedepsi că nu-i telefonasem „am fost de Paşti la S.M.", adică voia să întrebe de ce nu i-am dat un semn în acea ocazie, acolo, sus, lângă castel; sta cu V. şi cu o altă femeie; veniseră în maşina lui mă folosiseră drept paravan ca să aibă el o motivare „mă duc cu ... în excursie" dar de fapt nu era vorba de aşa ceva, poate se întâlniseră chiar dis-de-dimineaţă să facă amor şi ea insistase totuşi să vină acolo – deşi el îmi spusese că nu va veni – numai să-mi poată dovedi de ce nu se poate angaja în altceva; era aproape frumoasă cu părul negru desfăcut – nu mai era coafată plat ca o matroană romană – prins în câteva moaţe, cu ochii râzând provocatori „vezi că totuşi am venit!" şi cu buze cărnoase umflate de pulsaţia sângelui. M-a mirat apariţia neaşteptată dar am fost tot timpul abstract schimbând doar amabilităţi cu V.; i-am privit din spate, era cu un cap mai înaltă; el aproape total chel cu faţă de *rospo* şi cu acele depuneri albe la ochi pe care niciodată nu le curăţă – nu

am avut curajul să-i atrag atenţia că am fost intrigat în mod neplăcut de această neglijenţă a lui – din motive ce-mi scapă. Era mai zglobiu, se manifesta ţanţoş ca un cocoş proaspăt satisfăcut, o ocrotea cu mâna proteguitor sau îi făcea loc familiar, nu încăpea nici o îndoială că erau de mult împreună... Au fost momente de desprindere când am vorbit despre teză şi despre literatură, i-am explicat ce înţeleg eu prin autenticitate şi de ce scriu astfel; nu avea reţineri nu se ferea să recunoască relaţia cu el; „nu mă interesează“, a spus când eu am adus vorba, fără să-mi dau seama, de soţia lui; am văzut toate obiectele din casa lui Goga mai mult urmărind-o în oglinzile veneţiene, chiar când am vorbit despre m-am silit să fiu detaşat; ca să mă impresioneze sau provoace, la masă a stat în stânga lui, adică a evitat să se aşeze lângă mine. În această discuţie de la masă, V. a fost mai înfipt ca niciodată, se considera şi un mare poet: „tu nu m-ai citit niciodată nu ştii ce fac...“ vorbea convins că ceea ce face nu are egal în lume, plin de sine, orgolios, ca un mare bărbat al istoriei, nu mai era diplomat nu se mai ascundea după acea politeţe excesivă de fapt mă înfrunta...) şi cred că ambiţia ei de femeie cochetă a împins-o către acest comportament ingrat ca să mă incite să scriu despre ea şi să mă las prins în plasă.

Veturia

Dacă toţi am avea câte o Veturie, cred că literatura română ar fi plină de muzee literare dar ar avea oare mai mulţi poeţi? Goga devenise *vates* şi poet naţional de la început (1905) când scrisese „Noi“ şi „Oltul“ înainte de a o cunoaşte; aerele de imperial de după căsătoria cu Veturia, sunt de-a dreptul ridicole. Modesta căsuţă, dintr-o parte a „castelului“, a lui Adi Endre spune mult despre simţul măsurii care nu prea ne caracterizează.

azi am dus-o pe S. la o bere cu Camus

Azi ne-am oprit în grădina din Cişmigiu să bem o bere. Nu prea era în apele ei şi mă privea cu un reproş nemascat parcă încercând să caute un moment prilenic pentru a-mi comunica ceva important. Corpul ei avea o atitudine rigidă şi se ferea instinctiv să se atingă de mine. În acest mod dorea să-şi exprime o anume insatisfacţie sau să mă facă atent la un lucru pe care eu nu-l percepusem încă din diverse cauze. Privirile ei mă cercetau cu stăruitoare încetineală, încercând să descopere ceea ce mie-mi scăpa sau pur şi simplu refuzam să receptez ceva esenţial dintr-o ineptă stare inerţială tipică insului mulţumit de sine. Mai erau doar câteva zile şi trebuia să ne despărţim; lui S. i se terminase vacanţa academică şi ea dădea semne alarmante de anxietate imprevizibilă când mă aşteptam mai puţin. De exemplu, după ce ne iubeam fantastic ore în şir izbucnea brusc într-un plâns hohotitor şi eu nu eram în stare să-i comunic exact acele cuvinte care s-o liniştească. Dimpotrivă, orişice aş fi spus o făcea să plângă şi mai tare. Acum a răbufnit în plâns când şi-a dus paharul cu bere la gură; lacrimile îi curgeau şiroaie scurgându-se în berea nebăută. M-am simţit stingherit deşi ea păstra toată decenţa locului public încât privită de la altă masă ar fi părut că râde cu lacrimi. „De ce să am eu acest neroroc să mă întorc la un bărbat pe care nu-l iubesc? Există ceva atât de nedrept în lumea asta că-mi vine să-mi plâng de milă de câte ori îmi aduc aminte... Oare de ce nu te-am întâlnit eu mai întâi? Să fi fost eu prima ta femeie pe care tu s-o ocroteşti cu atâta grijă, cum faci acum cu soţia ta. Sunt convinsă că şi dacă m-ai iubi mai mult decât o iubeşti pe ea, tu n-ai putea s-o părăseşti niciodată fiindcă a ştiut să te aleagă de la început şi să te respecte aşa cum meritai. Mi se pare asta o nedreptate teribilă pe care n-o pot admite chiar dacă tu vei spune că nu se mai poate schimba nimic şi că tu nu poţi

comite un hybris atât de mare. Mă întreb ce s-ar întâmpla dacă totuşi ai fi capabil s-o laşi pentru mine? Nu ţi se pare că eu aş fi în stare să te ajut acolo unde ea nu ştie cum să te ajute atunci când o să fii disperat şi o să vrei să te sinucizi?“ Sunt surprins de ceea ce-mi spune despre eventuala mea „sinucidere“; nu m-am gândit niciodată profund la această soluţie camusiană (acum realizez că de fapt Camus s-a sinucis la timp, izbindu-se voluntar cu maşina de stânci); ba chiar mi s-a părut total nepotrivită cu tonusul meu existenţial pozitiv. Sunt convins că există mereu un stimulent, suficient de puternic pentru a te impulsiona să nu capotezi definitiv şi să rezişti. În ce mă priveşte se pare că mi-am croit proiecte prea vaste ca să am destul timp să mă sinucid şi oricât de disperat aş deveni, nu cred că aş ceda în faţa laşităţii. Gestul de autosuprimare nu mi se pare, deocamdată, decât o modalitate incongruentă de manifestare a unui înfrânt şi eu nu mă simt încă aşa ceva. Atâta timp cât constat că mai am resurse pentru a continua bătălia pentru o idee sau chiar pentru valoarea existenţei în sine, voi fi suficient de motivat pentru a trăi. Dar dincolo de orice motivare eu sunt inapt organic pentru gestul acesta şi de aceea mă intrigă enorm amestecul lui Camus în discursul patetic al lui S. Aş vrea s-o cert pentru incoerenţă dar simt o sincopă a argumentării şi mă abţin să mai comentez. Observând şi ea că a atins o coardă prea gravă, S. îşi întrerupe plânsul şi tace. Am timp să mă amuz totuşi cum de poate să mai bea acea bere înlăcrimată. Ea o bea surâzând, până la ultimul strop.

postapocalipsă

Suntem o civilizaţie pe cale de dispariţie. Vor veni alte glaciaţiuni şi planeta noastră va dispare; sute de oraşe sunt situate pe locurile unde plăcile tectonice se îmbucă între ele,

culisând lent în vârstele geologice. Acolo, în punctele de impact între plăci se concentrează energii seismice uriaşe; când plăcile se deplasează normal, situaţia se află sub control dar când această mişcare este împiedicată de obstacole naturale se produc cutremure devastatoare, însoţite de erupţii vulcanice. Dacă va continua să se încălzească planeta, se vor topi gheţarii şi apa mării va creşte ceea ce va provoca alte mişcări tectonice urmate de erupţii nimicitoare; particule de praf şi vapori vor acoperi atmosfera şi soarele nu va mai străbate până la noi, ceea ce va duce la răcirea pământului. Acest lucru va naşte noi glaciaţiuni ce vor răci şi mai mult atmosfera. Cutremure, erupţii şi glaciaţiuni vor devasta planeta Pământ. Către sfârşit, când soarele îşi va consuma energia, va avea loc o stare de colaps cosmic când Marte, Venus şi Terra vor fi absorbite în Soare şi carbonizate. Iată ce se va alege de acest leagăn al celor mai profunde aventuri ale gândului: zadarnică toată iniţierea liniştitoare, transmisă de scenariul lui Ulise şi al Penelopei iar mântuirea promisă de Hristos se va împlini poate în altă galaxie. Evident, dacă există migraţia sufletelor.

Dacă totul este atât de precis programat în ceea ce ne priveşte, orice zbatere literară rămâne inutilă şi încercarea mea de a salva măcar dâra fiinţei mele e cu totul ridicolă. Ne cuprinde o melancolie incurabilă, ca poeţi, căci actul poetic va fi treptat suprimat din imaginarul nostru invadat de o apatie cosmică. Neputinţa noastră de a ne salva, va şterge capacitatea vizionarităţii din psihicul uman şi se va anihila gândirea creativă ca izvor al impulsiei existenţiale; vom fi înghiţiţi într-o copcă a neantului care ne-a zămislit în mod aleatoriu. Din punct de vedere metafizic, scenariul cristic ar fi trebuit să includă soluţia mântuitoare nu doar ca un act apocrif.

răzbunarea lui Ulise

Ulise cutreieră lumea cunoscută şi necunoscută – este primul actant care descinde în lumea de dincolo – pentru a se întoarce *acasă;* nimic nu-l poate opri de la acest gând modelat de această autoreferenţialitate afectivă. În Itaca el şi-a impregnat propria-i *dâră* (casă, regat, soţie, fiu) şi această dâră îl atrage, îl întoarce ocrotitor din orice rătăcire iniţiatică. Când debarcă străin şi intră în coliba porcarului gustă din pâine, brânză şi vin, nutrindu-se simbolic pentru a-şi redobândi identitatea, *propria* identitate; „acesta este vinul meu, aceasta este pâinea mea, aceasta este casa mea" rosteşte el cu dorinţa clară de a-şi verifica autenticitatea; dar dacă vreun zeu sau vreo vrăjitoare l-au metamorfozat şi nu mai este chiar el însuşi? Cu aceeaşi spaimă el aşteaptă să fie recunoscut de doică (episodul cicatricii) şi de Penelopa (secretul construcţiei patului şi întinderea arcului) şi numai după ce s-a convins că este el, Ulise cel plecat în războiul Troiei, şi că locul acela este chiar locul pe care el l-a fundat, adică l-a luat în posesie prin acte sacramentale, trece la *autorepunerea* în posesie. De aceea îi ucide pe peţitori; aceştia au atentat la *identitatea* sa, încercând să i-o fure, să i-o anihileze, să i-o şteargă din memoria colectivităţii. Într-un cuvânt, pretendenţii la tron şi la Penelopa vor să-l scoată din propriu-i text şi să i se substituie. Atunci îi măcelăreşte pe toţi. Prin acest *act violent* (tăierea şi uciderea tuturor), el reinstituie TEXTUL. Scenariul este reţinut de colectivitate tocmai prin acest sfârşit violent, altfel ar fi fost anonimizat, înseriat amneziei gregare. Numai prin violenţa finală, Ulise îşi consacră statutul de erou iniţiator şi pleacă din nou pe mare, dispărând nu se ştie unde – cum susţin textele apocrife – pentru a rămâne în TEXT.

experienţă anestezică

Când am ieşit de sub efectul anesteziei, am avut un moment teribil de elucubrare; mi-a spus asistenta ce mă veghea că am vorbit incoerent despre nişte imagini extraordinare pe care doar eu le *vedeam* şi le descriam într-un limjbaj hermetic. Într-adevăr, în cele douăzeci de minute de anestezie totală traversasem o complexă experienţă de cunoaştere. În răstimpul scurt al acţiunii drogului, îmi intraseră în funcţiune anumite capacităţi de vizualizare, se deschisese acea membrană secretă dintre real şi imaginar şi precum într-o operaţie de developare a unei pelicule fotografice, eu reuşisem să am acces la întâmplări şi evenimente interzise mie în stare de veghe. Parcă mi se înfăţişa dintr-o dată, neprogramată în nici un fel, participarea mea directă la propria-mi existenţă trecută şi viitoare, fără ca eu să am posibilitatea să pot interveni direct în *derularea* faptelor. Vedeam totul fulgerător, în nişte stop-cadre ce se schimbau cu încetinitorul în faţa mea, fără să am timp nici măcar să le înregistrez. Era un fel de cutie neagră imensă din care se desprindeau nişte plăci de ebonită pe care era desenat-scris, clasificat şi înseriat tot ceea ce eu trăisem în planul vieţii concrete sau la nivelul cognitiv. Este curios că eram foarte conştient că tot ce vedeam/vizualizam instantaneu îmi aparţinea în întregime dar în acelaşi timp înţelegeam că eu sunt total separat, ca entitate prezentă, de toate acele imagini revelatorii. Recunoşteam orice detaliu – cum eram să mor atunci, în infanzie, de Crăciun, cum era să mă înec în adolescenţă la Olt, cum am citit sau am scris cutare carte sau cum am luat premiul Herder, ce o să mi se mai întâmple, ce voi mai scrie sau cum am să mor şi de ce boală – dar aceste detalii deşi îmi erau familiare, se constituiau ca un dat transcendental asupra căruia eu nu aveam nici o putere de influenţare. Vizualizam totul cu o vie curiozitate, dar nu mă speriam de ce mi

se prevedea în plan tragic ca şi cum ar fi fost vorba de altcineva; eram un subiect abstract ce-şi contempla concomitent ipostazele existenţiale şi gnoseologice printr-un efort maxim de autoreflexivitate. În timp ce parcurgeam *filmul* rapid, realizam că mi se dă această şansă de auto-vizualizare a propriei *file* ontogenetice numai pentru acea clipă fulgurantă, irepetabilă şi de aceea nu mă opream să digresionez despre mine însumi, eram preocupat să termin tot traseul să nu-mi rămână ceva nevăzut sau necitit. Am fost atât de impresionat de imaginile construite de către subconştientul meu incitat să se manifeste căci am avut intuiţia simultană că numai datorită acelui anestezic/drog era posibil să am acele senzaţii sinestezice despre entitatea mea metafizică. Îmi dam seama pe măsură ce filmul se desfăşura că trebuie să fiu atent să nu scap nimic. Înainte de a deschide ochii, îi povestesc asistentei înfrigurat fragmente din experienţa mea *anestezică.*

nu sunt sigur că S. nu avea nimic de ascuns

Când mergeam pe stradă, într-o zi, S. m-a împins violent către o vitrină, forţându-mă să întorc spatele scriitorului R.G. „Să sperăm că nu ne-a văzut. E prieten cu soţul meu şi o să-i spună că eram împreună.“ M-a uimit că nu-i convenea deloc să se afle nimic despre mine şi m-am mirat s-o văd aproape speriată. Mi-a spus precipitată că M.R. este extrem de gelos şi viaţa ei de familie i-ar deveni astfel şi mai dificilă. Nu ştiu de ce faptul că s-a ascuns atât de eficient de R.G. nu mi-a plăcut deloc. Am început s-o bănuiesc instantaneu, adică să fiu eu însumi gelos. Dacă se fereşte de scriitorul X., înseamnă că el ştie că-i infidelă, căci altfel ar fi putut părea o simplă întâmplare că mă găseam pe stradă cu ea, vorbind între noi ca scriitori. Dar dacă ea l-a trădat şi cu alţi bărbaţi despre care X. ştia. Nu găseam nici

o justificare ca ea să se fi prefăcut, în aceste zile, că mă iubeşte minţindu-mă şi, în această instanţă, o suspectam fără drept de apel. Oare atunci cum rămâne cu istoria pe care mi-a îndrugat-o Mia? Nu cumva s-au jucat amândouă pe seama mea? O privesc scrutător în ochi şi ea are tăria să reziste. Nu i se clinteşte nici un nerv şi nu clipeşte. Înţelege că o supun inopinat la un test şi reuşeşte să-l treacă cu bine dar am observat că se teme. De ce? Orice femeie ar dori ca bărbatul cu care se află la un anumit moment să nu ştie niciodată nimic despre întâmplările ei cu alţi bărbaţi, indiferent de natura acestora. Numai aşa se apără instinctiv de bănuiala infidelităţii ce nu-l ocoleşte pe nici un mascul. Nu sunt sigur însă că S. s-a comportat astfel fără să aibă ceva de ascuns. Eu aş fi vrut-o întreagă numai a mea, având curajul spontan de a afirma, în faţa tuturor, că îmi aparţine numai mie. Este adevărat că acesta e orgoliul maxim ce caracterizează comportamentul egoist al marilor fustangii de la victoria lui Paris asupra Elenei. De unde era să ştie bietul fiu al lui Priam că acea cucerire a Elenei va duce la distrugerea Troiei? Ne întrebăm şi acum dacă n-ar fi trebuit să se comporte mai abil şi să se fi iubit cu preaiubeaţa Elena numai pe ascuns? Aşa cum fac toţi amanţii celebri din istorie. În felul acesta, s-ar fi bucurat mai mult de iubirea frumoasei Elena şi *istoria* ar fi avut poate un alt curs. Dar, fără intriga amoroasă cunoscută, n-ar mai fi existat *Iliada* şi *Odiseea* etc. şi ce ne-am fi făcut noi, naratorii posteriori, fără această *story?* Cred că S., deşi nu era decât cu un an mai în vârstă decât mine, avea mai multă experienţă amoroasă şi, iată, se comporta cu precauţiunea necesară într-o situaţie atât de delicată ca aceasta, ce ar fi putut deveni foarte periculoasă pentru ea: Cu toate justificările ce i le găsesc acum, în mine a făcut explozie pe neaşteptate o gelozie teribilă. Am fost brusc alertat de faptul că ea se temea de R.G. Dar dacă i-a fost amantă chiar acestuia? Mi s-a declanşat cât ai clipi bănuiala oarbă ce nu m-a

părăsit deloc nici azi când scriu. Ştia perfect că R.G. este atât de miop şi că nu vede aproape nimic la distanţă de câţiva metri; în sinea mea această informaţie, venită de la ea, s-a transformat într-o probă acuzatoare căci, numai dacă s-a aflat într-o mare intimitate cu un bărbat, o femeie reţine precis până la ce distanţă poate să vadă acesta ca să recunoască sau nu pe cineva. Este evident, mi-am spus, că ea nu s-ar fi speriat atât dacă nu ar fi fost *chiar* amanta lui R.G. Îl cunoşteam şi eu şi i-am fi spus că veneam de la Biblioteca Academiei, ceea ce era adevărat, îndreptându-ne spre librăria Sadoveanu, lucru din nou la fel de exact. Dacă a apărut gelozia mea patologică, deja se complică lucrurile în relaţia noastră. Nu ştiu efectiv ce voi mai face.

zmârc

Simt că din când în când se cască lângă mine un fel de loc mlăştinos, un zmârc, ca o copcă coclită, o supapă fetidă din care ies damfuri mortale ce te incită să te apropii de capcana textuală şi să te arunci în pliul deschis ca-ntr-un abis fără fund. Intuieşti că acest zmârc are un corp monstruos ce se extinde subteran în toate direcţiile cu nişte tentacule gigantice de caracatiţă ce devin circumvoluţiunile tenebroase ale unei protuberanţe ameninţătoare. Tu crezi că te afli suspendat undeva, în gura căpcăunului textual, un subiect slab ce vrea să-şi marcheze spaţiul propriu prin dâra urinară precum ursul grizly sau ca cine ştie ce animal sălbatic, doritor să-şi impună limitele stricte ale unei autarhii liber consimţite şi deodată ai senzaţia aceea teribilă de *gol*, de ruptură stranie a unei falii imense în faţa ta şi de trecere bruscă la alt sistem referenţial care te înghite cu totul şi-ţi anulează orice corporalitate sau autoreferenţialitate umanoidă. Ai vrea să fugi cu spaima că vei fi eliminat fără drept de apel din fiinţare, dar în

același timp ți se strecoară în conștiința lașă bacteria infimă a curiozității ce te someză să nu dezertezi de la experiența esențială la care ai putea să fi fost convocat de un hazard cinic ce ne ocolește de fiecare dată când dorim înfrigurați să ne azvârlim în măelstromul textual. Atunci eziți și aflat între a rămâne *aici* și a te regăsi *dincolo* – un dincolo plin de misterul nud, nedezlegat de nici o tentativă – ai revelația mizei la care ești invitat să meditezi și nu mai ții cont de impulsurile negative ce te țin prizonier stării de larvă.

vocea viscerală a Amaliei Rodriguez

Rareori natura umană se străduiește sisific să-și depășească propriile limite, folosindu-se de cele mai efemere substitute. Se pare că nimic nu e mai supus efemerului decât vocea materială care ne e dată pentru a comunica. De fapt, pentru a *nu* comunica, sau, mai exact, pentru a ne încurca reciproc în comunicare. Sunt rarissime cazurile când apar excepțiile. Vocea Amaliei Rodriguez este un caz de excepție prin care sentimentul cel mai profund al existenței se exprimă victorios. Și dacă nu s-ar înțelege deloc conținutul *fado*-urilor sale sfâșietoare, încleștarea agonică din notele de sus ale vocii comunică visceral starea de eternitate; există în inflexiunile acesteia o încordare tragică ce te zguduie interior, purificându-te precum un catharsis muzical. În cântecul său văietător răsună îngândurarea destinală a Pythiei cea care *cunoaște fără să aibă dreptul să spună*. Ea comunică gutural și primitiv, transmițând tenebra ființei lăuntrice, într-o litanie nesfârșită ce contaminează resorturile receptării. Nota indicibilă, de jale infinită, o apropie, până la identificare, de inflexiunile tragice ale doinei românești ce nu a trecut încă dincolo de barierele geografice. Amalia parcă plânge lăuntric când cântă și

figura ei, macerată de combustia interioară, se emaciază precum chipul unei sfinte. Privirea ei de sfinx îndepărtează de real, printr-o restricţie cosmică, dar din piept îi năvălesc în afară formele pure ale acelei sfâşieri sonore ce ne contopeşte pe toţi în Unul întru receptarea divinului care ia contururi materiale şi ni se dăruie mântuitor. N-am mai ascultat o voce atât de visceralã dar se vede că numai *visceralitatea* nudă poate comunica ceea ce este mai profund în fibra noastră. Când o auzim pe Amalia cântând, simţim că ne golim inevitabil de tot ce este fals şi inautentic în noi. De aceea, o asemenea voce viscerală ar trebui să fie mesagerul umanului în alte spaţii ale universului galactic.

îngropat între hălci uriaşe de carne

De obicei uit ce visez chiar în clipa visării, aşa că de multe ori mă ridic bâjbâind în jur şi mă reped să notez conţinutul brut al visului încă având ochii căptuşiţi de somn. Numai astfel reuşesc să prind măcar *o eboşă*, o dâră infimă din ceea ce-am visat dacă nu tot scenariul oniric traversat. Acum am surpriza să constat cum imageria acestui vis macabru nu m-a părăsit câteva zile până când mi-am găsit timp şi am descris-o.

Mă aflu într-un spaţiu închis, mărşăluiesc prin bezna unui tunel pavat cu hălci enorme de carne din care şiroieşte sângele roşu; fac eforturi gigantice să mă deplasez dar nu înaintez decât foarte puţin, alunecând şi împiedicându-mă la fiecare pas când de un corp ce parcă se cască să mă înghită cu acea cavitate deschisă în coapsa terifiantă a unui animal necunoscut când de coastele coşului piepturilor sfâşiate ce mi se agaţă de veşminte ca nişte piroane şi mă trântesc pe burtă. Mă târăsc prin clisa de oase şi sânge, mă caţăr cu greu pe mormanele de carne aburindă cantr-un abator, strig cât pot ajutor, vreau să scap cu orice preţ din încleştarea clisoasă în care sunt prins dar nu întrevăd nici o sal-

vare. Gurile agonizante se cască tot mai grotești pe urmele mele. Deasupra, dedesubt, în stânga, în dreapta, numai hălci uriașe de carne mustind vii abia tăiate pe care nu pot să le evit. Înnebunit calc pe ele deși îmi provoacă o senzație indescriptibilă de greață. Nu pot să mă mișc în nici o direcție și oricât încerc nu pot să declanșez mecanismul slavator al trezirii; nu pot să *visez că visez* pentru a mă relaxa. Strig animalic și acest efort îngrozitor mă trezește.

obsesia abjecției

Ar trebui să scriu mai repede acel roman postapocaliptic despre *Veteanu* ce se află schițat, în câteva fragmente infrarealiste, în diverse volume din *Intermezzo*. Azi mi-a telefonat criticul O.S. care m-a chestionat asupra obsesiei *abjecției* ce o semnalează în text; i-am relatat despre întâlnirea cu Julia Kristeva la Arezzo, cu ocazia unei conferințe a acesteia despre unele cazuri patologizate de abjecție comentate cu acea ocazie; atunci i-am pus problema dacă se poate trece la generalizarea pentru artă a cazurilor date. Julia Kristeva a ținut să sublinieze că ea nu se mai ocupă de așa ceva ca estetician sau ca teoretician literar. Explorarea abjecției este o tentativă riscantă pentru orice romancier căci există posibilitatea deschisă de a propune modele pernicioase în plan existențial.

decizie nefinalizată

Trebuie să-mi impun să nu mă mai împrăștii în articlerie măruntă și să mă concentrez numai în vederea finalizării proiectelor romanești pe care le am în șantier. Iau această hotărâre de

fiecare dată şi n-o pot respecta decât pe perioade restrânse fiindcă sunt atras de nervul meu polemic să intervin sincronic în problemele cele mai acute ce se vehiculează în presa revuistică. Am să-mi educ voinţa ca să rezist la orice tentaţie facilă; în fond, adversarii mei chiar asta şi doresc ca eu să-mi abandonez marile cărţi, decăzând în foiletonism.

vid ovid

Ai momente rarissime când simţi o ruptură totală cu realul; în acea clipă se surpă punţile dintre tine şi ceilalţi, dintre tine şi propriul eu ce se comportă autonom. Te apucă dintr-o dată o scârbă infinită că exişti, chiar acolo, în stradă, unde te surprinde criza. Nu mai afli nici o justificare la întâmplarea neverosimilă că vorbeşti şi respiri; ţi se pare că totul nu-i decât o farsă enormă ce se prelungeşte inutil. Te întrebi cu disperare viscerală ce cauţi tu în acel loc şi cum de te amesteci voios cu această *plebalia*. Ai senzaţia concretă de greaţă imensă şi instinctiv ai şi dus mâna la gură să nu vomiţi. Ţi se consumă cu o viteză fantastică toată motivaţia existenţei tale falnice pentru a cărei derulare aşa cum ai vrut tu ai fi fost în stare să muţi munţii din loc. Deodată simţi că nimic nu poate fi mai searbăd şi mai meschin decât ceea ce faci sau te pregăteşti să faci chiar acum. Nu ştiu de unde îmi vin aceste pulsiuni ciudate ce-mi cutremură fiinţa fizică şi metafizică la rare intervale, scoţându-mă brusc din ritmul cotidian. În asemenea ocazii, nu am nici o îndoială că orice efort uman este sisific şi că ambiţia ridicolă de *a fi tu însuţi* în acest spectacol deşănţat nu este decât o cale de a-ţi potoli *spleen*-ul ce te cuprinde stereotip ca un *Weltschmerz* postmodern.

Pe măsură ce încerc să descriu cât mai amănunţit această întrerupere bruscă a funcţionării propriului mecanism vital, îmi

dau seama că mă îndepărtez de senzaţia scrijelitoare a neantului, pe care am trăit-o fulgurant chiar la timpul prezent. Traversez pe loc spaima cumplită că *eu nu sunt eu*, că cineva trăieşte în mine şi mă ocupă permanent pentru a nu avea timp să conştientizez acest *vid* continuu pe care-l umplu cu existenţa mea. Chiar dacă e un vid ovid!

Indiferent ce cuvinte înşir în această stare de transă, intuiesc că nimic nu poate transcrie scrâşnetul propriei fibre biologice la conştientizarea ineluctabilă a îngrozitoarei mistificări. Se petrece fulgerător un *black-aut* pe toată reţeaua de filamente a nervilor şi neuronilor mei şi maşinăria se opreşte penibil. Pur şi simplu nu vrea să mai pornească. Nu din cauză că s-a defectat sau că nu mai are energie psihică. Ci pentru că mitul bolovanului sisific nu-mi mai satisface justificarea interioară. Mă plictisesc iremediabil de toate simulacrele unui catharsis fictiv. Chiar şi de moarte! Şi totuşi, eu nu voiam să spun decât că din când în când cineva sau ceva transcendent îmi bruiază orgoliul optimizant constructiv, descurajându-mă fără vindecare. Atunci mă plictisesc instantaneu de viaţă!

exorcism

Merg prin zăpadă pe malul Dâmboviţei cu radu care mă bate cu bulgări simţind şi el euforia defulantă a fulgilor ce acoperă monoton orice pată a realului. Iluzia albului bandajează peisajul bacovian şi-l deconstruieşte după imaginaţia noastră exorcizantă. Mă bucur de bucuria lui radu, lăsându-mă ademenit şi eu de senzaţia euforică. Ninge!

„importante è lavorare!“

Vorbesc cu Umberto Eco la telefon. Mă întreabă când îi apare *Kant e l'ornitorinco* în românește. Ar dori să se reîntoarcă în România. E curios cum a ieşit spectacolul de la „Naţional“ cu *Il nome della rosa*. Aşteaptă un semnal din partea mea. Nu vrea să răspundă diverselor invitaţii oficiale. Îl întreb ce face: „Lavoro!“. Îmi aduc aminte replica ce mi-a dat în redacţia revistei „L'espresso“ cu douăzeci şi cinci de ani în urmă, când l-am întrebat despre viitorul semioticii: „Importante è lavorare! Poi si vedrà“.

madrigal amar

Merg cu C.B. la ambasada italiană să-i rezolv viza. La întoarcere, pe Bulevardul *Dacia*, în faţa Muzeului de Istorie a literaturii, pe partea dreaptă, cum mergi spre Calea Victoriei, o zăresc pe E. Cred că ea mă vede mai întâi şi are un surâs luminos, exact ca în liceu. Am un moment de ezitare; nu ştiu deloc cum să procedez. C.B. debitează mai înainte banalităţi uzuale fără să-şi dea seama că eu mă aflu într-o mare dilemă. Să te întâlneşti aşa instantaneu, pe stradă, din pură întâmplare, cu fata de care ai fost *îndrăgostit de tot* (după expresia lui radu) în anii de aur ai adolescenţei, este un mare dar pe care nu trebuie să-l iroseşti din cauza unei simple încăpăţânări. Este adevărat că am fost rănit adânc de E., când, student în anul al doilea la litere, am primit o lovitură imparabilă din partea ei; nici astăzi nu reuşesc să trec cu uşurinţă peste acel eveniment dureros. Rana provocată de E. în 1963 nu s-a închis definitiv şi nu se va închide vreodată. G. Ibrăileanu, finul analist din *Adela*, spune undeva că rămâi fixat toată viaţa la fata de care te îndrăgosteşti la 18 ani. Ce să fac eu acum – mă întreb cu febrilitate – fără să mai aud ce

genialităţi produce, volubil, C.B., să mă duc către ea şi să-i vorbesc cu tandreţe ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nici o ruptură între noi sau s-o ignor cu desăvârşire, cum am făcut în aceşti treizeci de ani de când nu ne-am văzut? E., deşi surâde giocondic, emanând aceiaşi curenţi magnetici invizibili către mine (ce făceau să mi se înmoaie genunchii atunci când ne plimbam împreună pe Aleea *Oltului,* pe sub castanii seculari, la Slatina, şi eu îndrăzneam rareori să-i ating braţul; e curios, dar nu ştiu de ce, niciodată, după aceea, nici un braţ feminin nu mi s-a mai părut atât de fragil şi totodată atât de securizant: este adevărat că apoi am mângâiat atâtea corpuri amoroase în căutarea acelei senzaţii unice. Deşi cam plinuţ, cu carnea tare de fată, braţul lui E. emana o căldură/răceală pe care nu le pot descrie, oricât aş încerca. Eram înfiorat nu de tactilitatea obiectului braţ în sine, ci de acea stare de imponderabilitate pe care mi-o transmiteau ochii ei mari umezi, de bucuria că mă priveşte şi că o priveam privindu-mă, de gesturile ei spontane când îmi apuca mâna şi mă oprea în loc ca să mă poată privi în întregime, trăgându-mă lent către sine numai cu privirile acestea magnetice. Dacă se întâmpla să mă ating involuntar de corpul ei, mă încărcam de o energie pură ce mă fortifica pentru zile şi chiar săptămâni, până ne revedeam din nou. Mă concentram să conserv acea stare de vibraţie maximă a fiinţei şi să n-o las să se şteargă din mine. Am mai spus că îmi era suficientă această comunicare tactilă pură şi că îmi repugna orice gând/gest ce ar fi deschis acolada experienţei erotice concrete. Cred că am conştientizat importanţa restricţiei şi am apărat-o chiar împotriva tentativelor mai îndrăzneţe ale lui I. Încă mai sper ca ea să fi comis actul abject cu acesta pentru a mă vindeca sau pentru a mă face imun la orice pericol. Poate că intuiţia ei de femeie tânără i-a dictat acest leac violent aplicabil cu succes la puritatea mea infrangibilă; nu este exclus ca ea să fi procedat astfel pentru a mă înrăi autodefensiv.

De ce aş condamna-o în continuare fără nici un fel de circumstanţe atenuante –), se preface că nu m-a văzut şi păşeşte netulburată, înaintând majestoasă cu acel mers al ei de infantă. Dacă ea nu mă priveşte în faţă, adică nu-mi mai oferă nici această comunicare atât de a noastră, înseamnă că nu e de acord să ne vorbim sau poate că nu are curajul s-o facă, neştiind care va fi reacţia mea. Cu tot mersul ei aparent degajat, o simt crispată, preocupată de ceva lăuntric. Se-ntreabă, probabil, în sine, dacă imboldul ce mi-a dat cândva de a fi „mai practic" şi „mai cu picioarele pe pământ", l-am urmat destul de atent şi, dacă astfel am reuşit să mă apăr de lovituri mai dure decât a ei. Poate este chiar orgolioasă că a putut să procedeze atât de pragmatic. Ar dori să-i mulţumesc poate pentru terapeutica dură ce mi-a aplicat drastic în adolescenţă contra amorului meu platonic. Acestea sunt doar supoziţii fugare ce-mi trec prin minte în timp ce-i contemplu cu mirare platitudinea corpului. Încolo, probabil că mă evită pentru că nu are să-şi reproşeze nimic, e chiar mulţumită, nu o tulbură nici un regret, desigur existenţa ei mediocră – aceasta de acum – este singura ce şi-a dorit şi a obţinut, de ce şi-ar fi complicat viaţa pentru altceva? E împăcată cu orizontul ei plat de rumegătoare. Poate că o acuz pe nedrept? Poate că a trăit ea însăşi o dramă cumplită, obligată de mătuşile ei burgheze etc.

Oare mi-o fi citit referinţele la ea, atât de dese, din *Intermezzo?* Oare să fi înţeles că fără ea, fără acel crispat discurs amoros din timpul liceului nostru la Slatina, *eu n-aş fi fost eu?* Nu cred că e în stare de atâta sensibilitate speculativă. Oricum, îi datorez imens şi nu obosesc s-o descriu, iubind-o la fel de intens ca atunci când m-a luat de mână în faţa colegilor invidioşi. (Altfel, acum are părul rărit, faţa boccie şi grasă, forme prea pline, picioarele i s-au elefantizat dizgraţios. Dacă aş fi observat-o din spate, fără să ştiu cine este, mi s-ar fi părut o femeie vulgară,

domestică, o *casalinga* oarecare. Este clar că nu este important ce devenim, ci *ceea ce am putea deveni*. Probabil, dacă ar fi făcut altă alegere, ar fi fost *alta;* era fină şi sensibilă, avea *grinta* pentru a învrăjbi actanţii celebri.) Iată, îmi aduc aminte perfect cum mă disputam cu Irimescu care din noi s-o seducă! Fără această *disputatio*, fără această agonică probă între adolescenţi, poate că n-aş fi scris *Intermezzo* şi n-aş fi fost cel care sunt astăzi. Ar fi trebuit s-o opresc negreşit şi să-i spun cât de mult a făcut pentru mine. Era firesc şi nobil să fi făcut eu primul gest. Îmi pare atât de rău că n-am procedat aşa, că nu mi-am călcat pe orgoliu şi nu i-am vorbit firesc despre toate acestea... Oare mi se va mai ivi, în timpul dat încă, această ocazie unică? Poate că va citi, din întâmplare, acest madrigal amar şi mă va căuta ea singură...

anticamera eternităţii

Aş dori să ating în scriitură acea senzaţie concretă din copilărie când rămâneam deodată încremenit de uimire şi spaimă pe potecă în faţa unei mici broaşte ce mă privea cu ochii măriţi de aceeaşi spaimă ca şi mine. Îmi plăcea să calc pe iarba moale desculţ şi să privesc gângăniile ce mişunau în jur, forfotind de atâta vitalitate. Eram potopit eu însumi de o putere extraordinară ce mi se scurgea viu prin sânge. Călătoream ontogenetic spre formele originare de viaţă pe care le receptam instinctiv. De aceea întâlnirea bruscă cu acea vietate cu un corp atât de perfect în care vedeam cum pulsează voinţa de a trăi – efectiv ea respira convulsiv şi i se umflau plămânii ce se dilatau şi scădeau vizibil sub pielea colorată – m-a blocat ca şi cum aş fi fost hipnotizat de o voinţă superioară. Nu mă mişcam ţinându-mi respiraţia cu o încordare paroxistică. Voiam să prelungesc starea aceea de spaimă în mod inexplicabil. Intuisem fulgerător că în clipa de

frică metafizică pe care o traversam, eu aluneeasem vertiginos către anticamera eternităţii ce-mi deschidea o priveliştе mirifică spre un statut irepetabil. Nu deslușeam alteeva decât că mă găseam în prada unor senzaţii necunoscute ce-mi dădeau siguranţa absolută a fiinţei mele fragile; nu pot să descriu de ce *eu mă simţeam etern în acea clipă şi în acel loc.* Simultan înţelegeam că această senzaţie era legată numai de acea împrejurare unică şi încercam să prelungesc staza aventurii gnoseologice. Sunt convins că broscuţa cu ochii bulbucaţi din faţa mea era broasca fermecată din poveste ce-mi vorbea într-un limbaj esenţial pe care doar *atunci* eram în măsură să-l decodez. Este ciudat că am scris această secvenţă mai întâi în italiană, în mai puţine sintagme şi am constatat că acel text mă exprima mai bine decât cel pe care-l redau aici. Probabil că atunci devenisem, în sfârşit, scriitor italian. Iată varianta aceea: *„Vorrei toccare nelle scrittura quella sensazione agonizzante dell'infanzia quando restavo di sasso davanti a un piccolo rospo che mi guardava con gli occhi spalancati di timore sul sentiero. Allora sentivo come scivolavo vertiginosamente nell'istante dell'eternità. Non capisco perchè mi trovavo in preda a quella sensazione, perchè mi sentivo eterno proprio in quell'istante e in quel luogo e perchè ero così consapevole del mio nuovo stato d'anima. Probabilmente perchè avevo la petfetta intuizione di quella irrepetibile avventura“.*

Romano Bilenchi

Merg cu B.C. acasă la Romano Bilenchi, într-un cartier sărac din Firenze. Marele scriitor este redus la o grămadă informă, acolo sub pătura ce-l acopere în fotoliul mobil. Este însă de o intensă inteligenţă, întrebându-mă despre literatura noastră şi

amintindu-şi de Eminescu în traducerea lui Ramiro Ortiz din 1927, publicată la Sansoni. Îmi spune că Giorgio Saviane i-a propus să-i stilizeze scrierile lui mediocre contra „pagamento" şi e foarte indignat de îndrăzneala acestuia. Trebuie să-l părăsim când vine profesoara de gimnastică. El îşi ia rămas bun în mod definitiv ca şi cum ar muri peste câteva minute. Are această putere spirituală pe care i-o admir tacit. Mi-a dăruit romanul *Il conservatorio din Santa Teresa*. Este un mare stilist ce atinge scriitura în paginile cele mai vii. Romano Bilenchi dorise să mă vadă fiindcă B.C. îi vorbise despre romanul meu. Era curios ce interpretare am dat materiei draculeşti; mi-a cerut chiar să-i dau o copie a manuscrisului.

ars poetica (autodescrierea)

A scrie acum înseamnă a descrie, adică *a te descrie*. Nimic nu mai contează, oricâte silogisme ar fi implicate, în afara autenticităţii scriiturii. Aceasta urmează, desigur, autenticităţii experienţei directe, dar nu se confundă cu aşa-zisa trăire a generaţiei lui Cioran şi Mircea Eliade care falsificau realul. Nici fronda prozaică a unor prozatori textualişti nu surprinde totdeauna acest real decât printr-o dâră a hazardului. *Mimesis*-ul nu devine *semiosis* decât în momente de încordată inspiraţie când te consumi fizic în actul scriiturii, tentat agonic ca singurul act existenţial complet. *Autodescrierea înţeleasă ca textualizare voluntară.*

ainştein îmi cere insistent cireşe

De la o vreme ainştain s-a mărit destul ca să aibă un fel foarte propriu de manifestare, îndeosebi în ceea ce priveşte opţiunile sale de broască obraznică ce se crede mai importantă decât oricine în casă. Azi stam pe fotoliu, având o farfurie cu cireşe aşezată într-o parte, pe covor, din care mâncam cu poftă, cu acea poftă de copil când mama îmi cumpăra aceste fructe şi eu le înfulecam zgomotos, exprimându-mi plăcerea printr-o mişcare specială, un fel de plescăit al maxilarelor astfel încât să se audă că mănânc ceva ce îmi produce o mare plăcere. Probabil că la fel s-au petrecut lucrurile şi astăzi, provocându-l pe ainştain să se comporte în acelaşi mod cu un copil. Eu mă uitam la televizor mâncând cireşele roşii, cu gesturi exagerate, când deodată l-am văzut venind întins prin mijlocul covorului din direcţia opusă balconului, de unde apărea el de obicei. Avea o înaintare rapidă, ridicat cu tot corpul pe toate cele patru picioare, fără să-şi târască în vreun fel carapacea cum făcea altfel din lene sau din slăbiciune. De data aceasta era înfipt în sine şi se apropia cu viteză, ţinând capul sus şi privindu-mă cu insistenţă pentru a-mi demonstra că el vine negreşit către mine şi că trebuie să-i dau ceea ce-mi va cere. Când a fost la o palmă de farfuria cu cireşe s-a oprit şi s-a uitat direct la mine cu un aer impozant, aproape poruncitor. „Ce vrei Ainştain? Ai poftă şi tu de cireşe?“ Ea m-a auzit vorbind cu el şi mi-a strigat de unde era că el nu mânâncă cireşe şi că nu este nevoie să mă obosesc ca să-i ofer. Văzând că nu mă grăbesc deloc să-i dau şi lui ceea ce mâncam, ainştain s-a îndreptat către farfuria mea şi a încercat să muşte din marginea acesteia, fiind prea înaltă ca să poată să-şi introducă ciocul în ea. Eu m-am amuzat de hotărârea lui şi am ridicat farfuria, ţinând-o deasupra. Atunci el mi-a trecut peste laba

piciorului meu desculţ şi s-a postat sub farfuria cu cireşe, ridicând gâtul şi uitându-se cu mai mare intensitate la mine. Constatând că eu doar vorbesc cu el fără să-i ofer nimic din ceea ce mâncam zgomotos cu aceeaşi poftă, a început să deschidă ciocul lui de broască şi să-mi indice că ar dori să mănânce şi el. Întâi m-am amuzat crezând că se joacă aşa cum făcea când trecea peste piciorul ei şi se prefăcea că o muşcă de degete. Ainştain nu se juca însă şi se străduia cu mijloacele lui de comunicare să mă facă atent că ar dori şi el cireşe. Deoarece eu continuam să mă amuz chemând-o pe ea să vadă, el s-a urcat cu jumătate din carapace peste degetele mele de la piciorul drept şi săltând capul atât cât îi permitea puterea lui de broască mică, a continuat să deschidă gura ca un copil căruia-i este foame şi nu poate să indice starea sa decât prin deschiderea repetată a gurii şi prin mimica feţii. La fel se comporta şi anştain, ca un copil ce se răsfaţă, deschizând gura de nenumărate ori pentru ca eu să receptez mesajul său imperativ. L-am luat în palmă şi el nu s-a oprit din mimetizarea acestui cod uman în solicitarea sa infantilă. L-am pus în spaţiul în care îl hrănim şi i-am dat o parte din pulpa de cireaşă. A înhăţat-o lacom şi mânca la fel de precipitat ca şi mine. Îi era teamă să nu mănânc eu tot şi lui să nu-i mai rămână nimic. Exact ca un copil.

Dracula sărbătorit la castelul Ernestinei

Sunt invitat de Ernestina P. la un fel de picnic ce se va ţine mâine duminică la domeniul ei din afara Florenţei. Vin să mă ia în maşină Marino B. cu Simonetta şi peisajul toscan al colinelor de un verde violent îmi resuscită energii pe care nu mi le bănuiam. După o jumătate de oră de rulaj printre plantaţiile cu

măslini suim pe un drum privat ce ne conduce la proprietatea lui E. Ne oprim în curtea unui „castel"; Este vorba de o construcţie boierească de ţară, un fel de conac cu ziduri groase şi cu tot felul de acareturi necesare pentru cei care se retrag *in campagnia* pentru a respira *un' aria pulita*. Ernestina are o figură delicată de principesă medievală, fiind stăpâna unei suprafeţe întinse de plantaţii cu măslini sau diverşi pomi fructiferi. Nu merg înăuntru să aduc omagiile curtezanei înainte de a trage adânc în piept aerul tare parfumat de mirosul ierbii crude proaspăt cosite. Îmi vine în întâmpinare un bărbat frumos ce pare coborât din Oscar Wilde; chiar este englez şi s-a căsătorit cu Ernestina dintr-o dragoste la prima vedere. Au o fetiţă ce mă salută cu un surâs luminos. S-au adunat aici, azi, duminică, diferiţi prieteni ai Ernestinei; un regizor, un fotograf artistic şi alţi colegi de universitate. Ea este generoasă şi spune că astăzi „si festeggia il successo del *Dracula* di Mincu!" Foloseşte o sintagmă pe care n-o mai auzisem ca să exprime succesul meu: „sei sulla cresta dell'onda!". Sunt copleşit de emoţie mai ales când Marino citeşte câteva fragmente bine alese pentru a marca scriitura romanului meu, ajutându-se de Simonetta care publicase un interviu cu mine în ziarul din Milano, „L'Indipendente". Ca să ies din încurcătură încerc să mă apăr prin câteva autoironii, spunând că n-am meritat studiul extraordinar ce mi-a dedicat Ernestina pe care l-a citit când a avut loc prezentarea la Gabinetto Vieusseux. Se fac fotografii, se discută despre roman şi despre receptarea în presă ce s-a derulat în ultima săptămână; au scris Alfredo Giuliani în cel mai important cotidian, „La Repubblica", D'Arco Silvio Avalle în „La Nazione", Cesare Segre în „Corriere della sera", Giuseppe Pontiggia în săptămânalul „Panorama", Renato Minore în „Il Messaggero" etc. Toţi vor să susţină că a fost „un colpo" şi că am adus onoare Florenţei prin succesul meu. Îşi aduc aminte că în luarea sa de cuvânt de la Vieusseux, Avalle a

afirmat răspicat că a făcut bine să mă cheme la Universitatea din Firenze întrucât mi-am onorat cu brio încrederea acordată. Regizorul prezent este dispus să caute o casă de filme pentru a face o versiune cinematografică prin care să-l bată pe Coppola. Se mănâncă enorm din acele bucate rustice care apar la intervale scurte purtate de nişte ţărani din partea locului; mămăligă ţărănească cu variate brânzeturi, friptură de mistreţ vânat de soţul Ernestinei, salate şi verdeţuri exotice, diverse dulciuri produse în casă şi fructe din abundenţă. Mă simt cu totul emoţionat pentru că Ernestina ţine să se deschidă o şampanie autentică în onoarea mea. Când se înserează ies să mă plimb printre şirurile de măslini şi sunt cuprins de o linişte dumnezeiască. Îmi este frică să nu-i mânii pe zei pentru hybris-ul succesului. Ar trebui să bat în retragere. Îi rog pe Marino şi Simonetta să plecăm. Ernestina e surprinsă de graba mea. Iată *notele* ei despre *Dracula*, rezumate mai întâi la prezentarea ce s-a făcut la „Gabinetto Vieussuex“ şi publicate apoi în revista *„Inventario“*.

Note su „Il Diario di Dracula“

Il Capodanno del 1986 uscì un libro di poesie di Marin Mincu, per l'editore Scheiwiller, dal titolo In agguato, *con una glossa di Alfredo Giuliani e una nota di Mario Luzi. Conteneva in apertura un curioso ritratto dell'autore, fatto nel 1970 da un pittore che non conosco e che si firma (o almeno è quel che ci leggo io) „Silvan“, come un celebre mago televisivo. È un profilo tormentato e svagato da un ghigno di cattiveria quintessenziale, col bavero alto e rigido del cappotto, i capelli scolpiti con eleganza un po' arcaica. È il ritratto di un vampiro. Da quel titolo, da quel ritrattino, ho tratto delle conclusioni, anche critiche, che mi si sono rafforzate quando ho trovato nella*

cassetta postale del Dipartimento di Italianistica Il diario di Dracula. *Ho sempre pensato del resto che Mincu portasse, nelle moderne architetture dlla Facoltà di Lettere di Firenze, un po' di magia.*

Quando Marin Mincu mi chiese di presentare il suo Diario di Dracula *al Gabinetto Vieusseux, insieme a Piero Bigongiari e Sergio Givone, ne sono stata felice, perché – e lo dico subito – è uno dei testi di narrativa più suggestivi e complessi che mi sia capitato di leggere negli ultimi mesi. Sono grata a questo scrittore di un libro che sollecita i miei interessi onirocritici. C'entra certo una predilezione per il tema nero, che ho seguito sempre in tutte le sue manifestazioni, alte e basse, fino agli spaventi di cartapesta, alla celluloide del brivido facile con Cristopher Lee o con l'allampanata e dinoccolata personificazione del* Nosteratu *di Herzog, o con le ombre di Murnau, o con il pesante accento ungherese di Bela Lugosi nel* Dracula *del 1931 di Tod Browning, o con la psicopatologia di* Martin *di Romero (quest 'ultimo, a pensarci bene, abbastanza in consonanza col* Dracula *di Mincu: è la storia di un violento ragazzino metropolitano, perseguitato ed esorcizzato con un crocifisso di plastica dallo zio superstizio, che alla fine si convince di essere davvero un vampiro), per finire con l'ultimo prodotto di Cappola, fedelmente aderente al testo di Stoker ma dilatato in una traboccante operazione estetizzante, con inaccettabili, per me, sgocciolature sentimentalistiche. Sono andata sempre alla ricerca di questo tema pressoché assente nella letteratura italiana, tornando con un magro bottino:* Un vampiro *di Capuana, di impronta positivistica, qualche cosa di Boito, fino alla* Casa incantata *di Furio Jesi. Mettevo nel mucchio, per far volume, pure la personificazione di Basedow nella* Coscienza di Zeno *di Svevo. Mi preme rimandare, a questo proposito, il lettore a un bel libretto sul tema, un libretto ricchissimo di*

informazioni e di piacevolissima lettura: Il vampiro nella letteratura italiana di Giuseppe Tardiola, uscito per l'editore De Rubeis di Anzio nel 1991.

Ma questa storia, raccontata ne Il diario di Dracula di Marin Mincu (Bompiani, 1992), non è una storia gotica di vampiri, è la storia di Dracula in carne e ossa, del personaggio storico di Vlad III di Valacchia (morto nel 1476, a cinquantun anni), detto l'impalatore, che aveva ereditato dal padre anche il nome di „Dracula" (cioè di „diavolo"). Mincu difende insomma Dracula dal vampirismo, fa sì anzi, che sia lui stesso a stendere la propria autodifesa, consapevole già della propria leggenda nera, del personaggio impostogli come un destino dai doccumenti storici che hanno nutrito questo mito feroce. La trovata originale di Mincu consiste nell'aver usato il tradizionale espediente letterario del manoscritto ritrovato *per mettere in scena un personaggio tragico che scrive per sfuggire al destino che lo riduce a riflesso di se stesso, ma che poi rimane affascinato, intrappolato egli stesso in quella leggenda amplificata che lo eleva a eroe maledetto di una potente epopea del male, a titano di un 'infelicità selvaggia, a santità nera di un misticismo deviato. Dracula avrebbe potuto benissimo sottoscrivere ciò che Saint Genet – così lo chiamava Sartre quando scriveva delle sue qualità di commediante e di martire – diceva di sé: „e provavo lo stupore di sapermi composto di immondizie". Avrebbe ammesso di scrivere per essere assolto ma anche per amplificare la propria sovranità irrisoria da grande criminale: „E io, perché non potrei fare lo stesso, mirando soltanto a risultare il peggiore fra i principi?... Riprenderò allora le stesse storie e le amplificherò, trasformandole in materiale, affidato alla scoperta e all'interpretazione dei futuri lettori" (p. 47). Si circonda di storie, di comparse cartacee che gli assomigliano come una corona di perle false.*

Commentarii, lettere, testimonianze, inserti di fiabe di magia, miti del folklore romeno. Mincu mi ha assicurato che tutti i documenti che compaiono nel testo sono autentici, veri al 100 %. Ma sulla questione del vero e del falso, della non coincidenza della autenticità documentaria con la verità storica, e sulle ambigue vicende della sincerità autobiografica in letteratura ci sarebbe molto da dire, a cominciare proprio da una analisi strutturale dello stesso Diario di Dracula, *con le postille ironiche e disincantate del curatore, le ipotizzate cancellature antonime, gli interventi di una censura fantasma, la moltiplicazione ipotetica dei manoscritti, la anamorfosi dei punti di vista.*

Ma Dracula scrive anche per sfuggire alla condanna della cultura orale della sua terra: „Scrivere: restare nella mia traccia scritta come un insetto pressato fra due libri, sotto il peso dei segni. L'espressione orale: ecco l'incubo. Sono duemila anni che abitiamo nell'oralità come nel tunnel del tempo. Le nostre fiabe, i nostri canti, sono un tesoro sconosciuto di bellezza. Superare questa condizione imposta, ecco la meta". Ma scrive soprattutto per vincere la „trappola dell'anonimato", quella vocazione alla rinuncia, tutta orientale, che si sente nel sangue, mentre riflette sul „vento dell'espansione titanica della personalità umana" occidentale, lui, nato in Valacchia, in quella terra di confine fra Oriente e Occidente, che si è formato alle corti più prestigiose d'Europa, che ha amato a Ferrara, che ha discusso con Cusano e con Marsilio Ficino, che è stato il guerriero più valoroso delle crociate contro i Turchi. Uno dei motivi di maggior fascino di questo libro, di quest'abbozzo di autobiografia, risiede per me, infatti, nella compresenza complementare e lacerata, di due identità opposte: quella definita da Bigongiari, nella splendida postfazione, come „l'ultima transformazione romanzesca del superuomo nietzschiano", che lo è però solo partendo „dal poveruomo che si coltiva in seno",

e quella del prigioniero affezionato alla propria prigionia, a quel mito di regressione totale, alla volontà del non-fare, al proprio non-io, che sente di aver superato la „tappa del fare" (p. 105), e si intenerisce per le proprie debolezze di „mostro sotterraneo", sepolto nelle viscere del buio. Esiste un Dracula dei frammenti di Memorie, *che rievoca l'episodio dello stupro a 16 anni, che enumera i suoi atroci misfatti, che narra alcune delle sue cruente imprese contro Maometto II (Mincu, per telefono, quasi a scusarsi mi diceva: „Sai è trascrizione di un attante. Ci sono però dei nuclei duri? Ci sei arrrivata?"), ed esiste un poeticissimo Dracula che scrive il proprio diario, che nella sua tana sotto il Danubio scava con le gracili mani una galleria, non per fuggire, ma per stare in contatto con la terra umida e viva, per „rientrare nel ventre". È questo secondo Dracula, soggetto e oggetto della scrittura, questo fantastico personaggio metaletterario che intensifica la chiave psicanalitica della lettura, che mi sembra eccezionalmente riuscito. Parlavo, tempo fa, a Mincu, di queste mie interpretazioni, della tesi di Ernest Jones, in* Psicanalisi dell' incubo, *sul „complesso materno" del vampiro, sulle ossessioni incestuose edipiche alla base di certe superstizioni imbevute del tema della colpa. Era daccordo, anche se mi ricordava il suo furioso e paziente lavoro di ricerca e digestione della materia, durato più di dieci anni, e mi invitava a sentire soltanto la poesia di quel fantasma ipnotico che si vede improvvisamente investito dall'orgoglio di essere un parassita, che scrive forse per il destinatario primario di quelle pagine, per l'oggetto di un culto affettuoso e crudele, per quella madre un po 'amante, che lui, bambino eterno, figlio perenne, desidera e distrugge, spettatore protetto di una femminilità che si nega, avvilito nella propria virilità esasperata fino alla violenza, a un delirio di suzione devastante. Questo diario è allora un deposito di rimorsi. Ci sono pagine bellissime che*

rievocano l'infanzia selvaggia di Vlad III, la sua sensualità scatenata. Si sente la violenza arteriosa dei suoi polsi, l'intensità del suo desiderio erotico. Poi si assiste al decomporsi della vitalità, al blocco patologico che gli rende ripugnante il rapporto con le donne, al sorgere di una misoginia filosofica di straordinaria delicatezza (per cui le donne esili sono più spaventose di quelle procaci perché incarnano l'idea stessa della femminilità). Avviene gradualmente un processo di pietrificazione o mineralizzazione *del corpo (perché – è inutile dirlo – Dracula aspira ad un 'immortalità del corpo) che lo rende sempre più assuefatto e contento di quella prigionia coatta, dove riceve ogni tanto le visite di una donna, Elisabetha, un po' inutilmente seducente e un po' spia. Ad un certo punto Dracula si culla nella monotonia e nella noia di un carcere naturale di terra e acqua, dove si immerge nella morbosa solitudine della segregazione, da cui evade soltanto per salire sulla torre di Salomone che sovrasta la sua tana da cui ascolta „il ronzio delle stelle", per adorare la luce lunare, e per sognare di perdersi nella via Lattea e fissare una stella, „la più stanca, per ore e ore", per ripercorrere „il cammino del pensiero, dell 'immaginazione e del dubbio di tutti gli antichi, catturati (come lui) dal fascino di queste luci tremolanti e ignote" (p. 144). Dracula si sente diventare sempre più freddo, sta „in agguato ai margini della memoria" (p. 2080, ascolta e contempla le metamorfosi del proprio corpo in animale, in pianta, in uomo fossile, e si abbandona al sogno, all 'estasi sciamanica del volo, ricorda le discussioni avute con Marsilio Ficino sulla melanconia amorosa, delira sulla sua consistenza di „mostro dei Carpazi" (p. 171) ridotto ad un impalpabile androgino lunare, a un „Dracula tutto da ridere" (p. 172). E allora ecco che Mincu instilla nel testo alcuni motivi leggendari del vampiro del poi (il motivo della carrozza-feretro che si sposta nello spazio e nel*

tempo portando il suo corpo di morto-vivo; quello del disgusto per l'aglio; quello della bara scoperta trascinata lentamente da cavalli neri come demoni): „sono però poche gocce", mi diceva Mincu, per telefono, preoccupato come Valery delle proporzioni chimiche del testo. Il gigante dell'azione, il criminale spietato si trasforma in un vivo-morto che ha paura dell' „esperienza sterile dell'immortalità" (p. 137), che sente tutto l'orrore del non avere fine, di continuare in eterno nelle banali urgenze quotidiane – come nel ritratto che gli hanno fatto alla corte di Vienna: „gli occhi enormi, inverosimilmente liquidi, di una vitrea fissità, rivolti all'altro mondo" (p. 11) – un vivo-morto che elabora, virtuosisticamente una sua estetica della violenza, *tutto concentrato su di sé, che non si dimentica, ma si osserva nel vedere, guarda per vedersi guardare, contempla la propria coscienza delle cose, in un 'ipertrofia gelida, e narcisistica, della percezione: il tappeto di topi sotto di sé; il proprio corpo invaso dall'erba; la forza delle acque del Danubio sopra di sé.*

È il diario di un anno e mezzo di prigionia, dal 2 febbraio 1463 al 28 agosto 1464. L'imprigionamento, si sa, è sempre stato fecondo di stupefacenti ispirazioni letterarie. Vien a mente il marchese De Sade, chiuso nella Bastiglia, che scrive la Centoventi giornate di Sodoma, *e De Laclos, confinato su un'isola, che immagina i crudeli* Legami pericolosi; *vien a mente il vecchio Casanova, annoiato nel castello di Dux fra le nebbie, che rivive per riminiscenza le avventure erotiche della giovinezza, e, sul versante mistico, San Giovanni della Croce, chiuso dai carmelitani scalzi in una cella di un metro per due, in cui il sole entra per un minuto al giorno da una fessura nel muro, che sogna il giardino dell'anima visitata dal suo sposo. La genealogia letteraria portrebbe continuare a lungo. Ma qui si tratta di un personaggio prigioniero e non di un autore prigioniero. E allora basti il ricordo del* prrigioniero del Faro *di*

Baudelaire, bloccato dalla luce in un orizzonte di tempeste e di perdizione, che si piega a gettare la propria luce su se stesso, sul martirio formale del proprio narrarsi, sulla gabbia stilistica che lo conterrà in eterno. Perché Dracula è constretto a non vivere, a non agire, a non provare emozioni, né sentimenti. A un certo punto, infatti, si sente diventare un golem *e griderà: „Il cervello, se potessi strapparmelo per farlo diventare cuore..." (p. 77). È stata questa sempre la sua condanna, ancor prima dell'imprigionamento, quando per sentirsi vivo doveva compiere violenze inaudite, trasgredire, separarsi dagli altri in una diversità esibita, regale, di intoccabile purezza, per inventare i suoi macabri riti contronatura. Scrivere la vita, invece di viverla, esasperare la condizione intellettuale della propria estrema immobile frigidità che può trasformare anche il vaporoso e incoerente mondo dei ricordi in un pesante esercito di simboli, nella polvere delle maiuscole:*

Io Dracula, non ho soltanto ucciso. Io sono ucciso, in quanto sono stato scritto. Ho scritto. Ho ucciso. La mia autopunzione attraverso il diario porta alla prescrizione della mia colpa. Io mi pre-scrivo il mio stesso castigo. Mi impalo nella mia scrittura. Scrivo nella lingua di Dracula tutto quello che ho fatto. Ho voluto eiaculare nel ventre di mia madre e poi farlo a pezzi per stapparle di dentro il seme e punire il suo peccato di adulterio.

È possibile scrivere letteralmente la realtà? E io ho fatto ciò che ho scritto oppure ho scritto ciò che ho fatto? Davvero mia madre mi ha tradito – tradendo mio padre, con me –, oppure io l'ho messa incinta e l'ho uccisa? Ho impalato la vergine o la „lettera"? Che cosa ho fatto? Ciò che ho scritto!

Quel che ho scritto è quel che ho fatto. Io, Dracula, ho ucciso. Egli, Dracula, ha scritto. Quale dei due è morto, e quale scrive?

Tutto ciò ci spinge a considerare il complesso e raffinato tessuto metalleterario del testo, in cui ci si interroga sul senso della scrittura, sulle questioni dei rapporti fra oralità e scrittura, sui nodi fra autore e personaggio che scrive e personaggio che vive, e curatore del testo (che dice, in apertura: „ma che razza

di Dracula è questo? Mi aspettavo ben altro da lui... sin qui il personaggio rimane un Dracula sufficientemente terreno, tutto sommato abbastanza prevedibile", p. 21), fra i ritratti che ci danno Enea Piccolomini e Mattia Corvino, e che scoviamo nelle varianti tedesche, slave e romene, e così via, fino a far credere al lettore che vi si immerge di scomparire in una nebulosa (anzi Dracula dirà esplicitamente: „Oggi ho scoperto in un angolo della mia cella una tela di ragno. Era piuttosto grande, e l'artefice era piazzato al centro della sua trappola perfetta, in agguato, teso con prodezza a dare la caccia a qualsiasi intruso si fosse avventurato a minacciarla. Ecco: le mie storie, la mia scrittura, i miei diari sono la mia ragnatela, tessuta con pazienza e distesa attorno a me, per attirare candide vittime", p. 210). Perché questo Diario di Dracula *non è confessione, nel senso romantico più indiscreto. Anzi Dracula, Mincu, sono i teorici di questa non-spontaneità.*

Il Dario di Dracula *è dunque anche la storia, tutta da interrogare, di un 'identificazione fra lo scrittore e il proprio personaggio, proprio quando si reclama di fare una specie di riabilitazione storica del Vlad III, disincrostandolo dai suoi belletti romantico-vittoriani, dai suoi rigidi abiti di marionetta crudele. Un 'operazione molto diversa, ma in qualche modo complementare, a quella fatta oltreoceano da Anna Rice, con* Interview with the Vampire *del 1976 (ora in edizione italiana, per la Bompiani, nel 1977), che intende offrire una „confessione ipnotica, sconvolgente, commovente, carica di erotismo, dei primi duecento anni" di un morto-vivente.*

Mi piacerebbe ora andare alla ricerca del protoplasma poetico, *rintracciare cioè fasci di temi in germe nei poemi-fiabe del volumetto* In agguato, *di cui parlavo all'inizio, in quelle deliziose poesie, che già Mario Luzi definiva „apologhi della*

miseria“; *presentati* „en souplesse“, *perfino con la finta leggerezza del suttotono“. Anche qui troviamo un pathos spaziale umido e febbrile: con la città invasa e sporcata dalle cicogne („piovono uova su verande e parole / si gonfiano i nidi e si sfondano/…/ dappertutto/ piovono/ uova“ p. 47); con le camere d'albergo dalla finestra troppo stretta per accogliere la visitazione dell'angelo („apro la finestra prché entri/ aspetto con la penna appesa alla punta/ dell'unghia che cominci a parlare/ la finestra è troppo stretta/ non passano le sue ali spiegate“, p. 16); con la stessa fenomenologia della caduta, dello sprofondare (p. 27); con gli stessi refirimenti al* mal d'aurora *lautremontiano; con l'identico bestiario infernale di ragni, serpenti, lupi… Sarebbe poi troppo pittoresco insistere sul* maquillage del vampiro, *su quella che Poe chiamava la „toilette savante“, a cominciare dall'alveolo „impregnato di sangue“ della prima poesia (p. 13), al sonno-morte della seconda (p. 14), al lupo mannaro dalle terribili zanne della decima (p. 22) all „occhio carnivoro goloso“ dell'undicesima (p. 27); dalla volontà di fuggire dal „grugnito domestico delle cose“ della diciassettesima (p. 33), alla* fierezza sbranata *della diciottesima (p. 37), fino all „occhio assassino“ e al „quadro delle teste mozzate“ della diciannovesima (p. 38) e così via, per arrivare alla conclusione fantasmagorica e risolutiva della poesia* Anamorfosi: *„…e sei trascinato in basso/ come se sprofondassi a poco a poco/ nella carne vellutata dell'oceano/ si gonfiano adagio le mani/ i piedi crescono alberi giganteschi/ la testa diventa roccia incombente/ i denti li senti pesanti pietre di mulino/ che sgranocchiano con spietato rumore/ teste di dei/ è un eccedere i limiti/ un rigurgito erotico/ nel languore della materia…“ (p. 62). C'è dentro a questo scenario gotico un po' della modernità sperimentale del nostro Novecento, c'è l'orgoglio delle tradizioni culturali romene (l'eredità di Tzara, il*

profumo sciamanico di Eliade). C'è il gusto di regalare a Firenze, la città che lo accoglie, per cui Marin Mincu lavora, i suoi „fiori di muffa", a Firenze dove fu bruciato Savonarola e che gli pare sempre più un „villaggio arretrato del Rinascimento" (p. 85).

Ho chiesto a Marin Mincu se aveva intenzione di tradurre in romeno questo Diario Di Dracula, *pensato e scritto in un meraviglioso italiano per noi italiani. Mi ha risposto: „Dovrei riscriverlo, sarebbe un 'altra cosa. I romeni queste cose le hanno nel sangue".*

Siccome la lettura del Diario di Dracula *ha risvegliato in me memorie letterarie sepolte, ricordi di letture affascinate in tema di* litteratura e male, *ho voluto aggiungere al mio articoletto di presentazione del libro di Mincu una serie di riflessioni che lo seguissero a mo' di coda nera.*

Quando Mincu mi telefonò per parlarmi di questo Diario, *senza dirmi il titolo e soffermandosi su quel famoso* attante strutturale, *io rimasi perplessa, soprattutto perché capii "lattante" al posto di "attante". Capii pressappoco così: "Si tratta della registrazione testuale di un lattante". Strani scherzi del cervello e della percezione. Su quel* lapsus *ho poi indagato, divertita, quando ho ripreso in mano un antico saggio di Sartre su Baudelaire, dove si leggeva: "Baudelaire non ha mai oltrepassato lo stadio dell'infanzia". Si creava un'immediata sinapsi con i mici ricordi dell'interpretazione di Jones sul vampiro. „Che cos' è Satana – dice Sartre – se non il simbolo dei bambini disobbedienti e imbronciati?".*

Un amico molto adulto, motlo saggio, incontrato a un concerto di Vivaldi, si insospettiva per queste mie recenti letture, e diceva che dopo tutti i miei studi sulle rappresentazioni della morte ci mancava solo quest'appendice di interessi vampireschi per superare il confine del "buon gusto" letterario. Ho reagito

forse con un eccesso di risentimento, trincerandomi dietro un'affascinante tesi di Mc Luhan che sostiene che "il buon gusto è sempre un peccato di omissione". Ho ripreso in mano lo studio di Georges Bataille su La letteratura e il male, *e i saggi di Gide su Dostoewskij, soffermandomi là dove lo scrittore francese diceva che ciò che più lo affascina nelle opere del russo, così come nelle tele di Rembrandt, è l'*ombra *(con personaggi che sembrano appoggiarsi alla propria ombra). In fondo anche Savinio, l'autore di racconti "neri" come* Il signor Munster *(in cui un uomo assiste in vita alla putrefazione del proprio corpo), ha cercato di dimostrare, in alcuni saggi, la prorpia estraneità "latina' ad una letteratura del male, difendendo il proprio surrealismo da quello francese troppo incline, a suo dire, a rappresentare "angeli neri" e "anime delinquenti". Ho pensato poi che Mincu ce l'ha messa proprio tutta, col suo furore strutturalista, a controbilanciare ironicamente le inebrianti retoriche, le iperboli del suo Dracula, sottintendendo sempre che si tratta di un gioco di prestigio letterario, o di un'assimilazione alta e colta di un mito folklorico, o di un riscatto per un tema di letteratura 'in genere detestabile" (Segre). Mi veniva a mente ciò he scriveva Baudelaire ad Ancelle il 18 febbrqaio 1866, a proposito dei* Fiori del male: *"Bisognerà dire a voi, a voi che lo avete indovinato più di quanto lo abbiano indovinato gli altri, che in questo libro atroce ho messo tutto il mio cuore, la mia tenerezza, tutta la mia religione (travestita), tutto il mio odio, tutta la mia disgrazia? È vero che scriverò il contrario; giurerò per gli dèi che è un libro di arte pura, una facezia, un gioco di prestigo, e mentirò come un ciarlatano".*

Non voglio entrare nel problema dell' identificazione proiettiva dell'autore col proprio personaggio; so di dover diffidare abbstranza di questo genere di questioni critiche. Ma certo è indubbio che, sia nel Diario, *sia negli "apologhi della*

miseria" din In Agguato, *si sente il medesimo* io recitante, *che cerca nella realtà un'insoddisfazione coagulata che spinge verso un desiderio di transcendenza particolare, verso una transcendenza obiettiva, ripiegata sugli oggetti e le esperienze del passato che vengono spiritualizzati dall'assenza, dal semplice fatto insomma din non essere più e di essere così asolti dalla dolorosa condanna del divenire, del degradarsi. La realtà in agguato è accettata solo nel suo dominio inorganico (di qui tutti gli oltraggi testuali ai simboli e all'idea stessa di "fecondità"). Il tentativo letterario di Mincu consiste soprattuto in questo: arrivare a Dracula mediante delle sonde tecniche e culturali, snidarlo dalla sua tana di calcestruzzo, assimilare il mito incavicchiato nella cella "nazionalistica" del proprio cervello, e oggettivarlo. Il personaggio storico-fantastico è ossessionato da un* cupio dissolvi *superato in un desiderio di* disumanizzazione. *Forse per questo il desiderio più forte di Dracula consiste nell'essere come le pietre, come le statue, nel riposo tranquillo dell'immutabilità. È impossible non distinguere in questa sua fissazione sul passato, una stanchezza annunciante il rammollimento, un invecchiamento precoce (Dracula, quando scrive, ha trentacinque anni), la rinuncia a vivere e l'impotenza. Accetta il suo ozio forzato, la rievocazione della vita querula di dandy crudele, aspira all'onanismo di una poesia funebre di se stesso. Diventa l'ennesima incarnazione del* principe malinconico *(l'inserto nel testo di una fiaba di magia è alquando eloquente) compiaciuto della propria decadenza, della bassezza del proprio linguaggio. Viene a mente ciò che scriveva Nietzsche in* Nacchlass 1881-1884: *"Veder affondare le nature tragiche e* poterne ridere, *nonstante la profonda comprensione, l'emozione e la simpatia che si provano, è divino". Non so perché ma avien in mente ciò che ho letto su Michelet, che quando scriveva sulle streghe e perdeva l'ispirazione andava in giro per latrine fetide*

B.C.U. "M. EMINESCU" IAŞI

per poi tornare al lavoro con le narici frementi. Mi vien a mente anche Gadda con la sua Cognizione del dolore, *i suoi matricidi, la meccanica forsennata del male; ed anche cosa scriveva Swinburne su Sade: "Si sente circolare in queste pagine maledette come un brivido d'infinito vibrare su queste labbra arse come un soffio di ideale tempestoso... Questa cloaca è tutta intrisa d'azzurro: c'è in queste latrine una parte di Dio".*

Credo che una delle tante tesi sepolte nel libro di Mincu su Dracula sia quella che vede nello scatenamento sadico un tentativo di perdere la coscienza: finita l'epoca di quello scatenamento, costretto a una prigionia coatta, il voivoda si consuma in un'ipertrofica autocoscienza, transforma in trappola ogni parola, come se volesse soltanto stupire e disorientare il lettore e se stesso. Da questo carcere mentale esce attraverso la corda infantile del sogno, evade nelle visioni metamorfiche, dà corpo a un'epopea cartacea dell'uomo inattivo, inchinato davanti all'autorità che lo nega (Mattia Corvino, Enea Piccolomini, la madre).

Davanti alle autobiografie, alle memorie novecentesche, dove si è placata la volonta pedagogica ed edificante, ho spesso ricordato alcune parole di Kafka nel suo Diario *del 23 settembre 1912: "A più riprese, nel corso di questa notte, mi portai sulle spalle tutto il peso di me stesso".*

Questo Diario *quattrocentesco si carica dell'umoralità novecentesca dell'autore, esprime lo stadio etico della rivolta, proclama la sua abiezione con fierezza, reclama anche il proprio diritto alla menzogna, facendo sentire il lato patetico, in letteratura, dell'aggettivo "onesto". Ma Dracula appartiene al quattrocento transilvano, ai boschi sentiti come chiese, a una società feudale fondata sulla guerra, che ha avuto bisogno di lui, dei suoi delitti, e delle disgrazie, per soddisfare la propria tendenza alla sopraffazione e allo sperpero. Mincu sembra*

suggerire che Dracula impersoni la parte arcaica, feudale, bambina e violenta del nostro inconscio: una sovranità confiscata nel suo delirio paranoico di onnipotenza. Una sorte nefasta lo chiude in sé, personaggio satanico, nel fondo della sua diffidenza, come in una prigione più chiusa delle prigioni reali. Impacciato dal suo sguardo fosco, da una subdola tristezza, campione infine di una letteratura che si dichiara colpevole. Scrivere un Diario significa anche compiere un rito di espiazione, transferire nell'opera che lo ritrae il sorriso, morso *distruttivo a cui essenzialmente ha ridotto la vita.*

Ci sono dei punti molto intensi, nel Diario, *in cui Dracula pensa che gli piacerebbe scappare al Nord, a un Nord del Nord pieno di ombre e di neve, ed elabora una sua metafisica del gelo. Probabilmente presagisce la sorte di tanti compagni letterari della sua risma, dal mostro di* Frankestein *di Mary Shelley, che si perde nei ghiacciai, al cadavere imprigionato nel ghiaccio trovato dai viaggiatori di* Le Voyage d'Urien *di Gide, un cadavere che ha sul viso i segni di un'indicibile stanchezza, ai cui piedi sono incise le parole* hic disperatus, *che ha tra le mani un foglio di carta completamente bianco.*

„Inventario", 1, 1994

astăzi S. mi se confesează lamentabil

După ce am făcut amor pe covor – deschid această fantă ca să spun că eu citeam sau mai exact îmi corectam volumul de poezii când a venit neanunţat către mine înconjurându-mi torsul cu braţele, cu trupul moale şi cu acel miros intens al părului ei lung ce mi-l răsfira pe faţă; am vrut s-o reped cum s-a mai întâmplat dar m-am oprit văzându-i privirile împotmolite în încleştarea dorinţei; se apropia somnambulă, avea ochii daţi peste cap, nici nu mă vedea doar mă simţea cu nările vibrând de o senzualitate

morbidă, atavică, de neînfrânat ce mi-a blocat orice tentativă de împotrivire raţională: de altfel, ea putea deja să se folosească de corpul meu în orice moment ar fi vrut fiindcă acesta i se supunea total, manifestând o plăcere autonomă în a i se dărui, ceea ce mă umplea de uimire, mai ales că traversasem atâtea situaţii penibile când nu acceptase să se acupleze cu alte trupuri mult mai provocatoare, umilindu-mă grav pentru acele tentative eşuate şi făcându-mă să am acest complex straniu de câte ori se ivea o posibilă ocazie; nu ştiu de ce acum nu puteam să-i comand să se abţină ca de obicei şi bucuria cu care o întâmpina pe ea de câte ori dorea mi se părea ceva cu totul nou: nu mai exista nici o sfială în faţa nudităţii ei şi cu cât observam că are umerii puţin lăsaţi, gâtul cam prea scurt, coapsele absente, pântecele prea supt, sânii cam prea firavi, rotulele cam proeminente, pulpele uşor îngroşate, platfus la tălpile cam lăţite etc. cu atât mai mult o voiam ca un fel de reacţie inversă la tot ce înseamnă corporalitate şi seducţie; eram sedus de formele acelea puţin evoluate, stropşite, imature, ieşite din normalitate şi respinse de standardurile minime ale sexualităţii, mă incita şi mă excita tocmai ceea ce apărea atipic îmi dădeam seama de acest lucru şi chiar conştientizarea atipicităţii mă împingea să fiu mai generos în virilitatea ce-mi descopeream surprinzător, emoţionat şi bucuros că nu mai păţeam ruşinea de a rămâne cu totul indiferent ca în alte dăţi sau poate că undeva în interioritatea fiinţei eram curios să aflu ceva ce constituia o noutate absolută să constat că în mine alternează mai multe entităţi corporale ce se comportă diferit în funcţie de diverse împrejurări şi-mi spuneam că aşa ceva trebuie să fie un motiv de intensificare a voinţei de a-mi cunoaşte toate ipostazele erotice voluntare/involuntare, spontane/premeditate şi că trebuia să fiu pregătit să le accept aşa cum sunt şi să le descriu chiar în act, adică atunci când se derulau concret iar eu nu fac altceva decât să intru în acel impact de viscerală autenticitate acum că

scriu tot că sunt admis în vârtej, în scriitură şi înţeleg că sunt mai viu mai puternic chiar în trăirea acelui act ce-mi revine pulsatil în carne şi în degetele mâinii cu care consemnez acum actul autentic şi cu care pot să scriu ceva ce m-a marcat extraordinar ca un lucru pe care nu poţi să-l ştergi din memoria profundă a corpului şi a imaginarului tău e foarte clar că dacă nu m-aş fi interogat asupra stării pe care o trăiam în chiar momentul producerii acesteia n-aş fi fost capabil să captez fluxul viu al scriiturii şi totul s-ar fi pierdut în acea fadoare mortală ce caracterizează uitarea – ne-am răzimat de tăblia de lemn a patului istoviţi, privindu-ne cu stranietate, ca şi cum nu ştiam cine suntem şi ne cercetam avizi de ceea ce ni se întâmplă. Privirea ei nu mai era atât de tulbure şi rătăcită de invazia dorinţei provocate de revărsarea hormonilor în exces. Dimpotrivă era forjată de striurile critice ale lucidităţii implacabile, iradiind ironic din pliurile ascunse ale personalităţii ei nerelevate. „De ce eşti atât de puternic şi în acelaşi timp atât de tandru în act?“ mă întreabă cu o voce limpezită de orice pasiune. „Cum pot să coexiste în acelaşi bărbat brutalitatea şi moliciunea?“ Este cuprinsă brusc de o stare de mare tristeţe când emite asemenea banalităţi; mă atrage către ea, îmi atinge pieptul şi umerii, îmi trece mâinile peste buze cu sfială şi-mi acoperă ochii cu degetele, întârzie să mă privească aproape cu disperare. Deodată îşi retrage mâinile speriată; „iartă-mă că am îndrăznit să-ţi ating faţa deşi ştiu că tu îmi interzici acest lucru; poate că ai dreptate, s-ar putea să fie în tine ceva de neatins şi trebuie să te aperi de macularea gesturilor impudice. Eu te iubesc însă şi când mă apropii de tine mă simt la fel de pură ca o fecioară. E ciudat că noi nu mai suntem adolescenţi şi ne comportăm ca şi cum am fi astfel. Cred că sunt caraghioasă dar trebuie să-ţi mărturisesc că înainte de tine n-am mai simţit fiori de spaimă erotică cu nici un alt bărbat. În general, îi priveam pe toţi cu ironie sau cu milă... Acum tu nu poţi să înţelegi ce vreau

să-ţi comunic fiindcă eşti prea altruist. Ceilalţi, cu toţii, sunt îngrozitor de stereotipi în mecanicitatea egoistă a actului lor. Tu ai ceva numai al tău, o retractilitate sfâşietoare când ar trebui să fii mai comunicativ şi un aflux de intimitate când pari mai îndepărtat şi mai abstract. Mă simt strivită de fiinţa ta şi atrasă ca de un magnet de corpul acesta care deşi nu mă vrea mă acceptă generos pentru că am reuşit să trec testul de puritate. Eu ştiu că tu nu mă iubeşti şi că probabil ai doar un moment de comprehensiune şi generozitate sau poate doar eşti curios de mine ca de un caz clinic. Ai fost impresionat de dăruirea mea necondiţionată de nimic şi, din aristrocaţie spirituală, nu vrei să mă răneşti respingându-mă vulgar. Ai acea disponibilitate iniţiatică a marilor seducători ce se livrează hazardului. Ar trebui să râzi de mine că am gesturile unei găini proaste ce cade în transă înaintea cocoşului şi se scutură înfiorată după ce a fost posedată. Tremur de dorinţă când te simt în preajmă fiindcă n-am cunoscut până acum iubirea completă. Sunt prozaică şi aparent tri vială dar trebuie să-ţi spun că – anterior – n-am simţit niciodată că sunt femeie deşi mi se părea că-mi iubesc soţul şi i-am făcut şi o fetiţă. A fost un sacrificiu necesar – acum îmi dau seama – ca să pot să apreciez în sfârşit ce înseamnă să doreşti pe un bărbat dincolo de tine însuţi şi să te bucuri de îmbrăţişarea lui. Îmi este milă de soţul meu după ce te-am cunoscut pe tine şi cred că îmi va fi imposibil să mai rămân cu el.... Nu vreau ca tu să comentezi aceste prostii pe care ţi le debitez fără să mai am vreo reţinere...“ Când se întrerupe din vorbit, S. cade într-un fel de prostaţie pentru mai mult timp. Nu mă mai priveşte direct sau trece cu privirea prin mine ca şi cum n-aş fi alături de ea. Tace îndelung, îşi spală unele lucruri personale în baie şi apoi pleacă la Biblioteca Academiei fără să-mi adreseze vreun cuvânt. Nu ştiu de ce mă simt foarte vinovat şi încerc să-mi găsesc o moti-

vare metafizică pentru a putea să continui. Nu sunt capabil să decid nimic. Mă complac în manşonul călduţ al ambiguităţii laşe.

am văzut o fată dezbrăcându-se în mijlocul străzii ca un gest de revoltă

Astăzi, în intersecţia de la piaţa Romană, mi se oferă un spectacol rar; sunt în maşină şi mă aflu înscris pe banda a doua, în urma altor trei maşini aşteptând să se schimbe semaforul. Aici circulaţia este mai complicată şi ai timp să citeşti prima pagină din ziar până apare verde. Deodată, se întâmplă ceva neprevăzut şi-mi ascut privirile de scriitor ca să văd dacă nu cumva am o halucinaţie. Nu, ceea ce observ este adevărat. O adolescentă tunsă ca un băieţoi şi-a scos brusc bluza colorată şi îşi etalează bustul gol de la jumătate în sus. E îmbrăcată în blugi şi spatele ei aproape musculos şi bronzat îţi poate induce ideea că e vorba de un băiat. Atunci când se întoarce cu faţa constaţi însă cu surpriză că este vorba de un corp feminin. Ceea ce te asigură fără echivoc de acest lucru sunt sânii foarte dezvoltaţi, crescuţi prea mari pentru vârsta fetei, atârnând puţin căzuţi ca nişte pere imense. Dorind să provoace un scandal public prin gestul său de a-şi exhiba acea parte a corpului pe care cu aviditate vrea s-o descopere totdeauna privirea oricărui mascul, tânăra ţopăie printre maşini, avântându-şi astfel pieptul într-o parte sau alta încât sânii săi să pară că vor să sară singuri din locul în care sunt înşurubaţi pentru a se oferi impudici celor ce-i privesc lacom, cu o atitudine libidinoasă neascunsă. Adolescenta face toate aceste mişcări spasmodice pentru a-şi scoate în relief înzestrarea corporală, păşind felină printre maşini, cu dezinvoltură şi sfidare. Se comportă de parcă ar îndeplini un dans mecanic, astfel că acel corp viu ce se răsuceşte aruncându-şi în aer sânii apetisanţi nu

produce vreo impresie mai specială ci cel mult întreţine acea vagă curiozitate, dată de un eveniment atipic. Tânăra sfidantă pare drogată fiindcă are ochii larg deschişi, ficşi, ca şi cum s-ar afla în transă. Mişcările corpului ei sunt sau par că se forţează să fie excesiv de senzuale, astfel că – la fel ca în dansul lui Shiva – acestea devin parodice, transmiţând un impuls invers. Cei care privesc acel corp seminud, mimând o excitaţie ritualică grotească, au tendinţa de a se feri să se amuze sau să se mire, ci caută să adopte acea atitudine care s-o dezarmeze pe protagonista insolită, prin anularea tacită a dimensiunilor alarmante ale evenimentului; ei reduc totul la insignifianţa totală şi se manifestă ca şi cum ar asista la ceva extrem de comun; sunt atenţi să nu accidenteze acea fiinţă, un animal rătăcit în mijlocul străzii ce trebuie ocrotit. Când a ajuns în dreptul parbrizului meu, am încercat s-o privesc patern astfel încât ea să recepteze exact mesajul de ocrotire îngrijorată pe care i-l comunicam preocupat de dereglarea ce se produsese în cortex-ul ei fragil; poate ceva sau cineva o jignise şi acum se răzbuna în acest mod, sfidând normalitatea şi expunându-se disperată acestui spectacol. Privirea mea era plină de compasiune şi cred că ea a înţeles că trebuie să renunţe la umilirea la care se autoexpunea fiindcă brusc şi-a ridicat bluza pe care o flutura ca pe un steag, acoperindu-şi speriată sânii şi oprindu-se din dans. A devenit atentă la maşinile din jur şi s-a strecorat ruşinată către fâşia de pietoni, dispărând în mulţimea anonimă.

scatofilie

Mă aflu într-un spaţiu închis, limitat de obstacole invalicabile, nu am decât posibilitatea de a mă mişca circular într-o zonă ce se dovedeşte insalubră; e un miros pestilenţial,

merdoso, încleştându-ne simţurile în gama unor trepte scatologice degradante. Ne urmărim unii pe alţii, fără să înţelegem de ce suntem decăzuţi la acest stadiu. Nu ne este îngăduit să ridicăm privirea şi parcă nici nu putem vedea cerul deşi se pune problema dacă în acest cadru de penitenţă mai există cer. Paşii ne clipocesc prin clisa galbenă în care înotăm de dimineaţă până seara în aşteptarea unei pedepse inevitabile pe care o acceptăm fără a crâcni. Nu se ştie de ce trebuie să suferim această agresiune dar nici unul nu se revoltă. Din când în când se dau drumul la nişte animale monstruoase care ne fugăresc, ne-ncalecă şi urinează pe noi. Ni se pare ceva cu totul normal şi nu punem în discuţie statutul nostru. Nu mâncăm decât nişte resturi care ni se aruncă din când în când şi am muşcat dintr-un porumb crud care avea urme galbene de excrement proaspăt; m-am ferit doar să muşc din partea aceea murdărită în mod evident. Culoarea de căcat ne marchează pe toţi şi începem să nu ne mai deosebim unii de alţii, fiind coloraţi cu această nuanţă pe faţă şi pe mâini. Ni se spune că urmează o altă etapă de supliciu când nu vom avea ce bea; trebuie să ne facem rost de bani pentru a plăti apa sau lichidele ce ne vor fi distribuite numai contra cost. Cu toţii ţinem strânşi în pumni nişte bani de metal pe care îi zornăim şi-i numărăm în permanenţă pentru a fi convinşi că vom putea supravieţui. Acestе monede nu sunt uniforme şi par mai degrabă nişte schije desprinse dintr-un obiect misterios. Nimeni nu vrea să se aşeze; aici a dispărut starea de odihnă sau de somn; suntem obsedaţi că vom muri dar de fapt nu e vorba de înţelesul obişnuit al morţii ci de spaima că ne vom pierde identitatea umană şi din această cauză încercăm să rezistăm, să fim treji şi să nu ne surprindă iminenta catastrofă. Tropăim sisific prin mâzga pestilenţială şi parcă simţim cum coborâm înspre regnurile de început; are loc o *devoluţie* cenuşie pentru care suntem pregătiţi şi ne comportăm ca şi cum n-ar exista altă soluţie. Simt în gură o pastă clisoasă

rău mirositoare ce-mi rigidizează limba, blocându-mă să mai articulez cuvintele. În fapt noi nu mai putem să vorbim; sunetele ies dezarticulate şi nu se receptează decât stridenţa unor urlete căznite ce nu comunică decât o stare de urgenţă disperată. Încerc să-mi curăţ limba cu un instrument ascuţit dar se smulg din ea, în această operaţie, fibre de carne pe care le privesc cu senzaţia alienantă că nu-mi aparţin. Sunt convins că nu există nici o şansă de salvare. Continui să mă mişc mecanic şi să-mi răzuiesc limba de infecţia gălbuie ce mă invadează din lăuntrul viscerelor. Cu această stare de vomă perpetuă îmi aduc aminte cu greu că s-ar putea să mă aflu în somn şi să visez şi printr-un efort uriaş reuşesc să mă smulg din tenebre şi să mă trezesc.

tonus negativ

Am teoretizat o atitudine prudentă faţă de traiectul destinal. Nu e recomandabil să fii prea optimist în ceea ce priveşte şansele ce ţi-au fost date *hic et nunc*. Nu se ştie niciodată ce întorsătură pot lua lucrurile mai ales că au început să fie la modă prezicerile astrologice. De aceea, am pledat pentru adoptarea unei forme conştiente de retractilitate pe care am numit-o *tonus negativ*. A fi mereu în stare să renunţi la o parte de orgoliu şi a te aştepta la orice de la întâmplare. Să nu te laşi surprins de aceasta, ba chiar s-o anticipezi. Când ţi se pare că eşti cel mai puternic să te comporţi ca şi cum ai fi mai slab decât oricând. Să fii pregătit de orice, fără să crâcneşti ca Iov. Mie nu mi s-a dat niciodată nimic fără să fi plătit înmiit. Acum sunt silit să iau act de faptul că nu numai că devin pe zi ce trece mai obosit şi mai tracasat de existenţa cotidiană, dar trebuie să admit că trupul meu s-ar putea să fie mai lipsit de imunitate decât îmi puteam imagina eu atunci când mi-am făcut unele proiecte în legătură cu posibilităţile mele

de rezistenţă. Se pare că am forţat cumva fie în plus, fie în minus căci sunt semne ce anunţă iscarea unui pericol iminent înăuntrul celulelor mele. Am accelerat prea mult sau am pus frâne prea stresante astfel că încep să apară rateuri pe care nu le programasem încă. Prin tonusul negativ mi-am creat destui anticorpi care să intre în acţiune atunci când ar fi fost necesar, n-aş vrea să las impresia că sunt pe cale de a capota atât de uşor. Apare însă acea stare de anxietate (*Angst*) când nu mai aflu suficientă motivare pentru efortul sisific de a merge înainte. Mă invadează o enormă plictiseală, acea plictiseală metafizică de care vorbea Kirkegaard. Cât de mult îi trebuie unui individ pentru a lua o decizie curajoasă? Sau – mai exact – de ce ar trebui să tot amâne această decizie furat de banalitatea existenţei larvare? Un destin individual nu se suprapune pe durata cronologică ce i s-a dat. În spitalul Fundeni, l-am descoperit în patul doi din rezerva patru pe filosoful Henri Wald, complet blocat de un cancer la prostată. Nu se *predase* de tot dar mi-a spus că ar fi cazul ca cineva să-l ajute să scape fiindcă a atins stadiul incurabil al bolii. Intelectul său era viu, replicile sclipitoare, privirea penetrantă şi vocea calmă. Nu este acesta momentul să cedaţi psihic, i-am spus şi el a rămas destul de sceptic. Considera că a scris tot ce avea de scris, îşi împlinise adică toate proiectele individuale. Îşi aştepta discipolii să-l viziteze dar nici unul nu se arăta la orizont. „Din jenă de a mă găsi în această situaţie", îi scuza el. A venit dl. B. care, printre altele, l-a întrebat dacă are poftă de mâncare. „Aş mânca orice, chiar şi căcat" a răspuns el frust. După plecarea acestuia, m-am amuzat şi i-am vorbit de teoria tonusului negativ în care s-ar integra şi răspunsul frust sibilinic – acum îi realizez sensul – dat dlui B., un mâncător specializat în toate soiurile de c...t. Am vorbit cu detaşare despre sinucidere ca un drept la euthanasie. Cu oarecare umor negru, Henri Wald spunea că imediat ce va poseda intrumentul trebuitor o va face.

a fi fată mare

Am mai scris cred despre acea aură de puritate şi frumuseţe ce plutea în jurul celor ce se învredniceau de apelativul *fată mare*. Am fost incitat să-mi amintesc de această categorie feminină aparte din zona Clocociovului, de o întâmplare pe care am mai povestit-o; aventura unchiului meu cu Nela care nu a fost „fată mare". Cea care mi-a dezvăluit teribilul secret când eram foarte mic a fost mama mea ce o alungase drastic din casă pe tânăra femeie, îndrăgostită de unchiul meu până la iscarea unui adevărat scandal pe strada Văilor. Deşi totul era aranjat ca să se căsătorească iminent cu unchiul meu, Nela a fost respinsă de acesta când a constatat brusc că nu era fată mare. S-a potrivit ca – cu câteva zile înainte de nuntă – cei doi să aibă ocazia intimă să se iubească şi atunci – descoperind adevărul – viitorul ginere a abandonat-o pe viitoarea mireasă, fugind de acasă. Mama a fost nevoită să suporte scandalul creat de prezentarea Nelei la noi în casă în postura inedită de sedusă şi lăsată. Unchiul meu plecase la Cireaşov unde avea o altă fată de care era sigur că este ceea ce Nela nu fusese. Aceasta a venit la noi în casă şi cu mult vacarm n-a mai vrut să plece şi toţi de pe strada Văilor ştiau despre mireasa cu pocinog. Eu, aflat la o vârstă extrem de candidă, nu înţelegeam deloc de ce mama o duşmănea atâta pe Nela spunând că ne-a făcut de râs întrucât nu a fost fată... Cunoştinţele mele în materie de *fetie* erau atât de crude că am decis că eu sunt singurul bărbat din casă, în absenţa unchiului, care trebuia – avea datoria bărbătească – s-o apere pe Nela deoarece era de sex feminin – adică din altă categorie fiziologică decât mine – şi pentru că îmi vorbea atât de frumos dar mai ales fiindcă nu suportam s-o văd cum plânge toată ziua.

Mai târziu am început să înţeleg ce însemna lucrul acela atât de secret şi am admis că această exigenţă etică înaintea nubili-

tăţii se potrivea unei colectivităţi închise ca a noastră ce îşi conserva viguros cutuma virginităţii ca pe o condiţie esenţială spre a-şi apăra şi consolida fiinţa. Am fost totdeauna curios, după consumarea ficcărei nunţi, dacă mireasa este trimisă a doua zi pe grapă la tatăl său (când nu era fată!) sau nuntaşii plimbă plosca de ţuică legată cu fundă roşie (semn al hymenului intact, perforat doar în noaptea nunţii) pe la casele cunoscuţilor pentru a se lăuda cu victoria dobândită. După ruşinea Nelei, mi se părea extraordinar să iau act de exuberanţa rudelor miresei şi doream nu ştiu de ce să-i văd pe miri chiar în prima zi după nuntă, adică luni căci toate nunţile se petreceau duminica. S-a întâmplat să fiu ales cavaler la nunta timpurie a verişoarei mele, Stela lui Micu. (Nu ştiu de ce i se spunea Micu deşi tatăl ei avea acelaşi nume ca şi tatăl meu.) Nu mai înşir acum toate peripeţiile din ziua cununiei când a trebuit să duc vadra cu apă curată pe stradă împreună cu mireasa şi împiedicându-mă am răsturnat vadra peste rochia fastuoasă a Stelei şi cum ea, în loc să se supere foc, se amuza copios. Esenţial pentru mine a fost să descifrez chipul ei a doua zi după nuntă; avea ochii puţin plânşi cu o învineţeală uşoară în jurul lor dar ea, Stela, părea că zboară, se uita fericită la toţi şi ne sfida cu toată puterea ontologică pe care i-o conferea statutul ei, confirmat public, de *fată*. Ne sfida pentru că ştia că fusese în stare să păstreze cutuma locului dar şi pentru că dorea să ne strige în faţă că făcuse acest lucru numai pentru ea şi nici de cum pentru cel care-i devenise soţ. Ea avea un orgoliu extrem al ei şi îşi exprima bucuria că putea să-şi manifeste de acum autonomia conferită de proba virginităţii. Nu se sfia să se uite cam prea direct la bărbaţii din jur, cu o privire cam provocatoare ca şi cum atunci ar fi spus că se poate măsura cu oricine, întrucât că se simte în sfârşit liberă după ce a dovedit că a fost fată, şi poate să-şi înceapă periplul amoros. M-a stupefiat atitudinea războinică a verişoarei mele şi am trăit prima angoasă în faţa provocării

feminităţii. Am fost şocat de forţa ce zace în corpul acela fragil – Stela era o fată foarte frumoasă dar formele ei erau încă nedecise cum se întâmplă în faza prenubilă – şi am intuit că orice femeie poate fi mai puternică decât mine în *proba erotică* despre care nu cunoşteam decât puţine lucruri, citite prin romanele romanţioase. Mi s-a părut că o femeie e în stare să fericească sau să distrugă un bărbat doar aşa, în joacă, după cum o îndeamnă liberul ei arbitru. Camil spune într-un loc că femeia are în posesie acea necruţare cumplită faţă de sentimentul complex al unui bărbat ce poate muri într-o anumită clipă când ea se ridică nepăsătoare şi trufaşă şi pleacă definitiv spre alt bărbat fără să mai privească în urmă. O apucă acel *furor amoris* când nu mai vede şi nu mai aude nimic decât ce îşi închipuie ea. Un bărbat adevărat e altfel; el se poate îndrăgosti până la auto-anihilare şi nu e capabil să-şi cicatrizeze niciodată pe deplin rănile ce i le provoacă în suflet femeia pe care o iubeşte fără jumătăţi de măsură. Îmi aduc aminte de prietenul meu italian, Piero, cât de disperat a fost când L. i-a spus brusc, la Constanţa, că nu-l mai iubeşte şi că ea va pleca să trăiască cu alt bărbat. Îşi pierduse orice orgoliu bărbătesc şi a plâns cu lacrimi, implorând-o să-l mai accepte măcar până când vor ajunge în Italia. Ea era atunci splendidă în voinţa sălbatică de a face doar ce doreşte cu sine şi cu trupul ei feminin. Ar trebui săpat mai adânc în psihologia amoroasă a femeii, chiar mai adânc decât au făcut-o Tolstoi sau Dostoievschi. De ce oare numai femeia are puterea să se desprindă atât de uşor şi să se mute, de la o zi la alta, în alt bărbat şi în altă dragoste? Ce o împinge să fie atât de superbă în libertatea ei de decizie? De ce bărbatul se ataşează atât de profund şi de ce nu se poate elibera de sentiment tot aşa de simplu? Când o priveam pe fragila Stela cum se înfoia de feminitate şi putere ca o tigresă mă înfioram de mila soţului ei şi o admiram enorm pentru că nu mai văzusem vreo tânără fată care, trecând la stadiul de femeie,

după prima ei noapte de dragoste, să fie atât de de sfidătoare, fremătând vizibil prin toţi porii de noua viaţă ce i se deschidea. Stela fusese fată, adică acumulase toată acea energie etică în măsură să-i dea un statut de forţă şi imponderabilitate ca şi cum ar fi participat brusc la o iniţiere profundă care o transformase fundamental. Ea se considera acum – era! – egală tuturor bărbaţilor şi putea să-i stârnească cu raza senzuală a ochiului ei aşa cum şi aceştia le stârneau pe femeile slabe ce nu reuşeau să conserve cutuma virginităţii. Se comporta ca şi cum ar fi fost tocmai factorul masculin ce se oferă retractil faţă de semnalele amoroase ce i se transmit dinspre partea opusă. De fapt, nu ştiam cine era mai viril, soţul ei care o dezverginase sau ea, Stela, ale cărei priviri se repezeau hulpave către bieţii purtători de nădragi şfichiindu-i cu un dispreţ nimicitor şi chemându-i să i se supună necondiţionat. De câte ori am mai întâlnit-o pe Stela, am avut convingerea că nu şi-a pierdut acel liber arbitru manifestat în dimineaţa auroralâ de după nuntă şi că a slobozit mereu – la fel de sfidător – acel hohot de râs feminin care îi incita instantaneu pe toţi masculii să o asalteze. În acelaşi timp, am intuit de atunci că o asemenea *fată mare* mie mi-ar fi fost fatală.

S. se ruşinează când o dezbrac

S. stă totdeauna complet goală sub capotul pe care-l îmbracă în casă. Uneori, întâmplător, i se deschide cordonul şi i se dezveleşte un sân mic sau o coapsă sfioasă. Nu cred deloc că asta se petrece în mod voluntar. Când se întâmplă acest lucru, ea are un gest sfielnic de acoperire furişă ce mă pune imediat în stare de alertă. Probabil că, instinctiv, la imaginea aceea nepremeditată, senzorii mei se activează înteţindu-mi energiile erotice. Rămân stupefiat să constat că sânul ei evadat astfel de sub

vestmânt are o personalitate aparte; mi se pare că forma acestuia ca şi mărimea redusă sunt de o intimitate specială şi las cartea din mână sau întrerup scrisul apropiindu-mă curios de ea. În acel moment se blochează brusc, privindu-mă speriată cu un aer prostit de adolescentă neştiutoare. Îi dau la o parte capotul şi-i prind în palmă vietatea mică a sânului ce se zbate să se ascundă. Pielea ei catifelată îmi răcoreşte degetele şi încerc s-o mângâi cu toată tandreţea de care sunt în stare. Pe măsură ce gestul se prelungeşte, constat cum sânul se umflă de viaţă căpătând formă de sferă. În mijloc se conturează sfârcul de culoare cafenie ce mă îmbie să-l prind între dinţi şi să-l strivesc ca şi cum aş fi un prunc dornic de laptele matern. Mă feresc să urmez impulsul suptului şi-i desfac tot capotul ca s-o văd mai bine. Ea rămâne ruşinată, clătinându-se de frică, cu capul lăsat puţin într-o parte şi cu mâinile naive, încercând să-şi ascundă sexul. Deşi când e îmbrăcată nu pot să deduc aproape nimic din corporalitatea ei latentă, acum observ cu surprindere că, goală, îmi relevă atâtea elemente noi, demne de atenţie. Are sânii necrescuţi, cam asimetrici, ceea ce le conferă o identitate vie, mai atractivă decât orice perfecţiune anatomică. În zona ombilicală pielea se strânge formând o cavitate concavă ca un alt sex în care degetele întârzie curioase. Mâna mea îi înconjoară mijlocul şi se opreşte pe coapsele aproape plate, de mirare la o femeie de treizeci de ani ce a ţinut în pântec o sarcină. Din loc în loc simt nişte şanţuri fine care străjuiesc prezenţa câte unui pliu al cărnii ce a crescut în zona fesieră mai accentuat. Mângâierea mâinii coboară pe şolduri lin până atinge gropiţa de sub rotulă. La această avansare tactică simt cum carnea foşneşte sec, ca un resort întins de o nervozitate maximă şi se destinde în timp ce se împlineşte luarea în posesie. Chiar în timpul acestei explorări interzise, corpurile noastre s-au amuşinat nerăbdătoare s-au lipit aderând perfect unul la altul şi s-au unit scrijelitor; undeva, surd, se putea

înregistra doar intensitatea efortului de a fuziona al celulelor ce se înghesuiau nebune una în alta până la contopirea totală. Abia când absorţia reciprocă s-a împlinit, când lichidul seminal a făcut explozie în pântecul ei însetat am simţit o liniştire a cărnii şi a fibrei mele. Atunci, m-am abandonat unei stări abstracte de leşin, corpul şi psihicul meu conştientizând irepetabilitatea acelei intense bucurii. De aceea, după act, simţi o stare acută de pierdere ca o deziluzie viscerală, parcă ţi s-a dat şi concomitent ţi s-a şi luat ceva extrem de rar la care nu vei mai avea acces niciodată nici cu corpul nici cu psihicul. În asemenea momente, am observat că S. cade într-o prostaţie prelungită, cu ochii semideschişi şi cu corpul zăcând inert. Cu fiecare act erotic ne apropiem infinitezimal de moarte, aşa cum scrie în *Poimandres.*

via del Moro

Stăm în piaţa plină de asiatici din faţa catedralei Santa Maria Novella. Ea îmi face o poză ca să iasă şi faţada bisericii. Îi spun că aici am locuit un an într-o cameră a unui hotel ieftin ce da spre piaţă; eram fascinat de imaginea catedralei luminată noaptea. Cum dam colţul hotelului către Dom se intra într-un labirint de străduţe răsucite în care obscuritatea îţi juca cele mai ciudate feste. De exemplu, mergând către Arno, într-o seară am observat-o pe Rosanna B. dând colţul din Via del Moro în Via delle Belle Donne; era semiîntuneric şi ea era condusă de un bărbat tânar de rasă indecisă. Nu mi-a venit să cred că era chiar ea şi a doua zi am întrebat-o la Facultate şi am simţit că se afla *in imbarazzo:* o deranja faptul că o văzusem în acea zonă rău famată şi mă scruta intens să înţeleagă mai mult. Cum am fost extrem de reţinut în a-i oferi alte detalii, nobila Rosanna a găsit o explicaţie plauzibilă spunându-mi că acolo este coafeza ei şi că

venea de la coafat. Abia ieri seară, încercând să mă îndrept către Arno pornind din acel punct, m-am rătăcit brusc în labirintul ce se ţese în jurul Viei del Moro şi mi-am dat seama că aici nu se plimbă nimeni în mod gratuit la o anumită oră a înserării. Strada era înţesată literalmente de curve, de toate rasele şi de toate categoriile, mai în vârstă sau foarte tinere, mai sobre sau mai libidinoase, ademenindu-te direct prin gestul trivial şi şoptindu-ţi preţul. Am fost tulburat ca de o revelaţie interzisă şi m-am întors răvăşit la hotel. Acum, împreună cu ea refac acelaşi itinerar. Este o lumină crepusculară în jur ce se scurge pe zidurile coşcovite ca o miere densă. Agonia crepusculului se simte în torpoarea pietrei şi în singurătatea tombală a străzii. Mergem pe Via del Moro, apoi nu ştiu cum suntem absorbiţi brusc de Via delle Belle Donne ce se împleteşte strâns cu faimoasa cale a virilităţii deziderate de atâtea rosanne putane. În pustietatea labirintică citesc apoi Via della Spada, ca indiciu falic însoţind il Moro şi le Belle della città. Deodată soarele ne loveşte în ceafă cu lănci puternice; ne întoarcem şi-l vedem apunând spre capătul orizontului. Am intrat în Via del Sole, măturată de razele roşii ce se scurg în asfalt ca o leşie încinsă. Această mitică Via del Sole întretaie violent într-un punct arhitectonic bine plasat Via del Moro şi Via delle Belle Donne. Mă întreb din nou intrigat ce căuta roşcata Rosanna în acea seară în Via del Moro?

taurul postmodern

Deschid întâmplător pe spanioli tocmai când transmiteau o *corrida* pe cel mai mare stadion din Madrid (Plaza de Toros Monumental). Mi se pare că trebuie să fie ceva foarte important, unul din spectacolele de gală, o întrecere între cei mai cunoscuţi toreadori, picadores şi banderilleros. Chiar era un moment de

maximă exultaţie agonistică: un *torrero* îngăităna şi plin de fireturi aurite se pregătea să dea lovitura de graţie unui animal însângerat ce abia se mai ţinea în picioare. Nu ştiu de ce dar de data aceasta n-am mai fost atât de excitat de *lupta cu taurul*. Parcă taurul acela avea o durere şi o suferinţă, aproape umane, exprimate prin tremurul corpului şi prin privirea surpată ce nu-mi mai argumentau deloc actul ritualic al *omorârii* ce trebuia să urmeze. Modul în care iscusitul *torrero* se schimonosea în momentul când se pregătea să-i înfigă spada în locul vulnerabil, mi s-a părut de un grotesc ieftin şi toată recuzita „virilă" era atât de teatrală încât am rămas cu totul dezamăgit de violenţa aceasta de paradă. După faptul că publicul nu părăsea arena, am dedus că mai trebuia să se exhibeze şi alt protagonist. Acesta, cu o figură stafidită de *gitano* se îndrepta falnic către intrarea taurilor cu *muleta*-i purpurie înfăşurată pe spada sclipitoare. Se deschide poarta pe unde li se dă drumul în arenă taurilor şi atunci am şansa să asist la un episod îngrozitor ce m-a vindecat definitiv de *tauromahie*. În încordarea dată de aşteptarea apariţiei fiarei, am avut cu toţii parte de ceva extraordinar. Din golul alveolar al acelui spaţiu închis, am putut vedea cum se repezea în afară o formă fantastică, catapultată parcă de o energie misterioasă; probabil că taurul a fost biciuit de *picadores* să iasă cât mai vijelios în arenă pentru a se măsura de la început maxima periculozitate pe care acesta o reprezenta, căci corpul său a transcris un arc geometric în aer, aterizând cu membrele anterioare într-un impact violent cu nisipul arenei sau cu suprafaţa cimentuită extrem de dură. În loc să se îndrepte cu furie superbă către adversar, l-am văzut rostogolindu-se deodată neputincios. În mirarea tuturor – se putea crede că e vorba de o farsă – cu un efort teribil animalul încearcă să se ridice, să se pună pe cele patru membre dar se dărâmă din nou pe o parte, zvâcnind din copite într-un efort agonic de a se redresa. Se ridică

clătinându-se dar membrele i se îndoaie de la glezne şi vedem cum, dorind să înainteze, se sprijină pe cioturile genunchilor păşind astfel destul de nesigur, sprijinindu-se de zidul parapetului ce desparte arena de public. În acest timp se revine televiziv asupra imaginii de zbor prin care corpul taurului era azvârlit în arenă; se observă acum aterizarea brutală pe membrele din faţă şi se vede cum acestea se înmoaie la impactul violent: ni se sugerează că aceasta ar putea fi cauza. Practic, taurul şi-a fracturat ambele membre mai jos de genunchi şi acum nu poate înainta decât sprijinindu-se pe oasele rupte. Nu poate să existe un episod care să ilustreze o cruzime mai mare; un stadion întreg priveşte cu nepăsare la chinurile animalului de a se redresa şi se simte frustat pentru că spectacolul sângeros nu este cel aşteptat. Taurul se chinuie mai departe să se ridice, baletează tremurând pe picioarele fracturate, cade, se rostogoleşte pe o parte şi alta, mugeşte de durere cu ochii injectaţi şi atunci unul din matadori se îndură şi cu un pumnal scurt îl loveşte între coarne de câteva ori. Taurul însă nu cedează, se încordează cu ultimele forţe, se împiciorongheză şi se ţine în echilibru ca o statuie vie a violenţei gratuite; parcă ar vrea să sfideze cruzimea colectivă şi să implore *pietate* pentru spiţa sa taurină. Este aproape o comunicare a refuzului de a se lăsa măcelărit după un ritual barbar, cu totul incompatibil cu anul 2000! Iată, ar spune el, eu mă auto-sacrific pentru ca voi să înţelegeţi că nu vreau ca noi, taurii, să mai fim trataţi ca nişte fiinţe rezervate măcelului programat, vă stric plăcerea de a mă vedea ucis după tipic şi mă împotrivesc astfel susträgându-mă public acelor sinistre împunsături şi însângerări. Mă înfăţişez vouă neputincios şi slăbit. Eu sunt *taurul postmodern* care nu vrea să se mai lase înjunghiat.

În loc să întrerupă exhibiţia grotescă, autorităţile îl retrag neglorios din arenă şi aduc un altul. Tot ce urmează este atât de

lipsit de sens încât te întrebi dacă existenţa umană mai poate să-şi justifice *motivaţia metafizică* şi dacă nu ar trebui să fim condamnaţi cu toţii la o pieire fără drept de apel. Corrida spaniolă este cea mai îngrozitoare formă de violenţă de pe planetă. A omorî cu sânge rece un animal nevinovat nu înseamnă altceva decât că individul a rămas întârziat în aceeaşi preistorie ritualică.

palimpsest oniric (III)

Visez casa de la Slatina înainte de a fi demolată. Părea că am venit într-o primăvară împreună cu sora mea să-i vedem pe bătrâni. Intrăm în curte dar parcă spaţiul s-a deschis imens în toate direcţiile. Grădina e săpată la cazma ca la carte de tatăl meu şi reluată apoi la sapă de mama care a semănat ici şi colo ce a vrut ea. Se poate identifica urma proaspătă de sapă într-un perimetru restrâns unde ne spune victorioasă că a pus mazăre. Ştie că mie îmi plăcea totdeauna să mănânc mazăre timpurie din grădină gătită de ea cu mărar fraged; era atât de gustoasă că am conservat numai acea plăcere specială în palatul gurii şi orice fel de mazăre aş mai mânca, niciodată nu regăsesc savoarea din copilărie. Este şi tatăl meu prin preajmă. Aranjează retoric cu securea crengile unor salcâmi crescuţi în colţurile gardului dinspre Aurica. Spuneam că mi s-a părut în mod straniu că nu mai văd casele din jur; nici casa lui Mielache în stânga, nici pe aceea a lui Mitică a lui Moacă în dreapta şi nici aceea a lui Ică al lui Anghel peste drum de noi. Au dispărut ca şi cum nici n-ar fi existat înainte şi în jur se cască un gol de nedescris; nu am pe ce să-mi mai sprijin privirea pentru a putea să fac să existe lucrurile familiare. Parcă – pe căi fantastice – în golul acestui gol s-ar fi reîntors casa noastră, reştanţată din *tiparul* ei; s-a reîntors de fapt o copie a acesteia ca să ne dea ideea concretă a existenţei, adică

a perpetuării existenţei noastre aşa cum a fost ea înainte de demolarea casei. Mama se învârte voioasă prin camerele goale şi ne arată unde se găseau paturile, oglinzile (mai ales acea oglindă gigantică pe care am spart-o noi, copiii, când ne jucam o dată în timpul curăţeniei ce se făcea în vederea Paştelui; simt fiorul ce ne apucă febril când mama se apuca să lipească şi să văruie de Paşti şi parcă realizez că am venit acasă tot pentru o ocazie la fel de solemnă), dulapurile, sobele de teracotă; mai inspectează puţin şi iată că dă de lada ei de zestre cu desene viu colorate pe capacul închis cu lacăt. Încep să caut imediat în ladă, observând că au mai rămas câteva cărţi şi hârtii răzleţite. Îmi caut *jurnalul* ce începusem să-l ţin în clasa a cincea într-un caiet de matematică în care desenam chenare înflorate pentru fiecare însemnare ce-mi făceam acolo: vorbeam despre lecturile mele, despre eroii ce-i îndrăgeam la acea vârstă, despre câinele meu Leul, despre şarpele ce mă fugărise la Boltă, despre fluturii coloraţi ce-i prindeam pentru insectar şi poate scriam şi câte un cuvânt sfios despre Olga sau Marina, colegele mele de care fusesem îndrăgostit până în clasa a patra. Îmi dau seama pe măsură ce derulez visul că venisem *acasă* şi refăcusem spaţiul *originar* numai pentru a redobândi misteriosul *Jurnal* pe care-l mai aveam, încă în timpul când eram elev la Liceu şi chiar în anii studenţiei. Mama mea citea câte o pagină din el când eu întârziam să vin s-o văd pentru a mă readuce la Slatina; se crea o telepatie bruscă şi eu soseam în câteva zile. Ajung cu căutatul până în fundul lăzii şi constat, cu mare dezamăgire, că *Jurnalul* nu mai este. Mă uit bine în jur şi văd că odăile sunt goale, ferestrele sunt oarbe fără geamuri, pereţii casei văruiţi proaspăt şi nu există decât cele două scaune vechi pe care suntem invitaţi să luăm loc eu şi sora mea. Acolo nu mai este nimic real dar dorinţa noastră de a vedea locul copilăriei a pus în mişcare materia/memoria. Astfel s-a refăcut casa cu grădina în acel gol

ciudat în curba ce se isca în strada Văilor şi au apărut şi bătrânii în scenă aproape vii ca totul să pară autentic. Dar dacă mă uit mai bine în topografia visului, constat că nimic nu este real; nu există drumul atât de circulat de la Moară şi n-am notat nici casele celorlalţi de pe strada noastră. Apoi nu i-am văzut deloc pe ei, actanţii principali, fără de care atunci nu se mişca nici o rotiţă a planetei. Nu se simte rumoarea şi foşgăiala vieţii din faimoasa stradă a Văilor unde orice casă avea o istorie a sa emblematică şi orice locuitor de aici îmi povestise cum a traversat o experienţă esenţială. Nu mă mai muşcă bobocii de gâscă de picior, pisicile nu mai miaună, câinii nu mai latră şi nici soarele nu mă mai înţeapă cu lăncile lui când mă plimb prin grădină cum se întâmpla primăvara în popasurile mele precedente. Noi nu ne-am întors acasă şi părinţii noştri nu ne primesc ca de obicei; nici nu sunt ei, adică nu sunt cei *vii*, ci doar nişte umbre abstracte chemate o clipă dintr-un tărâm străin pentru a da impresia că totul este normal şi că nu s-a schimbat nimic. În realitate, noi suntem doar nişte *oaspeţi* fictivi în acest loc ce nici nu există şi chiar „locul" acesta a fost reinventat acum, fiind adus de un *vârtej,* creat de memoria arhetipală care reface din când în când imagini şi obiecte ce s-au fixat în *palimpsestul oniric*. Am visat că m-am întors la Slatina ca să-mi iau *Jurnalul* în care îmi însemnam mirarea că exist în mirifica-mi copilărie. Precum în mit, eram împreună cu sora mea şi ne-am aşezat pe două scaune arhetipale iar părinţii noştri se străduiau să ne facă fericiţi, revenind puţin din moarte numai să ne servească pe noi, copiii.

corpul meu năvălea peste S. ca un lup

era de ajuns să mă ia de mână şi aveam senzaţia că dacă nu facem dragoste atunci pe loc mi se termină aerul şi mă sufoc ea reuşea să-mi transmită o energie erotică excesivă orice contiguitate cu corpul său mă electriza accelerându-mi pulsul şi turmentându-mă nici nu ştiu cum se petreceau lucrurile nu-mi amintesc acele etape preliminarii care erau atât de de importante în alte situaţii ba chiar erau obligatorii căci în absenţa acestora nu se declanşa actul nu mai era nevoie de faze auxiliare prezenţa ei senzuală devenea dintr-o dată atât de potopitoare încât orice obiect din jur se încărca de sex-appeal la un potenţial maxim şi nu mai distingeam ce fel de gesturi făceam sau care cuvinte se rosteau senzaţia unică era că nu se întâmpla absolut nimic în afara unei uriaşe dorinţe o atracţie cosmică enormă în faţa căreia ne trezeam neputincioşi şi fragili reţin doar acea slăbiciune a corpului ei care se alungea, se-n muia, se topea, se modela pliindu-se astfel ca orice dungă sau unghi orice ascuţime sau concavitate să se muleze pe golurile şi plinurile pe convexităţile şi formele agresive ale corpului meu ce năvălea peste al ei ca un lup hămesit asupra prăzii dar înainte de a o devora traversa brusc o sincopă de teamă oprindu-se să contemple acel corp în extaz senzual parcă se auzeau o mulţime de sunete ce străbăteau spaţiul şi timpul marcându-l muzical ea scotea gemete surde sau se elibera în vocalize sugrumate spasmodic apoi se limpezea aerul de un foşnet al corpurilor ce se asistau reciproc în act ca două instrumete care se acompaniază unul pe altul într-o simfonie gravă când se ajungea aproape de declanşarea primului susult al orgasmului carnea ei vibra ca un diapazon integrator şi la orice atingere a mea degaja o frăgezime subtilă ce învăluia tot cadrul izomorf izolându-l de fadoarea cotidiană atunci acolo se consuma un ritual erotic de care erau geloşi chiar zeii dacă

priveau atenţi la ce se întâmpla în acel apartament strâmt de la etajul patru în care locuiam probabil tocmai pentru a-i asmuţi şi provoca pe nemuritorii pofticioşi de erosul uman după cum certifică miturile grecilor ea se deda la un comportament ludic pe care eu nu-l înţelegeam dar – aşa cum am mai spus – de la care nu mă sustrăgeam poate şi din curiozitatea de a o observa cum se bucura intens jucându-se în act îşi retrăgea brusc corpul împingându-mi pieptul cu forţă în aşa fel ca eu să mă ridic deasupra şi ea să vadă penisul meu extras din vagin în toată splendoarea lui războinică apoi după ce faţa i se ilumina de un surâs copilăros îşi avânta din nou corpul spre mine obligându-mă să reintru în fisura ce abia se eliberase rămâneam acolo încremenit de voluptatea aproape tragică a clipei apoi ea devenea din nou imperativă cerându-mi s-o eliberez ca să se convingă încă odată că ne aflăm în act că sexul meu o penetrează realmente şi că nu e vorba doar de o ficţiune fabricată artificial de către imaginarul ei în tot acest interval de timp cât am stat împreună se pare că a trăit o senzaţie atât de nouă ca femeie încât s-a temut că aceasta nu era autentică şi a dorit pe orice cale să se asigure că nu abera intoxicată de visele lubrice care o asaltau în somn când se afla lângă soţul ei impotent

„orgasm“ în lanul de ovăz

Ceva similar cu episodul în care Julia se abandonase pasivă impulsurilor mele de senzualitate morbidă am trăit cu F. în lanul de ovăz. Cred că eram în ultimul an de liceu şi am mers într-o plimbare în aer liber cu ea deşi era mai mică decât mine. Îmi aţinea permanent calea când mă întorceam de la şcoală şi încerca să mă provoace, cerându-mi insistent să-i rezolv problemele la matematică. Într-o zi, fără nici o intenţie, ne-am îmdepărtat prin

fundul grădinii ei şi am ajuns într-o vale însorită în care creştea un ovăz des impresionant prin verdeaţa explozivă. Nici nu ştiu ce ne-a făcut să ne întindem pe ovăz, poate vlaga aceea verde ce pulsa viu în frunzele late şi aspre şi ne scrijelea tactil palmele. Ne-am jucat îndelung, tăvălindu-ne în masa reavănă şi deodată ea mi-a atins sexul ce se ridicase în erecţie sub slip. Ba chiar a avut îndrăzneala să-mi deschidă prohabul fără ezitare şi să-mi fixeze penisul între picioarele ei prin crăpătura largă a chiloţilor elastici. Era aşezată în poala mea cu faţa către mine astfel că dacă cineva ne vedea de departe putea să creadă că suntem şezuţi unul către altul şi că discutăm cehovian. F. exterioriza o plăcere isterică – scoţând adevărate *ah*-uri înnecate din gât – când vârful sexului meu apăsa marginile clitoris-ului penetrând puţin în vagin. Eu însumi traversam o senzaţie imposibil de descris macerându-mi în schimb plăcerea în interior. Intensitatea actului acesta incomplet se putea măsura prin scrâşnetul încleştat al dinţilor. Suprafaţa de frecare între cele două sexe era redusă întrucât F. dorea să-şi păstreze fecioria iar eu nu aveam determinarea pentru a merge mai departe. Îmi era suficient ceea ce trăiam – ca senzualitate – în hârjoana aceea perversă între doi adolescenţi. Probabil că, de multe ori, penisul meu părăsea obiectul producător de satisfacţie supremă în acele împingeri şi respingeri spasmodice pe care le încercam. Ne închipuiam că zonele pe care ni le atingeam reciproc în *frecarea* aceea surdă constituiau părţile cele mai excitabile ale sexelor noastre fiindcă în vârtejul zbaterii în ovăzul proaspăt vânzolit ne scăpau printre dinţii încleştaţi adevărate urlete. Acestea reprezentau semnalul maxim al plăcerii când ejaculam fiecare în trombă udându-ne hainele şi împroşcând ovăzul cu spermă transparentă. Ne despărţeam corpurile o clipă pentru a ne curăţa hainele, odihnindu-ne pe ovăz, extenuaţi de trăirea plăcerii frenetice dar această pauză nu se prelungea prea mult; era F. cea care prelua din nou

iniţiativa şi cum îi simţeam mâna înfierbântată pe penis imediat eram gata să continui. Jocul acesta de a înteţi sau slăbi atingerea dintre sexele noastre îmi crea un orgasm continuu, paroxismul senzualităţii ajungând cote halucinante astfel că simţeam cum cineva îmi bate cuie în creier făcându-mi-l să explodeze. Oricum, niciodată n-am mai avut asemenea reacţie aproape thanatică, în alte ocazii, cu toată deplinătatea actelor sexuale ce au urmat. E curios de ce nu mă mai cutremura visceral acea stare de înfiorare a cărnii şi a creierului. Probabil doar cu F. – pe acel ovăz reavăn – am parcurs bolgiile cărnii şi probabil am ars toate senzaţiile erotice de care eram capabil. F. era un fel de Lolită, o femeie-copil, pe care instinctul meu sexual a ales-o drept etalon al tuturor satisfacţiilor trupeşti. Sunt convins că atunci am traversat un rafinat itinerar corporal ce mi-a programat pentru totdeauna disponibilitatea erotică. Aşa se explică, de fapt, eşecul meu repetat cu alte partenere. Atunci, pe cale imaginară, reacţia este comandată în acea porţiune activată anterior doar cu F. şi trebuie să fac un imens efort să mă autodepăşesc, aşteptând până ce corpul meu se reîncarcă senzual prin simularea aceloraşi senzaţii parcurse în lanul de ovăz.

film postapocaliptic

sunt undeva la Constanţa tot urc sau cobor un peisaj accidentat nu ştiu în ce perioadă parcă ar fi în primii mei ani când abia începusem colaborarea la *Tomis* mă văd cu Ana Barbu care îmi cere să-i scriu nu ştiu ce articol sau recenzie mă împiedic de rezistenţa unor localnici ca să fiu admis în redacţie intru în diverse încăperi mă uit la paginile revistei îl ajut pe N.M. să scrie editorialul îndreptându-i apăsat cu cariocă neagră expresiile incongruente mă plictisesc cu ei sunt prea neinformaţi blocaţi în

micile cancanuri se bârfesc unul pe altul mi se povesteşte cum a fost influenţat C.R. să scrie contra mea – care eram totuşi un component al echipei cu rubrică fixă – acele rânduri infame când mă aflam în armată deodată mi se spune că M. vrea să-mi fure cenaclul de marţi – deci suntem în altă secvenţă temporală – iată-i au mers acolo după acel copac în golful italian să ţină o şedinţă – mă aflu la o anumită înălţime de nivelul mării încep să alerg cobor ameţitor mă desprind de pământ planez pe deasupra celorlalţi care mă privesc cu uimire zbor făcând piruete mici în aer de fapt nu este chiar un zbor adevărat căci de câteva ori ating stânca pentru a-mi lua avânt şi a mă ridica din nou în volute reduse până să cobor de tot pierd obiectivul zborului mă regăsesc parcă la intrarea într-un edificiu cunoscut o casă imensă cu multe încăperi cu pereţi fără var ca după un bombardament sau după un cutremur îmi aduc bine aminte că zidurile conservau ideea de alb totul părea alburiu acolo poate din cauza faptului că ferestrele erau sparte şi nu exista acoperiş iar norii albi pluteau pufoşi pe un cer luminos parcă luat dintr-un peisaj impresionist la una dintre treceri pe un fel de hol în acel edificiu deschis m-am împiedicat de un corp aproape dezvelit o fetiţă ce dormea pe un pled sau pe o saltea albă corpul ei pigmentat de culoarea stacojie a vieţii ce pulsa în el aproape vizibil mi s-a părut că e oarecum indecent să doarmă cu picioarele desfăcute încât i se vedea foarte bine sexul rozaliu am apucat o cuvertură sau un cearşaf şi am învelit-o ea a dat din picior simţindu-se deranjată de obiectul străin ce i se aşezase pe pielea vie atunci mi-am dat seama că putea fi sora mea când era mică sau chiar Magda fiica ei când îşi petrecea copilăria la Slatina oricum acel corp viu era o bornă a locului marcând intrarea sau înaintarea către încăperea următoare am fost conştient de această întâmplare precisă când mi-am reactualizat scopul venirii mele în acel decor sosisem aici zburând pe deasupra unui teren accidentat s-o văd pe mama

acum o descopăr pe loc dincolo de acel prag camera se deschidea enorm cu pereţi ce se pierdeau în depărtare ea stătea culcată pe ceva alb ca o grămadă de vată ce devenea un fel de colină ce se pierdea în sus era înfăşurată în pânze albe ca nişte bandaje pe tot corpul nu i se vedea faţa am recunoscut-o instinctiv am venit să te văd ce faci mă hodihnesc puţin mi-a răspuns în acea clipă am înţeles în vis că ea era moartă

o căţea bea apă ca un om

La Focşani, în gară. Foarte frig, câteva grade sub zero. Trenul este oprit. Am urcat în ultimul moment pentru a merge la Bucureşti. M-a adus şoferul lui Adrian alui Gheorghe de la Piatra Neamţ. Privesc pe fereastră o ţâşnitoare încă în funcţie. Un câine roşcat, de fapt o căţea de mărimea unei vulpi se apropie de fântână, se ridică în două picioare, se sprijină de bordura metalică şi încearcă să bea apă. Ţâşnitoarea curge la mică presiune, de aceea trebuie să-şi răsucească gâtul într-o parte şi să se chinuiască să liorpăie cu limba – o limbă lată şi lungă – picătură cu picătură şi să se deseteze cu destulă caznă. Trec unii oameni pe peron şi atunci se opreşte, îşi coboară labele şi se uită la ei cu inteligenţă. „Îmi este sete“ pare să transmită bietul animal, „lăsaţi-mă să mă adăp şi eu“. Nimeni nu o ia în seamă, deşi sunt sigur că dacă cineva ar fi fost atent ce face, ar fi alungat-o imediat cu furie. Aşteaptă liniştită până când nu mai este nimeni în apropiere şi când e sigură că n-o s-o deranjeze nimeni, îşi reia operaţia. Privesc prin geamul compartimentului şi sunt impresionat de inteligenţa animalului; cum îşi răsuceşte capul într-o parte să poată capta cât mai multă apă, cum îşi lungeşte limba fără să fie deloc dizgraţioasă. Se coboară din nou când vede alţi oameni. Aşteaptă cuminte. Iar începe. Cu calm. Fără grabă şi fără teamă.

Iată un câine care bea apă de la o ţâşnitoare pentru oameni, procedând mai curat decât un om. Ar fi normal să începem să imităm animalele să reînvăţăm de la ele cum trebuie să ne comportăm. Trenul porneşte încet şi eu mai urmăresc încă mişcările umile şi fireşti ale acelei căţele ce bea apă omeneşte.

hazard

Azi, duminică, am ieşit să curăţ, voios, gheaţa de pe capota maşinii, parcată în faţa blocului. N-am observat imediat că, din cauza căldurii, au început să cadă sloiuri mari de pe acoperiş. La un moment dat a căzut şi s-a spart lângă mine un sloi gros cât braţul, sfărâmându-se în bucăţi chiar mai mari decât pumnul. Este curios să constaţi că, oricând, din orice loc, te pândeşte hazardul cu tot felul de surprize. Chiar mortale.

a nu mai vedea lumea

Sunt pentru prima dată într-o altă situaţie de neputinţă totală în vis. Dacă – până acum – când eram ameninţat de ceva, mă salvam prin actul zborului, survolând astfel pericolul iminent, de data aceasta nu mai găsesc nici o soluţie şi trebuie să mă trezesc terorizat de disperarea de *a nu mai vedea*. Mă aflu nu ştiu unde cu mai mulţi prieteni şi discipoli, discutăm despre literatură şi artă experimentalistă cu aer detaşat. Deodată parcă încep să mă împleticesc, nu mai pot să merg pentru că nu mai văd. Mă apropii de un zid masiv pe care îl desluşesc ca prin ceaţă şi mă sprijin cu mâna de el să-mi recapăt echilibrul, fiindcă am pierdut direcţia de orientare nereuşind să mai intuiesc drumul pe care calc. Mi se pare că lumea nu mai are contururi ferme şi totul

începe să fie fluent, lucrurile se dilată şi se mută din faţa mea în mod aleatoriu. Aş vrea să continui discursul început dar nu pot să mai am coerenţă pentru că sunt obsedat de neputinţa de a-l vedea pe celălalt. Îmi dau seama că nu e nimeni în jurul meu să mă ajute; cu toţii s-au îndepărtat, fiecare preocupat de acele mărunţişuri ce ne împing zilnic să ne mişcăm inutil către scopuri de neînţeles. Te încordezi să surprinzi noutatea situaţiei în care te afli; tu ai fost totdeauna puternic, nu te-ai oprit din mersul către ceva important decât pentru a culege o floare răsărită în cale şi neobservată de către alţii sau pentru a admira întâmplarea neverosimilă că poţi să respiri. Când ai ceva precis de înfăptuit, chiar şi ceva aparent insignifiant, nu ai timp să contempli durata în care evoluezi şi nici nu-ţi vine în minte s-o faci atunci fiindcă toate energiile tale se concentrează în vederea finalizării imediate numai a acelei *implicări în act*. Acum, iată, nu mai poţi să neglijezi contextul nou în care *eşti pus la probă* şi chiar te miri de faptul că încetineşti sforţarea atingerii unei concentrări maxime căci realizezi că eşti scos ireversibil din competiţie: din *orice* competiţie. Nu te-ai fi aşteptat ca organul văzului să fie în aşa măsură decisiv pentru capacitatea ţa de reacţie la real. Constaţi că nu mai ai coerenţă în ceea ce faci, că simţi că ţi s-a blocat organul principal de comunicare şi ai senzaţia iminentă de sufocare, de inexistenţă. Te opreşti şi pipăi obiectele pentru a le lua în stăpânire dar nu reuşeşti să-ţi regăseşti echilibrul pierdut; te învârţi în loc şi încerci să-ţi recapeţi putinţa de a vedea dar, oricât te forţezi, ochii nu se deschid ca şi cum ar fi cusuţi de o pânză metafizică. Prin membrana groasă a pleoapelor întrezăreşti ghemotoace alburii ca nişte cortine dense ce se interpun între tine şi real. Nu poţi să mai vezi lumea concretă şi asta îţi provoacă o stare de nervozitate teribilă fiindcă pe măsură ce faci efortul de a-ţi redobândi văzul evaluezi posibilitatea de a-l fi pierdut de tot; adică lucidizezi instantaneu că ai fost privat de

ceea ce constituia instrumentul fundamental al existenţei tale. Cineva îţi propune să accepţi să moderezi un colocviu literar nu ştiu unde şi amâni să dai un răspuns; poate ai să-ţi revii din această stare şi ai să fii capabil s-o faci. Îţi este ruşine de noua ta neputinţă, te lupţi cu acele petece dense de întuneric, ce ţi se lipesc de pleoape şi crezi că vei scăpa de ele, nu se poate să nu scapi, ia trezeşte-te, prostule, nu cumva visezi că nu mai vezi?!

semn bun

A doua zi după *orbirea* din vis, situaţia se repetă; simt o durere ascuţită la nivelul retinei că trebuie să-mi apăs palmele pe globul ocular pentru a o suporta. Parcă mi s-au încleiat pleoapele şi nu mai pot să le deschid oricât mă forţez. Am aceeaşi senzaţie de împleticire când mă mişc şi încerc să mă ghidez după reperele familiare, pe care le conserv în memorie, ale spaţiului înconjurător. Mi s-a amputat ceva esenţial şi fiinţa mi se revoltă. Trag de pleoape să le ţin deschise dar tot nu văd nimic şi atunci aş vrea să înşfac un obiect ascuţit cu care să răzuiesc crusta ce mi s-a aşezat pe ochi. Nu mai pot comunica cu nimeni şi rămân total izolat ca o entitate anonimă. Îmi aduc aminte în vis că acelaşi lucru mi s-a întâmplat şi ieri noapte şi mă trezesc alergând la ea să-i povestesc totul. Deşi eu sunt înspăimântat la maximum, G. îmi spune că a visa că orbeşti este semn bun fiindcă e de presupus că abia acum voi şti să văd cum trebuie ceea ce nu văzusem anterior.

cum s-a răzbunat Andrada pe seducătorul ei

Andrada nu s-a lăsat. A venit la Torino ca să mă certe pentru că am fugit ca un laş de la C.M. Este interesant să notez că vorbim în italiană, ea având o bună pronunţie. De obicei, am folosit totdeauna limba italiană chiar şi cu românii care nu puteau să se descurce în acest idiom. Mi-am impus asta cum am sosit la Torino, mai întâi pentru că numai aşa eram sigur că voi învăţa limba lui Dante şi apoi fiindcă simţeam ca o obligaţie morală să mă exprim în aşa fel încât să fiu înţeles de oamenii de pe stradă pentru a nu fi confundat cu un terorist. Nu ştiu cum a tras de timp că a apucat-o seara la Torino şi spontan m-a rugat s-o găzduiesc întrucât nu mai are unde să doarmă. Andra sau Andrada mă plictiseşte îngrozitor dar sunt generos şi nu vreau s-o arunc în stradă. După ce închidem televizorul se culcuşeşte într-un pat improvizat din mai multe scaune dar nu poate să adoarmă. Începe să-mi povestească, pe întuneric, cum l-a chemat pe M.N.R. în Italia şi l-a aşteptat, îndrăgostită, la Venezia pentru a reveni la el. (Îmi dezvăluie fără să-i cer că atunci când era studentă i-a cedat pentru că îi promisese că o va publica în „Viaţa studenţească“ unde el scria cronica literară). În sfârşit, l-a plimbat ocrotitoare o zi întreagă prin muzee şi i-a arătat locuri demne de a fi văzute de către cine nu a mai vizitat cetatea Dogilor. Când să se îndrepte spre hotelul pe care-l rezervase din timp, Andra a avut deodată o criză resentimentară împotriva bărbatului ce o dezvirginase şi nu l-a mai dus acolo. „Perchè?“ întreb eu surescitat de aventură. „Perchè volevo punirlo!“. „E come hai fatto?“ „L'ho portato al punto per i profughi!“. Nici mai mult nici mai puţin, i-a cerut să lase România şi să treacă prin infernul reprezentat de „câmpul de transfugi“ de lângă Trieste. Îl vizitasem de curând la Roma pe lingvistul Clement M. şi fusesem îngrozit de condiţiile din „campo profughi“. Am

insistat să-mi explice motivele reale ce o determinaseră să recurgă la o decizie atât de drastică. „Nu m-a iubit niciodată dar m-a împins să mă prostituez. Eu am venit în Italia cu un statut de prostituată!“. Am aprins lumina s-o pot vedea. Era desfigurată până la limitele patologicului. Procedase corect dorind să se răzbune pe un ins care voia să profite în continuare de ea. Am discutat toată noaptea despre multiplele batjocuri la care fusese supusă de soţul ei italian care-o forţase să meargă să facă strada la Casale. Ura ei împotriva lui M.N.R. şi împotriva tuturor masculilor nu avea margini. Era intoxicată de ură. Mai târziu, am aflat că după ce se căsătorise cu un scriitor italian la Roma şi ducea o viaţă mondenă destul de înaltă, a ieşit într-o zi să cumpere ceva şi nu s-a mai întors. Am evocat-o pe Andra din respect pentru îndârjirea ei nelecuită şi mai ales pentru liberul ei arbitru, manifestat în condiţii dintre cele mai vitrege.

Veţeanu

Trebuie să mă grăbesc să scriu tot. S-ar putea ca timpul ce mi s-a dat să se precipite şi să nu mai pot să dau seamă decât de lucrurile superficiale pe care le-am trăit. Mi-e teamă că n-o să ajung să trec în scriitură experienţele fundamentale. Mă iluzionez să cred că atâta cât rămân încordat în efortul meu esenţial, mă va ocoli lenea sau boala. Dacă se confirmă diagnosticul doctorului S. nu ştiu însă ce voi mai putea face până la finiş. Mă tonifiază doar exemplul lui I.D. Sârbu care nu s-a predat nici o clipă. *Adio Europa* e un roman de talie europeană ce l-a salvat de provincialism. Nu înţeleg de ce amân lucrul la *Veţeanu?!* Voi reveni asupra textului începând de mâine.

amor suprarealist

Sunt undeva într-un peisaj suprarealist, parcă la Ferrara; e un oraş unde totul pare pustiu. Mă întâlnesc cu Monica în vis, probabil ca urmare a faptului că-i recitisem scrisorile cu o zi mai înainte. Ne ţinem de mână şi ne plimbăm euforici printre palatele abstracte construite parcă de fantezia deformatoare a lui Giorgio De Chirico. Deşi trupul ei uscat nu m-a stimulat niciodată senzual, deodată simt o dorinţă irefrenabilă de a o poseda. Îi ating coapsa şi aceasta are un svâcnet electrizant ce mi se transmite imediat. Descoperim un *angolo* înverzit lângă un gard metalic – nu ştiu de ce tot peisajul este puternic luminat ca şi cum am fi pe un platou de filmare cu toate reflectoarele aţintite asupra noastră – şi ne aşezăm unul în faţa celuilalt ţinându-ne îmbrăţişaţi. Este curios că această postură amoroasă în plină lumină solară nu mă inhibă cum mi se întâmplă de obicei. Îmi apropii faţa de a ei – pigmentată cu pistrui şi împurpurată de emoţie – îi observ linia subţire a buzelor livide şi nu am nici o ezitare – cum am avut mereu alte dăţi – sărutând-o apăsat pe acel contur al gurii. Închide ochii de voluptate ca în *Cezara* pe care o tradusesem împreună în sala întunecoasă a departamentului de Neolatine din via San Gallo din Firenze. Mâinile mele, în transa posesiunii, îi descoperă corporalitatea ascunsă, pipăind cu delicateţe formele atât de fragile. E vară suprarealistă şi M. îmbrăcată sumar. Rochia i se ridică puţin dezvăluind chiloţeii transparenţi ce se topesc la atingerea mea; mi se aşază în poală într-un V lărgit al gambelor desfăcute pe care mi le pune pe umeri. Penetrarea este extrem de suavă şi instantaneu ambii lansăm acel geamăt de dureroasă/insidioasă plăcere ce acompaniază Actul. În aer stăruie un miros de extremă puritate şi carnea ei fâşie ca o piersică coaptă. Amplexul este atât de intens că pare cu totul real şi simt cum lichidul seminal face

explozie inundându-mi pântecul. Mă trezesc cu acea jenă crispată a unui adolescent care posedă în vis ceea ce nu-i este accesibil în realitate.

eclipsă la Tomis

11 august 1999

Am trăit eclipsa totală de soare la Tomis. La ora 13 şi jumătate am coborât cu ea şi cu Radu pe malul mării, amestecându-ne cu lumea locului, oameni comuni, copii, mulţi câini. (I-au adus ca să vadă cum se vor comporta; dacă vor urla sau nu cum se scrie în textele vechi despre asemenea evenimente.) Ceea ce m-a impresionat cel mai straniu a fost modul ameninţător în care scădea treptat lumina şi apa mării se întuneca văzând cu ochii creîndu-mi o stare de anxietate crescândă. Când observi că seninul albastru al cerului capătă brusc o nuanţă plumburie şi continuă rapid să se obscurizeze, simţi o spaimă viscerală ce te apucă strâns şi nu mai cedează oricâte raţiuni fizice ai găsi fenomenului. Există explicaţii reale pe care le accepţi fără dificultate dar te prinde strania frică de expansiunea funestă a fenomenului; începi să te întrebi dacă nu cumva falşii profeţi au dreptate, ţi se termină argumentaţia raţională şi deodată te invadează frisonul acut al unei catastrofe iremediabile, de neoprit pentru planetă. Îţi fixezi un singur reper teoretic care să te salveze din impas dar observi că acesta nu mai funcţionează, ţi se consumă energia „ştiinţifică“ pe măsură ce bezna cosmică prinde să înfăşoare compact copacii şi casele şi marea. Ce vei face când întunericul va fi deplin? În ce mod vei mai putea să te angajezi în timpul tău? De fapt, oare mi s-a dat chiar mie acest timp efemer la care se reduce durata umană sau

totul există numai în mod aleatoriu şi nimic nu-mi dă garanţia că nu se poate întâmpla sfârşitul lumii chiar în acest moment când toţi ne amăgim încrezători cu explicaţii astrologice şi teologale...

Când a trecut punctul de maximă întunecare şi soarele a revenit treptat în acelaşi loc parcă mai strălucitor decât fusese anterior, ţi se pare că ai asistat la un act ludic, un fel de joc de-a baba-oarba şi nici nu vrei să-ţi rememorezi angoasa metafizică ce pusese stăpânire pe tine cu câteva clipe mai înainte; ai depăşit starea de îndoială şi simţi din nou acel sentiment securizant de bucurie şi de putere pe care ţi-l transmite rotirea mecanică a soarelui deasupra capului şi faptul că, iată, lumea n-a dispărut şi că ceasul continuă să meargă, apa să facă valuri, păsările să zboare şi omul să fie mai departe la fel de abject.

sunt gelos pe G. pentru că s-a îndrăgostit de altcineva când era adolescentă

«Acel foarte tânăr profesor al meu din clasele a cincea, a şasea şi a şaptea m-a format şi m-a incitat să devin ceea ce sunt dacă n-ar fi fost el să ne citească din Goethe sau din Eminescu la orele de geografie, să ne bruftuluiască arătându-ne cât suntem de mărunţi şi de insignifianţi în faţa marilor creatori, probabil că privirea mea nu s-ar fi ridicat prea sus şi voinţa mea nu ar fi fost impulsionată să-şi lărgească orizonturile şi să ţintească spre altă identitate. Orice apreciere sau laudă din partea lui pentru copilul pur ce eram a însemnat un imbold şi o garanţie că *eu* – fetiţa aceea sprinţară căreia învăţătoarea îi spunea „mica“ şi care juca fotbal cu Niţă, Gică şi Costică – aş putea să aspir spre ceva mai mult decât îmi oferea aerul acela tonifiant al satului în care mă născusem. Profesorul meu de „geografie“, un absolvent de liceu

mai în vârstă ca mine cu vreo cinci-şase ani era dotat cu acea forţă malefică manifestată printr-o ironie usturătoare, încât orice împunsătură sau scoaterea în evidenţă a „calităţilor“ mele se transforma într-un argument definitiv în ceea ce priveşte viitorul meu. Când el se uita ironic la fetiţa firavă cu codiţe strânse şi arătându-mă acuzator cu degetul spunea „priviţi-o pe colega voastră, ea ştie deja mai mult decât mine şi o să ajungă poetă şi copiii voştri vor studia la şcoală versurile ei“, eu mă înfioram de spaimă fără să pot să-i răspund cumva la aceste atacuri teribile dar simţea cum în subconştient îmi propuneam să reuşesc chiar în direcţia indicată de el şi să-l înfrâng. Evident că fără acest tânăr dascăl orgolios şi răutăcios, cu timidităţi şi complexe de adolescent întârziat, eu nu m-aş fi deşteptat probabil din starea letargică de larvă fericită şi nu mi-aş fi pus niciodată probleme mai grele, rămânând să muncesc pământul şi să fac copii alături de colegele mele de şcoală care n-au părăsit aria satului. El, Relu, m-a împins să sar din rădăcini şi să aspir la mai mult decât îmi oferea condiţia socială. Nu cred că a existat ceva mai important pentru mine decât această confruntare tacită cu „predilecţiile“ lui şocante. Creşteam cu această siguranţă de neclintit în mine că va trebui să mă concentrez pentru a atinge performanţele ameţitoare postulate de el în răspăr, în faţa întregii clase. Astfel, deodată am devenit foarte gravă şi nu m-am mai jucat cu prietenii mei Niţă, Gică şi Costică. Ba chiar simţeam o jenă enormă pentru comportamentul acela svăpăiat de băieţoi obraznic pe care-l avusesem. Îi promisesem (îmi luasem „angajamentul“) învăţătoarei mele, că n-am să mai mă ţin de năzbâtii şi brusc am trecut la acea ţinută austeră ce-i intimida pe profesorii mei. În realitate mă maturizasem dintr-o dată, şfichiuită de biciul ironic al lui Relu. Am plecat la liceu cu un sentiment nedefinit în privinţa lui; am devenit cea mai bună din clasă la română şi la latină probabil pentru a-i dovedi că nu

glumeam şi că voi face ceea ce el spusese despre mine doar ca să mă supere. Am început să scriu poezii de dragoste cu o referinţă abstractă pe care le notam într-un caiet secret despre care mai ştia doar cea mai bună prietenă a mea, Silvia. Atunci, în timpul liceului s-a întâmplat un accident extrem de neplăcut. Când m-am întors vara în vacanţă, am fost apostrofată pe drum de Relu pentru că „m-aş lăuda la colegele mele…*cu el*“. Am fost zguduită de brutalitatea cu care m-a abordat. Am reacţionat la fel de agresiv. Atunci el mi-a relatat că a primit o scrisoare de la colega mea, Silvia, în care îi relata că aş fi îndrăgostită de el şi care i-a expediat şi „caietul“ meu cu versuri. Cutremurată de trădarea abjectă a colegei mele (care s-a căsătorit din liceu apoi cu un vaporean!) am negat tot; că există o asemenea colegă şi că eu aş fi scris un caiet de versuri pentru el. I-am întors spatele ireversibil. N-am înţeles nici până în prezent agresivitatea aceasta a lui. De ce m-a abandonat pe un ton aproape insultător? Şi dacă eu aş fi recunoscut totul ce ar fi urmat? Poate i-a fost frică de această urmare şi a vrut să se apere în modul cel mai eficient. De teamă să nu se îndrăgostească el însuşi, a procedat atât de brutal contând pe lecuirea mea definitivă. În acea clipă am avut o reacţie fizică de greaţă; am fugit acasă şi ascunsă după un pom în grădină am început să vomit. Am dat tot afară din mine şi nu m-am putut opri decât foarte târziu, icneam din tot corpul şi mă forţam să arunc definitiv acel „corp“ imaterial ce mă stăpânise în întregime şi pe care eu cu toată puritatea naivă din mine îl numisem „dragoste“. Am refuzat să mă mai gândesc la „caietul“ meu, l-am repugnat ca şi cum n-ar fi fost niciodată al meu, mi-am şters din memorie orice sintagmă sau vers pentru a mă convinge irevocabil că eu n-am scris vreodată aşa ceva care să-mi aparţină în vreun fel. Am încetat orice raporturi cu colega mea. Am vrut să mă îndepărtez de orice amănunt care mi-ar fi

reamintit ceva despre trecut. Am plecat la Facultate, te-am cunoscut pe tine...»

Ea povesteşte calmă, cu gravitate reţinută, aceste întâmplări extraordinare despre acea perioadă de dinainte de a ne cunoaşte şi o simt cum se detaşează, se concentrează în sine pentru a-şi trăi cât mai profund aceste stări de existenţă numai ale ei; pe măsură ce derulează unele enunţuri îşi etalează inconştient acel *corp etanş* al fiinţei ei trupeşti şi sufleteşti în care nu mai încape nimeni decât ea şi cu Relu. Intensitatea existenţială pe care a traversat-o atunci exclude alte episoade succesive, le aplatizează complet şi eu devin un personaj secundar în *textul* ei secret. Acum – deşi Relu a murit – devin de o gelozie monstruoasă. Îi spun necruţător că de aceea am înşelat-o de atâtea ori ca să mă răzbun pe această iubire pură a ei, anterioară întâlnirii noastre. Orice aş fi făcut eu, păleşte în faţa trădării ei involuntare; eu am intuit de fiecare dată când am provocat-o să-mi povestească acest episod că vorbele pronunţate erau oarecum domolite, stinse cu intenţie. Ea se ferea să exprime acea combustiune interioară ce a stat la originea sentimentului ei absolut pentru acel tânăr absolvent de liceu care le vorbea de *Faust*; dacă există o energie misterică ce declanşează manifestarea erotică, atunci tot ce a fost mai autentic şi mai profund în ea s-a dăruit şi s-a consumat în acel *eveniment absent*. Da, ea mi-a scris o scrisoare de dragoste prin care şi-a impus să mă iubească (şi nu m-a trădat niciodată), dar am constatat cu antenele mele cele mai acute că nu m-a iubit decât ca pe un subsidiar, ca pe unul ce împlineşte rolul cuiva, dar care nu se autodepăşeşte niciodată ci doar îl substituie pe actorul principal, adică nu devine *actant*. Din această stare de frământare şi incertitudine s-au iscat cele mai imposibile acte de răzbunare; m-am străduit să fac orice, s-o înşel în esenţă ca să capăt oarecare autonomie erotică. Oricât de multe încercări am făcut, oricât de tare mi s-a părut că am rănit-o, nu am reuşit să

mă eliberez de această obsesie a *subsidiarităţii* erotice. Sunt fixat iremediabil la acest episod, cu toate tentativele mele violente de desprindere. Dar ceea ce este mai grav este faptul că îmi dau seama că dacă n-ar fi existat acest prim episod platonic în existenţa ei, probabil că aş fi părăsit-o de mult fără nici un motiv. Dar ştiind că ea a iubit atât de inevitabil pe altcineva, nu o pot lăsa şi încep s-o iubesc din ce în ce mai mult tocmai pentru a avea un pretext cât mai puternic ca să mă răzbun. În acest mod, ghemul de tensiuni al existenţei noastre se înteţeşte şi ne simţim mereu tineri şi infrangibili în permanenta noastră înfruntare amoroasă.

S. avea curajul să se recunoască învinsă

S. mă lua de mână şi mă conducea să facem dragoste fără ca în gesturile ei să se desluşească nici cea mai mică urmă de neruşinare. Este cunoscut că sunt lucruri ce trebuiesc menţinute într-o anumită discreţie cerută de gradul de intimitate mai mic sau mai mare pe care-l implică. Nu se spun sintagme prea intime şi nu se fac gesturi ce pot să lase loc echivocului erotic. Sau dimpotrivă; marile infidelităţi sau trădări au la origine acel echivoc ce însoţeşte comportamentul unei persoane. S. nu avea decât gesturi foarte decise. Ea voia să facă amor şi se dezbrăca imediat invitându-mă la act. Nimic din felul ei de a fi nu era însă exagerat, vreau să spun că în acel moment ea era atât de naturală, atât de firească în dorinţa pe care şi-o exprima direct încât declanşa instantaneu resortul co-participării erotice din partea mea. Era de ajuns să-i ating mâna sau şoldul sau s-o privesc în ochi când mă atrăgea spre ea imperativ că nu mai puteam să rezist aceleiaşi tentaţii de a dori şi eu ce dorea ea. Situaţia nu este prea simplă; eul meu abisal era flatat de manifestarea directeţii

dorinţei ei convocând producerea simultană a unei reacţii corporale favorabile. Adică fibra cea mai intimă din mine simţea că fibra ei dorea sincer acel *lucru* atât de complicat ce trebuie să se întâmple între un bărbat şi o femeie şi era invadată brusc de acele energii în exces ce conduc la act. Subteran se da o bătălie pentru a se stabili cine cedează mai întâi şi – mai ales – dacă recunoaşte franc ce doreşte când corpul meu era obligat să solicite primul să fie primit în intimitate de celălalt; exista în permanenţă posibilitatea să fie respins sau să fie amânat cu diverse tertipuri sau tactici ale amânării, ceea ce putea să declanşeze, în defensivă, o stare de impotenţă provizorie. Dacă însă nu se mai traversau aceste stadii de perversiune erotică, specifice momentului seductiv, el se găsea apt de reacţie, gata să intre în erecţie. Bănuiesc că, în acel cod secret al senzualităţii intercoporale, situaţia aceasta se consemna prompt ca o cedare din partea ei şi avea îndrăzneala / sfruntarea de *a recunoaşte* fără ezitare că ea sau corpul ei sau o entitate ciudată ce nu se poate exterioriza oricând se declară învinsă şi nu mai se ascunde deloc sub diferite figuri ale ambiguităţii ce i le pune la dispoziţie retorica amoroasă da ea renunţă acum să mai lupte şi să reziste până când prin cine ştie ce artificiu ar fi nevoită să se prefacă şi să consimtă a fi posedată nu din cauză că ar dori efectiv să fie posedată ci pentru că nu a avut altă alternativă întrucât oricum puterea bărbatului poate obţine prin *viol*-enţă ceea ce ea refuză să-i dea: de fapt ce refuză ea să-i dea? Nimic altceva decât ceea ce doreşte la fel de puternic cât şi bărbatul numai că s-a consacrat acest *praxis* că femeia nu trebuie să se lase cu uşurinţă ci să încerce toate acele căi de împotrivire sau de eschivă prin care ea poate dovedi cât de important e ceea ce doreşte acesta de la ea şi cu cât prelungeşte mai mult finalizarea cu atât obţine ce? Un preţ mai ridicat pentru ceea ce *ea deţine şi nu vrea să dea* decât după faze îndelungi de hărţuială şi după aşteptări răsplătite la nivelul

pulsiunilor volitive / carnale – ceea ce eu înregistram euforic. Nimic nu mă mai reţinea acum să fiu eu însumi natural şi să mă bucur că exult de frenezia dată chiar de constatarea tacită că am primit ofranda corpului ei fără să mai trebuiască să mai parcurg toate acele subtilităţi perverse ale seducerii. De obicei, nu totdeauna aveam resurse să rezist până la capăt – se întâmpla ca să nu fiu destul de atent în dozarea efortului erotic şi să transform nu ştiu care etapă într-o deraiere dezastruoasă nu doream să merg până acolo unde ar fi vrut partenera cu palparea sânilor sau simţeam că îi miroase pielea urât era doar o toană a simţului meu olfactiv dar era suficient ca să se întrerupă tot parcursul amoros se decuplau senzori se blocau chimismele erecţiei – retrăgându-mă imprevizibil din confruntare. Acum nu mai era vorba de această încleştare crispată între cele două trupuri care din ele – după consumarea atâtor exerciţii şi probe repetate şi reluate până la istovire – să aibă slăbiciunea să nu mai vrea să lupte şi să se supună celuilalt necondiţionat. În fond, tot războiul erotic se dă numai până când se petrece *slăbirea* unuia dintre parteneri, adică se constată cine constată? chiar corpurile? sau altcineva? că e mai mare plăcerea de a accepta actul. Dar nu actul e cel mai important ci numai această surdă *înfruntare* prin care se ştie cât de dorit e acel *ce* misterios ce-i împinge pe cei doi să se războiască fără cruţare. Eu eram stupefiat că S. renunţa aşa dintr-o dată să mi se mai opună că dorea chiar dorinţa mea şi mi-o anticipa, recunoscând că doreşte chiar acel lucru extraordinar şi că eu nu trebuie să mai fac ca un păun toate acele gesturi de pregătire în care nu aş fi reuşit să ajung decât până la jumătate şi m-aş fi plictisit ne mai voind să continui ceva atât de stupid. Dar dacă ea mă intuise şi se comporta astfel tocmai pentru a mă provoca? Oricum, naturaleţea dorinţelor ei mă impulsiona şi mă fortifica să fiu gata s-o posed în orice moment din zi sau din noapte când ea ar fi voit.

ascensiune cu mama în vis

O visez din nou pe mama. Nu pot să localizez dacă sunt în ţară sau în Italia, dacă sunt la Bucureşti sau la Slatina. Ne aflăm, ca totdeauna în vis, într-un relief extrem de accidentat în care nu se poate înainta decât cu mare dificultate. Apar tot felul de obstacole, trebuiesc urcate scări ce nu duc nicăieri şi simţi cum aluneci vertiginos în goluri, se crează spaţii cu denivelări şi rupturi imense între ele şi nu te poţi salva decât făcând escaladările unor înălţimi foarte abrupte. Eu o duc în spinare pe porţiuni întinse, mă împiedic şi cad, continui s-o transport în braţe ca pe un obiect preţios; deşi este paralizată ea încearcă să meargă, susţinându-se cu mari eforturi pe picioare, face tot ce poate să mă ajute s-o port. Chestiunea esenţială este să înaintăm, indiferent în ce condiţii, nu se mai desluşeşte cine duce pe cine, nici nu mai contează acest lucru. Îmi propun doar să înaintăm căci trebuie să ajungem într-un punct anume şi nu poate să ne mai împiedice nimeni şi nimic să ne atingem ţinta. Ea mi se pare un fel de mumie, un corp zdrenţuit ce se află lângă mine numai ca să mă facă să înaintez. Nu se plânge că are dureri sau că nu poate să înainteze. Nici nu-mi adresează nici un cuvânt. Parcă nici nu m-ar vedea. La un moment dat eu mă opresc dar ea înaintează şi cu mari sforţări mă trage după ea. Cade dar se târăşte înainte. Mă târăşte şi pe mine după ea numai pentru a nu pierde ţinta. Mă ridic, o iau în cârcă şi continui să înaintez. Deodată nu-mi mai este atât de greu. Mă trezesc de mirarea revelatoare că pot să rezist în cursă pentru că ea se află mereu alături.

„isprava“ lui Arghezi

E cunoscut că în tinereţe nu eşti capabil să-ţi asumi moartea ca pe ceva concret. „Asta nu mă priveşte pe mine“, îţi spui când vezi un convoi mohorât de înmormântare şi treci mai departe grăbit, cu un sentiment de jenă şi de uşoară culpă; ţi se pare că nu ai nici o legătură cu faptul că cineva a murit şi nu înţelegi de ce să te opreşti tu din drum şi să contempli neantul când sevele vieţii îţi umplu lujerii trupului cu putere şi vigoare, ceea ce îţi creează starea imediată de siguranţă şi încredere. Există aici o horaţiană filosofie a vieţii, căci ce ne-am face cu oamenii sănătoşi-tun care să se vaiete toată ziua pentru că îi aşteaptă ziua de apoi. Ar fi atât de ridicol şi descurajant.

Pe de altă parte această inconştienţă crasă are un efect negativ asupra comportamentului tinerilor întrucât aceştia nu sunt în stare să evalueze corect cumpătarea şi echilibrul bătrânilor, nerecunoscându-le acestora eroismul de a trăi până la o vârstă avansată. Sigur că aşa cum spusese Tudor Arghezi, când fusese sărbătorit la Academie pentru vârsta sa, „a trăi reprezintă o ispravă“ care nu e chiar la îndemâna oricui.

Cum-necum omul ce ajunge la o vârstă înaintată e mai profund decât cel care moare la 25 de ani. Nu „mai profund“ în sine, ci numai ca experienţă de viaţă. Durata biologică e un dat metafizic şi omul ce depăşeşte un anumit barem impresionează prin forţa morală. „Are peste 80 de ani!“ spui cu mare admiraţie despre cineva ca şi când ar fi învins într-o competiţie foarte dificilă şi te uiţi la acea persoană ca şi cum ar fi înzestrată cu *ceva* în plus, adică ar avea un talent anume pe care nu-l posedă toţi indivizii şi te miri cum de se întâmplă acest lucru inefabil că unii pot trăi atingând vârste matusalemice , iar alţii se consumă şi ard repede fără să se sinchisească de longevitate. E adevărat că marii creatori sau artişti recuperează prin intensitatea maximă a

trăirii toate duratele posibile. Un exemplar uman ce depăşeşte o anumită limită biologică este studiat şi căutat ca şi cum ar fi un adevărat artist! Să trăieşti atâta e o artă a vieţii şi întâlnind pe cineva care posedă această artă îl priveşti cu aceeaşi curiozitate stranie rezervată de obicei numai personajelor extraordinare ale artei şi istoriei. Te miri cum a putut să străbată timpul şi toate obstacolele vieţii cotidiene. Este evident că a trăi mai mult decât este tolerat de soartă este aproape un *hybris* şi oamenii aceştia sunt admiraţi fiindcă ei au reuşit să câştige o minimă porţiune de nemurire concurând cu zeii. După ce treci pragul maturităţii, dincolo de acel „mezzo del camin di nostra vita" stabilit de Dante, te întrebi tot mai des dacă tu vei reuşi să atingi „isprava" de a ajunge vârsta lui Arghezi sau a lui Sadoveanu.

hibernare

Este octombrie şi ainştain nu vrea deja să mai mănânce. Mă priveşte cu tandră tristeţe. Ea consideră că se pregăteşte de hibernare care înseamnă moarte 99 % pentru ţestoase timp de şase luni. Tristeţea aceasta, pe care mi-o comunică o simplă broască, mă umple de spaimă. Ce mă voi face dacă ainştain n-o să se mai trezească din „somn" în luna martie? Îl mângâi pe cap şi el se lasă mângâiat înţelegând temerile mele.

cea mai grea probă a lui radu

poate acest episod este greu de comunicat dar încerc când radu era un cocoloş viu de carne de câteva luni aşezat liber în pat lângă mine iar eu trebuia să-l veghez să nu alunece să-şi facă vreun rău el nu se deplasa nici într-un fel nu ajunsese la stadiul

avansat denumit concret a merge în patru labe ci doar făcea mişcări minime posibile prin contiguitate materială nu mergea deci în patru labe dar se încăpăţâna să înainteze târându-se efectiv târârea aceasta îl excita am observat provocându-l să se aventureze într-o cursă cu obstacole cât mai dificile cum eu stam culcat pe spate citind o carte el se chinuia cam o jumătate de oră până să ajungă lângă pieptul meu acolo se rezema cu căpşorul de mine un timp până se odihnea apoi încerca să-şi continue cursa fără să ţină cont de îndemnurile mele de a se opri se agăţa cu mânuţele-i grăsuţe de haina mea încercând să se ridice în picioare sprijinindu-se continuu prin metoda contiguităţii după nenumărate nereuşite când aluneca abia căţărat de o palmă înălţime începând să scâncească de enervare că nu reuşeşte în tentativa sa până la urmă izbutea să se ţină pe picioruşe la subsuoara mea corpul lui fiind abia cu un cap deasupra toracelui meu în acea poziţie orizontală în care mă întinsesem să citesc după un timp de contemplare a izbânzii proprii cu îndârjirea unor alte eforturi sisifice iată-l pe cocoloş cocoţat pe pieptul meu stând încordat de spaimă să nu alunece de acolo unde se afla fără să se sperie însă îşi face curaj dând din mânuţe şi picioruşe şi se avântă să escaladeze întreg obstacolul nici nu am timp să-l prind că s-a lăsat să alunece în partea mea stângă rostogolind-se ca un viermişor da este întocmai aşa el s-a folosit în tot acest periplu al deplasării de aderenţa pe care i-o ofereau materiile lânoase pe care se târa cu viteza unei omizi parcă avea acea substanţă a corpului de omidă ce reuşeşte să păstreze în permanenţă o strânsă aderenţă cu suprafaţa pe care o străbate fără să se răstoarne şi fără să fie oprită din drumul său rectiliniu la fel el străbătuse un teritoriu accidentat cu un curaj de omidă fără să-i pese de pericolul căţărării sau al căderii în gol ajuns de partea cealaltă rămâne un timp nemişcat amuşinând starea de victorie dar şi de spaimă depăşită şi după un timp destul de lung – cam

de vreo două-trei pagini de lectură – iată-l savurând posibilitatea de a se aventura în escaladarea inversă în tot acest timp eu îl privesc cu atenţie fără să intervin în vreun fel decât încurajându-l ia să vedem dacă eşti capabil să te întorci de unde ai venit el se apropie din nou cu mişcări de omidă se târăşte se odihneşte se sprijină de coasta mea din stânga alunecă revine iar alunecă mai încearcă îşi ridică căpşorul se ajută cu picioruşele împinge se optinteşte are un scâncet de neputinţă iar se sforţează trage şi un pârţişor de prea mult efort a ajuns din nou sus pe platforma mea toracică este epuizat se lasă moale simt ceva cald şi umed ce-mi pătrunde bluza de pijama ţâşşş se aude cum face un pipişor invadat de fericire acolo sus pe pieptul meu ce faci nu-ţi este ruşine să faci pipi pe pieptul meu el surâde fericit şi poznaş parcă înţelege tot ce-i spun a trecut cea mai grea probă

să re-nvăţăm sentimentul tragic

Camilo José Cela nu este un foarte mare scriitor; el se înscrie prin modul narativ adoptat în tradiţia *romanului picaresc* în care un nou Lazarillo de Tormes îşi povesteşte viaţa atingând fibra cea mai abjectă a existenţei. Cela mizează chiar pe acest sondaj în interstiţiile cele mai afunde ale fiinţei, nelăsând nimic neexplorat. Un naturalism exacerbat condimentat cu o retorică moralistă în genul clasic; întâmplările sunt narate de eroul narator cu cea mai mare detaşare – în asta se simte filonul realist al genului picaresc – şi sunt mereu considerate şi apreciate dintr-o perspectivă moralizatoare, cu uşor iz fatalist. Impresionează mizeria cruntă şi primitivismul; indivizii nu cunosc altceva decât violenţa şi alcoolismul, mizeria şi sexualitatea obscenă. Tatăl lui Pascual Duarte îşi bate nevasta şi fiul în fiecare zi, murind muşcat de un câine, plodul său este lăsat să se târască pe jos cu

animalele (porcii îi mănâncă ambele urechi) iar Pascual comite un şir de crime – aparent motivate în conformitate cu optica fatalistă a picaroului – culminând cu înjunghierea propriei mame, deoarece „nu puteam s-o iert pentru că mă născuse. Aducându-mă pe lume nu mi-a făcut nici un bine, absolut niciunul…“ Cu asemenea raţionamente artificiale, Cela îşi pune eroul să-şi ucidă mama, vulgarizând un anumit existenţialism adus la cote maxime de tragism prin *Străinul* lui Camus. Nu insist asupra metodei romaneşti simpliste, ceea ce justifică într-un fel receptarea consumistă a textului. M-aş opri puţin doar asupra conceptului de tragism; există în text momente de tensiune tragică similare acelora transcrise de Marin Preda, ca ilustrare a unor răbufniri de violenţă refulată inconştient şi exteriorizată brusc în formele naturalismului extrem. E vorba de episodul împuşcării căţeluşii ce-l priveşte insinuant în ochi şi de acela al înjunghierii iepei care i-a trântit nevasta însărcinată. Setea de sânge e potolită numai prin vărsare de sânge. Începe aici şi un simbolism junghian destul de transparent. La Marin Preda totul e opac, crima nu are nici o motivaţie, de aceea nu produce efectul cathartic. A ucide pur şi simplu nu constituie un act tragic; mai este necesară măcar conştientizarea elementară a *hybris*-ului comis. Ca şi la Rebreanu, la Preda totul rămâne brutal, sălbatic, nefiltrat prin conştiinţa morală. A avea conştiinţa tragică înseamnă a mioritiza; se pare că la noi s-a consumat totul odată cu *Miorița*. Ar fi necesar să *re-învăţăm sentimentul tragic*.

Veţeanu

Îi recunosc mersul legănat de parcă ar fi un matelot nimerit pe uscat în urma unui naufragiu misterios. El înaintează în cercuri succesive ce se întretaie din când în când după cum în

cale sunt gropi mai mari sau mai mici umplute cu apă. De obicei îl vedeam ieşind din bârlogul lui imediat ce o ploaie torenţială îşi golea norii inundând strada noastră. Atunci se înălţau porţile împărăteşti ale Curcubeului pe dealul din faţă iar V., venind dinspre vale, părea că este un naufragiat sublim al unui potop intermitent. Între relicvele ploilor diluviale de la Boltă se regăseau totdeauna viţei pierduţi, mânji luaţi de ape şi chiar oameni înnecaţi. El, Veţeanu, apărea ca un fel de mesager, nu un om care aduce ploaia, ci unul *adus* de ploaie. De aceea, statutul lui existenţial se obscuriza în conştiinţa noastră infantilă, căpătând dimensiuni mitice. Mersul lui şovăielnic ne impresiona fiindcă ni se părea că îi este impus, fiind efectul ploii originare; era clar că el nici nu trebuia să meargă ca noi toţi ce ne deplasam liniar şi continuu. E curios că V. se oprea din când în când în mijlocul străzii fără nici o pricină, parcă ar fi fost pironit acolo de o forţă necunoscută. Alteori se oprea doar ca să se uşureze, dar pe noi faptul că făcea asta în mijlocul străzii, în văzul tuturor, nu ne deranja ca şi cum am fi asistat la un zeu ce vrea să imite naiv actele oamenilor. Ni se părea că orice face V. era ieşit din comun şi ori ne speriam şi o luam la fugă, ori râdeam ca de o mare şotie pusă la cale conştient tocmai pentru a ne face să râdem. Când am citit mai târziu că însuşi Socrate – după cum relatează Platon – se oprea brusc în mijlocul drumului şi se urina îndelung privindu-şi jetul de urină de parcă ar fi văzut ceva ce nu trebuie amânat pe altă dată, l-am asemuit cu acesta. Socrate se concentra atunci mai bine decât oricând asupra unei idei care-i venise în timp ce se îndrepta către Alcibiade sau către agora unde avea de înfruntat o dispută grea cu sofiştii. Poate că şi V. descoperea în acea clipă un gând esenţial şi se oprea în stradă până ce şi-l fixa bine în memorie, apoi după o jumătate de oră îşi relua mersul nestânjenit de faptul că între timp îi venise să facă pipi şi nu se jenase de întâmplarea că nu era singur şi-l mai

vedeau şi alţii. Nu se poate spune curn îl boscorodeau femeile mai în vârstă că era un om plin de păcate şi un neruşinat fără respect faţă de ceilalţi; el pur şi simplu nici nu-şi dădea seama de ceea ce făcea în acel moment fiind atât de încordat să-şi urmărească gândirea sa. Câteodată V. nici nu-şi mai continua calea în direcţia gării ci se întorcea imprevizibil după un asemenea moment de contemplaţie şi îşi grăbea pasul către casă. L-am urmărit odată ce face acasă de alerga atâta să ajungă cât mai repede; el scotea nişte bucăţi mari de hârtie pe care scria ceva cu un creion chimic folosit de obicei în gară – unde muncea uneori – să noteze cantităţile pe care le descărca din vagoane. Faptul că se întorcea din drum ca să *scrie* nu ştiu ce, în acele foi murdărite de sudoare şi jeg, îl făcea şi mai scrântit în ochii locuitorilor de pe strada Văilor care în cea mai mare parte erau străini de litera scrisă.

autonomie literară

Cu mici *intermezzo*-uri, în faza primă a tinereţii, Cioran este omul care *nu a făcut nimic* toată viaţa; în ordinea strictă a lucrurilor, el şi-a permis extrema libertate de a nu accepta să facă altceva decât să scrie şi să gândească. Socialmente s-a sustras integrării cotidiene a cetăţeanului de rând care este obligat să se scoale la o anumită oră pentru a se deplasa către un loc special (fabrică, fermă, şcoală, universitate etc.) adică către ceea ce s-a numit, în limbajul comun, *locul de muncă*. Există o convenţie socială ce postulează acest comportament stereotip: individul e obligat să muncească – să se adecveze unui program de producere a bunurilor – pentru a primi atât cât îi trebuie pentru propria-i subzistenţă. Evident, sunt exceptaţi cei care în mod ereditar deţin acel capital minim care să le dea posibilitatea de *a nu munci*.

Majoritatea însă, chiar dintre aceşti favorizaţi ai sorţii, „muncesc“ cu un zel sporit pentru a-şi mări capitalul. Cioran nu a avut nici un fel de capital material şi, probabil, de aceea, a putut să opteze, netimorat de nici un demon exterior. El a avut curajul enorm să nu se lase manipulat de nimeni, urmându-şi calea netulburat de necesitatea de a-şi făuri o carieră socială; a refuzat să fie stipendiatul cuiva pentru a-şi conserva intactă disponibilitatea interioară. Ce superbă provocare, să nu faci nimic altceva decât să *gândeşti* în absolută „neatârnare“; *meseria de a gândi* însă a creat profesii şi corporaţii, şcoli şi academii profitabile, adică a trasat traiectul celei mai de invidiat „cariere“, omologabile în modul cel mai pozitivist cu putinţă. Cioran a luat în răspăr totul; nihilismul lui impune şi un alt *statut* existenţial. Să nu uităm totuşi că Friedrick Nietzsche a fost profesor universitar!

Cândva, în tinereţe, mi-am făcut un program, prin care înţelegeam să mă oblig tacit să scriu o carte pe an şi chiar s-o şi public, pentru a-mi ocupa tot timpul fizic şi metafizic nu făceam decât să citesc şi să scriu; astfel că nu mai lăsam loc integrării în cadrul social favorabil manipulării; aşa se explică probabil de ce unii s-au grăbit să mă taxeze „iraţionalist“. Ei intuiseră erezia mea; urmând instinctiv dâra cioraniană, mi-am permis comiterea celui mai mare *hybris*: *autonomia literară*. Acest „program autonom“ mi se refuză în prezent de către contemporani şi sunt forţat să părăsesc Universitatea. Mă voi cioraniza definitiv!

inclus într-un Proiect pe care nu pot să-l controlez

Am senzaţia tot mai acută că mă aflu inclus într-un *proiect* pe care nu pot să-l controlez oricât m-aş strădui; nimic nu se întâmplă cu adevărat din ceea aş dori eu să se întâmple şi constat că există doar unele intuiţii fulgurante, unele mini-proiecţii ale

propriului cu ce se regăsesc aleatoriu în traiectul pe care-l traversez, traiect ce nu-mi este străin fără îndoială – este *al meu*, pot să recunosc acest lucru – dar parcă nu este numai al meu ci aparţine şi *altei* instanţe pe care n-o pot intui decât ca posibilitate a fiinţării dar nu ca realitate concretă. Sunt proiectat – de aici începe angoasa – de către cineva care mă depăşeşte şi mă ţine sub control oricât încerc eu să-mi exercit liberul arbitru; toate minievenimentele în care sunt implicat nu le aleg decât în aparenţă eu însumi fiindcă am, de acum, certitudinea clară că de fiecare dată – chiar când mi se pare că sunt cel mai sigur de ceea ce voi face – se petrece un act brusc, o alunecare sau deviere, prin care totul este răsturnat, contrazis, negat, ca şi cum ar fi vorba de un *fatum*. A fi proiectat în acest fel nu înseamnă deloc a fi deraiat de pe propria-ţi traiectorie ci, dimpotrivă, chiar ţi se corectează orbita care imperceptibil poate fi abandonată şi atunci trebuie o zguduire puternică, un cutremur care s-o repună în parametrii proiectului iniţial. De exemplu, simţeam că nu mai pot continua periplul meu tomitan ce mă împingea către autoneantizare, dar nu eram capabil să iau o decizie de ruptură; a trebuit să apară complicaţii insurmontabile, până la anihilarea statutului social, familial şi profesional, pentru a fi întors de pe o cale falsă şi reorientat către drumul meu cel autentic.

„Ceea ce a atins zeul, nu poate să fie murdărit de oricine!“ Dacă nu se conservă restrictiv acest postulat, se cade în cea mai mare promiscuitate, se amestecă barbar toată criteriile ontologice şi se şterge orice urmă a proiectului în care ai fost integrat.

A fi în permanenţă atent, a şti să te fereşti ca să nu aluneci afară din arcanul transcedent, iată preocuparea cea mai trează a fiinţei; dacă nu are loc o lucidă evaluare în mod permanent a autenticităţii *dârei* proiectului metafizic în care eşti prins, te vei pierde iremediabil şi nu se ştie dacă varianta ce te include se va mai repeta.

negaţia destinală

A fi în lume nu înseamnă a fi fericit sau mulţumit; această stare de fericire sau nemulţumire nu este în legătură cu verbul *a avea*, nici cu verbul *a învinge* ci e vorba de ceva mai profund şi mai complicat care îl ancorează pe individ într-o atitudine opţională. Prin şansele date de respectiva opţiune, acesta se realizează sau se ratează. Bucuria sa secretă constă în faptul concret că el simte cum avansează în direcţia dorită, adică simte că se împlineşte conform acelor impulsuri inconştiente pe care nu le conştientizează complet până nu le contabilizează ontologic. Dacă aceste impulsuri nu sunt conduse spre finalizare, atunci individul începe să-şi eludeze propriu-i destin, să-l invidieze şi să-l urască pe celălalt care reuşeşte *să fie el însuşi.* Devine resentimentar faţă de cei din propria-i generaţie şi faţă de toată lumea, faţă de părinţi şi fraţi. Înarmat cu acest sentiment al frustrării dat de incapacitatea realizării, insul nu va dori să se confrunte cu propria-i neputinţă – pe care eventual s-o exorcizeze – ci se va lupta cu cei apropiaţi pe care-i va împiedica să-şi continue *proiectele proprii;* va găsi resurse diabolice în el pentru a face răul, simţindu-se în acest mod ancorat pe deplin în existenţă. Nepropunându-şi un scop al vieţii care să-i angajeze toate forţele, nu e în stare să înceapă sau să termine nimic într-o determinare suficientă încât să nu se mai simtă frustrat şi umilit de succesul celorlalţi. Ba chiar această inactivitate permanentă îi crează o stare de angoasă, vecină cu plictiseala, de aceea în loc să facă ceva durabil, acesta se va plictisi. Toate nerealizările şi neputinţele lui vor fi motivate astfel; nu există nimic, nici o acţiune, nici o aspiraţie care să-mi poată anula plictiseala. Atunci acel ins va face răul, va ucide şi va torţiona pentru a-şi umple voraginea plictiselii, pentru a simţi că trăieşte, că este antrenat în fluxul existenţial.

Veţeanu

Nimic nu este mai greu de îndurat în existenţă decât spaima că soseşte un moment când nu ştii ce să faci ca să nu te plictiseşti. Se pare că V. şi-a trăit eroic conştientizarea acestei stări. A îndurat toată abjecţia lumii fără să crâcnească, impunându-şi să nu adopte soluţia camusiană din orgoliu nemăsurat.

zbor cu o carte în mână

Eram cu ea într-o vilă pe o esplanadă înaltă de unde se vedea marea în jur vegetaţie luxuriantă copaci tropicali cu frunze enorme crescând la tot pasul de care te-mpiedicai fără să poţi să înaintezi. Nu ştiu de ce mi-am adus aminte brusc că în vis în asemenea ocazii mă ridicam zburând ca să mă salvez de pericol. Abia am această revelaţie şi îmi fac puţin elan mă concentrez bat scurt ca la săritura în înălţime când eram licean la Slatina şi mergeam pe malul Oltului la scăldat; acolo legam o sfoară între două sălcii şi ne luam la întrecere cine sare mai sus crestând apoi pe coaja tulpinii numele celui care a atins cea mai mare înălţime. Când mă întorceam apoi la Slatina în timpul studenţiei sau după aceea m-am dus de multe ori să observ deplasarea urmei săpate în scoarţă. Cum acestea – sălciile – crescuseră an de an eram extrem de orgolios de *saltul* meu ce se înălţase odată cu ele. Am o carte mare în mâna stângă şi nu reuşesc să mă avânt cu întregul corp dar – stupoare – iată că mă desprind de pe platforma tare, plutesc câţiva metri razant cu terasa şi apoi lejer pe măsură ce dau din picioare şi din mâna dreaptă mă înalţ tot mai sus. Sunt atât de uimit că nici nu-mi vine să cred întrucât nu mai mi se întâmplase de mulţi ani să mă viziteze zborul în vis. Privesc atent feţele celor ce sunt pe plajă ca să văd dacă ei observă că eu zbor;

se opresc din joc, vociferează excitaţi mă arată cu mâna e semn că au receptat întâmplarea. Nu fac nici un efort ca să zbor – în tinereţe zburam crispat cu muşchii încordaţi şi cu respiraţia blocată de teamă că deodată am să încetez să zbor şi o să mă prăbuşesc în gol – doar trebuie să mişc un picior sau altul un braţ de fapt unicul braţ liber dreptul fiindcă în stângul ţin o carte strâns ceea ce mă face să zbor cam într-o parte oblic şi înclinat către stânga. Nu pot să înţeleg de ce nu renunţ la carte, aş putea s-o arunc pur şi simplu pentru a-mi elibera încă o aripă. Mă mir de uşurătatea cu care zbor astfel că nu mai dau nici o atenţie faptului că zbor aşa în poziţie oblică. O caut pe ea şi o văd alergând paralel cu mine susţinându-mă cu privirile să rămân înşurubat în văzduh ca o acvilă rănită. „Aşa cum zburai – îmi va spune mai târziu – aplecat pe o parte, păreai acea pasăre din basm rănită de săgeată ce zbura în visele mele din copilărie". Zbor în acel aer lichid ce mă ţine strâns ca şi cum aş înnota în apa Oltului, mă dirijez într-o direcţie sau alta, mai sus sau mai jos, fără să am nici o teamă, fără să fiu ameninţat de vreo primejdie. Mă bucur imens în vis de faptul că iată zbor din nou şi că mi s-a dat iar această stare de fericire pe care nu o mai probasem de multă vreme. Mi se pare că mi-am recăpătat acea aură de puritate din adolescenţă pe care o simt în toată fiinţa şi în tot corpul. Reţin acea lumină puternică şi albastrul cerului în care înnotam ca un peşte fericit. Eram fericit şi fiindcă ea mă vedea zburând şi putea să dea mărturie despre acest lucru în faţa celorlalţi.

a rămâne mereu în expectativă

Am trăit totdeauna starea obscură că sunt traversat de impulsuri cognitive bizare; am atunci impresia concretă că pot conştientiza ceva ce mă depăşeşte şi trebuie să iau act ca de o revelaţie de ceea ce mi se întâmplă, fără să relevez şi altora

conţinutul cunoaşterii. Ea îmi povesteşte cum ştiinţa a ajuns într-un impas în a cerceta autoreflexivitatea materiei ce se dezvăluie abscons; există adică nişte „psichoni“ sau nişte „mindoni“ ce ar constitui esenţa acelei cunoaşteri sau chiar modalitatea de a se manifesta a relaţiei materie / nonmaterie / antimaterie / spirit etc. S-ar părea că nouă ne scapă ceva ce este prezent / se face prezent cât nu-l conştientizăm ca act reflexiv dar imediat ce-l programăm ca activitate cognitivă nu se mai poate verifica nimic experimental. Întotdeauna am avut o stare semiconştientă când atingeam capacitatea bruscă de a înţelege în mod premonitoriu ce mi se va întâmpla în viitor; dacă menţineam această stare într-o imagine cât mai puţin clară, neselectând-o dintre alte imagini ale gândirii plasmatice – adică eu ştiam că luasem cunoştinţă de un lucru secret ce mi se revelase de către o entitate metafizică ce cobora în mine deodată – acele elemente rămâneau acolo în subconştient – ba chiar aveam siguranţa că trebuie să rămână acolo îngropate – până ce treptat începeau să se concretizeze, să devină certitudini; eu simţeam că dacă nu le-aş fi ţinut ascunse cât mai profund, dacă nu aş fi fost atent şi le-aş fi mărturisit şi altora (chiar numai dacă le-aş fi numit cu voce tare) atunci nu s-ar fi mai împlinit nimic şi aş fi pierdut iremediabil ceea ce mi se promisese de către instanţa transcendentală. Poate că *proiectele* cele mai importante mi le-am schiţat iniţial doar ca impulsuri onirice ale unui subconştient pasiv şi apoi acestea se transformau în realizări reale, care păreau întâmplătoare deşi se constata *au rebours* că totul fusese programat şi urmărit cu încordare agonică. Eram deci circumspect cu aceste vise semitreze ca nu cumva să şterg imaginile prea repede din cortex şi să mă trezesc golit de cele mai intense revelaţii. Menţinerea în deplină taină a unor asemenea stări de visare, conducea cred la finalizarea dorită. A dori fără să vrei să doreşti, a rămâne în acea expectativă inefabilă când apar forţe misterice care participă la act fără a lăsa impresia că au vreo legătură cu întâmplarea.

despre „S“ înainte de a o cunoaşte

Cu S. am trăit experienţe dintre cele mai bizare la Biblioteca Academiei, chiar înainte de a o cunoaşte; deşi nu le înregistrasem iniţial ca fiind legate de cineva anume, fusesem efectiv marcat de întâmplarea în sine pe care o recuperez acum din memoria pasivă. În sezoanele dure de lectură soseam pe la ora nouă şi citeam la sala trei tot felul de terfeloage interzise pentru profani – în sala trei se afla *fondul secret* – concentrat să descopăr acele articole nesemnalate încă de nici un barbist/barbolog în care se manifesta fulguranţa geniului barbilian. Câteodată nu găseam nimic sau dam doar de câte un rând furişat în câte un colţ de ziar, rămăşiţă a unei convorbiri cu vreun ziarist mai sagace care consemnase răspunsul. Unele dintre revistele pe care le consultam nu mai fuseseră deschise de nimeni de vreo patruzeci de ani şi praful depus pe ele mă sufoca şi mă obliga să ies des în curtea plină de arbori ca să respir. Am constatat întâmplător că aproape în acelaşi timp cu mine se plimba pe alei sau se aşeza pe o bancă vecină aceeaşi femeie tânără, îmbrăcată foarte modest; poate că simplitatea veştmintelor ei şi aerul atât de absent m-au făcut să nici nu o observ multă vreme şi numai flerul de romancier pe care mi-l revendic din când în când în mod autoironic m-a împins să privesc mai cu atenţie acea apariţie singuratică.

Se petrec deseori asemenea situaţii ciudate; poţi să te afli în preajma cuiva mai mult timp astfel că figura respectivă îţi devine extrem de familiară, o vezi în fiecare zi în acelaşi loc, ştii s-o descrii foarte bine, te bucuri că este prezentă acolo permanent şi nu faci caz de aşa ceva ca şi cum totul ar fi absolut normal deşi nu poţi explica de ce n-ai antamat un raport mai intens cu acea persoană, de ce nu i-ai adresat niciodată nici un cuvânt sau de ce nu te-ai uitat să vezi ce citeşte. Intri în alertă doar dacă obiş-

nuinţa vederii acelei figuri îţi este brusc alterată de o împrejurare negativă. De exemplu m-am mirat într-o zi când mi-am dat seama că lipsea ceva din decorul plimbărilor mele, sau mai exact că femeia aceea ştearsă dispăruse instantaneu din peisaj. De fapt, dispăruse din topografia grădinii căci uitându-mă mai atent am descoperit-o citind liniştită în aceeaşi sală cu mine. Am avut o imensă bucurie fără să ştiu de ce. În acel moment am privit-o atent: avea o figură măslinie de creolă şi părul negru, lung, revărsat liber pe umeri îi contura o personalitate aparte, plină de vitalitate. Când se plimba pe alei îl ţinea strâns cu o agrafă specială şi de aceea nu o semnalasem. Mai ales mireasma tare a acestui păr m-a incitat să observ cui aparţine; am reperat-o imediat când m-am aflat lângă ea, aşteptând la rând să consemnez revistele custodelui sălii de lectură. După ce m-am contaminat de dâra acelui parfum puternic, o simţeam prezentă de câte ori era pe aproape şi ştiam că e ea fără să o văd şi fără să vreau s-o privesc. Presimţirea prezenţei ei mă umplea de un freamăt secret căruia nu puteam să-i găsesc remediu decât apropiindu-mă şi mai mult de ea şi posedând-o ca un hoţ pe căi olfactive. Am mai vorbit despre provocarea senzuală maximă pe care mi-o trezeşte totdeauna părul lung al femeilor, dar mai ales parfumul îmbibat cu sudoare difuză al acestui păr. Dincolo de absenţa manifestă a oricărei feminităţi, fiinţa ei se încărca de un magnetism eruptiv când îşi lăsa părul să-i cadă liber pe spate şi să-i atingă coapsele înguste, întrevăzute sub rochiile cam largi. Cred că toată acea atracţie misterioasă era instituită violent de intemperanţa podoabei capilare atât de accentuate – chiar am întrebat-o mai târziu dacă ea era conştientă de impactul senzual pe care-l provoacă părul său şi ea a rămas foarte uimită şi aproape ruşinată ca de ceva de care nu era deloc vinovată întrucât nu a nutrit vreodată intenţii seductive pe această cale, se simţea cu totul umilită dacă eu aş fi vrut să-i atribui asemenea

perversiuni erotice – şi de parfumul greu, lipsit de un ce specific, mai degrabă ambiguu şi confuz pentru că nu se putea decide dacă era vorba de o esenţă sofisticată, produsă de vreo cunoscută casă de parfumuri sau pur şi simplu era doar efectul unor plante afrodisiace adăugate unui şampon de export, procurat prin mijloace dificile. Sau toate acestea împreună, filtrate subtil prin emanaţia iute de sudoare nervoasă; era asta ciudăţenia ei pe care am depistat-o după un scurt timp că asuda de emoţie în orice clipă, când se afla în dubiu sau când dorea să exprime nişte idei mai personale i se umplea faţa de bobiţe strălucitoare de apă şi parcă şi părul i se umezea vizibil. Se observa cât de îngrozită era de această reacţie a glandelor sale, ştergându-se precipitat pe faţă şi pe mâini cu o batistă albă, imaculată ce se transforma într-o cârpă udă. Nu pot să precizez dacă mirosul acela îmbibat de sudoare, parfumuri tari şi alte ingrediente exotice era receptat de către toţi cei aflaţi în apropierea corpului ei, dar eu recunosc că am fost acaparat total de dâra aceea perversă pe care o amuşinam nervos cum soseam dimineaţa la Bibliotecă. Devenise un fel de *medium* pentru mine – o stare suspectă de natură iraţională ce mă învăluia cu mrejele-i olfactive reducându-mi orice reacţie de împotrivire şi făcându-mă să decad de la faimosul meu orgoliu cu care mă fălisem până atunci în orice aventură amoroasă – şi nu mă mai simţeam în apele mele decât dacă senzorii mi se alertau senzual prin semnalarea prezenţei aceleia aparent insesizabile. Aş fi dorit mereu să simt în aerul din preajmă măcar o slabă undă a acelui miros viu şi asta mă liniştea imediat; continuam să citesc fără să mă preocupe cine este posesoarea, adică nu mă interesa să stabilesc un raport mai direct cu entitatea ei concretă, corporală; probabil că îmi menţineam acel minim liber arbitru încât să fiu în stare să mă repliez către sinele meu abstract. De aceea mă feream să mă apropii prea mult de locul unde sta ea şi de asemenea mă probam într-un joc nemărturisit

mie însumi pariind cu o instanţă transcendentală că nu voi dori s-o privesc şi că nu voi comunica cu ea niciodată. Toate aceste precauţiuni mi se păreau indispensabile situaţiei mele de atunci, reuşind să-mi impun un comportament sobru şi să avansez în documentarea pentru lucrarea de doctorat. Este evident că mă apăram instinctiv de angajarea periculoasă într-un *alt* proiect amoros şi îmi construiam toate acele atitudini sau alibiuri interioare prin care să îndepărtez orice posibilă tentaţie, rămânând într-un echilibru potenţial necesar pentru liniştea cercetării. Deşi lecturile programate nu-mi erau perturbate şi avansam în munca mea, totuşi nu puteam să nu sesizez că dacă întârzia să apară în unele zile, mă ridicam brusc de la masa de lectură şi porneam în căutarea ei pe aleile umbroase din parcul sălbăticit. Cum o reperam mă linişteam şi lucram cu eficienţă. Mi se părea că nu poate să intervină nimic care să tulbure starea aceasta şi mă bucuram că nu apărea nici un eveniment neprevăzut care să strice pactul mutual subînţeles. În fiecare dimineaţă soseam la Bibliotecă la prima oră, îmi ceream cartea şi aşteptam calm să-mi fie adusă pentru a începe să lucrez. Simţeam dâra ei în spaţiul inodor din jur şi totul era în ordine, adică în ordinea dorită de mine.

Această acalmie s-a perpetuat stereotip până când am acceptat întâlnirea pusă la cale cu atâta zel de colega mea, Mia.

o stare originară

Mă obsedează permanent imaginea ninsorii la Slatina. Instalat în camera mea de la stradă, camera feciorelnică, dam perdeaua într-o parte şi priveam printre glastrele cu muşcate, peisajul feeric ce se instaura afară. Deodată se făcea o linişte ciudată, aerul devenea pufos ca zahărul ce se vindea la bâlci de

Paşti, nu se mai auzea nici şoarecele ce-mi rodea cărţile în bibliotecă şi nu-mi mai simţeam nici respiraţia. Mă mutam la fereastra dinspre curte ca să văd ce se întâmplă şi priveam cum lumina se micşora treptat, ca-ntr-un moment de eclipsă, apoi uşori, albi, imponderabili, începeau să cadă fulgii. Erau sfioşi şi fragili la început, abia atingeau pământul îngheţat şi se sfărâmau sau se topeau pur şi simplu sub privirea mea iscoditoare. Esenţial era să pot să am timp să-i privesc cum pluteau în aer, parcă se înşurubau la o anumită înălţime, nemişcaţi şi misterioşi ca o materie imaterială ce ne vizita curioasă din alte spaţii pe care noi nu le puteam investiga. Nu pricepeam de unde îmi venea senzaţia de frumuseţe agonică, aveam o stare de spaimă bizară când pentru o clipă simţeam în fiinţa mea cum se întrerupea circuitul biologic şi mi se părea că voi muri iminent. Nu mai puteam nici să respir sau îmi comandam să nu fac nici cea mai insesizabilă mişcare ca să nu întrerup revelaţia ce mi se dăruia numai mie. Am văzut odată un film când într-un cătun dintr-o ţară nordică într-o asemenea ocazie, de Crăciun, clipa se oprea sub ninsoarea metafizică şi oamenii trăiau într-o zi cât într-un secol; în acea instanţă reînviau şi-şi continuau existenţa pe care o întrerupseseră anterior. Cea mai puternică era senzaţia vizibilă de înteţire a funcţiunilor vitale, de trăire frenetică a clipei. Când contemplam fulgii aceia vii, suspendaţi în aerul geros, în curtea casei noastre, aveam convingerea paroxistică a unei şanse unice dăruite doar mie de a putea conştientiza întâmplarea revelatoare. Mă concentram să nu pierd nici o nuanţă, nici un pliu răsucit în interior al conştientizării irepetabile pe care ştiam că o traversam o singură dată. Mi se părea că fusesem înzestrat special cu această capacitate liminară de a înregistra un moment de stază al cosmosului ce se auto-contemplă periodic pentru a-şi perpetua existenţa. Era vorba doar de ceva cu totul impalpabil ce nu putea fi descoperit şi omologat de către oricine. Mă miram enorm că

sora mea mai mare cu doi ani decât mine nu era pătrunsă de unicitatea evenimentului ninsorii; ea alerga prin curte cu gura deschisă să prindă fulgii pufoşi ce i se topeau pe limbă şi o făceau fericită. Dar această fericire a ei era ceva exterior, o reacţie aleatorie ce o trăiau toţi ceilalţi copii de aceeaşi vârstă, excitaţi de noianul de alb ce invada orizontul şi te transporta într-o stare euforică. Ea nu simţea sincoparea agonizantă a propriei existenţe, conştientizate brusc de un spasm interior, nu avea acea surpare fulgurantă în comă; ca şi cum ar fi murit şi înviat în mod concomitent. Mă uitam la ea cu acută curiozitate şi nu înţelegeam de ce se comportă la fel de normal. Dar dacă nimic nu era real şi eu trăiam anamnezic o stare ce nu-mi aparţinea, lucidizând clipa doar în procesul vizualizării albului infinit ce mă identifica doar pe mine ca subiect observator, reactualizând o stare originară?

Giuseppe Pontiggia scrie despre *Dracula*

Îmi telefonează prozatorul Roberto Barbolini, responsabil la pagina culturală a revistei „Panorama". Îmi spune că deşi nu mă cunoaşte, este invidios pentru ceea ce a scris Giuseppe Pontiggia despre romanul meu sub titlul:

Il diavolo, certamente.

„Franz Babinger, forse il più insigne storico dell'impero ottomano, così tratteggia in Maometto Il Conquistatore *i terrificanti umori di Vlad III, signore della Valacchia verso la metà del XV secolo, noto come „l'impalatore" e come Dracul, „il Diavolo": «Quando una volta, in un caldo giorno d'estate, Vlad incontrò un rispettabile uomo che, vedendolo passeggiare tra gli impalati, gli chiese come potesse sopportare quel puzzo,*

lo fece subito impalare su un palo molto più alto affinché fosse in posizione elevata al di sopra del puzzo».

Regista di efferate esecuzioni in massa attraverso le torture del palo, del fuoco, della bollitura, dello squartamento, Dracula è diventato nell'immaginazione dei Paesi occidentali l'incarnazione del male, della crudeltà e del vampirismo. Ora lo scrittore Marin Mincu, in questo romanzo scritto direttamente in italiano, rovescia il paradosso comunemente accettato che la realtà supera la fantasia e restituisce alla fantasia il potere imperioso e visionario di riscrivere la storia. Dracula, imprigionato dai suoi alleati, tiene un diario in una cella scavata sotto il corso del Danubio. Assediato dai topi, invaso da sogni allucinatori, chiuso in uno spazio che altera la percezione del tempo, si difende dal tradimento con il mezo più labile e insieme più radicale che un umanista come lui, amico di Nicola Cusano e di Marsilio Ficino, possa scegliere: la scrittura. E lo fa in una duplice direzione: sia attacando quel papa Pio II che nei Commentarii *sta diffondendo di lui l'immagine più aggchiacciante, anche se non dimentico dell'antica ammirazione; sia dilatando la leggenda di cui è mostruoso protagonista. Si dichiara infatti artefice di quelle storie che in lingue diverse divulgano il suo soprannome in Europa. La sua teoria della violenza, come la definisce Cesare Segre nella densa prefazione, gli serve anche per fare violenza alla storia, erodendone la credibilità, moltiplicando le ipotesi, sovrapponendo le interpretazioni. Il sogno umanistico di sopravvivere nella memoria dei posteri sembra disposto a pagare il prezzo più demoniaco, la dissoluzione del vero e la negazione della pietà. E questa disperazione cupa e impavida è la nota più originale del testo.*

Il romanzo trova i suoi accenti più persuasivi nella angosciata apologia di Dracula, nei limiti infantili della sua ambizione illimitata, nelle immagini notturne della sua

reclusione sotto le acque gelide del Danubio, che sembrano fondere l'impotenza dell'uomo e il fluire del tempo. È meno convincente là dove il protagonista rivela una coscienza troppo analitica della sua azione: volendone definire i significti molteplici, ossia racchiudendoli, etimologicamente, entro confini precisi, finisce letteralmente per circoscriverli, per ridurne la potenzialità di irradiazione, per attutirne gli echi. Lo sdoppiamento del protagonista lo vive già il naratore in prima persona, passando dalla imprevedibilità del percorso fantastico alla prevedibilità della chiosa razionalistica.

Certo, come scrittore, il suo intento è di transformare in racconto i due linguaggi. E noi sentiamo che «crede» alla convergenza di entrambi. Però, come lettori, aderiamo meno al suo problematicismo concettuale, che Piero Bigongiari ha apporfondito nello scritto in appendice.

E se l'arte è stata definita «sospensione della incredulità», noi siamo più inclini a sospendere la nostra di fronte a Dracula ossessionato dalle sue immagini cruente, personaggio unico e collettivo nell'inferno della nostra specie."

„Panorama", 15 novembre 1992

complexul non-omologării

De ce literatura română a rămas periferică şi nu a fost receptată ca alte literaturi ale Europei? Cum se explică faptul că deşi i-am dat pe Tristan Tzara, Panait Istrati, Eugen Ionescu, Mircea Eliade şi Emil Cioran, cu toţii modele europene omologate, totuşi autorii români nu stârnesc curiozitatea altora şi nu sunt încă intraţi în circuitul de valori europene?

Evident, aceste interogaţii s-au reiterat de fiecare dată când s-a observat că literatura noastră nu este luată în seamă atunci

când se trasează perimetrul textelor ce compun literatura universală. Nici Eminescu nu este integrat romantismului fundamental, nici Blaga sau Ion Barbu nu au fost introduse de Hugo Friedrick printre exemplele care figurează *structurile liricii moderne*, nici Nichita Stănescu sau Marin Sorescu nu sunt citaţi decât incidental în diferitele clasificări ale poeziei europene din a doua jumătate a secolului XX. Singurul autor român ce devenise cunoscut pe vremea lui Voltaire – care-l citează admirativ – este Dimitrie Cantemir, al cărui exemplu nu a fost urmat din motive ce ne scapă sau nu suntem noi atât de pragmatici încât să reuşim să identificăm cauzele esenţiale şi să trecem la remedierea acestora *hic et nunc*.

S-a afirmat de cele mai multe ori că nu am fost asimilaţi fiindcă limba română nu este cunoscută sau pentru că suntem *intraductibili*. Dar faptul că limba română nu are decât o circulaţie redusă nu are nici o relevanţă fiindcă nici limba suedeză nu este mai extinsă (ba chiar dimpotrivă!) şi nici limba poloneză nu este o limbă de circulaţie universală. Totuşi, în aceste limbi s-au scris opere ce au fost traduse şi au fost introduse în tezaurul literaturii universale, fiind omologate şi prin Premiul Nobel. Problema ca atare nu este deci aceea a *traductibilităţii* sau a *circulaţiei limbii originale* ci – după cum am mai spus în câteva ocazii – aceea a *omologării la timp a valorilor*. Desigur, este uşor de înţeles că nu poţi fi omologat dacă nu eşti tradus, adică dacă nu eşti cunoscut la timp. Aici funcţionează însă un paradox al receptării; poţi fi receptat şi pe alte căi mai diverse, fără să fii tradus. Poţi deveni brusc un punct de referinţă pentru public şi abia apoi – la cererea acestuia – să fii tradus. Mă gândesc, de exemplu, la un Soljeniţîn sau la un Broţki. Aceşti doi ruşi au intrat în Europa prin atitudinea lor anticomunistă mai înainte ca opera lor să fie tradusă. De ce nu s-a întâmplat şi cu noi acelaşi lucru? Sau de ce, în cazul nostru, unii autori au fost receptaţi

numai pentru *atitudinea politică* fără să fie omologaţi şi pentru *valoarea lor literară* (este cazul unui Petru Dumitriu sau al lui Paul Goma!). Să fie la mijloc lipsa de substanţă literară a operei acestora? Există anumite *conţinuturi* sau anumite *forme de expresie* pe care noi nu suntem în stare să le ilustrăm sau să le producem şi atunci suntem taxaţi drept mimetici şi marginali? De ce nu reuşim să ne identificăm singuri acele *nuclee artistice proprii*, pe care să le comunicăm lumii ca pe nişte conţinuturi româneşti germinatoare de sens universal? *Omologarea reală* poate începe în momentul când cititorul din altă parte va descoperi în produsele noastre literare ceea ce acesta nu întâlneşte în propriile-i produse şi astfel va dori să cunoască soluţiile româneşti la dilemele condiţiei ontologice, sau va vrea să afle situarea religioasă sau cosmică a individului mioritic. *Cine sau câţi dintre autorii români au fost interesaţi să rescrie actual miturile naţionale şi să le facă cunoscute pe o arie mai largă?* Am asistat la Paris la omologarea lui Ismail Kadare ca autor transnaţional prin difuzarea unor canoane arhaice ale spiritului albanez. De asemenea, am văzut cum cehul Milan Kundera a fost receptat ca un scriitor universal întrucât a reuşit să identifice acuitatea spiritului ceh pus în confruntarea cu istoria contemporană. De ce Kundera a fost considerat apt să participe la universalitate şi Paul Goma nu? Cum se explică această neşansă sau – e cazul să-l numim – acest handicap? De ce noi nu ştim cum să ne exprimăm fondul creator astfel încât să-i facem şi pe alţii curioşi? Suntem stupefiaţi când anumite soluţii existenţiale sau „filosofice" ale eschimoşilor sau ale pieilor roşii, de exemplu, apar atât de pregnante prin substanţa lor încât se găsesc imediat cei care să cerceteze idiomurile respective pentru a putea traduce şi universaliza viziunea cosmică sau domestică a respectivelor populaţii. Oare, noi românii, să nu avem nimic de comunicat, nimic de spus atât de propriu încât să-i obligăm pe alţii să ne

caute şi să ne studieze, să ne înveţe limba şi să ne difuzeze viziunea existenţială şi estetică asupra lumii?

S-ar putea să funcţioneze chiar acest *complex al imitaţiei tardive* şi astfel se explică lipsa de voinţă a scriitorului român de a fi tradus şi receptat la timp. El se mulţumeşte astfel să rămână un etern figurant al unei hărţi europene şi universale care niciodată nu-l înglobează. Dar acest cadru „universal", nefavorabil nouă, nu este adevărat! Literatura română are destule opere originale care pot aspira să ne propulseze în atenţia altora. Vreau să povestesc aici o întâmplare reală; prin anii '80 am fost solicitat de către directorul Institutului Italian de Cultură din Bucureşti să caut un traducător adecvat în Italia pentru Marin Preda care i se părea un prozator important, „più grande del nostro Moravia". I se prezentase o traducere proastă făcută de Mariano Baffi şi dorea ca autorul *Moromeţilor* să fie receptat de publicul italian la justa lui valoare, situaţie posibilă numai dacă se realiza o bună traducere. Am fost impresionat de această solicitare serioasă şi am vorbit la Firenze cu Gianfranco Contini, cunoscutul romanist (care ştia româneşte) solicitându-i o prefaţă pentru o ediţie a *Moromeţilor* ce ar fi trebuit să apară la editorul Mondadori. N-a fost să fie, pentru că Preda s-a grăbit să moară şi nici eu n-am găsit un traducător pe potrivă. Oricum, Preda este un prozator foarte puternic ce poate fi oricând reprezentativ chiar prin *duritatea* realismului său. Acum câteva săptămâni, la o emisiune literară televizată, am ascultat nişte elucubraţii gratuite ale unui critic devenit chiar directorul editurii fondate de Marin Preda. Acesta susţinea, cu ifose de om care se pricepe la toate, că „realismul lui Preda i-ar fi dăunat operei şi că ar fi fost mai bine receptat dacă ar fi recurs la tipul de proză fantastică a sud-americanilor." Dar Marin Preda n-avea cum să folosească o formulă narativă care nu-i era specifică şi nu se înţelege deloc de ce ar fi fost mai lesne omologat scriitorul român deghizat într-o haină de

împrumut? Sunt acestea sechele eraditare ale unor *complexe de inferioritate* ce se manifestă din nou în acest moment prelungit de tranziţie, când oricine îşi dă cu părerea despre orice fără a produce el însuşi nimic omologabil. Situaţia lui Marin Preda se poate extinde; este evident că dacă proza lui Liviu Rebreanu ar fi fost omologată la timp – sau a lui Sadoveanu – alta ar fi fost astăzi situarea literaturii române în contextul european. Este clar pentru toţi că literatura „diasporiştilor" noştri ar avea cu totul alt succes dacă aceştia nu s-ar traduce şi publica doar pe ei înşişi. Cititorul străin poate asimila, cu altă perspectivă, întreaga noastră literatură dacă i se oferă mai întâi paradigmele acesteia. Degeaba se traduce Nicolae Breban la Paris dacă lipsesc Camil Petrescu, Hortensia Papadat Bengescu, Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Matei Caragiale etc.

În fine, pentru ca un autor român să devină european (şi universal), trebuie întreprinsă acţiunea importantă de omologare simultană în afară a valorilor literaturii noastre, prin traduceri actuale, care să fie publicate la edituri cunoscute şi să aibă o reală receptare critică în spaţiile literare respective. Altfel, vom stagna în continuare în carantinele obligate ale aceluiaşi anonimat periferic.

Celan la Firenze

Nici nu ştiu cum dar mi se întâmplă tot mai des să-mi amintesc evenimente infime pe care le consideram îngropate definitiv în mâlul uitării. De exemplu, invitaţia pe care mi-a făcut-o brusc Giuseppe B. de a-i fi oaspete în vila sa din afara Florenţei. M-a luat cu maşina de la Facultate şi am ajuns acolo după o jumătate de oră de mers printre înverzitele coline toscane. Retrăiesc senzaţia de spaţiu ozonizat şi goliciunea locului plantat

cu măslini rari şi bătrâni. „Sunt chiar un cultivator“ mi-a răspuns Giuseppe la întrebarea pe care i-am pus-o din priviri. „Mi aiuta un po’ mia figlia ma questa é una pazza…“ a mai adăugat el adresându-se sieşi printre dinţi ca un fel de autoreproş. Mi-a plăcut iarba uscată, cred că era spre începutul lunii iulie, se trăsese prima coasă şi iarba zăcea printre măslini ca un cadavru roşu întrat în putrefacţie; emana acel miros puternic al materiei degradate. „De ce nu strângi fânul?“ m-am trezit spunându-i direct în română. A înţeles imediat ce-l întrebasem şi mi-a dat o explicaţie neverosimilă de genul „n-am ce face cu el“ sau „nu are cine s-o facă!“ sau „îl las aşa să îngraşe solul“ sau nu ştiu ce. M-am oprit acolo între măslini, aplecându-mă să iau smocuri cosite pe care le miroseam cu vădită satisfacţie astfel că el m-a privit cu multă mirare, după ce a introdus automobilul într-un fel de şopron ascuns de frunzişul unor copaci pitici. Mă bucuram să respir aerul proaspăt şi m-am aşezat sub un măslin cam scorburos, sprijinindu-mi spinarea de trunchiul lui. „Io mi sento contadino e da tanto in tanto non mi vergogno a dirlo“; la acest enunţ Giuseppe m-a privit cu surprindere şi m-a invitat să intru în salonul decorat în stil rustic ce se vedea de afară prin geamurile enorme. Casa lui de fermier era un fel de conac de ţară cu un singur etaj în care te aflai înconjurat de lumină oriunde ai fi locuit. Mobilierul era din lemn masiv necizelat şi asta mi-a plăcut, amintindu-mi de casele ţăranilor noştri din zona de obârşie a lui Brâncuşi. Giuseppe s-a-ncins cu un şort special şi a început să trebăluiască în jurul imensei mese de lemn; a scos un taler uriaş cu tot felul de brânzeturi, a adus *prosciutto crudo* şi mai multe soiuri de măsline, mai verzi, mai grase, mai negre, *a piacimento*, pentru a-mi dovedi că se pricepea şi la preparatul olivelor nu numai să îngrijească măslinii şi să-i cultive. A scos şi *una grappa*, adică o ţuică uleioasă ce avea un miros foarte plăcut, parfumat precum caisata românească. Am ciocnit câte un păhărel şi am început să mâncăm, simplu, ţărăneşte, din bucatele

puse pe masă. Evident că i-am cerut una *cipolla* şi el mi-a arătat o funie agăţată în colţ de ceapă enormă roşcată, ce avea un gust savuros, fără a fie iute deloc. Între timp am vorbit despre Paul Celan. Dorea să traducem împreună scrierile româneşti ale acestuia şi mi-a cerut să-i citesc unele texte pentru a auzi cum sunau în limba lui Eminescu. Îi vorbisem despre Cernăuţi ca vatră – *focolaio* – de cultură românească, unde studiase adolescentul Paul Antschel ce frecventase liceul român din Cernăuţi în anii '30, înainte ca Bucovina să fie ocupată de ruşi. Ca traducător în italiană a întregii opere a lui Paul Celan, G. B. dorea să se edifice asupra creaţiei acestuia în lima română şi spera ca eu să accept colaborarea cu el. Nu ştiu care era situaţia lui familială, de ce locuia aproape singur, dar el gătea excelent; nici n-am observat bine când a pus la fiert macaroanele, când a preparat sucurile şi ingredientele ce dau savoare celui mai gustos fel italienesc – e vorba de celebra *pastasciutta* – dar am mâncat cu mare poftă. A apărut şi un *fiasco* cam borţos de Chianti toscan, vinul cel mai bărbătesc din Italia. Din discuţia directă pe text, ca şi din lectura traducerilor lui, am constatat că Giuseppe nu avea simţul poetic şi munca sa merita toată stima mai ales pentru imensul travaliu filologic de germanist eminent. Am încercat să-i explic cât de important a fost climatul suprarealist în care a trăit Celan la Bucureşti, de la începutul anului 1945 până la sfârşitul lui 1947: în acel moment, înregistrat ca atare de către Andrè Breton, pulsul cel mai avansat experimentalist al poeziei mondiale bătea la Bucureşti, fiind întreţinut de către Gellu Naum, Virgil Teodorescu, Paul Păun, Trost şi Gherasim Luca. Urmele lecţiei suprarealiste româneşti se pot decela de cercetători în creaţia „vieneză" a lui Celan şi apoi în aceea de maturitate. Cum, în Italia, n-a existat o mişcare poetică avangardistă de amploarea celei româneşti, G.B. nu reuşea să sesizeze nuanţele specifice ce i le indicam pe text, în structurarea experimentalistă, de exemplu, prezentă în poemele în proză ale

lui Celan. Vorbind continuu cu mine, G.B. a pregătit şi *la carne alla griglia,* adică fripturile puţin în sânge, aşa cum cerea vinul roşu de Chianti, turnat destul de des în pahare. I-am spus lui Giuseppe că puţin a lipsit ca Paul Celan să fi optat pentru a scrie în limba lui Eminescu, folosind în familie idiomul *idiş* şi la şcoală limba română, cred că Paul Antschel ştia în egală măsură româneşte cât şi nemţeşte, care nu mai era însă după 1918 limba oficială în Bucovina. Poate că la Bucureşti, unde s-a format ca poet şi literat, nu a fost acceptat de „grupul suprarealist român", grupare elitistă închisă, scriindu-şi textele direct în limba franceză, care respingea orice prozelitism. Această „respingere" programatică din partea poeţilor celor mai „revoluţionari" ai epocii, ca şi timiditatea orgolioasă a aspirantului la genialitate de 27 de ani, l-au împins să migreze brusc către Viena. Dacă n-ar fi beneficiat de recomandările şi sprijinul lui Alfred Margul-Sperber, care i-a propus şi numele de poet, (Celan, dela Antschel), probabil că Paul Celan ar fi continuat să scrie în idiomul mioritic, devenind un emul al lui Gellu Naum. În timp ce-i spun toate acestea – am trecut la fructe şi apeciez strugurii toscani foarte dulci – Giuseppe Bevilacqua mă ascultă cu tot mai mare atenţie. Este uimit de legăturile atât de puternice cu limba şi poezia românească şi-mi cere mai multe amănunte despre Tristan Tzara şi B. Fondane, dincolo de ceea ce a găsit în *Poesia romena d'avanguardia* (Feltrinelli, 1980) despre care a vorbit împreună cu Mario Luzi la Gabinetto Vieusseux. Mă întreabă de ce era româna limba oficială la Cernăuţi în timpul studiilor lui Celan şi-i explic cum Bucovina, vechi teritoriu românesc, a fost integrată în 1918 în România, aşa cum teritoriile din nord ale Italiei, ocupate de imperiul austriac i-au fost retrocedate acesteia. Ne retragem într-un colţ mai luminos al salonului cu câte un *caffe coretto* (adică o cafea în care se adaugă puţin cognac franţuzesc) în faţă. Giuseppe mă întreabă dacă sunt de acord să facem traducerea împreună, dar eu îl refuz cu francheţe întrucât

am început să lucrez deja cu lectorul meu. Atunci intră pe uşă o tânără roşcată, cam sălbatică. „Mia figlia“ mi-o recomandă Giuseppe. Observ că e pistruiată şi nu tocmai înaltă. Mă ridic şi-l rog să mă conducă până la locul de unde pot lua autobuzul de Firenze. Nu mai este atât de volubil şi dezamăgirea i se citeşte în gesturi. Mă reîntorc în oraş printre livezi neverosimile de măslini. De atunci Giuseppe mă cam ocoleşte.

cu Nichita

„Nu pot să rezist prea mult cu tine bătrâne trebuie să fiu mereu în gardă să nu mă surprinzi nepregătit şi să-ţi debitez prostii mă consumi şi eu însumi îmi consum toate rezervele de genialitate aşa că e foarte bine că noi doi să ne vedem cât mai rar adică numai atunci când avem să ne comunicăm ceva genial“, îmi spune Nichita după ce ne-am întors de la Belgrad. L-am întrebat dacă i-a plăcut textul meu: „ce vrei să ţi-l recit?“ mi-a răspuns cu acel zâmbet poznaş apoi după ce i-am semnalat că multe din ideile discutate împreună în Iugoslavia le-am văzut apoi trecute în stenograma discuţiilor lui cu A.T.D.: „da, trebuie să fac repa-raţia, să apuc să spun undeva că eu am avut doar unele intuiţii în legătură cu ceea ce făceam în poezie şi că tu ai articulat primele idei clare şi că m-ai împins spre sistem. Tu eşti Maiorescu al meu deşi mai tânăr ca mine“. „Îţi baţi joc de mine“. „Nu-mi bat joc bătrâne că atunci mi-aş bate joc tot de mine. Întâmplarea a făcut să ne descoperim unul pe altul mai târziu dar e bine că s-a întâmplat aşa fiindcă tu ai avut timp să-ţi formezi personalitatea inconfundabilă şi să te bucuri de o autoritate de *magister* pe care cei mai mulţi o invidiază şi de aceea te şi urăsc.“

Cu S. actul putea să înceapă în orice moment – era suficient să mă ating de ea mişcându-mă liber prin cameră în căutarea unui lucru oarecare că imediat urcau în mine acele energii secrete ce mă făceau să vibrez senzual până în vârful ultimelor celule; mă traversa instantaneu o stare de leşiuială, mi se înfoiau toţi senzorii furnicându-mă în tot corpul şi nu puteam să mai vorbesc; întindeam mâinile înfrigurat către ea atrăgând-o irezistibil spre mine şi simţeam că şi carnea ei avea acelaşi tremur nervos o încărcare maximă de tensiune a tuturor celulelor ce aşteptau încordarea aceea irepresibilă când nu mai există nici o cale de a înfrâna dorinţa surdă din trupuri; n-am cuvinte să descriu exact simptomele ce mă invadau turmentându-mă total în asemenea clipe de pierdere carnală. Probabil că ni s-a dat numai nouă ca fiinţe evoluate senzaţia aceasta dureroasă, la modul eminescian, când din preaplinul plăcerii trupeşti trăite nemijlocit simţim cum se apropie galeş adierea morbidă pe care am dori s-o sorbim întreagă fără nici o reţinere, iscată de spaima expierii în act. Senzualitatea nu este doar un efect mecanic al reacţiilor chimice din propria noastră carne ci şi o macerare profundă a tuturor impulsurilor fiinţei; cu cât suntem mai evoluaţi ca sensibilitate culturală şi artistică, adică cu cât putem să răsfrângem în intelect frenezia dorinţei cu atât amplificăm tensiunea trăirii. Când trupurile noastre se contopeau în aspiraţia teribilă de a şterge orice diferenţă, mi se părea că se opreşte curgerea timpului şi clipa devenea gigantică; mă aflam pe un pisc uriaş pendulând între frisoanele cosmice date de mişcările coapselor ei ce mă strângeau mai aprig sau slăbeau capcana pentru a putea să conştientizez posibilitatea de a prelungi agonia plăcerii. Abia căpătând această stare, de evaluare în act a plăcerii, se poate trăi deplin sexualitatea care nu mai este un

instinct animalic ci o *ardere intelectuală* conştientizată; în asemenea momente încercam să înregistrez cu luciditate maladivă acel scâncet, acel gângurit sacadat al trupului lui S. când amplexul atingea orgasmul; era în sunetele acelea înfundate, sufocate, sugrumate, o durere de nedescris, ceva se rupea în fibra cea mai secretă a trupului ei ca o dezlănţuire necenzurată a cărnii dar şi a entităţii ei interioare; se petrecea un cutremur total, o zguduire spasmodică inducându-i în corp o undă puternică de căldură, iar în ochi o spaimă inexplicabilă; în clipa liminară ea îşi ferea privirea cu frică, îi era parcă ruşine să-şi manifeste bucuria cărnii şi a sufletului, ezita să-şi divulge slăbiciunea şi, incapabilă de a se conserva puternică, mă privea parcă invadată de un reproş tulbure; i se putea citi uimirea extraordinară că ea nu poate să fie capabilă de a-şi înfrâna această reacţie, că se poate dezvălui astfel dezbrăcată de pudoare şi roabă a instanţei senzuale. Dar ea nu era prin nimic impudică, dimpotrivă, avea acele mişcări furişate şi sfioase ale unei pubere ce nu ştie încă ce este actul şi aşteaptă înfiorată să fie sacrificată ritualului erotic. Aşteaptă încordată din teama inconştientă de a i se întâmpla ceva ce nu pare să vrea în mod deliberat, dar doreşte cu toată partea ei corporală, din curiozitate şi dintr-o atavică pulsiune de a poseda sau de a se lăsa posedată. S. se comportă ca şi cum ar fi o fecioară care e pe cale să fie dezvirginată: ea are toate gesturile începătoarei şi mă simt ocrotit de candoarea ei. Femeile adevărate au această intuiţie în act: sunt prevăzătoare şi timide (sau se prefac aşa), nu se avântă în avansuri senzuale imperative, nu-şi exhibează dorinţa frenetică ce le vibrează în porii pielii, sunt retractile, se ascund în mişcările cele mai pudice. Ele simt că nu trebuie să le aparţină iniţiativa; din instinct pur lasă întreagă această iniţiativă pe seama bărbatului care, dacă ele nu se comportă astfel, ar putea să fie lovit de inhibiţie, să nu poată răspunde natural la excitaţiile şi impulsurile posesiei.

Nici nu trebuie să caut această femeie în realitate ci trebuie să sap în subconştientul meu şi s-o dezgrop de acolo căci niciodată noi nu avem libertatea de a alege sau de a fi aleşi; totul se găseşte în noi, sudat în genele ereditate după cine ştie câte metamorfose sau metemshichoze. Mă trezesc câteodată în stradă, pironit locului, fără să mă mai satur să privesc un chip pe care nu l-am mai văzut dar parcă l-aş cunoaşte de când mă ştiu; îmi amintesc cum s-au întâmplat lucrurile în diversele ocazii când am vrut să cuceresc o femeie. Cu unele m-am potrivit milimicronic, cu altele a fost o tragedie fiindcă nu am reuşit să finalizez nimic. Se ridica o forţă subconştientă care îmi subjuga corpul, mi-l umilea, mi-l manevra oribil şi oricât de mult m-aş fi împotrivit mă surprindeam cum nici o mişcare nu mă mai ascultă, cum eu deveneam un străin locuind un corp care nu-mi mai aparţinea. Am fost o lungă perioadă înspăimântat de acest fapt straniu ce mă bloca pe neaşteptate în momente dintre cele mai intime; am crezut că sunt bolnav şi că nu mai am altă şansă decât să mă resemnez dar, imediat ce schimbam partenera, se petrecea reacţia; eram de o putere ce mă îngrozea, deveneam brusc un altul ca şi cum *altcineva* m-ar fi locuit, sau eu aş fi locuit în alt corp, un corp pe care nu-l cunoscusem înainte atât de frenetic, atât de nietzscheian în cutremurul agonal de care era cuprins, având acum gesturi mişcări timidităţi tatonări îmbieri absolut neprevăzute. Era undeva, în adâncuri, o structură ascunsă, un corp secret ce se regăsea instantaneu în copia sa, în acea copie căreia îi corespundea perfect şi pentru care fusese construit încă de la cele mai obscure întruchipări pe care le luase materia, în clipa îndepărtată, cu milioane de ani în trecut sau în viitor. Nu ştiu cum se poate inventa o aventură autentică, doar pe întâmplare şi hazard; i-aş trimite la diavolul pe toţi aceşti scriptori ce-

şi propun să falsifice totul ca şi cum ei ar şti foarte bine că întâlnirea cu o femeie este actul cel mai întâmplător cu putinţă din toate actele existenţei noastre.

„Pe Centru“

Ceea ce mă fascina în timpul liceului la Slatina era mişcarea aceea perpetuă de adolescenţi, plimbându-se în fiecare seară „pe centru“. Această sintagmă stereotipă, „pe centru“, se referea la acel spaţiu de preumblare dintre parcul din faţa primăriei până mai la vale, în dreptul farmaciei, când convoiul de plimbăreţi se frângea făcând cale întoarsă. Nu ştiu dacă se spunea „pe centru“ pentru că în acel perimetru se afla chiar *centrul* oraşului sau pentru că cei ce se mişcau între cele două repere relative voiau să creadă că ei se află în centrul atenţiei tuturor. Este foarte curios dar la o asemenea promenadă ieşeau în special tinerii, femei cochete şi frumoase, dar mai ales liceene. Se întâmpla ca băieţii să le curteze pe acestea exclusiv prin urmărirea lor pe traiectul acestui itinerar amoros, adică ei se plimbau gâfâind în aceleaşi rânduri compacte, încercând să se afle fizic cât mai aproape de cele pe care le simpatizau. Sau, de fapt, se păstrau cât mai departe ca să se poată întâlni frontal când se roteau. Vreau să spun că zona era numai pentru pietoni şi cei care ajungeau la farmacie se întorceau pe partea cealaltă – se circula numai pe partea dreaptă – şi aveau ocazia să se vadă ochi în ochi cu persoanele ce circulau din sens opus. Mă uimeşte să-mi amintesc că această *pândă* amoroasă se petrecea în condiţii foarte civilizate, totul întâmplându-se doar la nivelul privirilor. Chiar eu, deşi distanţa până în „centru“ de unde locuiam era de circa trei kilometri, făceam pe jos acest drum dus şi întors, în fiecare seară, numai s-o întâlnesc pe E. Ea se plimba împreună cu colega

ei, Liţă Margareta, şi siluetele lor distincte se înscriau mitic în peisajul acela inconfundabil. Mă chinuiam să parcurg acel traseu tocmai ca să pot s-o fur cu privirea de câteva ori şi eram fericit dacă şi E. mă spiona cu coada ochiului. E. avea ochi negri şi foarte mari ca acele fecioare din Siena „dagli occhi grandi", şi privirea ei se transforma într-un nesecat izvor de bucurie pentru mine. Ele făceau câteva ture meteorice şi apoi dispăreau. După dispariţia lui E. plecam şi eu acasă fără întârziere. Îmi dau abia acum seama că acolo, „pe centru", se întâlneau doar cei care nu aveau curajul să-şi mărturisească în alt mod sentimentele. Poate că în aceasta consta toată frumuseţea plimbării „pe centru", în sfiala şi puritatea privirilor şi a gesturilor acelor protagonişti timizi şi lipsiţi de experienţă. Am avut apoi alt tip de experienţă cu alte femei, dar nu am mai trăit cu aceeaşi intensitate emoţia acelor întâlniri nepremeditate; cei ce doreau să se vadă „pe centru" nu-şi spuneau asta anterior, pur şi simplu ei străbăteau acel itinerar de circa optsute de metri fiindcă simţeau în ei un impuls interior care-i conducea orbeşte să se vadă cu aceea pe care o iubeau sau doar li se părea că aceasta răspundea telepatic chemării amoroase şi astfel feţele lor exprimau luminos o profundă satisfacţie. Aceasta era prima fază a tatonărilor şi cea mai interesantă. Când ajungeai la plimbarea împreună cu partenera, emoţiile sporeau, deoarece erai în al nouălea cer fiindcă te vedeau şi ceilalţi colegi, mai precis constatau cu toţii, fără tăgadă, că partenera ta a consimţit să antameze un raport public cu tine. Eu n-am avut această glorie ca să mă plimb alături cu E. decât de vreo două-trei ori. A fost maxima fericire. Încercam să stau la o anumită distanţă de corpul ei pentru că dacă ne-am fi atins mi se tăiau genunchii – cum am mai spus – şi puteam să leşin acolo în stradă şi să mă trădez învins fără şanse de reabilitare. Deşi E. era foarte naturală în gesturi şi putea să vorbească degajat şi uneori să izbucnească în cristaline hohote

de râs, eu mă crispam îngrozitor şi nu ştiam ce să fac şi ce să inventez ca să nu par ridicol. Îmi era teamă, la întoarceri, ca nu cumva să nu ştiu să fiu cavaler şi o prindeam cu sfială de cot ca s-o protejez şi s-o fac să treacă în faţa mea până ne găseam rândul potrivit în acea mişcare vertiginoasă, un dute-vino fără oprire al unor perechi îndrăgostite sau al unor actanţi liberi în căutare de pereche. Dacă judec altfel cred că acolo aveam de-a face cu un fel de *salon monden*, în aer liber, cum am mai întâlnit apoi doar la Firenze, în Piazza della Signoria, sau la Salamanca, în piaţa Universităţii. La Salamanca, femeile se plimbau separat de bărbaţi într-un spaţiu la fel de redus ca şi la Slatina. Consider că niciodată nu m-am simţit mai vital, mai plin de euforia existenţei intense decât în acele clipe fericite pe care le-am traversat ca-ntr-un vis cât am fost elev la Liceul „Radu Greceanu" din Slatina şi mă duceam în fiecare seară „pe centru" s-o întâlnesc „întâmplător" pe E. Aş fi în stare oricând să întorc timpul în acel punct fix numai pentru repetarea nevinovată a acelei hârjoane adolescentine.

M.

Am recitit episodul cu M. când *nu* ne-am întâlnit în gară la Firenze. Nu ştiu de ce am avut un comportament atât de dur, lăsând-o să treacă pe lângă vagonul în care mă aflam fără s-o strig. Probabil că între noi noi erau sentimente atât de pure că era un lucru firesc să ne ferim de lume ca să nu ni le maculăm. Poate că n-aş fi fost la fel de normal în gesturi şi poate că ea ar fi exprimat prea direct ceea ce simţeam amândoi şi asta s-ar fi văzut imediat ceea ce m-ar fi făcut puţin ridicol în faţa celorlalţi. Sunt anumite sentimente ce trebuie ferite de invazia lacomă a plebaliei; când simte că are de trăit ceva ce nu a mai trăit, lumea

din jurul nostru e capabilă să te adulmece cu mii de senzori, să te cerceteze cu toate antenele până în straturile interioare ale fiinţei numai pentru a se înstăpâni de puritatea ta, posedându-te printr-un viol public. M. se comporta într-un mod extraordinar când ne întâlneam; privirea ei se aprindea mai tare şi această intensitate exprima fondul ei ingenuu, nemaculat de vulgaritatea mondenă. Ea nu ştia să se ascundă şi asta crea o stare de curiozitate bolnăvicioasă a tuturor celor ce doreau să cunoască sursa bucuriei ei interioare. Mă privea ca şi cum am fi fost doar noi singuri într-un peisaj romantic unde totul era îmbibat de aceeaşi aspiraţie pură către arhetipuri. Noi înşine nu puteam fi decât două asemenea arhetipuri ce se căutau în ceea ce aveau mai spiritualizat, mai puţin material. Acum înţeleg de ce n-am dorit niciodată ca raportul nostru să treacă dincolo de acest stadiu. Ni se părea că orice coborâre în moleşala cărnii ne-ar fi îndepărtat de imensa bucurie a regăsirii spirituale. Fără să discutăm vreodată despre aşa ceva, fiecare dintre noi folosea instinctiv tot felul de eschive pentru a nu se ajunge aici. Lecturile comune se refereau numai la acele cupluri în care sentimentul se pulveriza în zonele eterului amoros. Ne bucuram să ne vedem şi să vorbim despre literatură şi evitam să abordăm acele episoade mai fruste ce ne-ar fi silit să intrăm în zonele interzise. Nu este uşor să stai lângă o tânără femeie plină de energie erotică şi să traversezi toate ambiguităţile zilnice invocând ideile platonice. De fapt, consider că nici n-am fi fost în stare să avem o relaţie sexuală obişnuită. Între noi s-ar fi căscat abisuri de incomprehensiune şi răniţi de propria noastră incompatibilitate am fi ajuns să ne urâm ca doi amanţi ce s-au trădat reciproc. Aşa, rămânând în restricţia oricărei dorinţe intime, ne-am imaginat experienţe esenţiale, conservând ocazia acuplării ca pe un eveniment potenţial cât mai îndepărtat. Ne-am putut admira astfel ca două entităţi autonome ce se joacă subtil, hărţuindu-se ca nişte fiare ce se ataţă reciproc

dar nu se sfâşie niciodată. Este adevărat că eram cumplit de gelos când simţeam că M. este interesată de cineva; de exemplu, mi-am dat seama că ea se îndrăgostise la un moment dat de M.B., colegul meu de la literatură italiană întrucât încerca să-l imite în pronunţarea graseiată a unor sintagme. Am şi ironizat-o vorbindu-i de amanta cam vulgară a acestuia, Simonetta, ce mă căutase la Roma când mi-a apărut *Dracula* pentru a-mi lua un interviu.

secretul pendulului lui Foucault

Eco mi-a spus despre *Pendul* că a fost receptat greşit prin oculta cabalistică. Mie romanul acesta mi-a amintit cum am asistat la o lecţie a sa, despre *secret*, la Bologna. A conserva ceva nedezvăluit, un nucleu ascuns ce devine Punctul Fix al lumii, iată un subiect dificil ce nu putea fi tratat decât de un semiolog. Numai dacă există un *secret absolut*, căutarea (*queste*-ul) mai are o motivare şi din continua căutare narativă poate avansa cunoaşterea. Trebuie să fie –măcar fictiv – un Plan Universal al Marilor Necunoscuţi care deţin în custodie Punctul Fix al Universului. Prin atâtea strategii narative, romancierul Umberto Eco tinde să reîncarce memoria receptorului, spălată de informaţia entropică, s-o reîntoarcă spre interogaţii anxioase şi s-o readucă la starea de dilemă gnoseologică. Dacă „n-ar fi un secret, atunci de ce să vrei să trăieşti“? mă incită el să recitesc textul cu altă perspectivă.

Iată miezul romanului: „La Grande Fraternità Bianca, li chiami Rosa-Croce, li chiami *cavalleria spirituale* di cui i Templari sono incarnazione occasionale, è una coorte di saggi, pochi, pochissimi, eletti, che viaggia attraverso la storia dell'umanità per preservare un nucleo di *sapienza eterna*. La storia non si sviluppa a caso. Essa è opera dei Signori del Mondo, a cui nulla sfugge. Naturalmente i Signori del Mondo si

difendono attraverso *il segreto*. E quindi ogni qual volta troverà qualcuno che si dice Signore, o Rosa-Croce, o Templare, costui mentirà. Essi vanno cercati altrove.

– Ma allora questa storia continua all'infinito?

– E così. Ed è l'astuzia dei Signori.

– Ma che cosa vogliono che la gente sappia?

– *Che c'è un segreto*. Atltrimenti perché vivere, se tutto fosse così come appare?"

Nu mai traduc. Atunci ce „secret" ar mai fi?

moliciune

Ascult foşnetul apei zi şi noapte aici la Pontul Euxin şi retrăiesc starea lui Ovidius ce s-a rupt de lenea luxuriei ca să guste singurătatea şi penitenţa; ceea ce prisoseşte – *preaplinul* – duce la incapacitatea de a conştientiza existenţa, de a o contempla în profunzime, până la acele pulsiuni insesizabile ce nu pot fi recepţionate decât printr-o sustragere aparentă din *actio*. Este adevărat că dacă problematizezi prea mult firele textului în care eşti imers, rişti să nu-l poţi ţese până la capăt şi să te opreşti spontan din oboseala cunoaşterii. Numai cât există impulsul sisific al căutării, al punerii în probă iar şi iar, fiinţa avansează spre autoperfecţionare, spre auto-afirmare. Vai, ce plictiseală gigantică îl cuprinsese pe poetul lui *Ars amandi*, într-o lume decadentă iremediabil ce repetă în mod mecanic nişte gesturi previzibile, reiterate în texte licenţioase. Da, licenţiozitatea reprezintă şi ea o formă de vitalitate, dar e vorba de o vitalitate spasmodică, ajunsă în ultimul stadiu de manifestare. *Să te retragi* la timp pentru a putea să reînnozi ciclul gnoseologic; *să te diminuezi, să regresezi* fizic şi metafizic ca să poţi să reintri în ciclu. Această foşnire carnală a mării mă stresează

purificându-mă; niciodată nu mi-am închipuit că o să fiu capabil de această golire până la zero de orice sechele ale imaginarului; am vomitat orice hrană tradiţională, mi-am spălat organele descrierii cu oxizii cei mai puternici pentru a elimina urmele îndestulării anterioare cu calupuri sentimentale ce nasc sindromul *metaforitei*, cea mai nocivă maladie a literaturii române. Marea te scutură de visare, te egalizează cu tine însuşi, te auto-responsabilizează până la macerare. Acea atitudine lucidizată, fundamental negativă, ar trebui să-l caracterizeze pe orice literat român pentru a se elibera de lirismul ce ne slăbeşte vâna şi ne predispune la provincialism. Există o *moliciune* a discursului literar în textele noastre care trebuie depistată şi extirpată cu decizie de chirurg. Nu suntem în stare să stabilim singuri ceea ce este esenţial de ceea ce rămâne artificial şi superfluu. Am făcut această experienţă acum cincisprezece ani, la Florenţa, pe textul lui D.R. Popescu, *Duios Anastasia trecea*. Am tradus nuvela cu colaborarea intensă a unei colege italience (profesoară de filologie romanică) şi pe măsură ce lucram am constatat că textul avea lungimi şi redundanţe inadmisibile pentru cursivitatea limbii italiene şi am tăiat fără cruţare. Mirare! Textul restituit prin tăiere era mai relevant, mai muşcător în limba lui Moravia şi parcă şi prozatorul nostru mai puţin provincial. I-am spus lui D.R.P. să publice o variantă redusă a nuvelei, aceea pe care am transpus-o noi, în italiană, variantă ce i-ar spori autenticitatea. Nu cred că acesta a ţinut cont de această *lecţie de anatomie*.

dar dacă S. se dedublase şi eu mă iubisem cu cealaltă?

Mă întâlnesc întâmplător cu S. în faţa Gării de Nord. Sunt în mulţime când cineva mă strigă brusc; e bucuroasă că mă vede,

se-ntoarce de la mare şi vrea să mi-o prezinte pe fiica ei care este blondă şi foarte înaltă. Le privesc mirat şi nu găsesc nici o asemănare între mamă şi fiică. S. mă pândeşte cu vădită încordare, atentă să vadă ce reacţie voi avea: sunt de-a dreptul descumpănit căci nu ştiu ce să cred. Nu mi-aş fi imaginat înainte ca ea să aibă o fată atât de mare şi instantaneu mi-am amintit teoria mea conform căreia îmi interziceam să am vreo relaţie cu o femeie ce era mamă. Derulez filmul acelei veri intense şi îmi dau seama că aproape nici n-am reperat atunci că S. este *şi* mamă; eram prea cufundaţi amândoi în textualitatea fictivă şi existenţială pe care ne-o construisem reciproc ca să mai fim atenţi şi la amănuntele biografice. Atunci S. mi s-a părut un *actant liber*, aşa cum mă consideram eu însumi, şi nu suporta deci restricţiile comune, impuse de contextul matrimonial. Ea coborâse din text, ca Ana Karenina, şi se uita disperată la mine, neştiind că va trebui să se arunce curând sub roţile trenului ca să isprăvească extraordinara ei autodeterminare feminină. De fapt, Ana Karenina, deşi este fermecătoare prin feminitatea ei debordantă, ne stăruie în subconştient numai pentru voinţa ei tragică. Exemplarele dotate cu o forţă existenţială în surplus nu pot fi împiedicate să se angajeze total în propriul lor destin ce nu are decât un deznodământ tragic, indiferent de intervenţiile exterioare. De aceea, grecii au susţinut că nici zeii nu-i pot opri pe muritori să comită *hybris*-ul atunci când aceştia sunt călăuziţi de o forţă interioară mai puternică decât orice. Nu poţi să te sustragi de la ceea ce ţi s-a dat, dar nu ai voie nici să simulezi că trăieşti ceva ce nu ai vrut. Probabil că, în fracţiunea de secundă când o contemplam pe S., siderată de angoasa aşteptării, alături de acea domnişorucă indiferentă care nu ştia nimic despre aventura profundă a mamei ei, am fost surprins de incompatibilitatea statutului ei social de acum cu rolul de amantă rafinată pe care-l interpretase cu extremă autenticitate. Am avut o senzaţie de jenă

în faţa ignoranţei nemotivate a fiicei ei şi, în acelaşi timp, m-a potopit o milă imensă pentru S., pentru imposibilitatea ei dată ca să mai poată evada din propriu-i statut matern. Nu ştiam ce să spun, n-am reuşit să articulez pe loc nici un cuvânt, ca şi cum aş fi descoperit spontan că port cea mai mare vină în acel context complicat creat de hazard. Mă simţeam absolut vinovat, fără nici un fel de circumstanţe, pentru faptul că ceea ce se croise în foc atunci între noi – ca o *creangă de aur* – fusese atât de trecător şi că, iată, nu pot să fac nimic pentru a o salva de la promiscuitatea existenţei la care era condamnată prin statutul social pe care şi l-a asumat. Dar aş mai fi putut, oare, s-o mai fac? Contemplându-le atunci înfrigurat pe mamă şi fiică, mi-am dat seama că nu mai exista nici o legătură între mine şi S., ca şi când nici n-ar fi fost ea fiinţa aceea himerică pe care o ţinusem în braţe. Dar dacă ea *se dedublase* şi eu mă iubisem cu *cealaltă S.*, care acum se îndepărtase, dispăruse de tot din peisaj pentru a ne reîntâlni într-o viitoare reîncarnare?

anamnează

Am ezitat mereu în faţa cuvântului scris, turmentat de ideea că niciodată acesta nu va comunica acel zvâcnet ce mă sufocă de fiecare dată, când sunt atras în arena vieţii. E ciudat, dar nu conştientizarea textualizării mi-a dat acest frison de neautenticitate ci mai ales spaima că tot ce nu e trăit nu poate fi decât o umbră mimetică a realului, o copie palidă de rang secund. Să poţi să atingi direct acea zonă concretă a trăitului, să poţi să refaci discursul acela viu pe care l-ai traversat odată fără să vrei, fără să ştii că îl traversezi, să intri din nou în ţesuturile lui atât de hulpave, să retrăieşti, ca victimă, totul fără să te sperii de arcanele aventurii sau de impostura actanţilor, să găseşti un

răspuns ferm că eşti, că ai fost *tu însuţi* atunci şi că nimic nu s-a interpus între tine şi întâmplare, să ai certitudinea că n-ai visat şi, la lectură, să ţi se confirme, prin senzorii intuiţiei, că în materia aceea informă se află fiinţa ta topită-n discurs.

E un efort extrem de coborâre către rădăcini, către origini, către preformal, către pre-existent precum o reîntoarcere în plasma amniotică printr-un proces de anamneză tinzând la un anamorfism. Nu se pierde decât materia şi se câştigă ceva de preţ ce reprezintă ceea ce e mai profund în fibra umană, ceea ce trece dintr-un eu în altul ca o *creangă de aur,* restituită soarelui după ce a fost invadată de beznă.

E o tentativă gigantică de a capta nu corpul ci gestul, nu gestul ci discursul, nu discursul ci cuvântul, nu cuvântul ci articularea lui, nu articularea lui ci sentimentul pur ce i-a dat origine, acea trăire, acea energie, acea tensiune, acea aşchie cosmică nepremeditată, spontană, singulară, a individualităţii tale nerepetabile, constrânse la derizoriu şi moarte.

m-am întors acasă fără să ajung

Când am plecat pe câmp în acea zi eram destul de confuz; de ce simţeam nevoia să mă îndepărtez de casa părinţilor şi să refac un itinerar pe care-l parcurgeam, în copilărie, aproape stereotip, cu tatăl meu, în fiecare duminică? Am urcat dealul pe lângă crângul lui Nae Lungu, călcând pe aceeaşi potecă bătătorită de tălpile goale ale celor ce făceau acest drum de sute de ani. Mi-am dat seama că ceva nu era în ordine, că nu simţeam aceeaşi stare de dinainte şi că mă apăsau alte idei. De fapt, nu mai aveam acel contact direct cu pământul – fiind încălţat acum – şi nu mai puteam să absorb energiile primare de care aveam trebuinţă spre a mă întări. Nu mai vedeam acel soare tonifiant ci razele celui de

acum mă ardeau şi mă împungeau în ceafă. Nici flori de câmp nu mai erau ci totul era uscat şi ars. Poteca părea necălcată prea des şi de aceea la fiecare pas se puteau număra găurile profunde ale şuiţelor numeroase ce săreau fără teamă, aproape sub tălpile mele, ca şi cum nici n-ar fi avut frică de om. Parcă intrase o degradare cronică în peisajul căutat instinctiv de mine sau poate nu mai exista acel ochi care să recepteze ceea ce mă umplea de bucurie altădată. Desigur, eu nu mai eram copil şi mai ales nu mai era tatăl meu care să mă ridice pe umerii lui vânjoşi, pentru ca eu să fiu cât mai sus şi să cuprind cât mai mult din orizont. Efectiv, locul mi se părea străin şi m-am întors imediat către strada Văilor. Abia atunci am observat că din grădini mă priveau oameni necunoscuţi cu o curiozitate bolnăvicioasă. Nu mai erau cei pe care îi ştiam (şi mă ştiau) ci nişte figuri lipsite de orice familiaritate, cu totul incongruente în cadrul auroral în care îmi trăisem copilăria. M-am întors acasă fără să ajung.

nucleul de foc

Am o sfâşiere ciudată de la o vreme; mă aşez la masa de scris şi simt cum mă cufund într-o disperare lentă, îmi dau seama, ca şi Ion Brabu, că sunt o fiinţă lipsită de har şi că, oricât m-aş turmenta, n-am să pot să ating acel nucleu de foc al scriiturii prin care să comunic ce este mai grav. Nu este scrisul o insulă a prea fericiţilor în care să se înghesuie prea mulţi! Am avut acele câteva clipe de răpire totală în Act, când nu ştiam nimic altceva decât să scriu sau să citesc; nu mă preocupa trecerea razei solare prin fereastră (acesta era un act indiferent pentru receptivitatea mea) nici licărul demonic din ochiul unei fetişcane ce trece chiar acum pe dinainte-mi şi mă provoacă cu tot ce are ea atât de splendid şi de intangibil. Acum simt zădărnicia oricărui efort,

simt că a scrie nu foloseşte la nimic; e doar o supranaturală voinţă de a ne întrece pe noi înşine şi a lăsa o *urmă*, o dâră prin care să ne deosebim unii de alţii. Nimic nu este mai puternic decât dorinţa de diferenţiere.

Andrada nu vrea să se lase abolită în text

E destul de curios că, după ce am introdus-o pe Andrada în text din pur hazard, numele ei a făcut explozie din nou într-un context neaşteptat. Eram la Hotelul *Atlantico* din Castiglioncello în a doua zi de la începerea lucrărilor Colocviului de semiotică şi am coborât mai devreme la *piccola colazione*. Un prieten, Augusto Ponzio, îmi prezintă pe un profesor, Amedeo Giovanni Conte, accademico dei lincei („cea mai ilustră Accademie din Italia") şi când acesta aude numele meu se uită foarte atent la mine şi spune că mă cunoaşte deja. „Nu din cărţile despre care am citit, ci din relatările unei tinere femei ce se chema Andrada Chindiş". A scris acest nume cu litere majuscule pe şerveţelul din faţa mea ca pe o probă a implicării mele într-o aventură cunoscută de el. M-a surprins că îşi amintea atât de bine un nume pe care, cu toate eforturile, eu nu reuşisem să mi-l mai amintesc întreg. Era cu atât mai ciudat cu cât eu considerasem că episodul dedicat Andradei în acest *Intermezzo* se epuizase. Situaţia ambiguă era însă foarte incitantă pentru romancierul ce sunt. Te afli la un Congres de semiotică şi, brusc, cineva care nu te-a văzut niciodată mai înainte îţi spune familiar că te-a cunoscut prin intermediul unui terţ. Desigur că intri oarecum în alertă, intrigat de o asemenea coincidenţă. De ce trebuia să mă întâlnesc eu cu profesorul Conte doar la câteva luni după ce descoperisem însemnările mele despre acea enigmatică Andrada? Cum se explică faptul că acesta îşi amintea atât de bine lucruri

întâmplate cu douăzeci de ani în urmă? Conte mi-a povestit fără să-l chestionez că Andrada, ce între timp devenise studentă la Pavia, a dispărut din oraş fără să se mai ştie nimic despre ea. După mulţi ani a primit un telefon prin care îi comunică evenimentul căsătoriei ei cu Paolo Ungari, un mason ce-i fusese coleg de liceu sau de facultate. Mai ştia că acest fost coleg al lui murise de curând într-un accident stupid. Tot ce-mi spunea profesorul Conte – precum într-un roman de Umberto Eco – intra în contradicţie cu ceea ce ştiam eu; scriitorul cu care se căsătorise Andrada avea un alt nume şi eu îl cunoscusem la o întâlnire cu Amelia Rosselli, al cărei văr era. Am rămas impresionat de insistenţa cu care Andrada continua să se insinueze în textul meu, ca şi cum ar fi aflat – pe căi telepatice – că-i rezervasem câteva rânduri aici şi a vrut astfel să-mi ofere şi alte detalii despre existenţa ei misterioasă în Italia. Ca personaj viu nu se lasă abolit cu una cu două. Oricum, acest Conte mi-a vorbit atât de mult despre ea încât am înţeles dorinţa lui obsesivă de a o revedea. Deodată mi-am dat seama că i-a fost amantă şi l-am întrebat ce legătură am eu cu el şi cu Andrada lui? M-a privit cocoşeşte şi mi-a dat de înţeles că ştia de la aceasta că şi eu i-aş fi fost... Mă supăr imediat şi-i întorc spatele.

Firesc ar fi fost să nu mai consemnez acest scandalos episod dar există o explicaţie posibilă; ea a intuit desigur că eu aş fi refuzat orice raport amoros şi atunci s-a răzbunat adăugându-mă în mod mincinos în panoplia amanţilor pe care i-a avut. Faptul că eram un scriitor cunoscut îi sporea prestigiul de curtezană. L. Ulici mi-a spus că Andrada a dispărut de câţiva ani. Dar dacă totuşi n-a dispărut? Din prudenţă, las deschis finalul acestui roman de suspans...

ainştain

E trecut de miezul nopţii. Nu-mi dau seama ce se întâmplă. Între somn şi trezie am ieşit pe balcon ca să mă uit de ainştain pentru că nu l-am găsit în culcuşul lui. În acelaşi moment am simţit cum blocul începe să scrâşnească din temelii şi să se zguduie brusc; corpul meu fiind prins de un curent puternic şi purtat într-o parte şi alta fără să poată să se opună. În acea clipă, mi-a străfulgerat ideea că e vorba de un cutremur şi voiam să fug în casă de pe balcon s-o trezesc pe ea şi să căutăm o cale de salvare. În timp ce făceam un efort enorm să intru în apartament, fără să reuşesc deloc să avansez în direcţia pe care o doream, mi-am adus aminte că parcă am vrut să închid uşa de la balcon înainte de a mă culca şi, pe întuneric, am constatat că aceasta nu se închidea, fiind împiedicată de un ghemotoc tare. Am pipăit cu mâna şi am dat de carapacea lui ainştain care parcă fusese lăsat de ea înăuntru pe la ora zece când stam în faţa televizorului. Se dusese în locul lui de anul trecut de la piciorul bibliotecii, lângă *Istoria* lui Călinescu. Ne-am mirat cum de s-a furişat fără să-l vedem şi ea mi-a povestit cum toată ziua se comportase ca un încăpăţânat întorcând coada către mâncare şi că voia cu tot dinadinsul să intre în apartament. Ea l-a luat adormit cum era şi l-a dus pe balcon între frunze, unde era locul în care hibernase şi în care se retrăgea singur de fiecare dată după ce soarele părăsea spaţiul balconului. Mă întrebasem cum de ajunsese el prin beznă din nou la uşa ce da pe balcon şi cum de reuşise să-i treacă pragul. Îl luasem, semi-adormit cum eram şi-l dusesem către locul lui din colţul bibliotecii. Acum, într-o stare nelămurită, probabil încă adormit îmi explicam panicat că de aceea nu voise ainştain să mai stea pe balcon pentru că simţise cu aparatul său seismografic că va veni cutremurul şi de aceea intrase în casă. Îmi dam toate aceste explicaţii şi deşi eram pe punctul de a mă

trezi, nu mă grăbeam să ajung la starea de trezie definitivă, rămânând nedecis dacă trebuia să mă ridic şi să merg în camera ei să-i mai spun toate acestea. Oricum, chiar dacă episodul plutirii mele prin spaţiul balconului putea să aparţină stării de vis eram sigur, în schimb, că îl luasem pe ainştain de la prag şi că-l dusesem către locul lui predilect din bibliotecă. Când m-am trezit dimineaţa, am început să-l caut printre cărţile de pe jos înainte să-l descopere ea şi să se supere întrucât nu era de acord să se obişnuiască să stea în apartament. Negăsindu-l, i-am spus că înainte de a adormi îl găsisem pe individ râcâind la prag şi că-l lăsasem sau îl ajutasem să-l escaladeze. Ea-mi spune că nu crede şi se duce să controleze. Ainştain era în locul în care-l pusese ea pe la ora zece. Am fost stupefiat fiindcă eu eram absolut convins că-l pipăisem după miezul nopţii când mă trezisem.

cursa suspiciunii infernale

Suntem pe un fel de drum marcat în care ne revărsăm dintr-dată o mulţime de oameni ce se îndreptă spre un loc considerat o ţintă bine stabilită e o curgere infinită ca şi cum am fi azvârliţi de o maşină infernală şi nu am avea altă speranţă decât să mărşăluim cu toţii într-o singură direcţie ca să intri în torent e însă foarte dificil fiindcă te respinge inerţia centrifugă / centripetă a acelui mers pe şoseaua blestemată trebuie să ai răbdare ca să te înscrii în şirul nesfârşit exact atunci când e timpul adică în momentul în care se face o anumită strigare ce reprezintă intrarea noastră în cursă când suntem înghiţiţi de forţa uriaşă de atracţie a drumului vedem pe margine tot felul de pari groşi, ciomege noduroase cu care trebuie să ne înarmăm cu mare viteză fiindcă suntem atacaţi de nişte fiare sângeroase ce

trebuiesc ucise cu aceşti pari eu apuc să observ la timp cum se repede către ea o asemenea jivină şi o strivesc de caldarâm cu o lovitură bine ţintită dar deşi corpul s-a zdrobit aproape total acesta se târăşte încă însângerat şi sângeros după noi încercând să ne muşte cu ultimele picături de putere o văd şi pe ea izbind fiara cu aceeaşi râvnă şi continuăm să alergăm pe şoseaua aceea nesfârşită în care după ce am trecut de primul pericol constat că suntem înfricoşaţi să nu rămânem prea puţini în grup de teamă că alţii dintre noi vor pune la cale crima pentru a se împosesa de avutul celuilalt îmi dau seama de acest lucru fiindcă observ cum cel din faţa mea se uită foarte atent să vadă unde îmi ţin portofelul iar eu din prostie deşi am intuit că stă la pândă fac gestul să mă ating la buzunarul din spate să văd dacă nu mi-a dispărut acum acesta îmi dă târcoale şi se apropie pieziş se opreşte să vorbească cu un alt cirac de-al lui ce soseşte din urmă pare că drumul s-a îngustat este deja o înaintare printr-un tunel mergem prin beznă totală şi unii dintre cei dubioşi intră în nişte firide prin nişte uşi zăvorâte unde nu se ştie ce pun la cale vreau să intru şi eu odată cu Marco C. nu ştiu ce caută şi el în acel cortegiu al nimicirii dar îmi spune că eu n-am voie n-am permis astfel că îmi grăbesc fuga o târăsc şi pe ea cât pot de repede ni s-au tocit beţele de apărare găsim nişte garduri de fier smulgem vergelele din ele ne simţim mai în siguranţă cu obiecte atât de contondente în mână stăm cu toţii la pândă să putem să lovim la timp şi eficient când vom fi atacaţi doar atât ne mai împinge să continuăm fuga nebună spaima că vom fi atacaţi de cineva în orice clipă şi trebuie să fim pregătiţi să ne apărăm deodată începem să ne recuoaştem din nou nu mai părem străini unul de altul parcă ştiu că acela din faţă se cheamă Pavel sau Mihai e vecinul nostru de palier de ce nu i-am recunoscut de ce ne-am temut atât de animalic unii de alţii drumul se lărgeşte încep să se vadă copaci iarbă iese soarele nu mai am acea teroare viscerală

mă mişc liber se aud voci umane normale care se cheamă şi se urmăresc în peisaj mă trezesc este ziuă se aude uruitul unei alarme de la o maşină din faţa blocului este prima dată când reţin un coşmar traversat în vis şi când pot să-l transcriu cu amănunte.

autoabolirea

Eu nu caut decât retractilitatea şi izolarea şi-mi este tot mai greu să ies în agora ca să particip la rumoarea implicării directe în atâtea evenimente efemere. Am cheltuit o energie uriaşă în acest vacarm cotidian, consumându-mi gratuit cam două treimi din timpul scrisului. Deşi par atent la convulsiile sociale, nu-mi prieşte decât tăcerea camerei de lucru, pândind cufundarea în mine însumi ca-ntr-o sihlă întunecoasă de pădure; acolo mă simt sigur, am sentimentul securizant al puterii individuale, sunt inexpugnabil ca o rocă densă sfidând vântul sau ca un copac singuratic spărgând oglinda orizontală a câmpiei. Am fost mai în tinereţe extrem de şocat când am aflat de camera lui Proust, căptuşită cu pereţi de plută pentru a obţine acel grad zero al izolării. Mi se părea că e vorba doar de un truc retoric, caracteristic unei excesive reacţii la o mondenitate ancilară. Acum, însă, îl înţeleg pe marele francez, extenuat eu însumi de atâta extensie mondenă. Numai dacă îţi tai toate punţile cu ceilalţi, reuşeşti să accesezi spaţiul interior şi să retrăieşti astfel autentic avatarurile sinuoase ale subiectului care eşti. În esenţă, nu poate trece în scriitură decât pulsiunea irepetabilă pe care ai traversat-o doar tu însuţi în experienţa nemijlocită. Nimic altceva nu se încarcă de semnificanţă dacă nu a fost trecut prin filtrul subiectiv. Când receptezi acele texte ce se prezintă ca produse ale ficţiunii, se constată imediat fadoarea inautenti-cităţii. Am vorbit în diverse locuri de autenticitatea scriiturii ceea

ce presupune implicarea maximă ca *subjectum* pe tot traiectul textului pe care-l produci. Este evident că se depăşeşte stadiul unui *mimesis* acceptat unanim, ca tradiţie, încă de la *Poetica* lui Aristotel încoace. Există pulsiuni antimimetice depozitate în fibra interstiţială a eului pe care le descoperi în pliurile memoriei subiective şi pe care încerci să le actualizezi prin scriitură personală ce devine ceva cu totul deosebit de vechile retorici. Numai în scriitură subiectul se exprimă autentic şi asta explică de ce în actul scriiturii se întâmplă un consum ireversibil prin care are loc autoabolirea subiectului. Transgresarea realului nu este posibilă decât prin autoconştientizarea deplină din partea subiectului implicat în act.

un articol despre *Dracula* în „La Nazione“

Mâine mi se prezintă *Dracula* la librăria Le Monnier. Vor vorbi Mario Luzi, Marino Biondi şi Giorgio Luti. Pentru a anunţa întâlnirea, în pagina culturală de azi a ziarului „La Nazione“, apare un articol-interviu semnat de Paolo Fabrizio Jacuzzi, ce se intitulează „Dracula, un contemporaneo. Il personaggio della tradizione romena fra storia e mitologia“:

«Marin Mincu è un cavaliere danubiano che viaggia tra oriente e occidente», scriveva Alfredo Giuliani qualche anno fa. Nei lunghi periodi che lo vedono sostare a Firenze, dove insegna Letteratura romena all'Università, si rifugia in un piccolo albergo a due passi dal centro, vicino a san Marco. Qui incontriamo Marin Mincu, alla vigilia del l'uscita della terza edizione del Diario di Dracula, *libro che in quest'anno è finalista del "Premio Bergamo" per la narrativa, e che sarà presentato alla libreria Le Monnier domani martedí 15 marzo alle ore 18. Per l'occasione parleranno Marino Biondi, Giorgio Luti e il*

poeta Mario Luzi, che ha sempre seguito le tracce di Mincu, fin da quando scrisse una prefazione alle poesie di In agguato, *edite da Scheiwiller. A proposito: e il Mincu poeta dov'è andato a finire?*

«Parafrasando il grande poeta romeno Ion Barbu, posso dire di essere e di rimanere sempre fondamentalmente "un poeta"». Si anima discutendo della situazione politica e sociale della Romania ma si placa un po' dicendo di sentirsi in fondo un cittadino europeo a tutti gli effetti. E italiano per patria d'affezione. Senza dubbio è un affabulatore nato, che ti scruta con occhi un po'ipnotici. Ma parla poco di sé, Mincu. Anche in questo albergo che in qualche modo ci fa entrare nel suo privato, preferisce raccontare la sua scrittura e parlare del "suo" Dracula, nato proprio qui, nei pigri pomeriggi dei suoi dopopranzo, quando tentava di fugare con un'ultima luce le ombre transilvaniche e malinconiche della sua Romania, smascherando le allucinanti parvenze di cui si nutre la sua scrittura. La Rumania è terra di frontiera, finis terrae, *ma in lui si pone come metafora di tutti quei conflitti epocali, storici ed etnici, della nostra insanguinata contemporaneità.*

Un albergo che si affaccia proprio su via San Gallo, la gran via del sole al tramonto che nel 1437 vide sfilare le insegne del corteo dei padri bizantini, durante il Concilio di Firenze voluto dalla lungimirante politica medicea. E di questa parata faceva parte il voivoda Vlad II – questo è il vero nome di Dracula – difensore della Cristianità nella lotto contro i Turchi. La sua è comunque una camera con vista sulla storia di un Occidente in declino. Mincu ripercorre le tappe di un personaggio che vive fra Medioevo e Rinascimento, cercando di trarne una qualche lezione;

«La mia parola narrativa si muove verso la messa in crisi della modalità moderna e postmoderna della scrittura, e perció

anche dell'idea di romanzo tradizionalmente inteso. Il tuffo nei testi del passato è finalizzato ad un ripescaggio di tutti i tentativi letterari di toccare la scrittura nel suo potere di significazione e di farli interagire con questa nostra epoca della crisi. Epoca che meglio non saprei avvicinare se non al Barocco: il mio libro su Dracula porta fin dentro il seicento la cesura fra Medioevo e Rinascimento, le loro contraddizioni storiche irrisolte e anche alcune importanti questioni filosofiche».

Evidentemente, le parole incalzanti di Mincu tradiscono un grande interesse per la questione: «A partire da questa cesura storica che inaugura l'epoca moderna con i suoi miti indelebili, la nostra epoca emerge in quella crisi del pensiero il cui 'rimedio" consiste in quello che Gianni Vattimo esprime come "pensiero debole". Ma la debolezza di Dracula, che fa della fragilità un punto di forza anziché di rinucia, è intrinseca alla tradizione culturale romena». É questa particolare fragilità che dà a Vlad II la possibilità di muoversi dentro più modalità di pensiero, più sensibilità. Questa navigazione, si direbbe "ipertestuale", attraverso più generi letterari, non risponde certo ad un tentativo romantico di creare l'Opera totale. Ma se da un lato vi è la crisi di questa Totalità, al tempo stesso vi è la sua incessante aspirazione. Leggendo il Diario di Dracula *non si pensa immediamente ad un romanzo ma ad una piccola enciclopedia della modernità dove i problemi esistenziali e quelli della scrittura trovano una loro, seppur momentanea, definizione nel gioco ad incastro delle parole-chiave. «Per questo libro su Dracula, dopo aver percorso tutto il materiale che sono riuscito a raccogliere nell'arco di dieci anni, in un collegamento intertestuale con la tradizione antropologica romena, ho scoperto che il pubblico ignora quelle realtà storiche e culturali. Come un semiologo mi sono messo a programmare proprio una possibile enciclopedia "in piccolo" per mettere su*

carta il quadro del mondo in cui si doveva muovere il mio personaggio della cultura e della scrittura, ma anche del guerriero. Man mano che scrivevo scomparivano le date, che scandiscono gli eventi raccontati da Dracula, cedendo il posto a queste "didascalie", che enunciano un universo della scrittura comprendente la psicologia, l'antropologia e la filosofia».

Mincu si è sempre collocato al crocevia di una pluralità di stili e di linguaggi, di generi letterari e sperimentazioni della scrittura; romanzo e poesia, saggistica letteraria e attività di tarduttore in lui si intrecciano ma nessuno di questi gli basta per esprimere la tracotanza del suo io esplosivo. Che, attraverso la notte, riesce a reperire solo qualche pallido frammento di speranza verso la verità: «La speranza è nell'idea di una soggettività più complessa. A posteriori, che ho pubblicato fra Romania e Italia più di quaranta libri, esiste forse un'idea unitaria a sostenere la mia scrittura. Ed è una precisa idea della soggettività. Ma questo io della scrittura, non trovando la possibilità di esprimersi completamente attraverso una modalità solamente narrativa o saggistica o poetica, tenta di provarle tutte per esprimere i suoi "grumi" più nascosti». Quali sono i modelli cui Mincu fa riferimento? Al di là delle fiabe del folcloro e dei canti narrativi romeni, c'è anche l'avventura del grande romanzo europeo del Novecento: «I miei tentativi più segreti tentano di scavare nella direzione di una ricerca dell'identità dell'io, quale è stata messa in scena nei grandi romanzi di Proust, Joyce, Kafka e Musil. Esiste un filo rosso che lega questi scrittri a me, ed è il tentativo dell'io di aggredire la storia, la cultura, la religione, la società ma in primo luogo se stesso, sottraendosi allo stereotipo di genio del male. Dracula diventa così un'incarnazione di noi stessi: è nostro contemporaneo perchè in realtà è un archetipo che affonda nelle nostre radici culturali più profonde».

Ha detto recentemente Sergio Givone in un dibattito al Vieusseux proprio presentando questo romanzo, che il soggetto è unico ma molteplici sono le maschere sotto le quali si nasconde, le maschere stesse della modernità, prima fra tutte quella di Faust. In definitiva, in Dracula si mette in luce un complesso psicologico irrisolto della nostra cultura occidentale: quello dell'onnipotenza umana che è tutt'uno con il narcisismo di quella parte infantile che è sempre latente dentro di noi, e che si traduce in un delirio paranoico sadomasochista. Come scrive Bigongiari nella postfazione al libro, il "Superuomo" di Nietzsche convive sempre con il "poveruomo" che se ne sta acquattato dentro pronto a schizzar fuori.

«Con i miei romanzi Intermezzo *e* il Diario di Dracula *– conclude Mincu – ho gettato le basi per un romanzo-fiume, nel senso proustiano della parola, dove il soggeto tenta un'esplorazione di se stesso attraverso alcune tappe della sua esistenza. Vorrei continuare in questa direzione, ed ho già pensato ad un recupero del Dracula non solo come personaggio storico ma anche come principe del buio, di quella dimensione "draculesca" che lo ha chiuso nello stereotipo di se stesso. Proverò così a trasferire tutta la letteratura, scritta e orale, in tema di vampiri in una visione più contemporanea».*

„La Nazione", 14 marzo 1994

premoniţie

Probabil că din cauză că am suscitat prezenţa Iuliei în textul meu, dezvăluind acele straneităţi ale pubertăţii ce ne-au împins către reacţii ciudate prin intersectarea traiectelor noastre individuale în ipostaza adolescenţei pure, astă noapte am fost

vizitat de ea în mod bizar. Cred că mă aflam într-un decor carnavalesc unde se trăia lacom, într-un timp dilatat, acea exuberanţă dezlănţuită cuprinsă în festele populare când poţi să mori brusc din prea multă trăire; acolo se afla adunată puzderie de lume ce mi se părea pe cât de cunoscută şi familiară pe atât de străină şi inamică. Era o descărcare de energii dionisiace iscată de îndestularea hranei şi a vinului ce curgeau misterios ca dintr-un corn al abundenţei. Mă agitam excitat de febra sărbătorească gustând câte ceva de la o masă sau ciocnind câte un pahar de vin roşu cu inamici şi prieteni, când deodată am fost prins de braţ de cineva care m-a atras într-o încăpere unde erau mai multe femei. Am recunoscut-o pe Julia ce avea o basma pe frunte ca toate femeile din acea încăpere care parcă participau la un priveghi. Ea m-a somat să fiu atent căci toţi cei de acolo îmi erau duşmani şi-mi pregătiseră deja acel priveghi pentru după ce mă vor fi omorât.

palipest oniric (IV)

Mă aflu la Slatina cu toţi ai mei. Trebăluim în jurul casei fără să ne preocupe ceva anume; suntem cum s-ar spune în acea activitate diurnă insignifiantă – unul face curăţenie în curte adunând frunzele uscate îndepărtând ce este de prisos, altul se ocupă de ce trebuie făcut în casă, aranjatul lucrurilor, strângerea mesei, aerisitul camerei, uitatul la televizor etc iar eu mă plimb prin grădină căutând fructe uitate în pomi sau struguri stafidiţi în vie de aici trag concluzia că ne aflăm în sezonul de toamnă – şi ne comportăm cu detaşare firească fără să dăm importanţă clipei fatidice. Deodată, în timp ce intru în casă din grădină, am o presimţire. Mama, a plecat cam de multişor la apă şi nu mai vine. S-a dus adică să ia apă de la izvor fiindcă asta de la robinet e

sălcie şi noi strâmbăm din nas când o bem. Oare de ce întârzie atâta? Devenim brusc îngrijoraţi de întâmplarea imprevizibilă. Când tensiunea aşteptării atinge cota insuportabilităţii şi ne pregătim să mergem în căutarea ei, se apropie o vecină mai de lângă fântână şi plângând în hohote ne spune că mama a murit nu ştiu din care cauză. E curios că nu ne preocupă de ce a murit. Ea ne spune că a rezistat eroic până la apusul soarelui – încă mai respira când ultimele raze se oglindeau în ochii ei încă vii – agonizând eroic în aşteptarea mea. Vroia să vin eu – era sigură că voi veni – ca să mă vadă înainte de a muri. Sunt disperat şi urlu de durere certând-o pe femeie că nu m-a chemat. Ea se apără zicând că mama nu o lăsase să mă caute întrucât spera că voi simţi ce i se întâmplă şi voi veni din proprie iniţiativă. Mă trezesc şi merg afară. Am uitat să spun că am acest vis în două reprize la Plopeni. Revin în casă şi adorm din nou. Acum o visez în altă ipostază. Mai precis visul meu încearcă să recupereze dâra primei părţi. Ştiu deja că nu mai este vie. Obsedat de vina de a nu fi fost de faţă la moartea ei o fac să se reîntrupeze. Îmi apare în mod ambiguu ca o fantă de materie din care se alege treptat trupul subţire şi feciorelnic. Nimeni din jurul meu nu crede că apariţia ei e materială şi că acel corp este viu. Punem mâna să o atingem. Chiar se mişcă protuberant acea formă de carne. Se reconstituie şi o jumătate de chip ce şopteşte; trebuie să observ că fanta de materie vie creşte şi se individualizează sub ochii mei, răspunzând unor impulsuri volitive ce se referă la puterea mea de a voi ca ea să se întrupeze, e ca un fel de plasmă ce se roteşte ameţitor căpătând o identitate cunoscută pe măsură ce eu mă concentrez în vederea corporalizării ei. Se naşte spontan exclusiv spre a răspunde solicitărilor mele de a o vedea şi de a comunica, indiferent de barierele ce ne separă. Când formele s-au corporalizat suficient mă duc la ea, o iau în braţe, o mângâi, strig „mamă"! Mi se pare că o aud şoptind „Lumina ochilor mei,

sunt fericită că te-am auzit din nou!" Pare atât de concretă şi vocea ei este euforică. Oare mă aude oare? Sau mă vede? Parcă s-a materializat complet. Îi descopăr o coapsă gingaşă de fetişcană şi se conturează o jumătate de faţă ascunsă sub tulpan. E chiar ea; toţi văd şi confirmă. S-a materializat fiindcă am gândit-o intens. E în jurul meu, aici, la Plopeni, poate s-a împlinit un soroc şi a vizitat locul, nimerindu-se să fiu de faţă. Nici un amănunt al visului nu se şterge, ceea ce mi se întâmplă foarte rar.

B.C.U. "M. EMINESCU" IAŞI

mi s-a părut că S. se comporta ca o fată mare

S. a mai venit în Bucureşti cam după un an; în mod fatal îşi pierduse acea ingenuitate pentru care o adoptasem iniţial, părea de acum lipsită de orice fantezie sau gratuitate, îmi vorbea excesiv despre soţul ei care a simţit ceva şi o persecută permanent, forţând-o să divorţeze. Nu am luat în seamă argumentul acesta fiind surprins cât de mult se transformase. Formele ei latente, de adolescentă în creştere, se dezvoltaseră, ca şi cum aşteptaseră doar acea vară erotică ca să-şi dea drumul. Se întâmplă câteodată că o femeie rămâne într-un stadiu nedecis multă vreme, adică îşi conservă trupul fragil şi gingaş chiar şi după ce s-a căsătorit şi a născut. Coapsele şi umerii ei cer ocrotire şi ea se comportă timid în orice împrejurare, ruşinându-se de expresiile prea tari şi ocolind spunerea directă. E aceasta o perioadă fericită, un fel de oază în care făptura şi gesturile ei se aureolează de o lentoare ambiguă din care se construiesc scenarii impresionante prin imprevizibilitate. În perimetrul unei asemenea *stări* este posibil ca ea să aibă încă disponibilitate pentru aventura superioară şi poate să declanşeze reacţii catastrofale printre cei ce sunt legaţi afectiv de prezenţa ei. Femeia, în această fază, se poate îndrăgosti iremediabil mergând

până acolo că ar putea chiar să şi moară din dorinţă neîmplinită. Când suferă de acest sindrom, ea este *frumoasă* în chip misterios şi părul ei lasă o dâră olfactivă distinctă ce atrage atenţia adevăraţilor seducători. În asemenea stadiu se afla S., când ne-am întâlnit prima dată în grădina Bibliotecii Academiei. Sau, poate, ea tânjea de mult după acea întâlnire, amânată şi refulată în subconştient. Citise undeva un text al meu sau mă văzuse cu o ocazie literară oarecare şi-şi construise imediat un proiect amoros legat de persoana mea textuală; începuse apoi să viseze şi se comporta, abstrasă din real, cu acea inconştienţă imponderabilă pe care o dau fanteziile livreşti. Îşi pregătise răbdarea pentru acest eveniment esenţial, nutrită şi de detaliile ce i le furnizase despre mine, prietena ei, Mia. În momentul în care ne-am privit şi ne-am atins mâinile pe banca acea, pierdută în frunzişul sălbatic al parcului academic, S. era aptă de aventură; toţi senzorii ei, fiziologici şi intelectuali, fuseseră stimulaţi să participe din plin la confrunatrea edificatoare. Ea s-a dăruit întreagă, în participarea erotică, precum o adolescentă răpită definitiv de subietele amoroase din filmele sentimentele. În asta a constat *frumuseţea* clipei ce a durat până ce ea a fost obligată să reintre normal în jocul social. S. m-a cucerit atunci prin fragilitatea ei nedesimulată şi printr-o *sfială de fată mare*. Am mai spus că, la ţară, exista, pe vremea copilăriei mele, această categorie a tinerelor pubere, ce excelau prin exces de puritate şi prin ceva în plus, un *nu ştiu ce* care nu se poate descrie. Cea care s-a comportat toată viaţa ca o *fată mare* a fost mama mea. Este straniu dar am fost fascinat de S. – pe tot intervalul acelei veri cât am stat împreună – tocmai pentru că ea a avut curajul de a se manifesta atunci exact cum mi se păruse mie în infanţie că se manifestau acele rarissime exemplare feminine ce primeau omologarea maximă: *a fi fată mare* constituia cazul de excepţie prin care colectivitatea îşi verifica *imunitatea etică*.

întâlnirea cu frica în grădina noastră plină de plaurul verde

Nu înţeleg nimic din acest excurs extrem de obscur despre copilăria la Slatina dar încerc să consemnez câteva fragmente derulate intermitent. În grădina noastră plină de verde, frunzişul era primordial ţâşnind din text şi împiedicându-mă să văd: mergeam noaptea înfricoşaţi să aducem o creangă de nuc sau câteva nuci când fructele erau gata, mă întreceam cu sora mea cine are mai mult curaj ea desigur ca fată era mult mai curajoasă eu muream de spaimă la orice pas pe care-l făceam prin întunericul din grădină până să ajung la pădurea lui Machidon. Între grădina lui Moacă – mai mică decât a noastră aproape la jumătate – şi a lui Nelu Lungu pe o suprafaţă de circa o mie de metri pătraţi creşteau liber salcâmi, nuci, pruni şi alţi copaci sau pomi pe care nu mi-i mai aduc aminte. Aici era vestitul loc de refugiu în care – copil – zăboveam de multe ori fără ca cineva dintre ai mei să ştie unde m-am ascuns. Primăvara de sub zăpada murdară îşi săltau capetele imaculate ghioceii sau toporaşii iar după ce aceasta se topea apăreau viorelele şi alte flori ce se furişau ingenui dintre firele de iarbă sălbatice care nu acceptau concubinajul vegetal. Mi se pare că momentul cel mai propice pentru expediţiile mele în pădurea lui Machidon era în zori când razele de soare se strecurau printre copaci ca nişte suliţi de foc de care mă feream ca şi cum ar fi putut să mă rănească fizic; săream îndărătul copacilor mai robuşti furişându-mă într-o dungă şi observam cum liniile de lumină zigzagau aerul proaspăt şi încercau să mă suprindă în clipa când mă deplasam fulgerător de la un copac la altul. Nu era uşor să fac acest salt printre razele soarelui dar jocul mă prindea cu totul şi uitam să mă întorc acasă până la ora prânzului când trebuia să plec la şcoală. Nu trebuie să mai povestesc cum ajungeam noaptea aici, când eram mai mărişor şi făceam pariu cu Ioana cine e capabil să meargă în tufişurile cele mai dese şi să aducă de acolo un obiect

ceva cunoscut cu care ne jucasem noi în timpul zilei şi acum eu aveam obligaţia să-l găsesc şi să-l port până la ea pentru a-i demonstra că nu eram un fricos ce se scapă pe el dacă face doi paşi mai încolo de pragul casei noastre ce era orientat către strada Văilor; itinerariul era extrem de lung să ies din sală să cobor pragul de lemn să mă uit să nu mă împiedic de lanţul câinelui apoi să dau colţul casei către grădină prin dreapta să ajung la poarta grădinii s-o deschid cu greu fiindcă era prinsă cu un cerc metalic sus la care nu reuşeam să ajung decât cu mare dificultate stam o clipă înlemnit înainte de a depăşi această limită de siguranţă aş fi putut s-o mint că am fost până la locul de spaimă şi să-i spun că n-am găsit obiectul acela afurisit dar nu era cu putinţă acest truc fiindcă ea s-ar fi dus ca o săgeată şi l-ar fi adus şi mi-ar fi dovedit apoi cât sunt de laş făcându-mă de doi bani şi relatându-le şi Iuliei şi Caterinei cât eram eu de viteaz. După ce făceam această haltă înainte de a trece de linia despărţitoare dintre curte şi grădină mă autoîncurajam şi păşeam cu mare atenţie în labirintul ce începea după ce închideam poarta grădinii în urma mea; de fapt n-o închideam niciodată de tot o lăsam puţin întredeschisă ca să reuşesc s-o descopăr pe pipăite la întoarcere şi să pot să mă salvez cât mai repede de lighioanele nopţii ce mi se păreau că mă urmăresc cu mii de ochi din orice loc gata să sară asupră-mi să mă sfâşie în mii de fărămiţe astfel că mama nu avea să mai găsească nici măcar o bucăţică din corpul meu a doua zi dimineaţa pentru a şti ce mi s-a întâmplat mie în toiul nopţii când mă aventurasem ca un erou din basmele pe care mi le povestea chiar ea în fiecare seară rătăcindu-mă dincolo de spaţiul de siguranţă trasat de licărul de lumină din fereastra din colţul casei dinspre Aurica. În sfârşit, trecea un timp imens până găseam poteca bătătorită ce se strecora printre caişii din grădiniţă continuând după vreo zece metri către răzorul plin de tot felul de ierburi şi rădăcini ce se afla între grădina noastră şi aceea a lui Moacă unde nu exista vre un gard întrucât nici tata nici Moacă nu aveau cu ce să cumpere ulucile necesare pentru a ridica acea împrejmuire necesară pentru ca găinile noastre

sau ale lui să nu treacă nestînjenite dintr-o parte în alta. Mă loveam de cioturile pe care nu puteam să le văd şi mă zgâriam la picioare şi la mâini trebuie să spun că din teama nebună mergeam în patru labe, aproape pe brânci ca să scurtez distanţa între ochi şi solul pe care călcam căci mi se părea că atunci când ochii mei identificau iarba pe care o şi pipăiam cu palmele amândouă parcă mă simţeam mai sigur de mine şi continuam să înaintez târâş-grăpiş câte o palmă de loc. Astfel mi se părea că împiedic să mă asalteze acea turmă de monştri fantastici ce se iscau din întuneric stând gata să-mi năvălească în ochi şi să mă paralizeze complet de o frică viscerală. Cred că trecea un timp îndelungat până mă asiguram că nu e nimeni în faţa mea şi că fâşâitul acela ce mă speria de moarte se datora propriilor mele mişcări târâte prin iarba grasă sau uscată pe care o striveam fără să vreau. La un moment dat mi-a sărit inima din piept când, chiar de sub mână, a zvâcnit o broscuţă umedă şi moale ce ieşise şi ea, cu frică, la plimbare prin grădină atrasă de răcoarea îmbătătoare a nopţii. Când mi s-a mai tras sufletul puţin din spaima pe care o traversasem şi mi-am reluat deplasarea furişată printre misterele grădinii am fost din nou gata să slobod un urlet animalic la auzul unui suav cri-cri al unui greier ce-i venise să cânte chiar atunci în cărarea mea fără să aibă habar nemernicul de probele teribile la care eram supus de zgripţuroaica de soru-mea ce voia să mă facă de râsul tuturor pentru că nu aveam atâta curaj cât avea ea. Cel mai greu era să mă orientez când intram în grădina lui Machidon unde nu exista nici o potecă nici altceva pe care să le iau drept reper posibil pentru a atinge căsuţa de plante şi frunze pe care ne-o construisem noi în timpul zilei unde se aflau ascunse obiectele magice ce trebuia să-i aduc. Mă culcam în iarbă după fiecare doi-trei metri să ascult dacă nu se aude vre un sgomot suspect şi dacă nu mă urmărea vre un spiriduş al pădurii despre care auzisem din poveştile mamei. După mii şi mii de opriri, de ascultări, de infinite precauţii şi strategii ale retragerii mă trezeam brusc chiar în mijlocul colibei noastre din pădurea lui Machidon închideam ochii de fericire şi stam aşa nemişcat fără să respir

câteva minute întregi ascultându-mi bubuiturile inimii ce bătea să-mi spargă pieptul. Mă concentram un timp nesfîrşit şi deodată orice frică îmi trecea ca prin farmec începeam să văd prin beznă găseam cu uşurinţă obiectul căutat îl înşfăcam prompt şi porneam ca din puşcă spre curtea noastră unde soru-mea mă aştepta convinsă că n-am făcut nici o ispravă şi că am să-i trântesc o minciună cusută cu aţă albă – care să se vadă chiar pe întuneric mai zicea ca să mă supere – prin care să motivez de ce nu am îndeplinit proba ce mi se impusese. Când constata că am reuşit să-i aduc obiectul cerut se enerva îl arunca imediat spunând că cine ştie unde îl ascunsesem eu din timpul zilei anticipând că ea o să mă trimită să-l caut acolo etc. Aşa era ea imposibil de mulţumit de câte ori încercam să ne jucăm astfel că de cele mai multe ori sfârşeam prin a ne lua la bătaie şi trebuia să vină mama din casă să ne despartă.

Dar cea mai interesantă perioadă a fost când devenisem deja un adolescent şi foloseam copacii din pădurea lui Machidon ca să mă balansez din ram în ram cum văzusem în filmul acela cu Tarzan vizionat la cinematograful "Oltul" din Slatina unde rulase mai multe săptămâni în şir. Despre senzaţia extraordinară a saltului în aer a zborului liber de câteva fracţiuni de secundă şi a prinderii la timp a ramurii de care aveam nevoie pentru a nu cădea de la o înălţime de trei-patru metri cred că am povestit undeva. Esenţial era mai ales zborul când parcă îţi abandonai condiţia greoaie şi căpătai o altă stare indescriptibilă de bucurie şi relaxare; te apuca uşor un înger de umeri şi te trăgea în sus şi tu pluteai prin aer imponderabil ca un fulg sau ca o pasăre măiastră gata să fie săgetată în aripă. În acele clipe am înţeles că pasărea din basme nu făcea nici un rău dar toţi o vânau pentru că erau invidioşi mortal pe zborul ei sublim acolo sus printre frunzele de aur sau printre norii albi ce se grăbeau s-o ascundă de invidia meschină. De ce să zboare ea atât de înalt şi noi să rămânem atât de jos doar să ne uităm la ea ba chiar s-o mai şi admirăm? Mai târziu am continuat să zbor în vis. Oricum fără zborul dintr-un pom într-altul din grădina lui Machidon nu aş fi putut să conserv acea senzaţie

nemaiîntâlnită de completă beatitudine care să mă împingă să mă ridic deasupra pomilor şi deasupra oraşelor în visele mele cele mai pure.

Nu vreau să transcriu aici starea dureroasă pe care am traversat-o când lui Machidon i-a venit brusc ideea ucigaşă de a tăia toţi copacii din grădina sa ceea ce a făcut într-o singură zi împreună cu o echipă de tăietori de păduri adusă în mod special. În acea zi tristă eram la liceu astfel că întorcându-mă seara am fost pus în faţa faptului împlinit. Cum era un om rău din fire nu m-am încumetat să-l întreb şi să-l cert de ce a făcut-o dar am păstrat mereu vie acea stare de disperată neputinţă ce m-a cuprins atunci în mod iremediabil. Am avut impresia de neşters până în prezent că vecinul nostru Machidon procedase aşa numai ca să îmi interzică mie să mă mai pot bucura în voie de acel loc paradisiac unde zburam ca un înger fericit de o clipă de nemurire. Cine ştie dacă am mai trăit de atunci asemenea momente de maximă tensiune sufletească şi evenimentul *tăierii*, adică al textualizării programate m-a marcat definitiv. Mi-am pierdut jumătate din doza de idealism cu care ne înzestrează Dumnezeu la naştere dar acest fapt negativ mi-a dat tăria să mă pot împotrivi altor momente de aceeaşi natură astfel că nu m-am lăsat pradă niciodată slăbiciunii mortificatoare remontându-mă de fiecare dată instantaneu.

Aceste crâmpeie de real retrăit mi-au fost provocate desigur involuntar numai din dorinţa inconştientă de a exorciza mesajele unui vis obscur pe care începusem să-l povestesc, adică mi s-a părut doar că vreau să-l captez în fluxul scriiturii din puzderia de imagini ce se derulează haotic în procesul oniric toate declanşate tocmai pentru a te împiedica să reţii *nucleul de foc* al propriei tale existenţe. Am fost impresionat să descopăr că în vis sunt la Slatina că mă plimb liber prin grădină şi ajung la pădurea iniţiatică a lui Machidon care era absolut intactă parcă mai sălbatică decât oricând cu copaci imenşi potopiţi de ramuri numeroase atât de înfrunzite că nici nu puteai să treci pe sub coroana lor, împiedicându-te de hăţişuri impenetrabile crescute anapoda chiar pentru a-

ţi prinde un picior într-o cursă de ierburi şi crengi şi pentru a-ţi bloca privirea să alunece printre ramuri până la cer. Nu se mai vedeau acele raze tăioase ce te pândeau copil în dimineţile aurorale şi nici nu mai puteai să constaţi dacă imensii nuci ai lui Machidon au făcut roadele pe care le furai când te trimitea sora ta, Ioana, în proba calificantă. Ai fost brusc intimidat de vederea, în faţă ta, în grădina noastră plină de plaurul verde, a unor oribile maşini de război nişte tancuri parcă urcate unul peste altul fiecare înzestrate cu nişte focoase nucleare. Declicul imaginii s-a mişcat: este război un fel de război interplanetar. Se transmite din om în om că am fost (suntem) infestaţi de nişte bacterii lansate din acele focoase ca un praf finissim ce se aşează peste tot penetrând în celulele noastre vii pentru a le dezimuniza. Se împrăştie svonul teribil că tot noi, oamenii, ne-am creat acele arme pentru a ne testa rezistenţa în caz de atac din alte planete. Nu ne mai atingem unul pe altul refuzăm să ne dăm mâna sau să ne sărutăm din teama de a nu ne contamina reciproc. Ne izolăm fiecare unde poate în locuri cât mai pustii nu mai mâncăm nimic din ceea ce ar putea fi transmiţător al funestei boli. Ne spionăm cu îndârjire chiar între membrii aceleiaşi familii nici nu mai contează prietenia sau gradul de rudenie fiecare se apără singur devine fiară începe să mârâie la orice apropiere a aproapelui. Nici nu mai avem acele minime reacţii de jenă sau de pudoare umană; defecăm unul în faţa celuilalt umblăm dezbrăcaţi fără să ne deranjeze goliciunea umilitoare a trupurilor noastre. Am coborât pe scara biologică mai jos de maimuţe. În vis am confirmarea bruscă a adevărului exprimat de scriitorul Horia Vintilă care spune într-un roman că i s-a întâmplat să privească nişte femei goale şi atunci a avut revelaţia că nu omul se trage din maimuţă ci invers maimuţa a decăzut la stadiul inferior de om. Referinţa intertextuală mă obligă să contemplu atent imaginile degradante din jur (doi bărbaţi se urinează unul pe altul fără să conştientizeze actul în sine) şi oripilat de realitatea onirică încep să mă interoghez dacă sunt în vis sau nu. Eu mă doream din nou copil în grădina noastră plină de plaurul verde din Slatina.

Postfaţă

O ALTĂ LECTURĂ A CICLULUI ROMANESC *INTERMEZZO*

1. Scrierea ingenuă şi scrierea responsabilă. Don Juan şi Faust

În ciclul *Intermezzo*, Marin Mincu apelează la formula „contrapunctului scriptural" care contrapune două pattern-uri grafice: scrierea masculină, „responsabilă", pătrunsă de gravitatea faptului scriptural ca atare, şi grafia factice a personajului feminin, care stă sub semnul lipsei de autenticitate. Pe parcursul romanului, M. este astfel protagonistul unei adevărate iniţieri care vizează misterele scrierii şi duce la discreditarea ideii de real, astfel încât autenticitatea în scriitură se obţine cu preţul „denaturării", literatura (şi cultura în general) apărând, dintr-o asemenea perspectivă, ca o maşinărie de simulacre peste care pluteşte duhul rebeliunii demonice. Aceste simulacre sunt produsul omului faustic (creator de cultură), înzestrat cu atributele „răului demiurg", care operează magia trecerii de la realitate la ficţiune şi de la natură la text. În consecinţă arhetipul personajului masculin din *Intermezzo I* va fi Faust, la care de altfel se fac numeroase referinţe pe parcursul romanului. Glosând bunăoară pe marginea observaţiilor lui Camus care îl proclamau pe Don Juan superior lui Faust, M. ajunge la concluzia că „în realitate Don Juan nu ştie ce-i acela sentimentul de iubire. La el totul este pasiune, act; pe când Faust era atras spre iubirea pe care n-o încercase din exces intelectual, Don Juan este un analfabet care posedă ca să nu se lase posedat. El este totdeauna seducător fugind la timp ca să nu fie sedus. Amorul lui viril e un sport pe când iubirea lui Faust e un act de cunoaştere." Aceste consideraţii ale lui M. reuşesc să surprindă (plecând de la cele două arhetipuri mitice) tocmai diferenţa dintre protagoniştii contrapunctului textual, fiecare cu „autografia" sa specifică. Dacă eroul este, fără doar şi poate, un avatar faustic, care face din cunoaştere-creaţie miza supremă a existenţei, A. se înfăţişează, în schimb, ca un Don Juan feminin ce se defineşte exclusiv

prin pasionalitate. În această ordine de idei, metafora patinajului traduce perfect traiectoria erotică a unei fiinţe donjuanice, care aleargă din partener în partener, pentru a nu fi sedusă-posedată, iar asocierea ei cu gheaţa sau cu zăpada aduce sugestia unei „frigidităţi" interioare. Căci A. este incapabilă să se ataşeze, pasiunea ei rămâne una „fără obiect" atâta timp cât vizează doar conceptul de virilitate ascuns sub masca înşelătoare a cantităţii. Victimă a „pasiunii pentru general", eroina jurnalului din *Intermezzo I* ajunge să fie ea însăşi purtătoarea unui general în raporturile cu bărbaţii, devenind, pur şi simplu Femeia, pe parcursul unei apropieri înşelătoare, ce se produce ca de la concept la concept, punând în paranteză tocmai fiinţa magmatică a celor doi parteneri, şi e destinată, în consecinţă, inautenticităţii. Ea aleargă pe urmele unei himere masculine, urmăreşte un personaj iluzoriu, care o fascinează tocmai pentru că e lipsit de o existenţă palpabilă, reprezintă ficţiunea prin excelenţă („Nu, nu există un asemenea om, e doar o himeră după care alerg"). Modul în care M. şi A. privesc problema raportului dintre realitate şi ficţiune se dovedeşte astfel perfect antitetic. În timp ce personajul masculin descoperă, la modul faustic, printr-un act de cunoaştere, ficţionalitatea realului, cucereşte şi aprofundează pas cu pas universul ficţiunilor literare, până la ultimele limite ale semnului (lingvistic şi literar), eroina cade în ficţiune cu inconştienţa analfabetă a lui Don Juan, fiind condamnată să rămână agentul scrierii „ingenue", al scrierii lipsite de autenticitate. În timp ce M. vizează cunoaşterea, A. vizează doar simpla convenţie.

În consecinţă, femeia va îmbrăca în romanul lui Marin Mincu ipostaza scriptorului neputincios, inhibat până la paroxistic de albul hârtiei virgine. Dacă în paginile de adolescenţă ale jurnalului eroina notează conştiincios futilităţile cele mai deconcertante, în partea finală a însemnărilor (acolo unde se insinuează teama de dansul care figurează, în planul autoreferenţial al notaţiei, tocmai mecanica scrierii factice), teama de dans se va identifica cu teama de scriere. Deoarece eroina descoperă acum imposibilitatea de a traduce prin mişcări ritmul muzicii sau (în limbajul infinit mai precis al lui M.) descoperă (chiar dacă tardiv) ruptura dintre timpul trăirii şi timpul scrierii ei. Ceea ce pentru personajul masculin (care ştie că o experienţă trebuie rescrisă de nenumărate ori în speranţa de a se atinge, prin cine ştie ce întâmplare miraculoasă şi într-un moment de maximă plenitudine, suprapunerea

perfectă dintre cele două timpuri) apare ca un factor ce susţine dispoziţia textualizantă, acţionează ca unul inhibant asupra eroinei, deturnând-o de la actul scrierii şi dându-i conştiinţa iremediabilei sale neputinţe de a se scrie. Incapabilă să fie altceva decât „natură", ea nu poate fi „pusă în text" decât prin scriitura conştientă şi responsabilă a bărbatului („Dragul meu, ia-mă-n braţe şi du-mă departe"). Departele invocat în această pagină din jurnalul lui A. este departele absolut al ficţiunii, acea lume perfect paralelă cu realitatea unde se desfăşoară existenţa fiinţelor scrise. Catapultată în această irealitate prin intermediul actului textual, femeia capătă fizionomia „încremenită" (sepulcrală) a personajelor ficţionale, iar trupul ei va purta amprentele scrierii „penetrante", acele „tatuaje" sângerii care sugerează conversiunea cernelii într-o umoare vitală. Dorinţa erotică se transformă, la rândul ei, în dorinţă a „morţii în text" şi de aici fascinaţia trăită de eroina în prezenţa lui M., adică a „călăului scriptural" care o va supune la ritualul tragic şi grotesc totodată al unui „sacrificiu" ce are drept finalitate recuperarea în ordine simbolică a victimei sau, altfel spus, transformarea acesteia într-un semn literar. Aşa se face că M. reprezintă pentru autoarea jurnalului „omul de granit", corporalizarea unei dispoziţii ucigaşe superlative, care excită dorinţa de moarte, tot aşa după cum statuia Comandorului declanşează în Don Juan patima autonimicirii, chipul de piatră exprimând, şi într-un caz şi în celălalt, energia devoratoare a semnului şi evocând metonimic piatra tombală, care este totdeauna, într-o anumită măsură, şi carte. Astfel că moartea lui A., despre care se vorbeşte în ultimele pagini ale romanului, este o imolare simbolică, prin care se surprinde tocmai esenţa actului textual, întrucât a fi oglindit (scris) e totuna cu a fi mort. Revelatorie este – în această ordine de idei – şi împrejurarea că A. este o „patinatoare", întrucât patinajul, perfect analog dansului, are caracterul unui spectacol care anticipează spectacolul morţii (aşa cum arăta teoreticianul Marin Mincu în *Eseul despre textualizare*), dar şi pentru că el provoca o „nebunie ameţitoare a gheţii", substanţă care aparţine acelor „triste entităţi perfecte, fără protuberanţe, fără (...) stufozitate textuală care le-ar face abordabile, lipsite mai ales de căldură. Un asemenea univers compus din faţete translucide şi simetrice, nu poate da naştere decât la nesfârşite operaţii, la îmbinări de acelaşi ordin, la proliferarea de noi închideri, de noi gheţuri, fără nici o modificare calitativă" (*Eseu despre textualizare*). Dintr-o asemenea perspectivă, gheaţa reprezintă o substanţă don-

juanescă prin excelenţă, pentru că se plasează sub semnul cantităţii deconcertante, a „operţiilor aritmetice elementare", dar, în măsura în care implică ideea de inerţie, de monotonie, de repetabilitate, ea este totodată şi o substanţă thanatică. Fiindcă repetiţia (ne încredinţează Freud) constituie pecetea pulsiunii de moarte, este o „întoarcere la origini", anticipează întotdeauna această întoarcere şi exprima dorinţa revenirii la nefiinţă. Complexul gheaţă-virilitate, prezent adesea în însemnările lui A. („Martin este un sloi de gheaţă"), se leagă, prin urmare de rolul de „călău textual" destinat bărbatului, în care se manifestă puritatea şi răceala paroxistică a materiei glacificate (adică a morţii). El posedă o privire ucigătoare, faimosul „ochi al lui Shiva" (perfect izomorf văzului textual care nimiceşte realul transformându-l în substanţa evanescentă a semnului) şi tocmai această privire este excitantă la superlativ din perspectiva femeii fascinate de misterul „morţii în text", astfel că finalitatea actului de seducţie exercitat asupra bărbatului va fi tocmai declanşarea văzului ucigaş. Plecând de aici, se poate spune că eroina încearcă să fixeze asupra ei privirea „ochiului de meduză", al lui M. prin veritabile strategii, elaborând o „artă a spectacolului" ce este în acelaşi timp reprezentare anticipată a morţii, de vreme ce a reprezenta înseamnă (aşa cum arăta criticul Marin Mincu comentând poezia lui Ion Barbu) a ucide şi a deveni victima propriei reprezentări (ucideri). Într-o primă versiune, spectacolul ia forma „reprezentaţiei coregrafice", pe parcursul căreia corpul feminin dobândeşte albul sepulcral al neantului, lansându-se în acea mecanică oscilatorie care actualizează actul sacrificial, căci dansul are însuşirea miraculoasă de a actualiza timpul, trecându-l din virtualitate în act. Fixată asupra acestei mişcări vibratorii, care reprezintă cu anticipaţie momentul când femeia reală va deveni semn literar, privirea bărbatului devine un fascicul de energie decreativă care realizează actul magic al conversiunii sângelui şi a cărnii în scriitură. Sub acţiunea acestei priviri, privirea „călăului textual", A. îşi pierde identitatea reală, dobândeşte (murind pentru real) abstracţiunea unei idealităţi şi se ridică până la demnitatea arhetipalului („O noapte cu Margareta lui Faust devenită A. (...) S-a ridicat din pat, piruetează, trupul ei alb, nefiresc de alb în întunericul camerei, o torţă aprinsă, micşorându-şi lumina intermitent"). Dansul apare aici ca o succesiune de intensificări şi de diminuări ale luminescenţei pe care o emană corpul partenerei. Ceea ce ilustrează cu fidelitate „dialectica vieţii", prinsă între exacerbarea pulsiunii vitale (eros) şi pulsiunea de

moarte ca factor entropic care tinde să aducă intensitatea tensiunilor psiho-somatice cât mai aproape de zero. În conformitate însă cu ultimele elaborări freudine, mecanica vieţii psihice este dominată de pulsiunea thanatică, a cărei sarcină ar consta în reducerea excitaţiei ce presupune cu necesitate revenirea la un nivel minim, la starea primordială a non-vieţii, adică la moarte. Astfel încât dansul, cu mecanica lui vibratorie, constituie reprezentarea mecanismelor pulsiunii de moarte; pe parcursul lui, femeia îşi exhiba pasiunea thanatică şi declanşează în felul acesta (prin jocul impulsiilor agresive şi autoagresive) privirea ucigătoare a bărbatului care (deţinător al „văzului textual") o supune sacrificiului, transformând-o în semn. Alteori însă, „punerile în scenă" ale eroinei vor fi încă şi mai sofisticate, veritabile secvenţe de „spectacol total", legându-se, de data aceasta de schema dinamică a ascensiunii, care reprezintă transpunerea într-o perspectivă verticalizantă, a dansului sau a alunecării pe gheaţă: „A. posedă muntele şi se lăsă posedată de el cu patimă; săptămâna trecută m-a invitat la un traseu alpin (...) ajunşi sus A. a căzut, cuprinsă de zbuciumul întregului corp, pe stânca golaşă; vedeam cum îi palpită pântecul, precum al Ledei sub ploaia de aur, nu vorbea, nu auzea, ochii erau închişi, strânşi să păstreze în sine o imagine corporalizată; ţinea mâna crispată pe piatră, mângâind-o spasmodic, era transfigurată, absentă faţă de orice". Într-o primă accepţie, muntele reprezintă, în această scenă de ritual panteistic, semnul virilităţii superlative, e un megafalus divin, căci neputându-se fixa asupra bărbatului real (de vreme ce M. o fascinează tocmai prin irealitatea lui de personaj ficţional), A. îşi proiectează dorinţa asupra zeului, asupra cosmicului perceput în aspectele sale virile şi, în această ordine de idei, ascensiunea este metafora copulaţiei cu o fiinţă zeiască. Spasmul erotic se metamorfozează însă de data aceasta într-o reprezentare a morţii, iar nunta dionisiacă devine ritual de sacrificiu, este o „lapidare" pe parcursul căreia „mireasa divină" îşi însuşeşte natura corporală a zeului: piatra, care trimite spre opacitatea totală a semnului scris. Acum A. capătă imponderabilitatea fiinţelor inscripţionate; ea se desprinde de sub acţiunea forţelor gravitaţionale ale realului, începe să planeze într-o scripturalitate paradisiacă, unde contempla stările de „increat" ale scrierii, evocate prin imaginea florii. Ea este acum o „frumoasă fără corp", o moartă angelică, pe care sacrificiul a proiectat-o într-o ordine semiotică („cum sta aşa, respirând parfumul florii al

moarte ca factor entropic care tinde să aducă intensitatea tensiunilor psiho-somatice cât mai aproape de zero. În conformitate însă cu ultimele elaborări freudine, mecanica vieţii psihice este dominată de pulsiunea thanatică, a cărei sarcină ar consta în reducerea excitaţiei ce presupune cu necesitate revenirea la un nivel minim, la starea primordială a non-vieţii, adică la moarte. Astfel încât dansul, cu mecanica lui vibratorie, constituie reprezentarea mecanismelor pulsiunii de moarte; pe parcursul lui, femeia îşi exhiba pasiunea thanatică şi declanşează în felul acesta (prin jocul impulsiilor agresive şi autoagresive) privirea ucigătoare a bărbatului care (deţinător al „văzului textual") o supune sacrificiului, transformând-o în semn. Alteori însă, „punerile în scenă" ale eroinei vor fi încă şi mai sofisticate, veritabile secvenţe de „spectacol total", legându-se, de data aceasta de schema dinamică a ascensiunii, care reprezintă transpunerea într-o perspectivă verticalizantă, a dansului sau a alunecării pe gheaţă: „A. posedă muntele şi se lăsă posedată de el cu patimă; săptămâna trecută m-a invitat la un traseu alpin (...) ajunşi sus A. a căzut, cuprinsă de zbuciumul întregului corp, pe stânca golaşă; vedeam cum îi palpită pântecul, precum al Ledei sub ploaia de aur, nu vorbea, nu auzea, ochii erau închişi, strânşi să păstreze în sine o imagine corporalizată; ţinea mâna crispată pe piatră, mângâind-o spasmodic, era transfigurată, absentă faţă de orice". Într-o primă accepţie, muntele reprezintă, în această scenă de ritual panteistic, semnul virilităţii superlative, e un megafalus divin, căci neputându-se fixa asupra bărbatului real (de vreme ce M. o fascinează tocmai prin irealitatea lui de personaj ficţional), A. îşi proiectează dorinţa asupra zeului, asupra cosmicului perceput în aspectele sale virile şi, în această ordine de idei, ascensiunea este metafora copulaţiei cu o fiinţă zeiască. Spasmul erotic se metamorfozează însă de data aceasta într-o reprezentare a morţii, iar nunta dionisiacă devine ritual de sacrificiu, este o „lapidare" pe parcursul căreia „mireasa divină" îşi însuşeşte natura corporală a zeului: piatra, care trimite spre opacitatea totală a semnului scris. Acum A. capătă imponderabilitatea fiinţelor inscripţionate; ea se desprinde de sub acţiunea forţelor gravitaţionale ale realului, începe să planeze într-o scripturalitate paradisiacă, unde contempla stările de „increat" ale scrierii, evocate prin imaginea florii. Ea este acum o „frumoasă fără corp", o moartă angelică, pe care sacrificiul a proiectat-o într-o ordine semiotică („cum sta aşa, respirând parfumul florii al

pietrii al muntelui al puterii de care se simţea atrasă ea putea să moară, de fapt chiar murise în acea clipă").

Asemenea secvenţe de spectacol, în care femeia încearcă să capteze fasciculul distructiv al văzului textual (apanajul bărbatului) prin exhibarea dorinţei de moarte şi reprezentarea simbolică a actului sacrificial sunt „puneri în abis" ale romanului însuşi ce îşi propune să înfăţişeze (în dimensiunile lui metatextuale) tocmai procesul imolării realului pe care se întemeiază existenţa ficţiunii şi a literaturii în general. O literatură care nu mai are ca finalitate să „reprezinte" realitatea, ci doar actul oglindirii-trecerii în scripturalitate şi, prin aceasta, schema de funcţionare a textului. Căci, din punctul de vedere al teoreticianului Marin Mincu, moartea constituie o figurare a actului poetic, iar operaţiunea de textualizare posedă toate valenţele unui sacrificiu care are drept miză recuperarea victimei în ordine simbolică. Fiindcă aşa cum arată Julia Kristeva (citată în *Eseul despre textualizare*) sacrificiul instaurează simbolul şi ordinea simbolică, iar acest simbol prim, victima, exprimă violenţa structurală a limbajului ca moarte-ucidere a somaticului. Cu toate acestea, „departe de a da frâu liber violenţei, sacrificiul arată că reprezentarea acesteia este suficientă pentru a o împiedica şi pentru a instaura o ordine, pe de altă parte el desemnează faptul că orice ordine se întemeiază pe o reprezentare". Astfel încât, abordat dintr-o asemenea perspectivă, *Intermezzo I* devine un mister scriptural, o reprezentare a sacrificiului primordial care stă la baza fenomenului numit text şi, în ultima instanţă, roman. Moartea eroinei reprezintă în plan simbolic condiţia existenţei romanului ca atare, aşa că, dincolo de sofisticatele tehnici experimentaliste ale prozatorului, Marin Mincu se întoarce acum la originile înseşi ale ficţiunii, narând chiar „mitul de întemeiere" al povestirii. Şi n-ar fi inutil poate de remarcat, într-o asemenea ordine de idei, ca protagoniştii din *Intermezzo I*, rescriu, cu sau fără intenţia autorului, în varianta lui metaficţională, unul dintre marile mituri româneşti de întemeiere, cu A. de la Ana şi M. de la Manole.

Moartea ca figurare a actului poetic are însă întotdeauna un caracter problematic (se spune în comentariile lui Marin Mincu despre poezia lui Ion Barbu), fiindcă ea reuşeşte să resuscite de fiecare dată doar o fantomă a realităţii, o ficţiune căreia îi conferă o aparenţă „iraţională şi impudică". De aceea imolarea victimei se cere urmată de „prohodul" impur şi burlesc care carichează moartea, subliniindu-i caracterul de si-

mulacru grotesc. Acum locul „călăului textual" va fi luat de măscăriciul ce bagatelizează, printr-un mimus burlesc comedia, lipsită de autenticitatea „morţii în text". În *Intermezzo* rolul de a rosti „prohodul" personajului feminin îi revine „vocii auctoriale" (ce reprezintă replica în registru bufon al lui M.), iar lamentaţia ia forma „fotografiei" care evocă în linii de caricatură subţire spectacolul morţii. Fotografia reprezintă o „balerină" (patinatoare) a cărei imagine se realizează prin aglomerarea detaliilor „realistice", de un comic prea strident ca să fie întâmplător. Personajul reproduce anatomia păpuşilor umanoide, e o marionetă ale cărei mişcări au ceva din aerul ţeapăn al unei maşinării. Dansul pe gheaţă (ca reprezentare a morţii şi – prin urmare – a trecerii în scripturalitate) capătă astfel în epilogul romanului, tocmai prin accentuarea amănuntului comic sau trivial, accente de pantomimă bufonă. Iar „dansatoarea" e mult mai apropiată, prin insignifianţa şi aspectul său grotesc, de domnişoara Hus decât de Irodiada lui Mallarmé. Dansul „buf" având aici rolul de a problematiza (aşa cum se întâmpla şi în poemul lui Ion Barbu) practica semnificării poetice, căci prin dans/moarte corpul omenesc dobândeşte opacitatea semnului „încetează de fapt să mai semnifice" sau, altfel spus, capătă o putere de semnificare „practic nulă, sau prin revers, infinită". Sacrificiul scriptural îşi vădeşte astfel partea de derizoriu, ceea ce duce la resuscitarea simbolică a victimei şi provoacă o „reabilitare" a realului, care îşi extrage de data aceasta prestanţa din faptul de a fi ininscriptibil. Astfel încât, după ce a „narat" mitul de întemeiere al povestirii (ficţiunii), Marin Mincu nu întârzie să proiecteze asupra acestuia perspectiva demistificatoare a deriziunii, care nu discreditează însă integral scrierea/povestirea, ci doar le „depotenţează". Scrierea se va pătrunde aşadar de sentimentul propriei sale slăbiciuni, dobândindu-şi, paradoxal, o nouă acreditare, care rezultă din conştiinţa limitelor şi imperfecţiunilor implicate în producerea scriiturii, pe care încearcă să le depăşească printr-o tactică „a paşilor mărunţi", prin înaintări şi replieri succesive, ce trimit cu gândul spre schema călătoriei prin labirint. Şi, plecând de la acest roman la scrierii (şi al romanului ca produs scriptural) cartea lui Marin Mincu va fi, în cele din urmă, chiar mai mult decât asta: adică o „rescriere" a mitului faustic, în care autorul pare să vadă posibilul punct de plecare al „noului umanism". Căci, în viziunea lui Marin Mincu omul faustic este operatorul trecerii de la natură la cultură, adică protagonistul unei umanizări a cosmicului, care nu mai este însă posibilă cu

mijloacele umanismului tradiţional. Preocupat, încă din faza primelor *Critice*, de ideea unui nou spirit umanist (ale cărui semne le decela în textele teoretice ale lui Ion Barbu), autorul descoperă acum premisele acestuia într-o slăbire a paradigmei faustiene. Ea presupune renunţarea la ambiţiile totalizatoare ale conştiinţei forte, adaptarea actului creator la spiritul „experimentalismului" („neoavangardismului"), implicând nu furia demolatoare a avangardei istorice, ci rescrierea prudentă a tradiţiei, interogarea acesteia în spiritul acelei *pietas* despre care vorbea Vattimo. Acestui model creativ prin excelenţă (chiar dacă şi-a pierdut în mare parte veleităţile demiurgice şi titaniene), Marin Mincu îi opune consumatorul, omul plasat sub „domnia cantităţii" a cărui voracitate este egalată doar de uriaşa lui capacitate de asimilare. Un „consumator" al cărui arhetip mitologic rămâne, din perspectiva ce ni se propune în *Intermezzo*, Don Juan. Astfel încât în semnificaţiile lui cele mai profunde, romanul lui Marin Mincu este o meditaţie gravă despre sensurile culturii actuale, care pune faţă în faţă două ipostaze umane eterne: creatorul şi consumatorul. Şi încearcă să acrediteze ideea că (până şi în apocalipsa de zi cu zi a lumii contemporane) asumarea destinului faustic rămâne încă posibilă.

2. *Scriitura androgină*

Tehnica contrapunctului scriptural se menţine şi în *Intermezzo II*, unde însă prozatorul nu mai pune accentul pe opoziţia dintre scriitura responsabilă a bărbatului şi facticitatea scrisului feminin, ci surprinde o anumită complementaritate între vocea masculină şi cea feminină. Femeia este prin excelenţă orală, ea ştie să povestească pentru că nu ştie să scrie („Eu nu pot să scriu ceea ce povestesc"), în timp ce bărbatul deţine şi acum apanajul grafiei. De aceea ei povestesc mereu „altceva", oferă variante distincte ale aceluiaşi episod, acţionând ca nişte tipuri narative complementare. Astfel încât scriitura masculină va tinde să-şi infuzeze ceva din spontaneitatea epidermică şi realismul senzorial al pattern-ului scriptural feminin, într-un efort conştient spre totalizare, ajungând la utopia unei scriituri androgine, în care se realizează „reintegrarea" contrariilor. Căci există, neîndoielnic, în *Intermezzo II*, o obsesie a androginiei primordiale, privită ca o stare superlativă de puritate peste care apasă însă stigmatul sterilităţii: „această obsesie a condiţiei androginice originare nu e altceva (...) decât o în-

cercare de a conserva starea de puritate: a fi pur înseamnă a-ţi fi autosuficient, a te regăsi întreg în tine însuţi, a nu avea nevoie de Celălalt. Dar înseamnă şi a fi steril". Preocuparea pentru mitul androginului pare să fie aici un ecou la gândirii eliadeşti, care îşi manifestă influenţa catalitică încă din primul volum al romanului. Căci în *Intermezzo I* nu numai că Marin Mincu încerca să transpună vocaţia „huliganică" a personajelor eliadeşti la registrul „noii autenticităţi", ci se oprea totodată asupra demonicului, a cărui experiere se integrează organic în aventura existenţială a omului faustian. Aluziile mai mult sau mai puţin voalate la motivul pactului cu diavolul aparţineau acolo de o gesta a cunoaşterii în care spiritul plutonician juca un rol similar celui pe care i-l atribuia Mircea Eliade în *Mitul reintegrării.* Mefisto – observa în această ordine de idei istoricul religiilor – „se împotriveşte prin toate mijloacele vieţii, curgerii, fluxului universal", ceea ce ar însemna în termenii fantasticii textualiste a lui Marin Mincu că diavolul acţionează ca un „coagulant" care fixează jetul heraclitic al scriiturii sub forma, relativ stabilă şi structurată, a textului înţeles ca „organizare". Dar în acelaşi timp, mai observa Eliade, prin această împotrivire, diavolul stimulează viaţa, „lucrează împotriva binelui (căci Viaţa, principalul adversar al lui Mefisto coincide cu binele), dar sfârşeşte prin a face binele (...). Acest demon care neagă este cel mai vehement colaborator al Creatorului". În reveriile scripturale ale lui M. din *Intermezzo I,* diavolul este un locuitor al oglinzilor care sunt întotdeauna şi texte, fiindcă ceea ce îl preocupă esenţialmente pe prozator este demonia ficţiunii şi a limbajului, dar, odată ce-a luat act de iluzionismul minciunilor textuale, scriptorul nu întârzie să-i confere o nouă prestanţă realului, iar diavolul, în calitate de „spirit al textului" ajunge să reacrediteze lumea „realiilor" şi (pentru a-l cita iarăşi pe Eliade) „prinţ al întunericului, dinamizează viaţa, organizează creaţia şi susţine lumina". Tot în descendenţa aserţiunilor eliadeşti din *Mitul reintegrării* se plasează şi preocupările din *Intermezzo II* pentru mitul androginiei care justifică acea complementaritate dintre modalitatea masculină (adică scrisă) şi cea feminină (adică rostită) a naraţiunii. Împinsă până la ultimele ei consecinţe, ideea acestei complementarităţi se concretizează – aşa cum spuneam – în utopia unei *scriituri androgine*, care este în acelaşi timp profundă şi factice, penetrantă şi alunecoasă, guvernată de o perspectivă metaforică şi metonimică totodată. Ea ţine de esenţa discursului amoros, care implică atracţiile, transferurile şi contagiunile,

născându-se dintr-o aspiraţie de depăşire a polarităţii, dintr-un efort conştient şi susţinut spre „reintegrare" şi, în ultima instanţă, dintr-o nostalgie a perfecţiunii primordiale. „Orice om, cu sau fără voia lui, se poate citi în această ordine de idei în *Mitul reintegrării*, poartă în sine nostalgia desăvârşirii, trebuie să spunem că chiar actul esenţial al dragostei aduce după sine o experienţă – fireşte foarte palidă – a androginiei. Bărbatul care se îndrăgosteşte capătă calităţi feminine: graţie, supunere, devotament etc., iar femeia care iubeşte se îmbogăţeşte cu virtuţi masculine: spirit de iniţiativă, dorinţă de a proteja, de a domina, de a conduce". Acest transfer despre care vorbea Eliade se realizează în romanul lui Marin Mincu (care nu vehiculează cu personaje în înţelesul obişnuit al cuvântului, ci cu „grafiile" acestora) sub forma unei absorbţii exercitate de scriitura virilă care (fără a renunţa la propriile sale virtuţi) încearcă mai cu seamă să asimileze realismul senzorial al scrisului feminin care îi suplineşte lipsa de priză asupra realului. Iar discursul amoros nu va avea ca protagonişti două fiinţe în carne şi oase, ci două "grafii" şi două modalităţi distincte ale ficţiunii. Aşa se face că de data aceasta prozatorul nu mai accentuează asupra dimensiunii „nimicitoare" a operaţiei de textualizare sau pe mitologia „morţii în text", ci pe erotismul actului scriptural şi pe sexualitatea difuză care creează în jurul scrierii o anumită aură de senzualitate. De aceea reprezentările actului textual se asociază acum cu schemele „ritmice" ale copulaţiei, iar hârtia e un echivalent al corpului feminin, cu care, pe parcursul procesului de inscripţionare, se stabilesc „raporturi amoroase reale", scrierea devenind dintr-un asemenea unghi, substitutul actului erotic. („Eu scriu fiindcă îmi lipseşte dragostea: scrisul îmi dă aceeaşi plăcere, mă cutremură senzual precum un act de posesiune"). Odată cu această „erotizare" a scrierii, corpul feminin e reinvestit cu o uriaşă putere de fascinaţie; dacă în *Intermezzo I* iniţierile erotice se transformau pe nesimţite în secvenţele unei educaţii mai mult textuale decât sexuale, iar partenerele protagonistului dobândeau, mai devreme sau mai târziu, aerul fantomatic al personajelor ficţionale, de data aceasta eroul lui Marin Mincu ia act, încă din copilărie, de nuditatea femeii adevărate care îi dezvăluie cu o candoare paradisiacă (aşa ca în episodul Nela) misterul corpului feminin. Imaginea nudităţii provoacă spasmul erotic dar şi o anxietate legată de „teroarea realului", căci corpul Nelei este un fragment de „materie", cu viaţa ei străină şi imprevizibilă. Această materie e agresivă şi violentă, provoacă adevărate „contuzii" şi

„ulceraţii", iar contactul cu corpul femeiesc nu întârzie, de aceea, să aducă revelaţia unei materialităţi superlative. El are proprietăţile unui obiect ascuţit, rupe, sfârtecă, secţionează, transformând momentele de intimitate în adevărate scene de supliciu osiriac ("Corpul ascuţit, numai unghiuri şi muchii, de câte ori îl ating, mă feresc de tăieturi, de răni"). Amestec ciudat de tărie şi moliciune, anatomia „femeii reale" nu mai are acum doar somnolenţa lascivă a Nelei care se abandona, ca într-un act de posesiune, privirii „falice" a eroului, ci ascunde o „voinţă de putere" virilă, aparţine unei „amazoane" care posedă, alături de atributele feminine, câteva dintre acele calităţi ale bărbăţiei despre care vorbea Eliade. Actul erotic devine astfel, în *Intermezzo II,* o experienţă a androginiei, e o iniţiere în misterul ultim al vieţii. Părul, care în alte episoade ale romanului e o evocare figurată a textului, face parte aici din arsenalul seducţiei feminine; el constituie un „veştmânt natural" care ascunde parţial goliciunea, făcând-o şi mai ispititoare, dar este în acelaşi timp şi un depozit de otrăvuri subtile ce paralizează voinţa bărbatului, supunând-o unei adevărate „narcoze" care reprezintă, fără doar şi poate, o „castrare" simbolică, deoarece, în consonanţă cu experienţa androginiei implicate în actul erotic, virilizarea femeii presupune în paralel „emascularea" bărbatului, ajungându-se astfel la o diminuare a diferenţei dintre cele două sexe, care tind să-şi redobândească androginia primordială („mirosul acesta mă scoate din propriu-mi trup, mă decorporalizează, mă sfarmă în fragmente disparate"). Proprietatea esenţială a oricărei otrăvi, a oricărui *pharmakon* (ne avertiza Derrida) este aceea de a provoca un „abandon" o „ieşire din sine", căci „*pharmakon*-ul pătrunde prin efracţie chiar în ceea ce ar fi vrut să se lipsească de el şi care se lasă în acelaşi timp pătruns, violentat, umplut şi înlocuit", iar eficienţa lui (fiindcă otrava poate avea adesea şi virtuţi terapeutice) se manifestă cu condiţia ca subiectul uman să renunţe la „beneficiile" sale (se poate citi în *Farmacia lui Platon*), la cunoaştere, la putere sau la juisanţă, adică într-un singur cuvânt, să accepte a primi moartea. Iar a accepta moartea înseamnă – în termenii mitului erotic pe care îl ilustrează episodul din *Intermezzo* – a accepta metamorfoza, a accepta să devii celălalt (căci cine a devenit Celălalt încetează să mai fie Acesta), astfel încât recursul la virtuţile *pharmakon*-ului ce se actualizează pe parcursul experienţei erotice ţine de patosul cognitiv al fiinţei faustice, în măsura în care (aşa cum subliniază tot Jacques Derrida) *pharmakon*-ul este „chiar originea cunoaşterii". S-ar părea, la prima vedere, că

„ulceraţii", iar contactul cu corpul femeiesc nu întârzie, de aceea, să aducă revelaţia unei materialităţi superlative. El are proprietăţile unui obiect ascuţit, rupe, sfârtecă, secţionează, transformând momentele de intimitate în adevărate scene de supliciu osiriac ("Corpul ascuţit, numai unghiuri şi muchii, de câte ori îl ating, mă feresc de tăieturi, de răni"). Amestec ciudat de tărie şi moliciune, anatomia „femeii reale" nu mai are acum doar somnolenţa lascivă a Nelei care se abandona, ca într-un act de posesiune, privirii „falice" a eroului, ci ascunde o „voinţă de putere" virilă, aparţine unei „amazoane" care posedă, alături de atributele feminine, câteva dintre acele calităţi ale bărbăţiei despre care vorbea Eliade. Actul erotic devine astfel, în *Intermezzo II*, o experienţă a androginiei, e o iniţiere în misterul ultim al vieţii. Părul, care în alte episoade ale romanului e o evocare figurată a textului, face parte aici din arsenalul seducţiei feminine; el constituie un „veştmânt natural" care ascunde parţial goliciunea, făcând-o şi mai ispititoare, dar este în acelaşi timp şi un depozit de otrăvuri subtile ce paralizează voinţa bărbatului, supunând-o unei adevărate „narcoze" care reprezintă, fără doar şi poate, o „castrare" simbolică, deoarece, în consonanţă cu experienţa androginiei implicate în actul erotic, virilizarea femeii presupune în paralel „emascularea" bărbatului, ajungându-se astfel la o diminuare a diferenţei dintre cele două sexe, care tind să-şi redobândească androginia primordială („mirosul acesta mă scoate din propriu-mi trup, mă decorporalizează, mă sfarmă în fragmente disparate"). Proprietatea esenţială a oricărei otrăvi, a oricărui *pharmakon* (ne avertiza Derrida) este aceea de a provoca un „abandon" o „ieşire din sine", căci „*pharmakon*-ul pătrunde prin efracţie chiar în ceea ce ar fi vrut să se lipsească de el şi care se lasă în acelaşi timp pătruns, violentat, umplut şi înlocuit", iar eficienţa lui (fiindcă otrava poate avea adesea şi virtuţi terapeutice) se manifestă cu condiţia ca subiectul uman să renunţe la „beneficiile" sale (se poate citi în *Farmacia lui Platon*), la cunoaştere, la putere sau la juisanţă, adică într-un singur cuvânt, să accepte a primi moartea. Iar a accepta moartea înseamnă – în termenii mitului erotic pe care îl ilustrează episodul din *Intermezzo* – a accepta metamorfoza, a accepta să devii celălalt (căci cine a devenit Celălalt încetează să mai fie Acesta), astfel încât reţursul la virtuţile *pharmakon*-ului ce se actualizează pe parcursul experienţei erotice ţine de patosul cognitiv al fiinţei faustice, în măsura în care (aşa cum subliniază tot Jacques Derrida) *pharmakon*-ul este „chiar originea cunoaşterii". S-ar părea, la prima vedere, că

prozatorul se lasă acum antrenat în direcţia unei naraţiuni cu valenţe sapienţiale (faţă de care îşi manifesta de altfel adeziunea în faza primelor *Critice*) şi că iniţierea erotică a lui M. e în spiritul „romantismului gnomic" teoretizat de Marin Mincu în consideraţiile sale despre lirica barbiană. Cu atât mai mult cu cât (aşa cum a arătat Eliade) mitul androginului domină gândirea romantică, fiind prezent la autorii cei mai diverşi, de la Ritter, Baader, W Humbold la Fr. Schlegel, Balzac sau chiar Eminescu. Asocierea pe care o operează Marin Mincu între starea androginiei primordiale şi *pharmakon*-ul care este el însuşi o substanţă „androgină", datorită ambivalenţei sale esenţiale, pare însă să sugereze că reintegrarea nu este concepută, în *Intermezzo,* pe linia ideologiei romantice doar ca o *coincidentia oppositorum,* ci în spiritul unei gândiri depotenţate care valorifică tocmai ambivalenţa *pharmakon*-ului. Acesta – afirmă Jacques Derrida este diferenţa (différence). El „păstrează în rezerva, în umbra şi veghea sa nedecisă, diferenţele şi diferendele pe care discriminarea le va decupa. Contradicţiile şi perechile de termeni opuşi sunt extrase din fondul acestei rezerve şi di-ferenţe (différance). Deja di-ferenţa, această rezervă, întrucât precede diferenţele ca efecte nu are prin urmare simplitatea punctuală a unei *coincidentia oppositorum*. Integrată în această mişcare vicleană a diferenţelor/diferirilor, imaginea androginului tinde să se şteargă, să se estompeze (fără a se şterge sau a se estompa cu adevărat), devine „foarte palidă" (cum spunea Eliade), iar cunoaşterea urmează logica jocului sau a scriiturii, pentru care nu există un „ca atare". Pentru că „introducând diferenţa ca o condiţie a prezenţei esenţei, deschizând posibilitatea dublului, copiei, imitaţiei, simulacrului (spune tot Derrida) jocul şi grafia se vădesc tot timpul dispărând. Prin afirmaţia clasică nu pot fi afirmaţi fără a fi negaţi". Experienţa erotică se dovedeşte în felul acesta o iniţiere în misterul grafiei, iar nudul feminin este o „engramă" a naturii care provoacă disponibilitatea pentru textualizare. În această ordine de idei, comentând *Dejunul pe iarbă* al lui Manet, personajul lui Marin Mincu ajunge să abordeze problema raportului dintre feminitate (natură) şi scriere. În acest tablou „ce se înţelegea până acum prin nudurile tradiţionale este negat: corpul feminin, cu toată nuditatea sa nesofisticată, devine la Manet (...) un obiect spiritualizat (...). Astfel în textul picturii tradiţionale, nudul este asociat de obicei strict unui cadru intim, având drept efect mai totdeauna o receptare non-estetică. Acum fiind mutat în cadrul naturii (...) nudul îşi pierde brusc vechea

conotaţie voluptuoasă, reevaluând radical întregul sistem de codificare Cultura îşi integrează natura textualizând-o". O atare textualizare a naturii constituie sarcina primordială a omului faustic care îşi asumă sarcina trecerii de la faptul natural la faptul de cultură care ia forma scriiturii, natura servind prin urmare drept „materie" a operaţiei de inscripţionare, pe care o provoacă şi o catalizează. Textualizarea naturii presupune însă dobândirea unui al doilea văz, transformarea privirii posesive şi prin urmare impure din episodul Nela într-o privire spiritualizată, care posedă nu doar forţa de penetraţie a „văzului falic" ci şi receptivitatea arhetipului feminin: „Îmi dau seama că tocmai acea reflexivitate agonică pe care o citesc în privirea concentrată a femeii (preocupată, aproape înfrigurată de spaima că s-ar putea să fie greşit receptată de către privitor, că acesta s-ar putea să nu fie atent şi să nu decodeze exact împrejurarea extremă în care se lasă ea acum contemplată, în acest cadru neprimitor şi restrictiv!) o face să trăiască într-un text pictural nou, ceea ce mă obligă şi pe mine să descopăr un alt context de lectură. Imaginea nudă a tinerei femei s-a dematerializat în acest proces de receptare, transmiţând corpusculi invizibili din textul tabloului către mine privitorul". Această privire, care stă la rândul ei sub semnul ambivalenţei este una textualizantă, o privire de „cititor" implicat în operaţiunea de citire-scriere pe care o presupune elaborarea produsului textual. Iar contactul cu corpul feminin conduce, dintr-o asemenea perspectivă, la o educaţie a privirii care ajunge de la stadiul voyerist din episodul Nela la ipostaza faustică (aşadar capabilă să textualizeze) din comentariul pe marginea tabloului lui Manet. Ea este acum androgină, activă şi pasivă în acelaşi timp, şi rezultă dintr-o adecvare progresivă şi din ce în ce mai subtilă la o „natură" care are rolul de a forma percepţia şi, odată cu aceasta, grafia. Corporalitatea feminină constituindu-se în expresia cea mai pură (ontologic vorbind) a plămadelor cosmice care din punctul de vedere al prozatorului, există doar pentru a deveni text şi pentru a activa androginia latentă (fie ea cât de ştearsă sau îndepărtată) a unei *scriituri* ce se sustrage de data aceasta discriminărilor maniheiste din primul *Intermezzo*.

3. Femeia textualizată

Aşa se face că, în *Intermezzo IV* (subintitulat *Jurnal florentin*), autorul îi va opune feminităţii „abjecte" care se caracterizează printr-un

exces de corporalitate, reprezentările femeii textualizate, la care forţele oarbe ale vitalului s-au metamorfozat, sub acţiunea modelatoare a personajului masculin (care joacă aici rolul unui guru scriptural), în energie „formală", în substratul energetic al unei „structuri". Una dintre aceste ipostaze feminine este regina, în jurul căreia prozatorul construieşte o întreagă mitologie a purităţii superlative. Ea „se sustrage prin comportamentul său restrictiv oricărui amestec cu ceilalţi şi aceştia nici n-o înregistrează ca prezenţă activă, într-un raport reciproc de indiferenţă; nu vrea să ştie că lumea există, deşi lumea există totuşi, indiferent că ea reacţionează sau nu la acest impact direct". Spre deosebire de femeia „abjectă", care stârneşte în jurul ei adevărate efluvii afrodisiace, e „vâscoasă" şi „adezivă" până la paroxistic, regina se particularizează dimpotrivă prin aerul ei „frigid", care glacifică mecanismul dorinţei şi determină, metaforic vorbind, impotenţa partenerului. Prin omonimia ce se stabileşte între lume şi bibliotext, în virtutea construcţiei metaforice a jurnalului, această sugestie este accentuată („mi-a spus la telefon că a descoperit de ce Kierkegaard o abandonează pe Regina Olsen...A părăsit-o deoarece era impotent"), astfel încât, în varianta ei textualizată, femeia primeşte puritatea extremă a „fecioarelor castratoare", aparţinând mai degrabă regnului angelic decât celui uman. Transparentizarea materiilor corporale face acum inteligibilă „forma" (în sensul aristotelic al termenului), de o candoare paradisiacă, stimulând doar posesia intelectuală. Ea e arhetipul, eboşa, sâmburele virtual redus la o „schemă": „Nu e încă femeie, ci doar o pură schemă corporală, indicând o posibilă apartenenţă la ceea ce numim domeniul sigilat al feminităţii". Masele viscerale capătă aici (ca în cazul anatomiilor îngereşti despre care glosa G.Călinescu) frăgezimea şi inocenţa ţesuturilor vegetale, iar semnele prea vădite ale feminităţii sunt estompate aproape în totalitate, regina fiind mai aproape, din punct de vedere al configuraţiei sale somatice, de înfăţişarea efebului sau a îngerului hermafrodit: „... braţele ca nişte lujeri vegetali (...) corpul ei fiind tubular şi plat precum acela al îngerilor. Iată că, probabil, mi-a lipsit orice pulsiune erotică, în ceea ce o priveşte pentru că am decis instinctiv, undeva în subconştient, că ea nu poate reprezenta decât o formă intermediară între prototipurile celor două sexe, un hermafrodit pur". Mitul androginiei primordiale, prezent încă din *Intermezzo II*, guvernează aşadar mecanica actului textual, iar regina apare, din acest punct de vedere, ca o reprezentare antropomorfă a scrierii „hermafrodite", în

care se reunesc virtuţile „penetrante" ale grafiei virile şi valenţele receptive ale scrisului feminin. Astfel încât anatomia ei conţine, în virtutea unei „scheme sintetice", natura solară (ignică) a virilităţii şi substanţa "umidă" a femininului, înţelese, în accepţiunea lor de „principii", ca „sulf" şi „mercur" filosofic. În consecinţă, regina este o „fiică a focului", al cărei păr (aducând sugestia reţelelor textuale) are consistenţa flamei coagulate, reprezintă „focul" capturat de natura „vâscoasă" a fluidului şi convertit (prin unirea celor două „naturi") în energie germinativă: „Are părul roşu, aprins până la flacără, lung şi coafat în stil boticellian . E primăvară înainte de florii. Ea a coborât, desigur, chiar acum, îmbujorată, din tabloul lui Sandro: *La primavera*". Aluzia la pictura lui Boticelli (care se înscrie în categoria „obiectelor inscripţionate" ce se numără printre indicii minimi ai textului) accentuează asupra faptului că regina evocată pe parcursul însemnărilor florentine reprezintă aspectul textualizat al feminităţii, e o „ficţiune" în care sufletul solar al bărbatului a pătruns spre a însufleţi şi transparentiza materia opacă a corporalităţii abjecte, reproducând arhetipul androginic al omului Absolut. De aceea ochii săi se constituie la rândul lor într-o concentrare de substanţă luminescentă în care coexistă ipostazele subtile ale fluidului şi strălucirea principiului ignic. Iar finalitatea ultimă a operaţiei textuale pare să fie elaborarea unui univers de „modele", de „forme ideale" puse sub semnul polarităţii, de fenomene originare în sensul goethean, înscriindu-se într-o fenomenologie a paradigmaticului prezentă şi în cărţile de critică ale lui Marin Mincu.

Totalizând vocaţia monarhică a bărbatului şi forţa germinativă a plasmelor feminine, arhetipul reginei e astfel un construct de sinteză, o ipostază a naturii „scrise", transpunerea, în registru auroral, a corporalităţii abjecte. Ea instituie o ordine matriarhală, adăugându-şi alături de atributele suveranităţii (care în plan moral figurează cenzura exercitată de spirit asupra pulsiunilor viscerale) pe cele ale maternităţii triumfătoare. Mama va fi, de aceea, o apariţie imperială, care impune prin aerul său de detaşare absolută, printr-un orgoliu superlativ care ţine mult de arsenalul virilităţii eroice, având aceeaşi încrâncenare nietzscheană care transpare şi din însemnările fiului. În universul matriarhal, ea exercită suprema autoritate morală, joacă rolul cenzorului şi al confesorului, posedând o privire care stimulează discursul confesiv, conferindu-i aspectul unui ritual de purificare, al unui exorcism pe parcursul căruia subiectul narant se împărtăşeşte din substanţa unei

purităţi extreme şi găseşte justificare morală a actelor sale. Căci mama se confundă cu instanţa de unde emană legea şi are calitatea de a omologa existenţialul prin etic; în acelaşi timp însă, această puritate totală declanşează o nostalgie a increatului, dorinţa de regresiune în substanţa maternităţii cosmice („acum decodez că o căutam nu în primul rând pentru ea ci mai ales pentru mine: doream să mă reoglindesc în ochii ei şi să mă văd frumos şi pur, precum înainte de a ieşi din starea de increat"). Aşa cum se poate vedea, privirea maternă este o privire textualizantă; ea deţine însuşirea oglinzilor textuale de a readuce realul la starea lui de virtualitate, astfel încât paginile *Jurnalului florentin* vor puncta izomorfismul dintre maternitate şi moarte, care devine o reîntoarcere în pântecele matern, urmată de misterul unei a „doua naşteri". Mama capătă acum (aşa cum rezultă, bunăoară din comentariul asupra unei capodopere de tinereţe a lui Michelangelo) un aer ambiguu, ea este „fecioară şi mamă concomitent", sugerând, în acelaşi timp, puritatea stării de increat ca şi uriaşa energie germinativă pe care se întemeiază operaţia de textualizare. Căci succesiunea moarte-naştere invocată aici traduce abolirea realului şi naşterea universului scriptural, pe care le implică deopotrivă procesul generării de text, iar mama ajunge astfel, o reprezentare umanoidă a actului textual întemeiat pe legea „necruţătoare". Ea e o matrice a textului, o pură acumulare de forţă care face cu putinţă trecerea de la natura sălbatică la natura textualizată, trecere concretizată sub forma „darelor iniţiatice". În consecinţă ea se dovedeşte a fi în cele din urmă o metaforă a ficţiunii înseşi, ce devorează lumea în scriitură, iar pruncul divin, aproape lipsit de materialitate, aproape imponderabil se identifică aici cu semnul văzut în ipostazele lui depotenţate, în incapacitatea lui funciară de a semnifica: „Picioarele şi coapsele desfăcute în aşteptarea reabsorbţiei în corpul ei a pruncului care deşi are forme mature nu e capabil să se apere singur, se simte dureroasa fragilitate a oaselor, a pieptului, a braţelor şi a mâinilor subţiri ca şi cum s-ar fi născut chiar în vederea sacrificării: chipul e frumos dar slab, slăbirea aceasta sugerând premonitoriu dâra iniţiatică de urmat". Astfel că, ipostază a feminităţii textualizate, mama se contaminează finalmente de un patos textualizant care o transformă într-o imagine antropomorfă a nimicirii lumii în scriitură, trecerea în text presupunând nu doar sublimarea materiilor corporale, care face perceptibil arhetipalul, ci şi transformarea energiilor vitale în forţa devoratoare dar şi germinativă a semnului scris.

Universul capătă astfel, în viziunea lui Marin Mincu, aspectul unei gigantice maşinării de textualizat, care are drept finalitate abolirea naturii şi revelarea „dârei primordiale“, care conţine germenii tuturor lumilor şi ai tuturor textelor.

4. *Lupta cu monstrul*

Puritatea se va asocia, aşadar, în ipostazele ei extreme, cu imaginea materiilor reci, a gheţii sau a zăpezii („Am privit albul zăpezii imaculate şi deodată am văzut boturile lupilor, cu colţii lor băloşi, spărgând crusta de gheaţă şi populând cu nişte capete abstracte încolţite crescute din gestaţia clipei şi umplând brusc spaţiul cu urlete şi violenţă“). Lupul „abstract“ personifică dimensiunea devoratoare a purităţii, „foamea de nefiinţă“ pe care o exprimă generarea textului, într-o încordare supremă a fibrei vitale de a se autotranscende: el e legat de stările aurorale care neutralizează atracţia către abject, sugerând acea negare a vieţii (în accepţiunea ei strict biologică) pe care o implică orice act creator. Prezenţa fiarelor transparente declanşează reveriile ascensionale, dorinţa de a fi în afara realului; acum poate fi percepută respiraţia metafizică a spaţiului, care se deschide spre ireal, făcând sensibil neantul: „Poate că spaima de lupii transparenţi ce ne aţinteau dintre canarale a transformat-o brusc în acel abur îngheţat al sufletului doritor de originea-i cosmică. A fost o clipă de respiraţie metafizică a locului, un impact dureros cu gura deschisă a neantului“. Ceea ce face ca *dorul de nefiinţă să fie una dintre experienţele fundamentale ale spiritului faustic*, cu vocaţia lui creatoare, marcând ieşirea dintr-o copilărie adamică, legată de ignorarea tuturor formelor de împotrivire care pun subiectul uman în dilema de a accepta sua refuza existenţa. *Copilăria paradisiacă e tutelată de prezenţa protectoare a mamei şi stă sub semnul osmozei extatice, a adecvării depline dintre uman şi cosmic*: „... relaţia cu realul se petrecea într-o continuă exaltare/exultare şi nu avusesem încă niciodată ocazia să mă conving că lumea se poate manifesta şi ca adversitate, ca un obstacol de înfruntat sau ca formă de împotrivire ce-mi neagă numai orice solicitare, punându-mă brusc în dilema acceptării/refuzului propriei mele existenţe“. Prima adversitate pe care o va avea copilul de înfruntat se leagă de experienţa limbajului ca instrument al ficţiunii, ce îi revelează substraturile energetice implicate în actul verbalizării şi în geneza cuvântului care îşi vădeşte în raport cu

realul *deplina autonomie; cuvintele sunt „monstruoase", integrate în mecanismul ficţiunii, ele proiectează imaginea terifiantă a unor „obstacole" care contrariază prin caracterul lor „fantastic", căci exprimă tocmai indicibilul sau inimaginabilul.* Adversitatea limbajului va fi îmblânzită odată cu descoperirea aspectului „spectral" al cuvintelor „noi" care, pe măsură ce sunt „descifrate", îşi pierd natura malefică, dovedindu-se a fi simple simulacre, de o deconcertantă vacuitate semantică: „mă miram mereu, cu egală spaimă, că acele harpii, gheonoaie şi alte apariţii terifiante aparţin unui bestiariu fantastic pe care eu n-aveam cum să-l imaginez; pe de altă parte, derularea tuturor acestor obstacole, pe care trebuia să le treacă Făt-Frumos, mă umplea de curiozitate, dar observam cum, treptat, acestea deveneau simple simulacre, fiindcă, fără vreo motivaţie, după ce eroul o săgeta pe gheonoaie, aceasta înceta să mai fie malefică şi se transforma într-o fiinţă prietenoasă care îl ajuta să descifreze meandrele drumului complicat în care se încurcase cu atâta încăpăţânare". *Proba limbajului se desfăşoară sub tutela mamei care (ca ipostază antropomorfă a ficţiunii) este deţinătoarea filei de bibliotext*; copilul este proiectat astfel într-o lume posibilă, care îl fascinează prin utopia stării de increat, care înseamnă în ultimă instanţă miracolul gestaţiei permanente, recluziunea perpetuă în receptacolul matern ce se configurează ca un adevărat „paradis al nefiinţei", accesibil doar prin refuzul trecerii în manifestare: „Ascultasem cu atenţie încordată basmul povestit de mama mea – cu vocea ei liniştitoare – despre acel copil care, sosind timpul să se nască (nu prea înţelegeam cum vine asta «să se nască» dar mi se părea ceva obligatoriu din moment ce mama povestea cu atâta convingere, tot ce spunea ea trebuia să fie adevărat, adică să fie, să se întâmple) s-a supărat şi n-a mai vrut să se nască cu nici un chip cerând ceva de neimaginat pentru mine cel de atunci: *tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără moarte*. (...) Oricum, am bănuit că, iată, chiar şi în faza de nenăscut cineva poate să se opună şi să nu accepte să facă ceea ce face toată lumea, ba mai mult, pe deasupra îşi poate permite să ceară ceva ce nu este admis să ceri". Eroul va experimenta el însuşi foamea de nefiinţă (alimentată de memoria papirosferei) în episodul „ieşirii la câmp", care aduce în prim plan figura tatălui, prezenţă enigmatică, asociată cu o „voce autoritară" şi cu repetatele absenţe de acasă care fac din el un personaj *aproape transcendent*, proiecţie a unei instanţe exterioare paradisului amniotic, tutelat de divinitatea maternă. Acum

„ieşirea la câmp“ capătă caracterul unei sărbători dionisiace; ea reface, la modul extatic, unitatea dintre om şi lume şi provoacă sentimentul solidarităţii mistice a tuturor participanţilor, în virtutea adeziunii frenetice la existenţă, a experierii patetice a realului: „La câmp cu toţii au tras în piept aerul dyonisiac şi au devenit nietzscheeni, pe cât le permitea lumina şi verdele plaur, adică s-au îndepărtat puţin de regimul obişnuit, sobru, cerut de cutumă. Gesturile lor expansive, cam exagerate, se dăruiau clipei şi se impregnau emblematic în azurul cerului ca să-l fixeze; parcă se deschisese o falie de timp accelerând viaţa în aceste fiinţe vesele (...) care tânjeau după starea lor arhetipală“.. Prin contrast cu proba limbajului şi a ficţiunii, sărbătoarea campestră se înscrie în scenariul unei probe a realului, care are loc sub supravegherea tatălui, concretizare a energiilor aurorale, pe care scriitorul le opune fascinaţiei pentru abject şi sunt destinate să neutralizeze foamea de nefiinţă. Ceremonialul dionisiac îi desvăluie eroului precaritatea sa în planul ontologic; el nu poate participa la sentimentul jubilaţiei colective în faţa realului pentru că este „aproape nenăscut“; universul „adamic“ al copilăriei căruia el îi aparţine reprezintă un plan al virtualităţilor „pure“ de unde sunt excluse tocmai stările dilematice şi opţiunile existenţiale (căci – aşa cum arăta undeva Constantin Noica – posibilul este lumea lipsei de eros şi în consecinţă lumea lipsei de opţiune), alegerile ce constituie – ele singure – semnul libertăţii şi al responsabilităţii mature. Exclus (sau autoexcluzându-se) de la ritualul comuniunii frenetice cu realul, personajul lui Marin Mincu se va lăsa acum în voia reveriilor thanatice, simte chemarea morţii, e prins în vârtejul ficţiunii care îl fascinează cu timpul său „acronic“ care încearcă să se sustragă legităţilor devenirii. Iarba e aici (ca toate reprezentările vegetalului) un indice al reţetelor textuale, iar atracţia morţii apare ca un refuz al realului, ca o dorinţă de „tencuire eternă” în materia fantomatică a universului ficţional „Scufundat în plaurul verde, ca într-o apă tulbure, am simţit probabil tentaţia aneantizării şi am dorit totuşi să nu mă opresc din acea alunecare de neînţeles, atât de plăcută, ca un ins care-şi prepară voios sfârşitul prin înec, având senzaţia euforică a întoarcerii în manşonul pufos al pântecului mamei”. Smuls în ultimul moment din „catalepsia aneantizării” de gestul intempestiv al tatălui, copilul e supus acum unei „a doua neşteri”, este proiectat brutal din ficţiune în realitate. Dacă *privirea textualizantă a mamei este una care poate să condamne la moarte (trezind nostalgia „stărilor pure” şi a claustrării*

aproape erotice în uterul lumilor ficţionale), tatăl condamnă, dimpotrivă, la existenţă, iar naşterea a doua este una „cu forcepsul", rezultatul unei violenţe „solare" prin care este învinsă forţa inerţială (acea „tendinţă" pe care hinduşii o numeau tamas), de care se leagă aspiraţia spre stagnare şi refuzul timpului heraclitic. În timp ce mama „naşte", tatăl „creează"; el acţionează asupra fiului ca un scriptor aproape divin care *„gomează" „grafia maternă"* (păstrând, în ciuda purităţii sale, extrema energie devoratoare a turpitudinii) pe care o substituie *printr-o scriitură „auroralǎ". Dacă mama textualizează (nimiceşte) realul, tatăl textualizează ficţiunea, printr-un act de citire-ştergere-scriere care îi infuzează semnului textual nevoia de sens, acea tensiune plină de dramatism spre un semnificat intangibil care orientează vectorial operaţia de textualizare.*

Sărbătoarea dionisiacă face parte aşadar din ritualul unei iniţieri „aurorale", care îl pune în contact pe eroul *Jurnalului florentin* cu substanţa solară a virilităţii. Proba supremă a acestui traseu iniţiatic o constituie *„lupta cu reptila"* în care sunt concentrate energiile colcăitoare ale abjecţiei dar şi forţa nimicitoare a scrierii, între care funcţionează un permanent joc al analogiilor şi care au ca numitor comun moartea. Astfel încât a învinge şarpele înseamnă în cele din urmă a triumfa asupra extincţiei, „uciderea morţii" reprezentând în această ordine de idei, dovada bărbăţiei eroice, dar şi a maturităţii scripturale, care face cu putinţă textualizarea naturii şi coincide cu împlinirea vocaţiei faustiene. Duelul cu reptila se desfăşoară în decorul unei naturi „sălbatice", din care lipsesc simulacrele textuale, „măştile" şi obiectele teatrale". Acest decorum reproduce topografia „locului de trecere", al „pragului" ce constituie „şarniera", punctul de articulaţie dintre „avers" şi „revers", iar actul ritualic ce se desfăşoară aici este, în ultimă instanţă, o *confruntare dintre cele două naturi ale protagonistului, o luptă între „abject" şi „auroral", Faust şi Don Juan, Apollo şi Dyonisos, plasată sub semnul fricii de şarpe.* Frica are în aceste secvenţe finale din *Intermezzo IV* întreaga ambiguitate a unui pharmakon: pe de o parte ea paralizează capacitatea de acţiune, inhibă manifestările virilităţii eroice, dar pe de altă parte, aduce conştiinţa diferenţei de natură dintre personajul faustic şi natura sălbatică. *Triumful asupra reptilei nu se întemeiază astfel pe acţiunea eroică, el realizându-se, dimpotrivă, în maniera specifică a unei conştiinţe „depotenţate", care îşi circumscrie, prin intermediul trăirilor anxioase, propriile*

imperfecţiuni şi disfuncţionalităţi, separându-şi „partea de lumină" şi partea de umbră. Acţiunea este substituită aşadar prin cunoaştere, iar „frica de şarpe" declanşează acum mecanismul reveriilor ascensionale, care se înscriu în repertoriul schemelor diairetice şi purificatoare despre care vorbeşte Durand. Ceea ce însemnează, în fond, o revenire în spaţiul ficţiunii, dar de data aceasta *cu o nouă conştiinţă a raportului dintre subiectul textualizant şi semnele textuale.* Operatorul ficţional dobândind, în urma confruntării cu monstrul, capacitatea de a „ţine sub control" chemarea thanatică a increatului şi de a traversa, fără primejdia aneantizării, hăţişul ameninţător al junglelor textuale: „De atunci am rămas cu spaima teribilă că atingerea unui şarpe este mai periculoasă decât muşcătura acestuia. În vis, când în mod stereotip drumul îmi este barat în întregime de şerpii solzoşi, astfel că nu mai e loc să calc pe nicăieri, am o mişcare extremă şi mă salvez de spaimă ridicându-mă în zbor".

Că este vorba totuşi de un triumf o dovedesc paginile finale ale Jurnalului florentin, unde, ridicat pe umerii tatălui (*care îl „omologhează", conferindu-i demnitatea demiurgică a lui homo fausticus*), naratorul este surprins în actul „contemplării monarhice" despre care vorbeşte Bachelard şi trăieşte cu intensitate *frenezia auroralã a înălţării*: „Când ieşeam la câmp, duminică, era soare şi el mă aburca pe umerii săi largi pentru a mă îmbăta din plin de aer şi de lumină. Ceea ce simţeam eu de acolo – stăteam deci cu tălpile pe acel baston de lemn transformat în punct de sprijin al universului şi mă ţineam cu amândouă mâinile de gâtul său, pieptul şi capul meu fiind deasupra, adică eram deasupra în absolut, din moment ce tatăl meu mă ridicase mai sus decât se putea imagina sus-ul de către copilul ce eram – din acel punct de fugă atât de înalt al privirilor erau impresii extraordinare, nemaitrăite niciodată după aceea (...). Sufla un fel de briză aurorală ce-mi mângâia obrajii şi mă făcea să conştientizez că, numai în acest loc, simţeam această stare de beatitudine şi plinătate euforică a fiinţei mele". Acest al patrulea *Intermezzo* transformându-se astfel din romanul atracţiei pentru abject într-un roman al vocaţiei creatoare care ilustrează avatarurile spiritului faustic antrenat în textualizarea naturii „sălbatice" pe care o ridică astfel la coeficientul superior a: actului de cultură.

5. În loc de concluzie

Judecat retrospectiv, la aproape două decenii de la apariţia primului volum, romanul „ciclic" al lui Marin Mincu apare astăzi (când experienţa romancierului a fost – mărturisit sau nu – valorificată de prozatorii promoţiilor 80-90) ca o indiscutabilă operă de pionierat. Chiar dacă numele autorului este omis sistematic atunci când se vorbeşte despre noul roman românesc, plasat de obicei sub semnul postmodernismului, *Intermezzo* focalizează aproape toate aspectele definitorii ale acestuia, aşa cum se cristalizează, bunăoară, în „perspectiva" propusă de Carmen Muşat (*Perspective asupra romanului românesc postmodern*, Editura Paralela 45, 1998). Astfel, legat de spaţializarea timpului (care e – ne încredinţează Guenon – un simptom al „vremurilor" eschatologice şi, prin urmare, al apocalipticului), refuzul naraţiunii se manifestă în romanul lui Marin Mincu nu numai prin dinamitarea povestirii mimetice, întemeiată pe convenţia unui spaţiu euclidian şi a unui timp linear şi ireversibil, ci şi prin refuzul cronologiei. Semnificativ din aceste punct de vedere este contrastul dintre însemnările nedatate din jurnalul lui M. şi paginile aşezate cronologic ale jurnalului feminin, ilustrând finalmente contrastul dintre scriitura „ingenuă" şi scrierea responsabilă, adică (post) modernă. Refuzul „istoriei" generează (în termenii lui Carmen Muşat) o „estetică a discontinuităţii" care se concretizează în structurile „fractale" (neregulate şi fragmentare) ale naraţiunii, ceea ce coincide cu absenţa leegăturilor cauzale şi a progresului. Se ajunge astfel la o formulă romanescă în care nu există decât „ladiţiune" şi „latenţă", ilustrând trecerea de la „epistemologic" la „ontologic" şi de la modernism la postmodernism. Adică se ajunge tocmai la acel principiu al fragmentarismului, teoretizat de Marin Mincu încă din paginile primului *Intermezzo* şi menit să anihileze forţele inerţiale ale povestirii, cu princiiple sale de organizare care contrariază nevoia de autenticitate. Căci, în măsura în care presupune derealizarea insului în carne şi oase, care îmbracă ipostazele personajului ficţional, naraţiunea tradiţională se converteşte într-un număr de iluzionism, pe parcursul căruia povestitorul este obligat să se raporteze la un anumit „orizont de aşteptare" şi la un anumit „cod" care funcţionează în strânsă corelaţie cu principiul verosimilităţii, esenţial în povestirea mimetică. Astfel încât tehnica fragmentaristă teoretizată şi aplicată în *Intermezzo* urmăreşte tocmai neutralizarea acestui principiu

şi deplasarea de accent către un „stil afectiv" în care e concentrată „tensiunea narativă" şi, în cele din urmă, pe actul de a povesti, care, ca „funcţie vitală", are autenticitatea mişcărilor pur viscerale, caracterul spontan şi imprevizibil al vieţii şi nu mai ţine de „epistemologic", ci de existenţial.

Acest superlativ al autenticităţii nu este străin de „moartea autorului", în legătură cu care Carmen Muşat îl citează pe Barthes, care o consideră „ca o condiţie sine qua non a textului", dar omite să se refere la „legea necruţătoare" a textualizării, formulate de Marin Mincu, potrivit căreia un text nu poate exista decât în măsura în care îşi anihilează propriul autor. Teoretizările lui Marin Mincu nu sunt însă – aşa cum ar putea crede cititorul grăbit – doar o reiterare a aserţiunilor barthesiene, care apar într-un context ideatic unde accentul e pus pe caracterul de „proces impersonal de scriere" a textului, presupunând cu necesitate absenţa autorului. În consecinţă, Barthes defineşte textul ca „spaţiu multi-dimensional în care se contopesc şi se ciocnesc o varietate de scrieri, nici una originală. Textul este o ţesătură de citate extrase din nenumărate centre de cultură". Plecând de aici (concluzionează Carmen Muşat), autorului îi revine doar „postura de copist etern", iar „singura putere a unui astfel de autor este de a combina scriiturii anterioare, originalitatea fiind o chestiune de mixaj". E greu de descoperit în asemenea puncte de vedere trecerea de la epistemologie la ontologie care ar constitui unul dintre nucleele tari ale postmodernismului, ele trimiţând mai degrabă cu gândul către acel „model heideggerian" despre care vorbea G. Ţeposu şi care presupune tocmai degradarea ontologiei (metafizicii) într-o retorică. Căci spiritul postmodenist „vizează armonia, coerenţa, totalitatea, însă aceasta nu poate fi dobândită prin intelectul divin, nici prin muzica sferelor. Postmodernismul e prea lucid ca să mai opereze cu astfel de instrumente metafizice. Însă modelul heideggerian reface totuşi unitatea în alt chip sau cel puţin o sugerează. Este inteligibil ca model retoric, recuperează şi stăpâneşte totalitatea prin categorii culturale". La Marin Mincu, dimpotrivă, (şi aici este, fără doar şi poate, unul dintre elementele esenţiale care diferenţiază textualismul de postmodernism) „moartea în text" este privită nu ca o simplă operaţiune lingvistică şi ca un mixaj de enunţuri, ci ca act existenţial, ca „angajare", născută din imperativul unei autenticităţi superlative. Imaginile anihilării scriptorului în propria lui scriitură, atât de frecvente în cele patru volume din *Intermezzo*, nu

sunt tratate câtuşi de puţin doar ca „ocultări" ale autorului care dispare pentru a se lăsa substituit de scriitura impersonală a textului însuşi (în strânsă corelaţie cu tendinţa lui *homo apocalipticus* de a se lăsa substituit de propriile lui „instrumente"), ci ca trăiri , ca stări viscerale născute dintr-o nevoie paroxistică a vieţii de a se autotranscende (adică de a trece în moarte). Ceea ce sugerează perfect dubla dimensiune a apocalipticului, fenomen paradoxal constituit dintr-o faţă nocturnă (solidară tendinţei nimicitoare a unei percepţii nihilocentrice şi nihilofile) şi o faţă diurnă, în care se manifestă necesitatea reaşezării în metafizic, posibilă însă doar în calitate de act, sau altfel spus ca expresie nu a metafizicului, ci a nevoii de metafizic. Iar conceptul de rescriere, esenţial în gândirea lui Marin Mincu are el însuşi conotaţii cu totul particulare la autorul lui *Intermezzo*, unde textul se înfăţişează nu doar ca un colaj de enunţuri preluate din texte anterioare (adică drept o „rescriere" a acestora), ci el însemnează rescrierea unei „scrieturi primordiale", inscripţionată în intimitatea celulelor vii identificându-se cu o engramă a protoplasmelor în care e concentrată formula secretă a vieţii. Ceea ce conduce către o filosofie sui generis a vitalului, întemeiată pe conceptul derridian de „arhi-scriere", ce-şi găseşte aici o aplicaţie particulară, viaţa fiind înţeleasă drept proces scriptural pus sub tutela unei energii imaginative impersonale. Iar textul apare într-o asemenea ordine de idei, ca o „rescriere" a vieţii, elaborarea lui înscriindu-se astfel în categoria proceselor vitale, ceea ce îl reacreditează din punct de vedere ontologic, scoţându-l din seria proceselor funcţionale, în sensul dat acestui termen de Baudrillard.

Nu e mai puţin adevărat însă că (cel puţin în primul volum al romanului) Marin Mincu lasă impresia că s-ar lăsa sedus de latura ludică a postmodernismului, legată de exhibiţionismul auctorial. Căci în naraţiunea postmodernă, „moartea autorului" (sau mai degrabă ocultarea instanţei auctoriale) poate fi substituită printr-o reapariţie ostentativă şi spectaculoasă a acestuia... Care (aşa cum scrie Carmen Muşat) „reintră (...) în scenă, arogându-şi drepturi depline, povestind, explicând, parodiind sau tăifăsuind pur şi simplu, într-un veritabil one-man show, ce transformă într-o oglindă în care se reflectă deopotrivă figura spiritului creator şi trupul fantomatic al limbajului, purtător de absenţă şi prezenţă şi, mai ales, de latenţe narative". Această ostentare a vocii auctoriale (vizibilă mai ales în prologul şi epilogul primului volum) depăşeşte însă, în romanul lui Marin Mincu, dimensiunile unui

experiment narativ, nu e doar reflectarea unor virtualităţi ale limbajului/ povestirii, ci mai curând un experiment existenţial, care (aşa cum am arătat) bagatelizează actul imolării în text, reacreditând realul care îşi extrage prestanţa din faptul de a fi ininscriptibil şi (de data aceasta mai aproape de spiritul postmodernismului) depotenţează scrierea/ ficţiunea, cărora conştiinţa propriei imperfecţiuni le oferă acum, în mod paradoxal, o nouă acreditare. În felul acesta romancierul valorifică, dintr-o perspectivă proprie, al cărei suport teoretic e explicitat nu doar în *Intermezzo* ci şi în scrierile lui de critică, mitul autorului „îngropat în text" la care se referă Carmen Muşat (omiţând însă să se refere şi la dezvoltările acestuia din cărţile lui Marin Mincu). „Şi cum pedeapsa pentru crimă este uneori condamnarea la moarte – se poate citi în acest sens în *Perspective asupra romanului postmodern* – (...) autorul, judecat şi condamnat de personajele sale, e îngropat în text, închis în interiorul propriei sale scrituri. El se dispersează în universul textual, asumându-şi identităţi diverse, căutându-se pe sine şi proiectându-se în succesive şi multiple alter-egouri". Această „dispersiune" ia în *Intermezzo* forma naraţiunii „fragmentariste", „spulberate" (ceea ce înseamnă, în ultimă instanţă, sparagmos, sacrificiu prin sfâşiere), dar ia mai cu seamă forma „contrapunctului scriptural", pe parcursul căruia se confruntă şi se ciocnesc două pattern-uri grafice, două scrituri arhetipale (cea masculină şi cea feminină) a căror „totalizare" este (după cum spuneam) una dintre temele majore din *Intermezzo II* şi se realizează prin raportare la mitul hermetic al androginului. Astfel încât romanul lui Marin Mincu trebuie privit drept variantă textualistă (în care mai importante decât personajele propriu-zise sunt grafiile acestora) a naraţiunii polifonice postmoderne care se concretizează într-o polifonie a eului auctorial. „Raporturile care se stabilesc în proza postmodernistă între diversele instanţe ale textului narativ – scrie Carmen Muşat – sunt semnificative pentru ceea ce am putea numi polifonia eului auctorial. Structură cu multiple nivele în care nu se poate vorbi despre existenţa unui nivel prim, naraţiunea postmodernistă se înfăţişează ca heterarhie în care abundă naratorii şi autorii". Iar romanul lui Marin Mincu (lucru pe care Carmen Muşat îl trece cu vederea şi de data aceasta) are toate aspectele unei „heterarhii" textualiste, fiind, şi din acest punct de vedere, în context românesc, o scriere de pionierat.

Ar mai fi de adăugat că formula jurnalului întrebuinţată în *Intermezzo* subminează distincţia dintre eul empiric şi eul auctorial,

odată cu încorporarea în text a detaliului autobiografic, ajungându-se astfel la acea subiectivitate „rizomatică" specifică postmodernismului, care presupune tocmai prezenţa-absenţă a autorului sau dispersiunea acestuia într-o multitudine de euri. Autobiografia ficţională sau ficţiunea autobiografică, întemeindu-se astfel pe identitatea autor-narator-personaj, dar şi pe jocul „diferenţelor" care au drept rezultantă imaginea unui ego „mozaicat", construit şi contruindu-se permanent, parcă după principiul arcimbolderiei, cartea lui Marin Mincu ilustrează, neîndoielnic, afirmaţia lui Michel Foucault potrivit căreia „nu există asemănare fără signatură. Lumea simulacrului nu poate fi decât una marcată". Aici îşi are temeiul şi convingerea lui Carmen Muşat ca una dintre trăsăturile naraţiunii postmoderniste constă în inserarea în text a „signaturilor" care evidenţiază congruenţa dintre termenii ecuaţiei autor-narator-personaj. Inutil să mai spunem că numele lui Marin Mincu lipseşte de pe lista „exemplelor", chiar dacă, aşa cum se întâmplă şi în cazul autorilor menţionaţi de Carmen Muşat, prozatorul subminează distincţia dintre „omul care suferă şi mintea care creează", „opunând teoriei depersonalizării în procesul de creaţie o atitudine de vizibilă personalizare a discursului".

S-a făcut mult caz, atunci când s-a vorbit despre dimensiunile romanului postmodernist, în legătură cu o anumită obsesie a corporalului, specifică acestei formule romaneşti, care „confruntată cu masiva derealizare a omului şi a realităţii este marcată de obsesia recuperării corporalităţii pierdute". Sunt citate în acest sens, ca elemente cu totul semnificative pentru evoluţia prozei româneşti aserţiunile lui Gheorghe Crăciun, preocupat de faptul că – în viziunea sa – „corpul cuvântului originar se sprijină direct pe corpul uman, căci metafora e garantată în primul rând de posibilităţile analogice şi combinatorii ale simţurilor, de un antropocentrism somatic imanent". Această idee este prezentă şi la Marin Mincu, putându-se vorbi chiar despre o prioritate absolută a autorului lui *Intermezzo* în ceea ce priveşte această preeminenţă acordată corporalităţii, de vreme ce primul volum al ciclului său romanesc e anterior cu un deceniu romanului lui Gheorghe Crăciun, *Frumoasa fără corp*, în care se face teoria amănunţită şi coerentă în articulaţiile ei ideatice a antropocentrismului somatic. Căci Marin Mincu vorbeşte din primul *Intermezzo* despre necesitatea scriiturii într-o imanenţă absolută, ceea ce o transformă într-un „act pur". Fiindcă (aşa cum spuneam) adevărul unei experienţe nu constă în expresie, ci în

procesualitatea care a dat naştere acestei expresii, astfel încât „vocea", unde se revarsă viaţa secretă a celulei organice, devine mai importantă decât cuvântul, iar scrierea ca „actio" contează mai mult decât procesul care o generează. Plecând de aici, încă din *Intermezzo I* se manifestă o vocaţie autoscopică, prin care personajul lui Marin Mincu ia act de mişcările unei visceralităţi în permanentă „exaltare" şi „amplificare", în timp ce actul inscripţionării nu mai constituie decât seismograma vocilor obscure ale corporalului. Disponibilitatea protagonistului pentru această „muzică" a fibrelor vii îşi are însă contraponderea în starea de greaţă, care e dată tocmai de sentimentul diferenţei, de conştiinţa faptului de a fi altul în raport cu pulsiunile oarbe ale unei vitalităţi universale şi conduce, în cele din urmă la sentimentul înstrăinării de propriul corp, care este unul dintre semnele dorinţei de a genera text, născute aşadar, întotdeauna dintr-o frisonare a ţesuturilor, fie în sensul „exaltării" fie, dimpotrivă, în sensul unei căderi energetice. Această dialectică a raportului visceral-textual, dialectică a caldului şi a recelui, a excitaţiei şi a inhibiţiei, a pulsiunii de viaţă şi a pulsiunii de moarte este chiar mai subtilă şi mai elastică decât ar putea să pară la prima vedere. Căci ea pune (în spiritul postmodernismului) bazele unei antimetafizici în care se exprimă materialismul exacerbat al epocilor crepusculare despre care vorbeşte Guenon, dar această antimetafizică nu constituie decât preludiul unei metafizici în adevăratul înţeles al cuvântului, care nu-şi poate avea punctul de pornire decât într-o ştiinţă a somaticului, într-o „fizică". Căci polarizând liniile de forţă ale apocalipticului (care îşi conţine – aşa cum am văzut propriul sau antidot), *Intermezzo* este în acelaşi timp romanul ieşirii din apocaliptic, întemeiat pe ideea noului umanism şi pe depotenţarea paradigmei faustiene.

Obsesia corporalităţii este strâns corelată cu experienţa erotică, o experienţă care – după Julia Kristeva – provoacă revelaţia corpului „transportat, sfâşiat, prezent în toate fragmentele sale printr-o încântătoare absenţă" şi conduce la concluzia că „dragostea este un chin şi mai mult decât atât, este un cuvânt sau o literă"... Citate de Carmen Muşat, aceste afirmaţii ale Juliei Kristeva îşi găsesc multiple şi semnificative ilustrări în romanul lui Marin Mincu, care cuprinde pagini antologice (aşa cum a arătat bunăoară Nicolae Manolescu), legate de misterul erosului şi al corpului feminin. De la iniţierile scripturale din primul *Intermezzo*, care dezvăluie anatomia evanescentă şi impenetrabilă a femeilor scrise până la admirabilele episoade de satyricon ale jurnalului florentin în care se exemplifică dimensiunea „abjectă" a corporalului.

Asemenea experienţe vor conduce la descoperirea că dragostea este „cuvânt" (adică „discurs amoros" – aşa cum se spune la un moment dat in *Intermezzo II)* ajungându-se la conştiinţa similitudinii dintre eros şi scriere, contemplarea nudităţii feminine având rolul de a educa percepţia şi (având în vedere suportul pur visceral al scrierii) prin urmare grafia, de vreme ce femeia (ca şi natura) există în opinia lui Marin Mincu doar pentru a deveni text. În timp ce textualizarea ţine în exclusivitate de destinul faustic al bărbatului, în calitatea lui de producător de cultură – ceea ce nu înseamnă însă câtuşi de puţin reinstaurarea în papadigma antropocentrică a modernismului, ci înseamnă interogarea în spirit experimentalist a acestui model, care va fi nu „deconstruit" cu furia demolatoare a avangardei istorice, ci depotenţat, privit cu acea *pietas* caracteristică conştiinţelor crepusculare, marcate de obsesia morţii şi a aspectelor devoratoare ale temporalităţii. Astfel încât, citit fără prejudecăţi, *Intermezzo* se dovedeşte o carte cu adevărat de pionierat, în care pot fi descoperite multe dintre nucleele ce vor fi dezvoltate de prozatorii generaţiei 80 şi probabil cea mai tulburătoare (şi mai complexă) dintre scrierile lui Marin Mincu. Care subliniază (dacă mai era nevoie de vreo subliniere în această privinţă) cât de naivă este superstiţia potrivit căreia noul roman românesc (şi nu numai) ar fi creaţia unei singure generaţii literare. În definitiv, chiar şi un critic care nu pare foarte dispus să intre în consonanţe empatice cu literatura lui Marin Mincu (Ion Bogdan Lefter) admite în cele din urmă (într-o cronică uşor zeflemitoare şi cam superficială) că „una peste alta, cu exagerări, scăpări şi fără nici un strop de emfază e de reţinut modelul creator în cauză. Susţinându-l, Marin Mincu se raliază şi el eforturilor unei întregi – şi mai tinere generaţii literare". În ceea ce priveşte cartea în sine, criticul conchide că „controlat şi condensat în detaliu, *Intermezzo* ar putea fi la a doua ediţie un foarte bun roman, important între cărţile noilor prozatori de după 1980. Un roman care să fie – ei, da! – aşa cum şi-l doreşte orgoliosul prozator" Iar aceste consideraţii ale lui Ion Bogdan Lefter nu trebuie de fel minimalizate, căci ele constituie recunoaşterea, fie şi cu jumătate de gură a faptului că proza lui Marin Mincu se situează pe linia căutărilor fertile care au modificat substanţial romanul ultimelor două decenii. Iar o asemenea recunoaştere înseamnă destul de mult, atunci când îi aparţine exponentului unei generaţii atât de marcate de propria ei însemnătate (cât se poate de reală de altfel), încât îşi ignoră (intenţionat sau nu) de obicei până şi proprii precursori.

Octavian Soviany

Judecat retrospectiv, la aproape două decenii de la apariţia primului volum, romanul ciclic al lui Marin Mincu apare astăzi (când experienţa romancierului a fost - mărturisit sau nu - valorificată de prozatorii promoţiilor 80-90) ca o indiscutabilă operă de pionierat. Chiar dacă numele autorului este omis sistematic atunci când se vorbeşte de noul roman românesc, plasat de obicei sub semnul postmodernismului, *Intermezzo* focalizează aproape toate aspectele definitorii ale acestuia...

Octavian Soviany

ISBN 973-24-0896-0